

Bulletin advokacie

• Kongres Právní prostor 2014 na Seči • CCBE znepokojuje chystaná novela o. s. ř. o bagatelních pohledávkách • Několik poznámek k ustanovením zvláštní části NOZ, týkajících se nájmu bytu • Nové problémy v řízení o rozvod manželství • 2. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2013 • Za doktorem Radovanem Karasem •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**Vyhlašujeme 10. jubilejní ročník
Právníka roku!** Podrobnosti o kategoriích
a partnerech celostátní soutěže na str. 7.

STANOVY
SPOLEČENSTVÍ
VLASTNÍKŮ
JEDNOTEK
DLE NOZ
čtěte na str. 22–24.

EliteDental[®]
PRAGUE

+420 603 789 789
www.elitedental.cz

Krásný úsměv je známkou úspěchu!

Veškeré zákroky pod jednou střechou:

- Bezbolestné bělení
- Špičková dentální hygiena
- Estetická stomatologie
- Neviditelná rovnátka Incognito
- Korunky na počkání
- Keramické fazety
- Endodoncie pod mikroskopem
- Švýcarské implantáty

e-mail: recepce@elitedental.cz
Elite Dental Prague | Vodičkova 5/12 | Praha 2

Nová generace
zobrazení postupů

ASPI Navigátor

**ASPI Navigátor je unikátní interaktivní průvodce
potřebnými postupy a procesy z různých právních oblastí**

Výhody ASPI Navigátor

- Přehlednost a rychlá orientace v celém procesu
- Spolehlivost díky propojení na právní předpisy
- Průběžné aktualizace
- Sledování aktivit všech zúčastněných stran
- Intuitivní ovládání
- Vytvořeny profesionály z jednotlivých oborů

Jedinečné funkcionality

Srozumitelné grafické zobrazení celého postupu ve schématech

Přehledně ukazuje všechny nutné kroky včetně jejich posloupnosti a termínů – kdo, co, komu, do kdy...

Interaktivní propojení na předpisy

Výstižný popis postupu propojený na předpisy a související komentáře, judikaturu, vzory...

Komplexní pohled na daný postup

Představuje úkony od začátku do konce a ukazuje možné varianty průběhu řízení.

Seznamte se s novinkou ASPI Navigátor ve vašem ASPI

Jsme nevládní organizace pro lidská práva, u jejíhož zrodu v roce 1988 stály významné české osobnosti jako Václav Havel, Václav Malý, Jiří Dienstbier st., Jiří Hájek a mnoho dalších.

Chlapec na asistované návštěvě za maminkou ve věznici Světlá nad Sázavou, kterou pořádal Český helsinský výbor

Zdroj: ČHV © Tomki Němec

I v dalších letech své existence se chceme všemi legitimními prostředky zasadit o to, že ochrana a naplňování lidských práv zejména u těch zranitelných skupin obyvatelstva jako jsou děti, osoby se zdravotním postižením či senioři, bude patřit mezi společenské i politické priority.

Dlouhodobě usilujeme o větší nezávislost na státních dotacích a grantech, nicméně filantropie si v českém prostředí teprve hledá své místo. Kontinuita našich aktivit je tak v neustálém ohrožení.

Lze si jen stěží představit, že naší vize můžeme dosáhnout bez pravidelné podpory a pomoci individuálních přispěvatelů, sympatizantů a dárců.

Rozhodnete-li se podpořit naši činnost, ať už jako individuální dárci, nebo jménem Vaší společnosti, poukažte, prosím, Váš dar na účet číslo: **2542779329/0800** (variabilní symbol 21), nebo můžete využít platební bránu služby **Darujme.cz** na našich internetových stránkách, která šetří Váš drahocenný čas.

Kontakty:

Mgr. Lubica Turzová
E-mail: info@helcom.cz
Tel.: 257 221 142, 777 220 503

Velmi oceníme podporu v jakékoliv výši Vámi zvolené, nicméně pravidelná měsíční podpora napomůže organizaci zvýšit stabilitu ve financování.

Věříme, že společně s Vaším laskavým přispěním, budeme i nadále pokračovat v obraně lidských práv, což je proces, který nikdy nekončí.

Za tým Českého helsinského výboru
Mgr. Markéta Kovaříková, ředitelka ČHV

Představenstvo České advokátní komory dne 13. 1. 2014 vyjádřilo podporu úsilí Českého helsinského výboru a vzhledem k jeho obtížné situaci vyzývá advokáty, aby jej podpořili finančně i odbornou pomocí. Představenstvo s uspokojením vzalo na vědomí, že řada advokátů již Český helsinský výbor podporuje.

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011, fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
JUDr. Hana Rýdlová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz

Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí
se obraťte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura

IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce zasílejte
na adresu agency@impax.cz, případně volejte
na tel. 244 404 555 nebo na 606 404 953.
Media kit a další informace naleznete
na internetových stránkách www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz
a v právních informačních systémech
spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 23. 5. 2014 v nákladu
15 800 výtisků.

Foto na obálce: koláž Shutterstock.com
Ilustrační foto: Shutterstock.com
a Jakub Stadler

Tisk: Impax, spol. s r. o.
MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

František Smejkal: **S péčí řádného hospodáře...** 3

Aktuality

Koncipienti bez praxe v trestním právu Michal Žižlavský 4

Kongres Právní prostor 2014 na Seči Ivana Cihlářová 5

Vyhlášen 10. jubilejní ročník celojustiční soutěže Právník roku 2014 7

Pozvánka na výroční kongres AIJA v Praze 8

CCBE znepokojuje chystaná novela o. s. ř.

o bagatelních pohledávkách 9

Pozvánka na XXII. Karlovarské právní dny 12

z právní teorie a praxe

Články

Shrnutí 18

**Několik poznámek k ustanovením zvláštní části nového občanského
zákoníku, týkajících se nájmu bytu** Stanislav Křeček 19

Stanovy společenství vlastníků jednotek

– změny od 1. 1. 2014 Svatava Trčková, Milan Cellar 22

Podruhé k žalobám o nárocích podle zákona č. 82/1998 Sb. Zdeněk

Jankovský ml. 25

Nové problémy v řízení o rozvod manželství Karel Svoboda 31

Oddlužení po revizní novele insolvenčního zákona

aneb osobní bankrot pro každého Oldřich Řeháček 34

Z judikatury

Náhrada škody, náklady na obhajobu, dva obhájci.

Opakování důkazů odvolacím soudem 36

Porušení zákazu kouření. Povinnosti provozovatele 39

Užití dosavadních vzorových stanov SVJ po účinnosti

nového občanského zákoníku 44

K výpovědní době při vypovězení nájmu bytu a nájmu domu

nájemcem podle § 2287 o. z. 44

Z odborné literatury

Jiří Spáčil a kol.: **Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474).**

Komentář (Jiří Levý) 46

Stanislav Křeček: **Nájemní a družstevní bydlení podle nového**

občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích (Jiří David) .. 47

Jiří Kocina: **Daňové trestné činy** (Jan Musil) 47

Monika Pauknerová, Naděžda Rozehnalová, Marta Zavadilová a kol.:

Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář

(Lucie Dolanská Bányaiová) 48

Tereza Kadlecová: **Evropské mezinárodní právo soukromé v kontextu**

pracovního práva (Monika Pauknerová) 49

Pavel Svoboda: **Úvod do evropského práva** (Richard Král) 50

Thomasz J. Kotliński, Adam Redzik, Marcin Zaborski: **Historia ustroju**

Adwokatury Polskiej w źródłach (Stanislav Balík) 51

Tomáš Plavec: **Zamilovaná dcera okresního tajemníka a jiné případy**

venkovského advokáta (Pavel Blanický) 52

Přečetli jsme za vás Jan Mates, Hana Rýdlová 52

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Od Haschky po Putina 56

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka 57

Z jednání představenstva ČAK ichta 62

Výhodné pojištění pro advokáty, jejich zaměstnance
a rodinné příslušníky 63

Delegace ústavněprávního výboru Národní rady SR
jednala s vedením ČAK Hana Rýdlová 64

Ze sekce pro dějiny advokacie Petr Poledník 64

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

2. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2013
Ondřej Moravec 66

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty
ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK 74

Konference o ADR na půdě parlamentu Martina Doležalová 76

Pozvánka na 17. Sportovní hry české advokacie 77

Advokátní profese v časech nesouměřitelnosti: diskusní večer
o advokacie a etice Jan Kober 78

Z právnické společnosti

Za JUDr. Ing. Radovanem Karasem Michal Račok 80

Nakonec

Zrnka ze zápisníku zlomyslností II. Petr Hajn 81

Kresba Lubomíra Lichého 82

Víte, že... Stanislav Balík 82

Inhaltsverzeichnis 83

Zusammenfassung/Summary 84

Table of Contents 85

ZIZLAVSKY

Advokátní kancelář - Insolvenční správci

Insolvence a restrukturalizace korporací

www.zizlavsky.cz

ak@zizlavsky.cz

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případně vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

S péčí řádného hospodáře...

Podle názvu úvodníku se snad může zdát, že se chci zabývat úvahami o jednání členů statutárních orgánů obchodních korporací, ale tento titul jsem si zvolil k tématu jinému, tedy na téma hospodaření Komory.

Každý rok koncem prvního pololetí probíhají ve všech právnických osobách, jejichž hospodářský rok se kryje s rokem kalendářním, práce spojené s přípravou řádné roční závěrky a jejím ověřením účetním auditorem tam, kde to zákon požaduje, následně potom projednání a schválení příslušnými orgány. U Komory je tato činnost spojena s projednáním výsledků hospodaření v hospodářském a rozpočtovém výboru, pak následuje předložení návrhu představenstvu a projednání kontrolní radou Komory. Tato činnost nás ještě čeká, avšak výsledky hospodaření a informace o plnění rozpočtu Komory za rok 2013 již máme k dispozici a chtěl bych čtenáře s nimi seznámit.

Vzhledem k tomu, že rok 2013 byl rokem konání sněmu, v souvislosti se zvýšenými náklady bývá v letech konání sněmu hospodaření ztrátové. Proto byla rozpočtována ztráta i pro rok 2013, která měla být pokryta z rezerv z minulých let. Bylo tomu tak i v letech konání předchozích sněmů, když za rok 2005 hospodaření skončilo se ztrátou 3,2 mil. Kč a za rok 2009 ztráta činila 4,3 mil. Kč. Zásluhou dobrého hospodaření však za rok 2013 ke ztrátě nedošlo a hospodaření skončilo v černých číslech. Na těchto výsledcích se projeví hlavně úspory v nákladech, které jsou oproti rozpočtu nižší téměř o 16 mil. Kč, ale i překročení výnosů o téměř 15 mil. Kč. Je nutné si však přiznat, že čerpání rozpočtu, respektive jeho nečerpání ovlivnilo nezahájení plánovaných rekonstrukcí.

Dvorní budova, ve které sídlí knihovna a účtárna Komory, byla postavena v r. 1995 a ačkoliv architektonicky je vysoce ceněna, uživatelský komfort není na patřičné úrovni. Do budovy zatéká, v létě je zde teplo, v zimě jsou značné tepelné ztráty. Proto již několik let plánujeme rekonstrukci této budovy, kdy by mělo podle zpracovaného projektu dojít i k rozšíření prostor.

Komora rovněž plánuje rekonstrukci školících prostor v paláci Dunaj, když má dojít k posílení nevyhovující vzduchotechniky a zvýšení kapacity sociálního zařízení. Pokud s rekonstrukcí bude souhlasit vlastník budovy, mohla by proběhnout v době prázdnin.

Představenstvo se v současné době zabývá i investicí do IT techniky, neboť je nutné řešit vzájemné komunikační propojení Kaňkova paláce s palácem Dunaj a s pobočkou v Brně s cílem snížení nákladů na telekomunikační služby.

Komora hospodaří dále v souladu s usneseními sněmu se sociálním fondem a s fondem pro vzdělávání koncipientů. Rovněž hospodaření sociálního fondu podle předběžných výsledků skončilo podle očekávání, tedy beze ztrát. Pozitivně lze hodnotit i výsledky hospodaření regionů, pro jejichž činnost je uvolňováno každoročně 2,5 mil. Kč

a za rok 2014 byla tato částka pro vzdělávací, kulturně-sportovní akce zcela vyčerpána.

K poslední úpravě výše příspěvku advokátů na činnost Komory došlo k 1. 1. 2005, kdy se příspěvek zvýšil ze 6 tisíc na 8 tisíc Kč ročně. Vzhledem k dosavadnímu vývoji a výsledkům hospodaření Komory není na pořadu dne úvaha o zvýšení příspěvku advokátů, a to i přes potřebu zvýšených výdajů na výše uvedené rekonstrukce. Aby k tomuto zvýšení nemuselo dojít, byla hospodářským a rozpočtovým výborem a dalšími orgány navržena některá opatření, která by měla vést ke zvýšení výnosů Komory bez nutnosti zvýšení příspěvku všech advokátů. Mezi tato opatření patří zvýšení paušálního poplatku kárného řízení (proč by na kárné řízení měli doplácet všichni advokáti), dále zvýšení poplatku za advokátní zkoušky (dosud poplatek za zkoušky nekryl náklady na zkoušky ani z poloviny), rozdělení výnosu ze zaplacených pokut v kárném řízení ve prospěch rozpočtu Komory. V souvislosti s projednávanými změnami ve vzdělávání koncipientů bude nutné se do budoucna zabývat i výší příspěvků do fondu vzdělávání advokátních koncipientů, neboť i tyto vzdělávání je dotováno z prostředků Komory, tedy z prostředků všech advokátů, včetně těch, kteří koncipienty nevychovájí.

JUDr. FRANTIŠEK SMEJKAL,
člen představenstva a předseda hospodářského
a rozpočtového výboru ČAK

o) Koncipienti bez praxe v trestním právu

VE DNECH 14. A 15. DUBNA 2014 SE KONALA 7. SCHŮZE PŘEDSTAVENSTVA ČAK. JEDNÍM Z BODŮ, KTERÝMI SE ZABÝVALA, BYLY POZNATKY Z PRŮBĚHU ADVOKÁTNÍCH ZKOUŠEK.

Tajemník ČAK informoval představenstvo o poznatcích z průběhu advokátních zkoušek. Stěžejní informací bylo, že ze strany více zkušebních komisařů je signalizována malá zkušenost advokátních koncipientů s aplikací trestního práva. Zkoušení vykazují dobrou úroveň teoretických znalostí, neznají ale dostatečně praxi. Jeden významný člen představenstva, který je současně zku-

šebním komisařem, přirovnal situaci k soutěži ve vaření marmelády (drží dietu a myslí na marmeládu asi často): „Je to, jako když znáte dobrý recept, ale nikdy jste marmeládu nevařili.“

Představenstvo se shodlo na tom, že reálná praxe v oboru trestního práva je nutnou podmínkou pro úspěšné složení advokátní zkoušky. Obhajoba advokáty ve věcech trestních je významnou zárukou fair soudního procesu. Problém však představuje zejména v Praze ta skutečnost, že většina velkých advokátních kanceláří se věnuje obchodnímu právu. Advokátních kanceláří a jednotlivých advokátů, kteří se zaměřují na oblast trestního práva, je méně. Je tedy třeba zabývat se otázkou, kde mají advokátní koncipienti praxi získat. Advokátní zkouška musí být univerzální, bez ohledu na případnou pozdější specializaci advokáta, která se ostatně v průběhu času může měnit. Kvalifikované poradenství v oblasti obchodního práva také vyžaduje dobrou znalost trestního práva.

Představenstvo po obsáhlejší diskusi uložilo legislativnímu odboru ve spolupráci s bruselskou zástupkyní zpracovat srovnávací analýzu této problematiky. Věci se bude na základě analýzy dále zabývat zářijové zasedání představenstva. Cílem je vytvořit reálné podmínky pro to, aby úspěšné složení advokátní zkoušky dávalo dostatečné záruky, že advokát je schopen hájit náležitě zájmy klienta v i oblasti trestního řízení.

✿ JUDr. MICHAL ŽIŽLAVSKÝ, člen představenstva ČAK

inzerce

Citigold

Dialogem můžete jen získat.

Promluvme si o tom, jaké výhody Vám může přinést **prémiové bankovníctví**. Podělte se s námi o své finanční cíle a osobní Citigold bankéř udělá maximum pro jejich dosažení.

Začněme už dnes dialog, který má cenu zlata.

☎ 233 062 323 | www.citigold.cz

Kongres Právní prostor 2014 na Seči

Ve dnech 15. a 16. dubna 2014 se v hotelu Jezerka na Seči konal již čtvrtý ročník kongresu Právní prostor, tentokrát na téma „(Ne)známé právo“; tímto „neznámým právem“ bylo samozřejmě míněno především čerstvě rekodifikované civilní právo hmotné i procesní. Mezi několika stovkami účastníků bylo možné nalézt právníky všech možných profesí, od advokátů, přes právníky z veřejné správy a významných společností až po soudce. Pořadatelem akce byl právní systém Codexis společnosti Atlas Consultig a časopis Právní rádce. Partnerem konference byla i Česká advokátní komora a Bulletin advokacie. Moderátorku dosavadních tří ročníků „Právních prostorů“, advokátku a vysokoškolskou pedagožku JUDr. Moniku Forejtovou, Ph.D., letos nahradil vtipný a usměvavý brněnský advokát Mgr. Michal Vávra.

První blok prvního dne konference byl věnován veřejnoprávním aspektům rekodifikace soukromého práva. Zahájilo jej vystoupení ředitele odboru legislativy a koordinace předpisů Ministerstva vnitra Mgr. Jiřího Kauckého, který se věnoval vybraným aspektům rekodifikace soukromého práva ve vztahu k některým právním předpisům v gesci Ministerstva vnitra. Spoluautor správního řádu ve svém příspěvku poukázal zejména na některé konflikty mezi správním řádem a novým občanským zákoníkem, jmenovitě na problémy s doručováním, kdy podle s. ř. má být doručováno do „místa podnikání“, zatímco o. z. hovoří o „sídle podnikání“. Problémy v praxi byl mohl činit i § 29 s. ř., podle něhož by měly správní orgány zkoumat, v jakém rozsahu je účastník řízení příznána svéprávnost a tedy v jakém rozsahu je procesně způsobilý, či ustanovení § 36 odst. 4, podle něhož správní orgán „přihlédně“ k tomu, že podpůrce účastníka namítne neplatnost účastníkového jednání.

Jako druhý vystoupil JUDr. Petr Tégl, Ph.D., z katedry občanského práva a pracovního práva PU Univerzity Palackého v Olomouci, s přednáškou *Některé aspekty úpravy veřejných seznamů*, v níž se snažil odpovědět na otázku, který z řady rejstříků či seznamů, zakotvených v české veřejnoprávní úpravě, vyhovuje definici „veřejného seznamu“ podle o. z., zejména zásadě úplnosti a správnosti zápisu a materiální publicity, což v praxi znamená, že se zápisem do takového veřejného seznamu jsou spojeny závažné následky. Rozborem některých z nich, jmenovitě rejstříku zástav, leteckého rejstříku, plavebního rejstříku a rejstříku ochranných známek dospěl Tégl k závěru, že jediným „čistým“ veřejným rejstříkem podle o. z. je katastr nemovitostí.

Blok uzavřelo vtipné, obrazné (a vtipnými obrázky doprovázené) vystoupení vedoucího odboru právní služby společnosti ČEPS JUDr. PhDr. Vratislava Košťála, nazvané *Energetika v šarlatánském obklíčení aneb kdo první stvoří Ráj na Zemi?* Z jeho spíše filozoficky laděného vystoupení bych zmínila především několik nadhozených praktických otázek, vyvolaných konfrontací nového občanského zákoníku se starým energetickým zákonem – například, jak nyní sjednávat služebnost pro umístění a správu inženýrských sítí v energetice, či zda je nutný dodatečný zápis historicky nezapisovaných zákonných věcných břemen.

Místopředseda ČAK JUDr. David Uhlíř v rozhovoru s předsedou Nejvyššího správního soudu JUDr. Josefem Baxou a soudcem NSS JUDr. Janem Vyklickým.

První dopoledne kongresu uzavřelo vystoupení doc. JUDr. Petra Hůrky, Ph.D., z katedry pracovního práva a práva sociálního zabezpečení PF UK o *novinkách v pracovním právu*, který se věnoval především tomu, jak se některé obecné principy nového občanského zákoníku aplikují v pracovním právu. Hůrka také poukázal na díru v zákoně, kterou představují náhrady újm za pracovní úrazy a jejíž řešení zatím v několika různých variantách chystá ministerstvo práce a sociálních věcí.

Odpolední část kongresu zahájila ředitelka odboru legislativně právního Ministerstva pro místní rozvoj Mgr. Marie Kotrlá, která představila *legislativní záměry ministerstva*. Pro letošní rok Ministerstvo pro místní rozvoj plánuje připravit především novelu zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, novelu zákona č. 159/1999 Sb., o cestovním ruchu, a novelu zákona č. 67/2013, kterým se upravují některé otázky související s poskytováním plnění, spojených s užíváním bytu a nebytových prostorů. Ještě letos hodlá ministerstvo rovněž připravit dva věcné záměry nových zákonů – a to zákona o podpoře rozvoje cestovního ruchu a zákona o veřejných zakázkách.

Dále následovaly tři přednášky věnované *změnám v občanském právu procesním*, které zahájil místopředseda Nejvyššího soudu a vedoucí komise pro přípravu nového civilního procesního práva JUDr. Roman Fiala příspěvkem *Rekodifikace civilního procesu*. Fiala zdůraznil, že nová úprava by měla být jednotná a měla by vytvořit společné instituty (s vnitřními, relativně samostatnými částmi) pro všechny stávající čtyři typy procesů – sporného, nesporného, insolvenčního i exekučního. Procesní předpis by podle jeho slov neměl být krátký, ale snadno srozumitelný a dobře realizovatelný, měl by vyvážit práva obou stran procesu, což znamená, že by měl mít i so-

ciální aspekt. Zdůraznil také, že nová procesní legislativa by měla být vytvořena v řádném legislativním procesu – nejdříve základní zásady a principy, po jejich schválení věcný záměr a pak teprve paragrafované znění.

Na Fialovo vystoupení navázal **místopředseda pražského Městského soudu JUDr. Jaromír Jirsa**, který se vyslovil pro sjednocení civilního procesu dokonce i s trestním procesem, s tím, že „jinak“ by se soudily pouze „pravé nespory“, ovládané zásadou vyšetřovací. Jirsa dále navrhl zakázat ve sporném procesu počování stran soudem, a doporučil, aby soud v přípravném řízení rozhodoval nejdříve všechny procesní návrhy; nezbytné je podle něho podpořit ústní, nikoliv písemnou justici a prosadit i do civilního procesu záznamová zařízení, a tím omezit protokolaci.

Celý blok pak uzavřela zajímavým **přehledem o stavu rekodifikace procesního práva na Slovensku** členka slovenské rekodifikační komise civilního práva procesního **JUDr. Renáta Šínová z katedry občanského práva a pracovního práva Univerzity Palackého v Olomouci**.

Po přestávce na kávu následoval další blok, věnovaný **speciálním právním oborům**, který zahájil **pražský advokát a externí pedagog na katedře společenských věd a managementu sportu Fakulty sportovních studií MU Brno Mgr. Jirí Kubiček** tématem **Sportovní právo ve fotbale**, dále vystoupil **vědecký pracovník Centra zdravotnického práva PF UK, advokát JUDr. Petr Šustek, Ph.D.**, s příspěvkem **Zdravotnické právo v kontextu NOZ**. Na závěr pak pohovořil ředitel odboru právního a zahraničního Ústředního inspektorátu Státní zemědělské a potravinářské inspekce **Mgr. Petr Čejka** na téma **Potravinové právo a jeho zajímavosti**.

Poslední částí úterního programu byl další (toho dne druhý) blok na téma **Veřejnoprávní aspekty rekodifikace soukromého práva**.

Se svým příspěvkem nejprve vystoupil **JUDr. Martin Nedelka, Ph.D., LL.M.**, který je společníkem v pražské a bratislavské pobočce advokátní kanceláře Nedelka Kubáč advokáti a specializuje se na právo hospodářské soutěže, právní poradenství v regulovaných odvětvích, zejména v oblasti energetiky, veřejné zakázky a problematiku compliance. Ve svém vystoupení se zabýval **rozšiřováním kontroly podnikatelských subjektů s veřejnou majetkovou účastí po rekodifikaci soukromého práva**.

Jako druhý vystoupil **JUDr. Jan Mayer**, který účastníkům kongresu představil **Některá ustanovení zákona o veřejných zakázkách z pohledu zadavatele**. Zabýval se dopadem soukromoprávní rekodifikace na právní úpravu veřejných zakázek a představil technickou a transparentní novelu zákona o veřejných zakázkách. **JUDr. Mayer** v současné době působí jako ředitel odboru obchodního v sekci správní České národní banky a dlouhodobě se věnuje oblasti zadávání veřejných zakázek.

První kongresový den uzavřel **Mgr. Jakub Grafnetter, partner a advokát v AK Bursík**, který se ve své právní praxi zaměřuje zejména na komplexní právní poradenství v oblasti práva veřejných zakázek, práva občanského a obchodního, včetně litigace. Po **JUDr. Mayerovi**, který zastupoval pohled zadavatele, se **Mgr. Grafnetter** zaměřil na **veřejné zakázky z pohledu uchazeče**.

Následovala samozřejmě diskuze, tentokrát nikoli příliš obsahově bohatá. Po prvním dni maratonu příspěvků se totiž přednášející, účastníci v sále, a zejména moderátor, těšili na bohatý večerní program, dobré víno a vynikající pohoštění.

Druhý den konference zahájilo vystoupení **pražské advokátky specializované na nadační a spolkové právo JUDr. Lenky Deverové**. Její příspěvek na téma **Změny, které přinesl občanský zákoník pro občanská sdružení**, by měl Bulletin advokacie přinést v některém z další čísel, stejně jako následující příspěvek **místopředsedy ČAK JUDr. Davida Uhlíře o prvních zkušenostech s aplikací nové civilní legislativy**.

Tématu „**Nový občanský zákoník v praxi**“ se věnovala i dvě následující vystoupení – **Mgr. Františka Korbela, Ph.D.**, a **JUDr. Petra Tégla, Ph.D.**

Bývalý náměstek na Ministerstvu spravedlnosti a nyní advokát Mgr. František Korbela, Ph.D., podal **výběr ze stanovisek expertní výkladové skupiny na Ministerstvu spravedlnosti**, tzv. KANCLu, a to především s důrazem přechodná ustanovení a na otázky aplikace staré a nové právní úpravy. Podle **Korbela** se bude staré právo aplikovat na relativně krátké právní poměry, typicky na závazkové právo, tam kde jde o rozvoj právního vztahu, typicky o věci statusové, rodinné a věcné, se bude aplikovat nový občanský zákoník.

Doktor Tégla se ve svém druhém kongresovém vystoupení věnoval absolutním majetkovým právům, především vztahu pozemku a stavby a věcným právům třetích osob, otázce spoluvlastnictví a dvojí zákonné definici bytových jednotek či nejednotnému pojetí vztahu pozemku a účelové komunikace.

Závěrečný blok konference se věnoval **aktuálním otázkám justice**. Příspěvkem nazvaným **Nejvyšší rada soudnictví v prostředí současné české justice, aneb kam bychom to ještě mohli dovést** jej zahájil **soudce Nejvyššího správního soudu a čestný předseda Soudcovské unie JUDr. Jan Vyklický**, který ve svém vystoupení opět a již tradičně pozvedl prapor boje za samosprávu soudnictví, jejíž vrcholný orgán by byl tvořen převážně soudci.

Nejvyšší státní zástupce JUDr. Pavel Zeman se ve svém příspěvku **pokusil vyvrátit některé mýty o státním zastupitelství a shrnul připravované legislativní změny**.

Na vystoupení doktora Vyklického navázal jeho šéf, **předseda Nejvyššího správního soudu JUDr. Josef Baxa**, který vyzval soudce, aby převzali spoluzodpovědnost za stav justice a vytvořili ústřední orgán justice, který zastřeší soudní moc a stane se partnerem vlády, prezidenta a parlamentu.

Konferenci ukončila úvaha **prezidenta Soudcovské unie a pravděpodobného nového ústavního soudce JUDr. Tomáše Lichovníka**, nazvaná **Neznalost práva neomlouvá – opravdu?** Na otázku **Lichovník** odpověděl „ne“ v případě neznalosti práva hmotného a „ano“ v případě práva procesního. Jak vysvětlil, většina žalob na peněžité plnění se týká nezaplacených závazků (neplacení úvěru, poplatků za elektřinu a plyn, jízdného), přičemž žalovaní o svém závazku věděli, ale neplnili jej, aniž na to měly složitost či stálé změny právních předpisů nějaký vliv. Na druhou stranu o. s. ř. i nový zákon o zvláštních řízeních soudních jsou tak složité, že neznalost účastníka by měla být omluvena. Vyzval proto ke zjednodušení procesních předpisů, které na jedné straně zajistí právo na spravedlivý proces, a na straně druhé zabrání obstrukcím.

♣ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

♣ Foto VLADIMÍRA PŘIKRYLOVÁ

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ vyhlašují 10. ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

právník roku 2014

Partneři soutěže:

- Soudcovská unie ČR
- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Unie státních zástupců ČR
- Unie podnikových právníků ČR
- Jednota českých právníků

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoliv právnické profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne mimořádných výsledků. V kategorii Právnická síň slávy jde o ocenění za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 15. 5. 2014 do 31. 10. 2014.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2014 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách.

Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním gala-večeru se společenským programem v lednu 2015. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2014.

Stálé kategorie:

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Právo informačních technologií
- Právo duševního vlastnictví
- Správní právo
- Lidská práva a právo ústavní

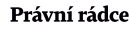
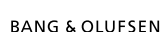
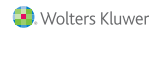
Společně jsme založili tradici, kterou si právnický svět zaslouží!

Stálé kategorie se zvláštními kritérii:

- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Ocenění PRO BONO
- Právnická síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos českému právu)

Mercedes-Benz

Pozvánka na výroční kongres AIJA v Praze

JAK JSTE SI MOHLI PŘEČÍST JIŽ V MINULÝCH ČÍSLECH BULLETINU, VE DNECH 26. - 30. SRPNA 2014 SE V PRAZE USKUTEČNÍ VÝROČNÍ KONGRES AIJA, MEZINÁRODNÍ ASOCIACE MLADÝCH PRÁVNÍKŮ. V SOUVISLOSTI S KONGRESEM PROBĚHNE TAKÉ ÚVODNÍ SEMINÁŘ O ROZHODČÍM ŘÍZENÍ A IP/IT, KTERÝ PŘEDSTAVÍME V TOMTO ČÍSLE.

Pan Michelangelo Cicogna ve své advokátní kanceláři.

V den zahájení kongresu, který oficiálně začíná 26. srpna 2014 večer, proběhne jednodenní seminář s názvem: „*The future of arbitration and ADR practice in Central and Eastern European countries and Online dispute resolution.*”

Seminář bude zaměřen na poslední vývoj a současné tendence na poli mezinárodní arbitráže a v oblasti Alternative Dispute Resolution (ADR), zejména pak na současné osvědčené postupy, používané ve střední a východní Evropě. Co nás mohou země střední a východní Evropy naučit? Existuje v arbitrážních postupech stále nějaký významný rozdíl mezi státy západní a střední/východní Evropy? Je v arbitráži a ADR prostor pro obecné online postupy? Spolu se zamyšlením nad těmito otázkami seminář seznámí účastníky se systémy a mechanismy Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, který funguje jako jediný rozhodce ve sporech týkajících se názvů .eu domén. Součástí semináře bude také diskuse o tom, jak se jako advokát do mezinárodní arbitráže zapojit.

Michelangelo Cicogna, partner advokátní kanceláře De Berti Jacchia v Miláně a předseda Arbitrážní komise AIJA, k tomu dodává: „Semináře AIJA mají vždy vysokou vědeckou úroveň a Praha nebude výjimkou. Prvotřídní rozhodci z mnoha různých jurisdikcí se s přítomnými podělí o své znalosti a zkušenosti a z praktického hlediska s nimi prodiskutují aktuální témata rozhodčích řízení. Úvodní seminář, jehož se budou účastnit podnikoví právníci významných společností, kteří budou advokátům předávat své zkušenosti, bude také jedinečnou příležitostí k navazování kontaktů. Vřeje zvu všechny české advokáty, aby se k nám v Praze připojili. ‘Duch AIJA’ udělá z tohoto semináře nezapomenutelný zážitek.“

Zúčastnit se úvodního semináře je možné i bez nutnosti registrace na celý kongres. (Nicméně těm, kteří se přihlásí i na kongres, bude poskytnuta sleva.)

Celý předběžný program naleznete na internetových stránkách kongresu <http://prague.aija.org>.

V případě otázek také neváhejte kontaktovat členy organizačního výboru Štěpána Holuba – Stepan.Holub@holubova.cz, či Silvii Pavlica Dahlberg – Silvia.Dahlberg@vinge.se.

Tento článek je čtvrtým ze série článků o výročním kongresu AIJA 2014 v Praze. AIJA je zkratkou pro Mezinárodní asociaci mladých právníků, jedinou celosvětovou asociaci pro advokáty a právníky do 45 let. AIJA organizuje mnoho seminářů a kurzů, z nichž nejvýznamnější akcí je každoročně právě výroční kongres.

K. U. K. Institutionelle Maßschneiderei von 1676 gegründet Master Handmade

Man's Taylor and Arbitrer of Elegance

Tradice od roku 1676, výběr z 10 000 anglických látek Dormeuil a Scabal.

Ceny trojdílného obleku na každou postavu od 50 000 Kč.

Tradiční ruční práce, tzv. Full Bespoke.

Pro členy ČAK dvouhodinové poradenství v hodnotě 6000 Kč + doplňky ve stejné hodnotě zdarma. (Při objednání obleku).

Více: tel.: 602 171 189, mejsnar@rexim.eu, www.rexim.eu.

Otevřeno pouze po tel. dohodě, adresa:

Elišky Krásnohorské 1021/12, Praha 1 (20 metrů od hl. vchodu do hotelu InterContinental Praha v Pařížské ulici).

inzerce

CCBE znepokojuje chystaná novela o. s. ř. o bagatelních pohledávkách

RADA EVROPSKÝCH ADVOKÁTNÍCH KOMOR (CCBE) DOPISEM NEJVYŠŠÍM PŘEDSTAVITELŮM ČR VYJÁDRILA ZNEPOKOJENÍ NAD CHYSTANOU NOVELOU O. S. Ř., JEŽ MÁ ZMĚNIT PŘÍZNÁVÁNÍ NÁROKU NA NÁHRADU NÁKLADŮ SOUDNÍHO ŘÍZENÍ ÚSPĚŠNÝM ÚČASTNÍKŮM V TZV. BAGATELNÍCH POHLEDÁVKÁCH.

V legislativním procesu se v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR chystá do druhého čtení poslanecký návrh novely občanského soudního řádu (sněmovní tisk č. 107), který by znamenal zásadní negativní obrat v dosa-
vadní úpravě nároků toho, kdo vyhrál soudní spor.

Česká advokátní komora má k tomuto návrhu od počátku velmi kritický postoj. Nikolí kvůli odměnám advokátům, jak se autoři návrhu a nejrůznější nezisková uskupení snaží veřejností podsouvat, ale kvůli lidem, kteří se musejí na soud obrátit právě proto, že někdo porušil jejich práva. ČAK navíc odmítá označovat částky pohledávek do deseti tisíc jako bagatelní. Ve státě, kde je minimální mzda 8500 korun a minimální důchod ještě nižší, je takové označení výsměchem řadě občanů.

Pokud bude mít někdo pohledávku do deseti tisíc korun, třeba za nevyplacenou mzdu, nebo se bude chtít bránit neoprávněně žalobě za nějaký neexistující nedoplatek, bude se (byla-li by ona navrhovaná novela schválena) obávat jít za advokátem, neboť náklady na něj nedostane zpět. Fakticky by to mohlo znamenat, že spravedlnost v ČR bude existovat jen od deseti tisíc a jedné koruny nahoru.

Představitelé ČAK proto velmi intenzivně jednájí o změně návrhu této novely, a to jak na úrovni Parlamentu ČR, tak na úrovni Ministerstva spravedlnosti ČR. V dubnu představenstvo ČAK také rozhodlo informovat o návrhu novely Radu evropských advokátních komor (CCBE) a požádat ji o její stanovisko a názor.

Prezident CCBE Aldo Bulgarelli se dne 29. 4. 2014 dopisem obrátil přímo na premiéra vlády ČR pana Mgr. Bohuslava Sobotku, předsedu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Jana Hamáčka a předsedu jejího ústavněprávního výboru JUDr. Jeronýma Tejce. Dopis, jehož plné znění v českém překladu přikládáme, za-

slal na vědomí ministryni spravedlnosti ČR prof. JUDr. Heleně Válkové, CSc., a předsedovi ČAK JUDr. Martinu Vychoňovi.

„CCBE by chtěla vyjádřit své znepokojení nad touto novelou, která by tak zasáhla právo občanů na přístup ke spravedlnosti a na právní zastoupení. Kromě toho by novela následně vedla k otevření prostoru poskytování právních služeb jinými osobami než advokáty, s nižší úrovní kvalifikace a odpovědnosti... Principy spravedlivého procesu a principy rovnosti v procesu jsou přitom základními zásadami společnými soudním soustavám všech evropských států,“ zdůraznil ve svém stanovisku prezident CCBE Aldo Bulgarelli.

Vážený pan
Bohuslav Sobotka
předseda vlády
Úřad vlády České republiky
nábřeží Edvarda Beneše 4
118 00 Praha 1
Česká republika

Brusel, 29. dubna 2014

Vážený pane premiére,

dovoluji si obrátit se na Vás z pozice prezidenta Rady evropských advokátních komor (CCBE), která zastupuje komory a advokátní sdružení 32 členských zemí a dalších 12 přidružených a pozorovatelských zemí, a tím i více než milion evropských advokátů.

CCBE byla upozorněna na novelu občanského soudního řádu (č. tisku 107), která je v současné době projednávána v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

Pochopili jsme, že pokud by byla novela přijata, znamenalo by to v případě soudního řešení pohledávek v nominální hodnotě do 10 000 Kč (přibližně 370 eur) vypuštění odměny advokáta z jinak uznaného nároku na náhradu nákladů řízení, jež je tradičně uplatňován stranou ve sporu úspěšnou. CCBE by chtěla vyjádřit své znepokojení nad touto novelou, která by tak zasáhla právo občanů na přístup ke spravedlnosti a na právní zastoupení.

Kromě toho by novela následně vedla k otevření prostoru poskytování právních služeb jinými osobami než advokáty, s nižší úrovní kvalifikace a odpovědnosti.

Advokáti hrají v přístupu ke spravedlnosti, včetně řízení o drobných pohledávkách, klíčovou roli, jelikož jsou vyškoleni k ochraně potřeb občanů. Je důležité, aby právní poradenství bylo poskytováno profesionály s nezbytnou kvalifikací a odbornými znalostmi. Advokáti hrají také významnou roli v zamezení chybného jednání, stejně jako neprofesionálního či neetického řešení případů, které poškozuje jak občany, tak i všeobecnou důvěru v právní systém.

CCBE se domnívá, že judikatura českého Ústavního soudu ustáleně konstatuje, že právo úspěšné procesní strany vůči neúspěšné straně řízení na náhradu nákladů patří k základním principům, které se v civilním sporném procesu uplatňují. Dle judikatury soudu by absence kompenzace byla zcela v rozporu s ochrannou rolí občanského práva procesního, neboť vítězná strana by při oprávněné ochraně svých práv napadených poraženou stranou musela nést finanční ztrátu sama (sp. zn. I. ÚS 3923/11). Toto by se dalo považovat za porušení principu rovnosti ve smyslu článku 37 Listiny základních práv a svobod (sp. zn. I. ÚS 669/13).

Principy spravedlivého procesu a principy rovnosti v procesu jsou přitom základními zásadami, společnými soudním soustavám všech evropských států.

Ve světle důvodů uvedených výše Vás zdvořile žádáme o zvážení odstranění dotčeného ustanovení a zachování stávajícího stavu, kdy úspěšný účastník řízení má nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů včetně nákladů právního zastoupení tak, jak to vyplývá z ústavních principů rovnosti účastníků, práva na spravedlivý proces a práva na právní pomoc.

Prosím, vezměte na vědomí, že stejný dopis byl odeslán také předsedovi Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Janu Hamáčkovi a předsedovi ústavněprávního výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Jeronýmu Tejcovi.

Aldo Bulgarelli,
prezident CCBE

Business oblečení advokáta – Keep Calm and Dress Well

V minulém čísle jsme si povídali obecně o tom, proč má advokát dbát na správné oblečení. Dnes navazujeme tématem „business oblek“. Co si pod tímto termínem máme v případě advokáta představit?

Jedná se o oblek, který musí splňovat následující: barva musí být buď tmavě šedá, nebo tmavě modrá. Méně kvalitní složení látky než 100% vlna přenechte zákazníkům zaměřeným na zboží asijské provenience.

Nepřipustnou barvou je zejména hnědá (ta je vhodná na volnočasové šaty) či černá. Černá barva působí tvrdě a velice výrazně, proto se hodí jen na společenský oblek. *Pozn.: Pokud by se muž dostavil na pracovní schůzku v černých šatech, gentleman by si nejspíše pomyslel, že bujarý večírek předešlého dne byl pravděpodobně delší a muž se pravděpodobně nestihl převléci do něčeho vhodnějšího.*

Dlužno podotknout, že pod pojmem business šaty si musíme představit vždy sako a kalhoty z látky jedné barvy. Pokud jde o vzor, jsou žádoucí pouze velmi jemné proužky (Zapomeňte na kostky! Kostka je charakteristická pro sportovní šaty!), které jsou typické pro šaty advokátů již od nepaměti.

Velice vhodné je, aby byl oblek doplněn vestou, a to opět ze stejné látky. Za klasický oblek byl totiž vždy považován oblek trojdílný, to znamená sako, vesta, kalhoty, přičemž kalhoty se často šijí dvoje kvůli jejich rychlejšímu obnošení, oproti saku, které není vystavováno takové zátěži, a tím se životnost celého kompletu značně prodlužuje.

Důvod pro nošení trojdílných šatů je nejen ten, že muž v takovém kompletu s vestou vypadá seriózněji, ale i to, že je pro muže v profesním prostředí naprosto nepřipustné odložení saka v případě, že pod ním nemá vestu.

Stejně tak je nepřipustné, aby sako bylo rozepnuté. Sako se nosí zapnuté a vždy na všechny knoflíky, kromě posledního knoflíku dole. To je zásada. Co se týká saka, je nepodstatné, zda je jednořadé či dvouřadé. Dvouřadé sako vždy na mužské postavě vypadá lépe, nicméně ani v případě, že je pod ním vesta, není přípustné ho mít rozepnuté, na rozdíl od saka jednořadého, kde to možné je. Avšak zdůrazňuji – pouze v případě, že je pod ním vesta!

Rozparek vzadu na saku musí být vždy maximálně jeden. Dva rozparky, které jsou mnohdy k vidění i na business šatech, jsou důsledkem diletanství výrobců. Dva rozparky na saku patří zásadně na sportovní obleky či separátní sportovní saka. *Pozn.: Dříve byly dokonce dva rozparky považovány za projev jistého chuligánství, protože sako s dvěma rozparky vypadá poněkud rozevlátě. Do britského business suit zkrátka nepatří.*

Kalhoty u business obleku musejí být zásadně bez manžet (ohrnutí) na nohavicích. Manžety se mohou nosit na sportovních separátních kalhotách. *Pozn.: Dříve byly manžety považovány za nezbytnost pro chudší vrstvu (či pro děti), která předávala kalhoty z otce na syna a pak dále. Není to tak dlouho, co si nechávali muži šít kalhoty bez manžet jako znak toho, že si mohou dovolit nechat si stříhnout délku kalhot na svou míru, bez toho, aby byly příliš dlouhé. Správná délka kalhot je zásadně vzadu 0,5 cm nad podpatek, a vpředu je přípustné jedno mírné zvlnění látky nad nártem. Pozn.: Mnoho českých mužů má při této délce kalhot pocit krátkých nohavic, nicméně to je právě důvod, proč musí být nošeny vysoké ponožky či podkolenky. Zmíněný pocit pak zmizí.*

Častý dotaz mužů je i to, jak mají být dlouhé rukávy u saka. Na to je jednoduché pravidlo: musí končit uprostřed kloubu na zápěstí. Košile pak musí mít rukáv delší, aby přibližně jeden centimetr vykukoval z rukávu saka, a to ve stoje s rukama spuštěnými kolem těla. Košile musí být zásadně bílá bez jakýchkoli vzorů, či světle modrá, na které jsou možné decentní proužky. *Pozn.: Límeček zásadně bez propínacích knoflíčků v cípech, protože to je typické pro košile sportovní anebo pro americké „the redneck“.*

Manžety na košili mohou být jednoduché se zapínáním na knoflík, či dvojité na knoflík manžetový, což je tradičnější. Dříve se nosily knoflíky měnitelné nejen na manžetách, ale i na předním dílu košile. To proto, že

Pavel Rëxim Mejsnar (* 1974)

V osmnácti letech navázal na tradici vrcholného pánského šití v pražském Židovském městě na Josefově a opětovně přivedl v život Mosesovo krejčovství, které zde v Pařížské ulici působilo od roku 1876. Věnuje se šití klasických pánských obleků na míru pro náročné zákazníky. Podílel se na kostýmních návrzích obleků a stylingu pro protagonisty hl. rolí hollywoodských filmů Titanic, Men in Black, Casino Royale, The Aviator, The Great Gatsby a The Wolf of Wall Street. Do České republiky a na Slovensko přivedl francouzskou společnost Dormeuil založenou roku 1842 v Paříži, výrobce nejluxusnějších pánských látek na světě. Významně se zasadil o rozvoj klasické pánské módy v České a Slovenské republice po roce 1989 a je uznávaným poradcem a stylistou. Miluje právní vědu, kterou studuje na moderní prestižní Panevropské vysoké škole.

Oblek musí dokonale sedět. Pohodlí se zajistí dokonalým, nikoli o dvě velikosti větším střihem!

na rozdíl od dnešní doby se knoflíky vyráběly z perleti, což bylo a stále je velice drahé.

Kalhoty musí být vždy doplněny opaskem. Zdůrazňuji doplněny, protože opasek slouží jako harmonický doplněk, a nikoli jako vše řešící stahovaadlo velikosti pasu kalhot, které musí samozřejmě držet v ideální poloze samy. Barva opasku musí být vždy černá, protože i boty musí být u business obleku zásadně černé na tkaničku. *Pozn.: Britské přísloví říká: „nevěř muži v botách bez šněrování“.*

Oblek musí být vždy doplněn vázankou či motýlkem. Kravata nikdy nesmí být jednobarevná, takzvaně „plain“ a s aplikací kostek apod. Doporučené jsou šikmé proužky či drobné decentní vzory, poněvíc na tmavě modrém základu. *Pozn.: Kdo by chodil bez kravaty či motýlka v profesním prostředí, byl by buranem.*

Celkově musí business oblek včetně jeho doplňků působit natolik decentně, aby si širší okolí vůbec nekladlo otázku, co že to má dnes muž za nový oblek. Šaty musí s mužem konvenovat natolik, aby na sebe nestrhávaly přílišnou pozornost a byly stylově v harmonii s jeho nositelem. Zachovávat si stabilní a neměnnou image, která je pozměňovaná jen „drobnými“ detaily, jako jsou hodinky, manžetové knoflíčky, parfém

Tradiční zapínání na knoflíky. Classy obleky zipy nepoužívají.

apod., je pro advokáta naprosto nezbytné. Advokát zkrátka není kohout, aby se naparoval.

Existuje nějaké doporučené množství obleků, které by měl advokát mít, předpokládám, že s jedním či se dvěma pravděpodobně nevystačí?

V případě, že takový oblek obsahuje dvoje kalhoty a vestu, je dostatečné, aby byly v šatníku pouze dva business obleky, které po dobu jejich životnosti vydrží nošení v průběhu pracovního týdne. Samozřejmě je, že je nosíme střídavě.

Jak jsem již zmínil, business šaty advokáta si musí být stylově velice podobné, aby zachovávaly jeho nositeli stabilní image. Nemusí být proto nezbytné mít obleků více, což ale neznamená, že by to nebylo vhodné. Hovořím zde o základu šatníku a zároveň při tomto základním složení šatníku se předpokládá, že látka bude vždy středně těžká, takzvaně celoroční.

Ke každému obleku bylo vždy gentlemany zadáváno půl tuctu košil a kravat či motýlků, což je adekvátní. Nutno podotknout, že po pracovním dni dáme oblek vyvětrat na ramínko, kalhoty se před opětovným nošením vždy přežehlí v pukové části přes vlhkou bavlněnou utěrku.

Za předpokládaného dodržení shora uvedených počtů a údržby je životnost jeden a půl roku. Poté bude oblečení stále „nositelné“, ale neměníme přeci oblečení teprve ve chvíli, kdy je již obnošené a své lepší dny má již za sebou, že?

Rozepínací dírky na rukávu. Typické pro full Bespoke suit.

Napadá Vás ještě nějaké jednoduché pravidlo, na které by advokát neměl v případě business oblečení zapomínat?

Ano, a je velice jednoduché, a v podstatě shrne shora uvedené: „To že někoho nevidím já, neznamená, že on nevidí mě.“

Advokát nejedná s klienty vždy jen v kanceláři, ale mohou se sejít i při neformálních příležitostech. Co znamená termín business casual? Liší se nějak oblečení podle jednotlivých pracovních dní či různých pracovních příležitostí?

Pojem business casual znamená vůbec nic. Tento termín vznikl jako naprostý paskvil. Často je vidán na pozvánkách společenských akcí, které vytvářejí marketingová oddělení různých firem, osazené sličnými asistentkami z celé republiky, které ale o společenských akcích nevědí vůbec nic. A protože jim kravata evokuje něco, co ze svého okolí jaksí neznají, rozepnutá košile bez kravaty pod oblekem je pravděpodobně podle nich sexy a na akci jsou zvaní lidé, kteří vhodné oblečení snad ani nemají, je volen uvedený výraz business casual. Něco, co je casual, nemůže být jednoduše business, ale to ponechme stranou. Věnujeme se business obleku advokáta, který má úroveň, a je i na neformálních schůzkách oblečen adekvátně. Neformálnost zkrátka neznamená být balíkem.

Janků/Kelblová/Uhlířová/Zapletalová

Nové občanské právo v kostce

Bražované, počet stran 336
cena 590 Kč, obj. číslo M39

- publikace poskytuje základní přehled obsahových změn občanského práva po účinnosti nového občanského zákoníku.
- přináší přehledný a srozumitelný výklad významných změn a vysvětluje pozměňenou systematiku občanského zákoníku.
- věnuje se výkladu obecných zásad občanského zákoníku, postavení fyzických a právnických osob a právní ochraně osobnosti.
- samostatně části vysvětlují základy rodinně-právních vztahů a úpravy majetkových práv.
- nabízí výklad obecné úpravy závazků, rozbor jednotlivých smluvních typů nepodnikatelských smluv a soukromoprávních deliktů.

Ondřejová

Nekalá soutěž v novém občanském zákoníku

Komentář • § 2972–2990

Vázané v plátně, 384 stran
cena 890 Kč, obj. číslo BK35

- cílem komentáře je seznámit čtenáře s novou úpravou nekalé soutěže v občanském zákoníku
- podrobný výklad je bohatě doplněn o použitelnou judikaturu českých soudů i Soudního dvora EU
- text se nevyhýbá problémovým otázkám ani srovnání s dřívější regulací nekalé soutěže

Petr Baudyš

Katastrální zákon

Komentář

2013, vázané v plátně, 424 stran
cena 790 Kč, obj. číslo BK42

- cílem prvního vydání komentáře je důkladně seznámit čtenáře s novou právní úpravou katastru nemovitostí a zprostředkovat představu autora o aplikaci zákona v praxi
- zásadním způsobem se rozšířil okruh věcných práv k nemovitostem, která je třeba do katastru zapisovat
- sloučila se právní problematika vedení katastru, upravená doposud dvěma zákony, do jedné zákonné úpravy
- nový katastrální zákon významným způsobem mění definice nemovité věci přijetím zásady superficies solo cedit, podle které je stavba zpravidla součástí pozemku a nikoli samostatná věc

Pánský Krejčovský Atelier REXIM
Pařížská / Elišky Krásnohorské 12, Praha 1
Tel.: +420 602 171 189, www.rexim.eu
Otevřeno po předchozí tel. dohodě.

Man's Taylor and Arbitrer of Elegance

XXII. konference Karlovarské právnícké dny

12. – 14. června 2014, Kongresový sál hotelu Thermal, Karlovy Vary

Konferenci pořádají:

Spolek Karlovarské právnícké dny – Společnost českých, německých, slovenských a rakouských právníků

a

Česká advokátní komora – Deutscher Anwaltverein e.V. – Bundesrechtsanwaltskammer – Slovenská advokátská komora – Forschungsinstitut für mittel und osteuropäisches Wirtschaftsrecht e.V., Wien – Industrie und Handelskammer Oberfranken – Internationales Fachinstitut für Steuer und Wirtschaftsrecht e.V. – Verlag C. H. Beck oHG – Notářská komora Slovenskej republiky – Notářská komora ČR – Ústav štátu a práva SAV – Nakladatelství Leges – Centrum právní komparatistiky PF UK,

za přispění:

Nakladatelství Wolters Kluwer ČR, a. s. – ČEZ, a. s. – Československá obchodní banka, a. s. – Nakladatelství Beck, s. r. o.

– nakladatelství Sagit, a. s. – Kolektory Praha, a. s. – portál EPRAVO.CZ – OS OBCZAN.cz – Ministerstvo spravedlnosti – portál Jiné právo – ERSTE Premier, služba nadstandardního bankovníctví České spořitelny, a. s.

- Základní poplatek za účast na třídní konferenci a závěrečné recepce činí **7900 Kč + DPH/300 eur**.
- Účastnit se lze i jen jednotlivých programových dnů.
- Simultánně tlumočeno ČJ/NJ.
- **Počet účastníků je OMEZEN na zhruba 150 osob.**
Změna programu vyhrazena.

**PODMÍNKY ÚČASTI A REGISTRAČNÍ
FORMULÁŘ NALEZNETE NA WWW.KJT.CZ.**

Můžete se též obrátit na technický sekretariát konference:
Bc. Michaela Jarkovská, tel: 224 951 148, e-mail: kjt@kjt.cz

PROGRAM KONFERENCE

ČTVRTEK 12. 6. 2014

- **Předpoklady uplatnitelnosti odpovědnosti za škodu**
– JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL. M., Institut práva a ekonomie, PF UP, Olomouc
- **Některé otázky související s postoupením pohledávky**
– prof. JUDr. Karel Eliáš, Dr., Ústav státu a práva AV ČR
- **Prolínání ObčZ a veřejného práva s dopady ObčZ a doprovodné legislativy do právního postavení státu, krajů a obcí**
– Mgr. František Korbek, Ph.D., advokát, Praha
- **Pokyny valné hromady týkající se obchodního vedení**
– doc. JUDr. Ivana Štenglová, PF UK, Praha
- **Smlouva o dílo, použitelnost dosavadní judikatury**
– JUDr. Ing. Pavel Horák, Nejvyšší soud
- **K úpravě uzavírání smluv v ObčZ**
– JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., PF UK, Praha
- **Kupní smlouva a spotřebitelské kupní smlouvy, včetně odpovědnosti za vady**
– prof. JUDr. Luboš Tichý, CSc., PF UK Praha
- **Ručení za zdroje zvláštního nebezpečí dle českého ObčZ z právně komparatistického hlediska**
– prof. Dr. Ernst Karner, Institut für Zivilrecht, Universität Wien
- **Pódiová diskuse k ObčZ a ZOK – intertemporální ustanovení, slabší strana smlouvy a další otázky (prof. JUDr. Jan Dědič, prof. JUDr. Karel Eliáš, Mgr. František Korbek, Ph.D., Dr., doc. JUDr. Ivana Štenglová)**
- **Vybrané právní otázky k prokazování trestné činnosti**
– JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D., Vrchní státní zastupitelství, Praha
- **Pódiová diskuse k otázce trestněprávní odpovědnosti v oblasti hospodářské kriminality (JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D., JUDr. František Púry, prof. JUDr. Pavel Šámal, JUDr. Pavel Zeman)**

PÁTEK 13. 6. 2014

- **Kauzální nexus v judikatuře SR ve vztahu k profesní odpovědnosti** – doc. JUDr. Kristián Csach, Ph.D., PF Univerzita P. J. Šafárika, Košice
- **Problematika prokazování kauzálního nexu v různých případech porušení povinností ze zákona či smluv**
– prof. Dr. Reinhard Greger, Institut für Konflikt und Verhandlungsforschung, Ebermannstadt
- **Některé koncepční otázky nové kodifikace**
– prof. JUDr. Irena Pelikánová, DrSc., soudkyně

- Tribunálu Soudního dvora EU, Lucemburk
- **Společenské smlouvy – vztahy mezi společníky navzájem a mezi společníky a společností**
– prof. Dr. Martin Winner, Wirtschafts Universität Wien
- **Spory mezi společníky v obchodní společnosti – judikatura SRN, ČR a SR**
– Dr. Konrad Brenninger, advokát, Regensburg
- **Problematika změny Nařízení Brusel I**
– Béatrice Deshayes, advokátka, Paříž
- **Základní otázky zastoupení právnických osob**
– prof. Dr. Martin Spitzer, Institut für Zivil und Unternehmenrecht, Universität Wien
- **Kauzální nexus jako podmínka uplatňování náhrady škody společností způsobené jejich statutárními a dozorčími orgány obchodních společností – teoretické rámce vs. aplikační přístupy**
– prof. JUDr. Mária Patakyová, CSc., Univerzita Komenského, Bratislava
- **Připravované směrnice EU k odpovědnosti právních zástupců (advokátů)**
– prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen, advokát, Kolín nad Rýnem, prezident KJT
- **Působnost insolvenčního soudu podle ZOK. Střet sankcí podle insolvenčního zákona a podle ZOK. Procesní souvislosti**
– JUDr. Zdeněk Krčmář, předseda senátu NS ČR

19:00 – 23.00 hodin – Slavnostní recepce – Poštovní dvůr

SOBOTA 14. 6. 2014

9.00-14.00 hodin

- **Výkon funkce člena statutárního orgánu v prolnutí ZOK a ObčZ** – doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D., advokát, Praha, Ústav státu a práva AV ČR
- **Úprava konfliktů zájmů v ZOK ve vazbě na ObčZ**
– prof. JUDr. Jan Dědič, advokát, Praha
- **Aktuální judikatura – konkurs, insolvence**
– JUDr. Zdeněk Krčmář, předseda senátu NS ČR
- **K prolínání úpravy veřejných seznamů v ObčZ a dalších právních prepisech**
– JUDr. Petr Tégl, Ph.D., Institut práva a ekonomie, Praha
- **K rozdílu v institutu náhrady škody při porušení smluvní a zákonné povinnosti** – JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M., Institut práva a ekonomie, PF UP, Olomouc
- **Pódiová diskuse – smluvní nabývání vlastnického práva (zejména staveb), i k dalším otázkám ObčZ a ZOK (prof. JUDr. Jan Dědič, JUDr. Filip Melzer, Ph.D., LL.M., JUDr. Petr Tégl, Ph.D.)**

Anketní lístek

PRESTIŽNÍ CENA

pro nejlepší právníký časopis v České a Slovenské republice v období 2013/2014

KARLOVARSKÉ PRÁVNICKÉ DNY

Společnost německých, českých, slovenských a rakouských právníků

ČASOPIS	VYDAVATEL		HODNOCENÍ (1-10)
1 Acta Iuridica Olomoucensia	Univerzita Palackého Olomouc	ČR	
2 Ad notam	Notářská komora ČR	ČR	
3 ANTITRUST	Sdružení KAIROS	ČR	
4 Ars notaria	Notářská komora SR	SR	
5 Bulletin advokacie	Česká advokátní komora	ČR	
6 Bulletin slovenskej advokácie	Slovenská advokátska komora	SR	
7 Časopis pro právní vědu a praxi	Masarykova univerzita Brno	ČR	
8 International and Comparative Law Review - Mezinárodní a srovnávací právní revue	Univerzita Palackého Olomouc	ČR	
9 Jurisprudence	Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR	
10 Justičná revue	Ministerstvo spravodlivosti SR	SR	
11 Kriminológia	MV ČR, odbor tisku a public relation	ČR	
12 Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae	Poradca podnikateľa, BVŠP	SR	
13 Obchodné právo	EPOS	SR	
14 Obchodní právo	JUDr. Michal Pospíšil	ČR	
15 Obchodněprávní revue	C. H. Beck Praha	ČR	
16 Právněhistorické studie	Univerzita Karlova v Praze	ČR	
17 Právní rádce	Hospodářské noviny - Economia	ČR	
18 Právní rozhledy	C. H. Beck Praha	ČR	
19 Právník	Ústav státu a práva AV ČR	ČR	
20 Právní obzor	Ústav státu a práva AV SR	SR	
21 Právo a rodina	LINDE nakladatelství	ČR	
22 Rekodifikace & Praxe	Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR	
23 Revue církevního práva	Společnost pro církevní právo	ČR	
24 Revue pro právo a technologie	Masarykova univerzita Brno	ČR	
25 Soudce	Soudcovská unie ČR	ČR	
26 Soudní rozhledy	C. H. Beck Praha	ČR	
27 Správní právo	Ministerstvo vnitra ČR	ČR	
28 Státní zastupitelství	Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR	
29 Stavební právo Bulletin	Společnost pro stavební právo	ČR	
30 Trestněprávní revue	C. H. Beck Praha	ČR	
31 Trestní právo	Wolters Kluwer ČR, a. s.	ČR	
32 Veřejné zakázky	VIZEA, s. r. o.	ČR	
33 Zo súdnej praxe	Iura Edition	SR	

Hodnotí se celková úroveň zejména z hlediska odborné úrovně publikovaných příspěvků, jejich aktuálnost a informační přínos. Rozmezí 1 - 10 (10 nejvíce, 1 nejméně), **hodnocení pouze jednoho časopisu je neplatné.**

POCTA ZA NEJLEPŠÍ JUDIKÁT za období 2013/2014

V oblasti judikatury aplikovatelné v ČR za období 2013 - 2014 doporučuji pro významný přínos právní praxi a teorii k ocenění:

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

JUDIKÁT: soud: _____ sp. zn.: _____ ze dne _____ publikovaný v: _____

Jméno, příjmení, titul: _____

profese: _____

*Adresa: _____

tel./e-mail: _____

Statut, Prestižní ceny, Pocty judikátu i anketní lístek jsou k dispozici na www.kjt.cz. Prestižní ceny budou uděleny spolu s Autorskou cenou na slavnostní recepci dne 13. 6. 2014, konané v rámci konference v Karlových Varech. Anketní lístky došlé do 1. 6. 2014 budou slosovány o věcné ceny (jejich doplňovaný seznam je uveden na www.kjt.cz).

Anketní lístek vyplňte do 13. 6. 2014 do 15.00 hod. on-line na www.kjt.cz nebo zašlete do 1. 6. 2014 na adresu Karlovarské právníkové dny, 110 00 Praha 1, Národní 10.

* Prosíme uvést přesný kontakt (e-mail, telefon, adresa), jinak Vás nebude možno vyzoomět o případné výhře.

Největší česko-slovenská advokátní kancelář s mezinárodním dosahem

- | Havel, Holásek & Partners s kanceláři v Praze, Brně, Ostravě a Bratislavě je s týmem více než 165 právníků, několika desítek studentů právnických fakult a celkem více než 300 spolupracovníků největší česko-slovenskou právníkovou firmou.
- | Kancelář je součástí tří z deseti nejprestižnějších mezinárodních právnických sítí: World Law Group, State Capital Group a First Law International, které sdružují celkově více než 200 předních světových právnických firem po celém světě. Při transakcích přesahujících hranice České a Slovenské republiky jako vedoucí nezávislá právníková firma spolupracuje s předními evropskými a mezinárodními právníkovými firmami, avšak bez exkluzivního vztahu s kteroukoli z nich.
- | V případě potřeby jsme našim klientům schopni doporučit i jinou vhodnou advokátní kancelář v ČR, SR i v zahraničí – v uplynulém roce jsme takto referovali cca 60 případů; současně také děkujeme kolegům z jiných kanceláří za doporučení naší kanceláře, například při potřebě zajistit specializované poradenství v oblastech hospodářské soutěže nebo řešení mezinárodních sporů.
- | Českým, slovenským i zahraničním klientům poskytujeme komplexní právní služby ve většině právních oblastí. Kancelář má cca 1 000 klientů, z toho 70 společností uvedených v seznamu největších světových firem Fortune 500 a více než 40 společností z Czech Top 100 a 7 společností z Czech Top 10. Kancelář od svého založení nepřetržitě roste a každoročně rozšiřuje portfolio o cca 100 nových klientů.
- | Kancelář je podle historických výsledků všech šesti ročníků oficiální soutěže Právníková firma roku podle celkového počtu nominací a titulů nejúspěšnější českou advokátní kancelář v rámci tohoto hodnocení.

Největší právníková firma
v České republice

1. místo v počtu
realizovaných
fúzí a akvizic
v České republice
(2012)

1. místo v počtu
realizovaných
fúzí a akvizic
v České republice
(2012)

Klienty nejlépe hodnocená
právníková firma
v České republice

Právníková firma roku
v České republice

(2014)

WHO'SWHOLEGAL

1. místo mezi domácími
právníkovými firmami

(2012)

PRACTICAL LAW COMPANY

Neustále rozšiřujeme a posilujeme náš tým o špičkové odborníky – hledáme a vybíráme nejschopnější právníky ve všech specializacích i na všech úrovních seniority, a to nejen v Praze, ale i v ostatních regionech ČR a na Slovensku.

Pro náš tým hledáme vhodné kolegy / kolegyně na pozice: Partner / Vedoucí advokát / Advokát / Koncipient

- | Soudní, správní a rozhodčí řízení / Arbitráže
- | Veřejné zakázky a veřejná podpora
- | Daňové a celní právo
- | Nemovitosti a stavebnictví
- | Obchodní právo, fúze a akvizice
- | Bankovnictví, finance a kapitálový trh
- | Energetika a utility

Očekáváme

- | Vynikající znalost platného práva
- | Zkušenosti v mezinárodní nebo přední české či slovenské právníce firmě / jinou obdobnou praxi
- | Výbornou znalost anglického, případně i dalšího světového jazyka
- | Flexibilitu a vysoké pracovní nasazení
- | Schopnost týmové práce
- | Loajalitu a zájem o trvalý profesní růst v rámci kanceláře

Nabízíme

- | Pracovní příležitost v přátelském kolektivu trvale rostoucí advokátní kanceláře
- | Výjimečnou možnost dalšího profesního růstu v rámci největší česko-slovenské advokátní kanceláře včetně intenzivní podpory odborného rozvoje i systému studijních a pracovních stáží v zahraničí
- | Práci pro nejprestižnější českou, slovenskou a zahraniční klientelu
- | Úzkou spolupráci na komplexních projektech se špičkovými mezinárodními AK a předními poradenskými firmami
- | Odpovídající finanční ohodnocení včetně variabilní složky odměny vázané na dosažené výsledky
- | Příjemné pracovní prostředí, v případě pražské kanceláře v moderním administrativně-obchodním komplexu Florentium

Profesní životopis v českém, slovenském či anglickém jazyce prosím zašlete na adresu:
Havel, Holásek & Partners s.r.o., advokátní kancelář, Na Forenci 2116/15, 110 00 Praha 1 - Nové Město
Můžete se také zaregistrovat na našich webových stránkách v sekci Kariéra.

z právní teorie a praxe

ČLÁNKY

Několik poznámek k ustanovením zvláštní části nového občanského zákoníku, týkajících se nájmu bytu	19
Stanovy společenství vlastníků jednotek - změny od 1. 1. 2014	22
Podruhé k žalobám o nárocích podle zákona č. 82/1998 Sb.	25
Nové problémy v řízení o rozvod manželství	31
Oddlužení po revizní novele insolvenčního zákona aneb osobní bankrot pro každého	34
Z JUDIKATURY	36 - 45
Z ODBORNÉ LITERATURY	46 - 54

SHRNUTÍ

Stanislav Křeček: Několik poznámek k ustanovením zvláštní části nového občanského zákoníku, týkajících se nájmu bytu

Autor, zástupce veřejného ochránce práv, který byl dlouhá léta předsedou Sdružení na ochranu nájemníků, poukazuje zejména na ty části nového občanského zákoníku, týkající se nájmu bytu, které by v praxi mohly dělat problém. Rozebírá proto především vztah mezi ustanoveními § 2296 (Jistota) a § 2291 odst. 2 (Zvlášť závažné porušení povinnosti nájemce), dále otázku podnajíání bytu a ustanovení § 2269, podle něhož nájemce musí oznámit pronajímateli osobu, která v případě, kdy to bude nezbytné zapotřebí, umožní vstup do pronajatého bytu.

Svatava Trčková, Milan Cellar: Stanovy společenství vlastníků jednotek: změny od 1. 1. 2014

S účinností od 1. 1. 2014 bylo zrušeno nařízení vlády, kterým se vydávají vzorové stanovy společenství vlastníků jednotek. Nově vznikající společenství tak stojí před nelehkým úkolem tvorby stěžejního dokumentu společenství bez opory zákonodárce. Auto-

ři tohoto článku se rozhodli podat vznikajícím společenstvím pomocnou ruku a podle svého nejlepšího přesvědčení sestavili ambiciózní dokument, který si klade za cíl dosavadní vzorové stanovy nahradit a který, vzhledem k jeho rozsahu, zveřejňujeme na www.bulletin.advokacie.cz. Článek se snaží upozornit na dostupnou odbornou literaturu, relevantní právní předpisy, stanoviska odborníků i nejasnosti, které zřejmě odstraní až rozhodování soudů.

Zdeněk Jankovský ml.: Podruhé k žalobám o nárocích podle zákona č. 82/1998 Sb.

V článku se autor znovu zabývá tématem odškodňování v souladu se zákonem č. 82/1998 Sb. Uvádí, jak se nároky podle tohoto zákona, uvedené v článku „Žalobní návrhy ve věcech nároků podle zákona č. 82/1998 Sb.“, publikované v čísle 1-2/2013 BA, tvrdí v žalobě a jak o nich soud provádí vypořádání. Řešena je i otázka subjektivní a objektivní kumulace a náhrady nákladů řízení, vše s přihlédnutím k nabytí účinnosti nového občanského zákoníku od 1. ledna 2014.

Karel Svoboda: Nové problémy v řízení o rozvod manželství

Na první pohled se zdá, že řízení o rozvod manželství probíhá od 1. 1. 2014 prak-

ticky v tomtéž režimu jako dosud. Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, však obsahuje problematické pasáže týkající se i zásadních otázek vymezujících povahu řízení, jejichž výklad je nejednoznačný nebo obtížný. Článek se snaží s takovými ustanoveními vypořádat. Předmětem autorovy pozornosti jsou především koncentrace řízení o rozvod a podmínky pro projednání rozvodu v tzv. nesporném režimu (§ 384 z. ř. s.).

Oldřich Řeháček: Oddlužení po revizní novele insolvenčního zákona aneb osobní bankrot pro každého

Článek se zabývá změnami a posuny, které přináší tzv. revizní novela insolvenčního zákona provedené zákonem č. 294/2013 Sb. do právní úpravy oddlužení (tzv. osobního bankrotu). Daný text si klade za cíl poukázat zejména na relativizaci bariér, které brání, resp. dosud bránily určitým osobám vstupu do něj. Zdůrazněna je zejména otevřenost tohoto institutu pro podnikatele, kteří v jeho rámci mohou dosáhnout sanace svých dluhů bez ohledu na jejich povahu. Upozorněno je též na judikatorní tendence, které jdou dlužníkům naproti.

Bulletin advokacie online

Na webových stránkách www.bulletin-advokacie.cz naleznete obsah stavovského odborného časopisu Bulletin advokacie, který je držitelem prestižního ocenění Právnický časopis ČR pro rok 2011 a 2012 a od letošního roku taktéž recenzovaným časopisem.

NOVĚ ZDE DENNĚ NALEZNETE:

Aktuality

- ze světa práva
- z legislativy
- z judikatury

Odborné příspěvky

- články **exkluzivně** určené jen pro tento portál
- judikaturu a stanoviska
- recenze a anotace

Příspěvky z české i evropské advokacie

Bulletin advokacie online pro vás nově přináší odborné příspěvky, týkající se aplikace občanského zákoníku a dalších nových právních předpisů v praxi.

V posledních dnech byly na Bulletinu advokacie online publikovány tyto exkluzivní příspěvky:

- NOZ v praxi: Závadek
- Katastr nemovitostí: Nové zásady jeho vedení od 1. ledna 2014
- Užití trestního práva aneb výživné po Česku
- NOZ v praxi: Specifika společného návrhu na rozvod manželství a připojení se k návrhu na rozvod manželství
- NOZ v praxi: Konkurenční doložka (§ 2975)
- Efektivní řešení sporů ve stavebnictví: adjudikace prostřednictvím rady pro řešení sporů
- NOZ v praxi: Jak označovat účastníky řízení o rozvod manželství?
- NOZ v praxi: Vyvolání nebezpečí záměny (§ 2981)
- Stanovy společenství vlastníků jednotek – změny od 1. 1. 2014 – **včetně vzoru stanov SVJ!**

Několik poznámek k ustanovením zvláštní části nového občanského zákoníku, týkajících se nájmu bytu

JUDr. STANISLAV KŘEČEK

Nový občanský zákoník bezpochyby představuje významný legislativní krok k modernímu civilnímu právu. Celá řada nových ustanovení a nových pojmů však současně přináší pro praxi řadu otázek a problémů, které

bude muset judikatura vyložit. Současně je ovšem třeba mít na zřeteli, že jakýkoliv výklad zákona se může významně odchýlit, a to se netýká jen této části o. z., od úmyslu a vůle zákonodárce. **Na některé problémy spojené s ustanoveními, která se týkají bytového práva, bych chtěl zde upozornit.**

Především bych rád poukázal na **vztah mezi ustanoveními § 2296 (Jistota) a § 2291 odst. 2 (Zvlášť závažné porušení povinnosti nájemce)**. Pokud je v ustanovení § 2291 o. z. příkladem uvedeno, že zvlášť závažného porušení povinnosti se nájemce dopustí „...nezaplatí-li nájemné a náklady na služby za dobu alespoň tři měsíců.“ je jistě na místě otázka, zda skutečně došlo k závažnému zásahu do práv pronajímatele, pokud nájemce, který v určeném termínu sice opravdu nezaplatil, ale současně však před tím složil, podle ustanovení § 2296, k rukám a k dispozici pronajímatele jistotu ve výši šesti (tři, čtyř...) měsíčních nájmu, tedy částku, kterou má pronajímatel od nájemce k dispozici právě pro jistotu, že, podle výslovného ustanovení § 2254 odst. 1 *nájemné bude zaplacen*.

Jiná situace by jistě byla, kdyby jistota nebyla složena nebo její výše k pokrytí dluhu, vzniklému nezaplacením v určeném termínu, nepostačovala. Pokud tomu však tak není, jistě lze důvodně pochybovat o tom, že zákonodárce chtěl velmi přísně (výpovědi bez výpovědné lhůty!) postihnout nájemce, který sice nezaplatil v určeném termínu, ale současně pronajímateli ničeho nedlužil. Jistě: nebylo by asi zcela v souladu s dobrými mravy možné, kdyby nájemce jen pravidelně doplňoval jistotu a ponechal na pronajímateli, aby si sám z ní odečítal potřebné platby, jistě by se jednalo o porušení nájemní smlouvy, jak to má na mysli ustanovení § 2288 odst. 1 písm. a) o. z., ale pokud složena jistota zcela pokrývá v ojedinělém případě dluh, nemůže se o zvlášť závažné porušení povinnosti nájemce jednat. Ostatně, pokud by totiž pronajímatel – jak mu ukládá § 2291 odst. 3 – vyzval nájemce, aby v případě dluhu „odstranil závadné chování“ a tento jej odkázal na složenou jistotu, protiprávní stav by byl bezpochyby odstraněn.

Jinou pochybnost vzbuzuje ustanovení § 2292 o. z., resp. třetí věta tohoto ustanovení, která zní: „Opustí-li nájemce byt

takovým způsobem, že nájem lze bez jakýchkoliv pochybností považovat za skončený, má se byt za odevzdaný ihned.“ Opravdu bylo úmyslem zákonodárce ustanovit, že nájem je možné skončit i pouhým opuštěním bytu, jestliže takové opuštění nevzbuzuje pochybnosti? Jsem přesvědčen, že nikoliv a obávám se, že v opačném případě právní jistota pronajímatelů by v takovém případě byla vážně porušena, neboť pak by bylo třeba, při absenci výpovědi, zkoumat, zda nájem nebyl opuštěním bytu ukončen, nebo zda, i při nevyskytnutí se nájemce v bytě, nájem ještě trvá. S ohledem na to, že zmínka o skončení nájmu je poněkud nešťastně uvedena v ustanovení o odevzdání bytu, **lze patrně dovodit, že zákonodárce chtěl říci, že pokud došlo k ukončení nájmu a byt nebyl řádně předán, má se za to, že byl předán dnem jeho ukončení.**

Nový občanský zákoník v několika těchto ustanoveních určuje pronajímateli práva, o jejichž obsahu se z textu zákona ničeho nedovíme. Mám zde na mysli ustanovení § 2272 odst. 3, které dává právo pronajímateli „...požadovat, aby v nájemcově domácnosti žil jen takový počet osob, který je přiměřený velikosti bytu...“. Nechci se zde zabývat očividným problémem spočívajícím v tom, že zákonodárce se snad vůbec poprvé v českém právu snaží reglementovat tak svrchovaně subjektivní otázku, jakou je přiměřenost bytu pro občana (která má být, podle mého smysluplně zkoumána pouze tam, kde stát poskytuje sociální dávky na „přiměřený“ byt), ale jde mi o obsah práva „požadovat“. Požadovat je jistě možné cokoli, problém však nastane, jestliže požadavku není vyhověno.

V souvislosti s jiným oprávněním pronajímatele, které je patrně z ustanovení § 2256 odst. 2 (*Nájemce dodržuje po dobu nájmu pravidla obvyklá pro chování v domě a rozumné pokyny pronajímatele...*), totiž s oprávněním pronajímatele dávat nájemcům rozumné pokyny, si kladu otázku, zda obě jinak nespécifikovaná oprávnění (požadovat a dávat rozumné pokyny) by mohlo nalézt svoji odezvu v ustanovení § 2288 odst. 1 písm. d), totiž zda by nerespektování rozumných pokynů a nerespektování požadavků pronajímatele mohlo dosáhnout takové intenzity, aby bylo možné dát nájemci výpověď podle shora uvedeného ustanovení tedy „*je-li tu jiný obdobně závažný důvod pro vypovězení nájmu*“.

Osobně se domnívám, že ano. Mám již naznačené pochybnosti o smysluplnosti celého ustanovení § 2272 o. z. a moc se těším na to, jak budou soudy rozhodovat o žalobách, ve kterých bude pronajímatelem tvrzeno, že nájemci nežijí *v obvyklých pohodlných a hygienicky vyhovujících podmínkách*, ale přesto jsem přesvědčen, že zákon není jedinou normou, která má chování občanů řídit. Že stejně tak je obecně dobré, aby se lidé řídili i rozumnými pokyny, oprávněnými přáními a požadavky. Intenzitu nesouladu chování, rozumnost pokynů

a požadování ovšem bude vždy posuzovat soud a jsem přesvědčen, že mu to má být – v extrémních situacích – umožněno.

Velmi vítám, že, na rozdíl od předchozí právní úpravy, jsou nedostatky náležitostí uložených právním předpisem postihovány neplatností. To předchozí právní úprava sice stanovila, např. že ve výpovědi je třeba uvést poučení nájemce o právu bránit se proti výpovědi žalobou, ale následek neuvedení takového poučení nebyl výslovně stanoven. Lze uvítat, že dnes je tomu jinak: podle § 2235 se nepřihlíží k ujednáním zkracujícím nájemcova práva, podle § 2286 je neplatná výpověď, která neobsahuje poučení nájemce o tom, že má právo vznést proti výpovědi námitky a navrhnout její přezkoumání soudem, podle § 2291 se nepřihlíží k výpovědi bez výpovědní lhůty, pokud nájemce předem nebyl upozorněn na závadný stav a nevyzván k jeho odstranění. Pak ovšem na druhou stranu vzbuzuje pochybnost, zda ustanovení § 2288 odst. 3 (*Vypověli pronajímatel nájem z důvodů uvedených v odst. 1 a 3, uvede výpovědní důvod ve výpovědi*) rovněž způsobuje neplatnost takové výpovědi (pokud důvod není ve výpovědi výslovně uveden), když text zákona zde nic takového (na rozdíl od jiných ustanovení) nestanoví. Patrně nikoliv, jde o uložení povinnosti, při jejíž absenci neplatnost nenastává...

Nájemce jistě musí řádně plnit své povinnosti. Pokud je nájemce porušuje *hrubě*, je to důvodem k výpovědi podle ustanovení § 2288 odst. 1 písm. a) s tříměsíční výpovědní lhůtou. Pokud takové povinnosti porušuje *zvláště závažným způsobem* je to důvodem k výpovědi bez poskytnutí výpovědní lhůty. Pak si ovšem lze položit otázku, jaký důsledek má to, že nájemce porušil svoji povinnost *závažným způsobem* (§ 2269 odst. 3: *Nesplní-li nájemce svoji povinnost podle odst. 1 považuje se toto jednání za porušení povinnosti nájemce závažným způsobem...*) nebo to, že *závažně porušil svoji povinnost* (odst. 1 věta druhá § 2272: *Přijme-li nájemce nového člena své domácnosti, oznámí zvýšení počtu osob žijících v bytě bez zbytečného odkladu, neučiní-li takmá se za to že závažně porušil svou povinnost*).

Zřetelně zde zákonodárce odlišil taková závažná porušení od hrubého porušení nájemní smlouvy, mající za následek výpověď z nájmu bytu, tím spíše pak je nemá za zvláště závažné porušení povinnosti, mající za následek výpověď z nájmu bytu dokonce bez výpovědní lhůty. Věc lze vyložit i tak, že nejde o běžné opomenutí nájemce, ale o porušení povinnosti, které by při případném opakování mohlo být již považováno za porušení hrubé. S ohledem na relativně malou intenzitu zásahu do práv pronajímatele by tam, kde se hovoří o porušení povinnosti závažným způsobem, nebylo patrně možné hovořit o zvláště závažném porušení povinnosti, majícím za následek výpověď z nájmu bez výpovědní lhůty.

Významné právo nájemce, které přináší nový občanský zákoník, obsahuje ustanovení § 2275, totiž právo nájemce dát byt nebo část bytu do podnájmu další osobě nebo osobám, a to bez souhlasu pronajímatele. V odst. 1 tohoto zákonného ustanovení je právo na podnájem bez souhlasu pronajímatele bezpochyby chráněno ustanovením § 2235 odst. 1, tedy tím, že se nepřihlíží k ujednáním zkracujícím nájemcova práva podle tohoto pododdílu. K ujednání v nájemní smlouvě, které by zakazovalo nájemci podnájem, by se zjevně nepřihlíželo.

S tím ovšem poněkud nesouladí druhá věta odst. 2 tohoto zákonného ustanovení o tom, že pokud se pronajímatel nevyjádří k žádosti nájemce o souhlas s podnájem celého bytu (ve kterém nájemce nebydlí), považuje se souhlas za daný, avšak *to neplatí, pokud byl ujednan zákaz nájmu*. Zde zákonodárce sice hovoří o zákazu podnájmu, ale bezpochyby měl na mysli pouze podnájem celého bytu, kde zákon souhlas pronajímatele vyžaduje. Ustanovení by bylo srozumitelnější, pokud by poslední věta odst. 2 § 2275 zněla: *„To neplatí, pokud byl ujednan zákaz podnájmu bytu, ve kterém nájemce nebydlí.“*

Za zmínku jistě stojí i to, že **nová právní úprava podnájímání bytů nikterak neupravila výši částky, kterou nájemce může od podnájemníka požadovat**, a to ani např. zmínkou o „platbě v místě obvyklé“ jako je tomu u nájemného. Nebylo tomu ani v předcházející právní úpravě, která jinak výši nájemného regulovala zákonem. Výše podnájemného byla naopak velmi podrobně upravena v zákonech na ochranu nájemníků, které platily za 1. republiky.

Toto ovšem není jediná pochybnost, která se v souvislosti s novým institutem podnájmu v legislativě objevuje. Nařízení vlády č. 453/2013 Sb., o stanovení podrobností a postupu pro zjištění srovnatelného nájemného obvyklého v daném místě, obsahuje přílohu k tomuto nařízení nazvanou „Charakteristiky nájemních vztahů“. Jde o taková ujednání v nájemní smlouvě, která by měla ovlivnit výši obvyklého nájemného. Kromě takových charakteristik, jako jsou délka nájmu, platba jistoty, existence inflační doložky, interval placení nájemného, je zde uvedena možnost podnájmu. Obsah této charakteristiky však dokládá pouze to, že její autor nebo autoři zjevně netušili nic o ustanovení § 2275 o. z., který nabylo účinnosti stejně jako toto nařízení vlády (1. 1. 2014), neboť tato charakteristika je zde popsána takto: *Variety charakteristiky: a) ujednána možnost podnájmu části bytu, b) ujednána možnost podnájmu celého bytu, c) ujednan zákaz podnájmu*. To, že k podnájmu části i celého bytu již není třeba žádného ujednání, autoři zřejmě nic netušili. O tom, zda toto vládní nařízení může dobře sloužit soudům ke stanovení místně obvyklého nájemného, lze jistě mít pochybnosti...

Nedosti však na tom. V souvislosti s aktuálními diskusemi o problematice zajištění sociálního bydlení přišly některé organizace (OSMD a Platforma pro sociální bydlení) s nápadem, že by institut podnájmu mohl být vhodným řešením pro ubytování osob, které nad obvyklou míru poškozují byt nebo dům, a proto je v jejich případě třeba práva nájemců bytů poněkud omezit. Představa je taková: aktivistický občan dostane byt „do nájmu“ a on sám v tomto bytě zřídí „podnájem“ pro málo přízpusobivé osoby, které však mají pouze „práva“ podnájemce, nikoliv práva nájemce bytu a bude tedy možné jeho bydlení v bytě, v případě potřeby, bez průtahů ukončit.

Odhlédneme-li však od dosud málo známé skutečnosti, že takovéto osoby bude obtížné ubytovat již s ohledem na ustanovení § 2923 (kdo *poskytne útluk osobě s nebezpečnými vlastnostmi* odpovídá za škodu, kterou taková osoba způsobila, společně a nerozdílně...), jde o nápad, který zcela zjevně směřuje k obcházení zákona, a takováto smlouva o nájmu bytu i o podnájmu by byla patrně z tohoto důvodu neplatná.

Je ovšem třeba na tomto místě poukázat na skutečnost, že

stále v praxi přetrvává stav, kdy byt je některými pronajímateli, a to i obcemi (!) z těchto „sociálních“ důvodů nebo pro větší ochranu bytového fondu (dříve Městská část Praha 6) dán „do nájmu“ právnické osobě, která pak „podnájímáním“ ubytovává další osoby bez práv nájemců bytů. To je zcela nepřijatelné nejen podle současné právní úpravy (§ 2235 odst. 1 o. z.), ale i podle platné judikatury, týkající se předchozí právní úpravy (např. rozsudek NS ČR ze dne 26. 10. 2006 ve věci 26 Cdo 1973/2006 a další...), ze které plyne, že byt je možné dát do nájmu pouze fyzické osobě, která zde uspokojuje svoji potřebu bydlení.

Ustanovení § 2269 stanovilo nájemci novou povinnost, totiž oznamovat pronajímateli osobu, která v případě, kdy to bude nezbytně zapotřebí, umožní (komu?) vstup do bytu. Přístup do bytu nájemce bez jeho souhlasu v nezbytných případech krajní nouze nezpůsobil dosud v praxi vážnější problémy. Přivolaná policie byt otevřela a po provedení nezbytných opatření jej opět uzavřela a zapečetila. Lze očekávat, že praktické používání nové právní úpravy dosud neexistujícího problému může být v praxi zatíženo mnoha výkladovými problémy. Kdy bude „nezbytně zapotřebí“ vstoupit do bytu nepřítomného nájemce mimo případy krajní nouze (požár v bytě, únik vody z bytu), při kterých tak jako tak nová ustanovení § 2269 stejně nebude možné použít?

Pochybnosti vzbuzuje zvláštní formulace poslední části druhé věty odst. 1 tohoto zákonného ustanovení, která ukládá nájemci povinnost stanovit osobu, která byt zpřístupní, avšak v případě, kdy tak nájemce neučiní, řeší zákonodárce věc takto: *nemá-li nájemce takovou osobu po ruce, je takovou osobou pronajímatel.*

Termín „být po ruce“, kterou zákonodárce použil, může v praxi přinést problémy. Znamená-li „po ruce“ být okamžitě k dispozici, je otázkou, v kterém okamžiku má tato osoba nájemci být „po ruce“. Nájemce nebude v bytě v těchto případech nepřítomen delší dobu, kterou zákonné ustanovení stanoví jako *dobu delší než dva měsíce*, pro ten případ stanoví osobu, která v tomto okamžiku (v okamžiku, kdy jí ustanoví) může zajistit vstup do bytu, pokud by to bylo zapotřebí. Ale jistě nelze od nájemce spravedlivě požadovat, aby zajistil, že tato osoba bude „po ruce“ i po delší době, že neonemocní, nebude v dosahu apod. Jsem přesvědčen, že na nájemci lze pouze požadovat, aby označil osobu, která podle jeho nejlepšího vědomí a svědomí bude v jeho nepřítomnosti schopna zpřístupnit byt, ale dovozovat na neplnění této jeho povinnosti, pokud by v daný okamžik po delší době označená osoba nebyla po ruce, není možné.

Jednalo by se asi o uvažování bez většího významu pro praxi, pokud by z tohoto ustanovení neplynulo, že není-li taková osoba po ruce, *je takovou osobou pronajímatel*, který může mít za to, že v takovém případě je oprávněn ke vstupu do bytu nepřítomného nájemce. Zde se již dotýkáme ústavního práva na nedotknutelnost obydlí.

O některých ustanoveních o. z. lze mít za to, že jejich použití v praxi nebude příliš časté. Mám na mysli především ustanovení § 2272 odst. 2. Zde se stanoví, že *„Pronajímatel má právo vyhradit si ve smlouvě souhlas s přijetím nového člena do nájemcovy domácnosti. To neplatí, jedná-li se o osobu blízkou anebo další případy zvláštního zřetele hodné.“* Odhlédne-

me-li od skutečnosti, že toto ustanovení je ve zjevném rozporu s prvním odstavcem téhož zákonného ustanovení, kde se říká, že *„Nájemce má právo přijímat do své domácnosti kohokoliv.“* Lze si jistě položit otázku, koho jiného by nájemce přijal do své domácnosti než osobu blízkou nebo jinou osobu, kdy by se jednalo o případ, který by byl zvláštního zřetele hodný. Již tak pochybné právo pronajímatele vyhrazovat si ve smlouvě, s kým má nebo nemá nájemce žít (v původním textu návrhu o. z. bylo toto právo pronajímatele celkem logicky uvažováno jen v případě nájmu zařízeného bytu) je tedy naštěstí pouze velmi teoretické...

Nejinak je tomu i u ustanovení § 2289, kde se zákonodárce opět, jako v předcházející právní úpravě, pokouší postihnout zneužití výpovědního důvodu pronajímatelem, resp. stanovit jakousi „sankci“ v případě, že nebyl naplněn původně použitý výpovědní důvod podle § 2288 odst. 2, tedy, když pronajímatel nevyužil vyklizený byt pro sebe nebo pro své příbuzné. V takovém případě je pronajímatel podle tohoto ustanovení *povinen nájemci byt znovu pronajmout nebo mu nahradit škodu.* A to tehdy, pokud tak neučinil (byt nepoužil pro deklarovaný výpovědní důvod) do jednoho měsíce od vyklizení bytu. Problém spočívá v poslední větě tohoto ustanovení, kde se stanoví: *„Tato lhůta neběží po dobu potřebnou k úpravě bytu, bylo-li s úpravou započato nejdéle do dvou týdnů po vyklizení bytu a je-li v ní řádně pokračováno.“*

Pomineme-li skutečnost, že nájemce asi nebude mít příliš chuti usilovat o nový nájem bytu, z něhož byl vyklizen (zejména pokud zákon nestanoví, že se tak má stát „za týchž podmínek“), ale bezpochyby nemá žádnou možnost zjistit, jak bylo s bytem naloženo. Zda je nebo není upravován, zda je v opravách „řádně pokračováno“ apod. Zda za škodu, která mu vznikla a kterou je pronajímatel povinen uhradit, lze považovat skutečnost, že se mu do nového bytu nevešel starý nábytek a tedy že si musel koupit nový, lze s úspěchem pochybovat... Ani obdobné „sankce“ obsažené v předchozích ustanoveních (§ 711 odst. 5 předchozí právní úpravy) nebyly prakticky nikdy používány a nejinak tomu patrně bude i nyní.

✦ Autor je zástupcem veřejného ochránce práv; dlouhá léta byl předsedou Sdružení na ochranu nájemníků.

NOVINKA C. H. BECK

Gřivna/Šámal/Válková a kol.
Zákon o obětech trestných činů

Komentář

Vázané v plátně, 544 stran
cena 990 Kč, obj. číslo BK7

Objednávejte se slevou
v eShopu na www.beck.cz

Stanovy společenství vlastníků jednotek – změny od 1. 1. 2014

Mgr. SVATAVA TRČKOVÁ, JUDr. MILAN CELLAR

I. Prameny právní úpravy

Od 1. 1. 2014 se právní úprava společenství vlastníků přesunula přímo do nového občanského zákoníku, zák. č. 89/2012 Sb. (dále jen „o. z.“), jenž zároveň zrušil zákon o vlastnictví bytů č. 72/1994 Sb. (dále jen „zák. o vlastnictví bytů“) a vzorové stanovy vydané nařízením vlády č. 371/2004 Sb.

Původních pět paragrafů zákona o vlastnictví bytů nahradilo 23 paragrafů nového občanského zákoníku. Podle důvodové zprávy se tím odstraňuje stav, kdy byly dosud některé významné otázky řešeny na úrovni podzákoného právního předpisu, což se jevílo jako dosti problematické. Samotná problematika společenství vlastníků je upravena v § 1194-1216 o. z. K pochopení všech souvislostí je zapotřebí dále minimálně nastudovat celou úpravu spoluvlastnictví (§ 1115-1239 o. z.), zejména bytového spoluvlastnictví (§ 1158-1222 o. z.). Nesmíme zapomenout ani na první část o. z., zejména na úpravu obecných ustanovení o právnických osobách, (§ 118-209 o. z.), a na úpravu spolku (§ 214-254, § 258-302 o. z.) s ohledem na přiměřené použití ustanovení o spolku v případě, že z ustanovení o společenství vlastníků nevyplývá něco jiného (§ 1221 o. z.).

Dalším pramenem právní úpravy je nařízení vlády č. 366/2013 Sb., které upravuje způsob výpočtu podlahové plochy bytu v jednotce, vymezuje části nemovité věci, které jsou společné, a upravuje podrobnosti o činnostech týkajících se správy domu a pozemku.

Vznik společenství vlastníků upravuje také zák. č. 311/2013 Sb., o převodu vlastnického práva k jednotkám a skupinovým rodinným domům některých bytových družstev a o změně některých zákonů. Ten upravuje převod vlastnického práva k jednotkám u bytových družstev vzniklých před 1. 1. 1992 a jejich právních nástupců, vystavěných s pomocí státu (a k jednotkám vzniklým nástavbou v těchto domech) a také vznik společenství vlastníků v těchto bytových domech.

Pravidla pro příspěvky na úhradu cen služeb a pro způsoby určení jejich výše placené jednotlivými vlastníky, kte-

rá představují nově od 1. 1. 2014 obligatorní náležitost stanov, upravují zejména:

- zákon č. 67/2013 Sb., kterým se upravují některé otázky související s poskytováním plnění spojených s užíváním bytů a nebytových prostorů v domě s byty,
- vyhláška č. 372/2001 Sb., kterou se stanoví pravidla pro rozúčtování nákladů na tepelnou energii na vytápění a na poskytování teplé užitkové vody mezi konečné spotřebitele,
- zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření s energií,
- zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu,
- zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech,
- vyhláška č. 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů.

Na okraj ještě upozorňujeme na změny provedené v zákoně č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Z tohoto zákona bylo vyňato osvobození od soudních poplatků pro společenství vlastníků. Za první zápis společenství vlastníků do rejstříku společenství vlastníků jednotek se tak vybere 6000 Kč, za každou změnu 2000 Kč (položka 11 přílohy).

II. Dopad nové právní úpravy pro společenství vlastníků vzniklá před 1. 1. 2014

Právní povaha právnických osob (tedy rovněž společenství vlastníků) se řídí ustanoveními nového občanského zákoníku ode dne nabytí jeho účinnosti (§ 3041 odst. 1 o. z.). **Novým občanským zákoníkem se tak budou řídit nejen společenství vlastníků vzniklá po 1. 1. 2014, ale rovněž společenství vlastníků vzniklá do 31. 12. 2013. Tato společenství vlastníků pak mají povinnost do tří let ode dne nabytí účinnosti nového občanského zákoníku přizpůsobit své stanovy jeho donucujícím ustanovením.** Neučiní-li tak, soud je k tomu vyzve a stanoví jim ve výzvě dodatečnou přiměřenou lhůtu, uplyne-li tato lhůta marně, soud může společenství vlastníků uložit pokutu. Sankce v podobě zrušení společenství vlastníků zřejmě nepřipadá v úvahu v případě povinnosti existence této právní osoby ze zákona.

Svůj název musí společenství vlastníků přizpůsobit požadavkům o. z. do dvou let ode dne nabytí jeho účinnosti. Není povinné tak učinit tehdy, jsou-li pro to důležité důvody, zejména užíval-li svůj název dlouhodobě a je-li pro ně tak příznačný, že jeho zaměnitelnost nebo klamavost nelze rozumně předpokládat (§ 3042 o. z.).

Speciální skupinu tvoří společenství vlastníků vzniklá před 1. 1. 2014 *ex lege*, na základě právních skutečností uvedených v § 9 odst. 3 a 4 zák. o vlastnictví bytů nebo dnem

účinnosti zákona č. 103/2000 Sb., která doposud nepřijala vlastní stanov, a proto se jejich právní poměry řídí vzorovými stanovami vydanými nařízením vlády. **Podle výkladového stanoviska Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti,¹ mohou tato společenství vlastníků i po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku nadále vycházet ze vzorových stanov vydaných nařízením vlády č. 371/2004 Sb., i když byl tento právní předpis nabytím účinnosti nového občanského zákoníku zrušen.** Tyto vzorové stanov se u těchto společenství vlastníků staly součástí jejich vnitřních právních poměrů.

V této souvislosti upozorňujeme na skutečnost, že **stanovy společenství vlastníků vyžadují formu veřejné listiny. To neplatí, zakládá-li se společenství vlastníků prohlášením o rozdělení práva k domu a pozemku na vlastnické právo k jednotkám ujednáním ve smlouvě o výstavbě (§ 1200 odst. 3 o. z.).** Vyžaduje-li zákon pro právní jednání určitou formu, lze obsah právního jednání změnit projevem vůle v téže nebo přísnější formě (§ 564 o. z.).

Pokud tedy bude o změně stanov rozhodovat na svém zasedání shromáždění, musí být o tomto rozhodnutí pořízen notářský zápis. K formě plné moci k zastoupení na orgánu právnické osoby vydala Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti stanovisko,² podle kterého **pokud je stanovena povinnost pořizovat notářský zápis o rozhodnutí orgánu právnické osoby, nevyplývá z této povinnosti požadavek udělit k účasti na rozhodování tohoto orgánu plnou moc ve formě notářského zápisu.** K zakotvení práva vlastníka jednotky nechat se na zasedání shromáždění zastoupit na základě plné moci dále srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3399/2010, podle kterého ze zákona neplatí oprávnění vlastníka jednotky nechat se na shromáždění vlastníků jednotek zastoupit, nicméně Nejvyšší soud je přesvědčen, že takové právo vlastníka jednotky mohou založit stanov společenství.

III. Možnost odchylné právní úpravy ve stanovách

Podle důvodové zprávy se u nového občanského zákoníku klade důraz na dispozitivnost ustanovení, tedy možnost, aby si osoby uspořádaly soukromá práva a povinnosti odchylně od zákonné úpravy. Kogentní ustanovení, od kterých se nelze odchýlit, mají být v o. z. výjimečná.

Z § 1 odst. 2 o. z. vyplývá, že si osoby mohou ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona, nedojde-li tím k porušení:

- výslovného zákonného zákazu,
- dobrých mravů,
- veřejného pořádku,³
- práv týkajících se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.

Pro tu část právních pravidel, která jsou obsažena v části třetí nového občanského zákoníku, se však lze odchýlit ujednáním s účinky vůči třetím osobám, jen připouští-li to zákon (§ 978 o. z.).

U každého ustanovení zákona tedy bude nutné zvážit, zda je kogentní nebo dispozitivní s ohledem na shora uvedená pravidla. Mnohdy si budeme muset počkat, v případě nejednoznačného výkladu o dispozitivnosti nebo kogentnosti, až

na názor soudu. V této souvislosti je jistě vítanou aplikační „pomůckou“ názor velkého senátu Nejvyššího soudu⁴ podle kterého „... při pochybnostech, zda je občanskoprávní norma kogentního nebo dispozitivního charakteru, je třeba dát v souladu se zásadami, kterými jsou občanské právo a občanský zákoník ovládnuty (srov. zejména princip obecné svobody – autonomie jednání zakotvený v článku 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod), přednost závěru, že norma má dispozitivní charakter.“

IV. Vybrané problémy, týkající se vzniku společenství vlastníků a tvorby jejich stanov

Podle nové právní úpravy vznikají společenství vlastníků zápisem do rejstříku společenství vlastníků jednotek. Vzniku předchází založení, tedy aktivní úkon vlastníků bytových jednotek. **Společenství vlastníků již nebudou vznikat bez dalšího, po splnění zákonem stanovených podmínek, jako tomu bylo doposud, ale v důsledku právního jednání jeho budoucích členů.** Nepůjde-li o případ upravený v zákoně č. 311/2013 Sb., bude ke schválení stanov nutná jednomyslnost (§ 1200 odst. 1 o. z.). Nově jsou vlastníci jednotek nuceni k založení společenství vlastníků tím, že **pokud nevyhoví zákonnému příkazu, dojde k blokaci převodů vlastnického práva k jednotkám (§ 1198 odst. 2 o. z., k tomu dále srovnej výkladové stanovisko Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti⁵).**

Dalším motivačním prvkem pro zakládání společenství vlastníků i v těch domech, kde vznik společenství vlastníků není obligatorní (§ 1199 o. z.), je ručení členů společenství vlastníků v poměru podle velikosti svého podílu na společných částech (§ 1194 odst. 2 o. z.) na rozdíl od solidární odpovědnosti (běžných) spoluvlastníků společně věci podle § 1127 o. z.

Dle § 1185 odst. 2 o. z. bude nutné, aby spoluvlastníci jednotky zmocnili společného zástupce, který bude vykonávat jejich práva vůči osobě odpovědné za správu domu. To platí i v případě manželů, kteří mají jednotku ve společném jmění. S ohledem na právní jistotu a předcházení sporům **lze doporučit písemnou formu plné moci.** Obecně se užijí ustanovení o zastoupení a plné moci podle § 436-449 o. z. O ustanovení společného zástupce a o vzájemných právech a povinnostech bude zřejmě platit přiměřeně ustanovení § 1134-1138 o. z. o správci společné věci. Podle některých názorů⁶ nemusí být zástupcem spoluvlastník jednotky. V případě, že je mezi spoluvlastníky spor o určení společného zástupce, uplatní se § 1139 odst. 2 o. z.

V případě manželů, kteří mají jednotku ve společném jmění, se pro případ neshody mezi nimi užije ustanovení o správě majetku v zákonném režimu dle § 713 a násl. o. z. (zejm-

1 Zveřejněno na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/vykladova-stanoviska>.

2 Zveřejněno na http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/PDF/Stanovisko_441_NOZ.pdf.

3 Podle důvodové zprávy veřejný pořádek prostupuje celé právo a zahrnuje pravidla, na nichž leží právní základy společenského řádu zdejší společnosti.

4 Citace z odůvodnění rozhodnutí NS sp. zn. 31 Cdo 1571/2010 ze dne 16. 1. 2013.

5 Zveřejněno na http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/PDF/Stanovisko-1198.odst-2.pdf.

6 Spáčil, J., Dobrovolná, E., Handrlíca, J., Holejšovský, J. a kol.: Občanský zákoník III. Věcná práva, Komentář, C. H. Beck, Praha 2013, str. 743.

na § 714 odst. 1 o. z.), správě majetku ve smluveném režimu dle § 722 a násl. o. z. nebo správě majetku v režimu založeném rozhodnutím soudu dle § 728 o. z. Zřejmě spíše výjimečně bude rozhodování spadat pod záležitosti nemajetkové povahy upravené v § 693-695 o. z.

Rovněž úprava statutárního orgánu doznala změn. **Dle nového občanského zákoníku je statutárním orgánem výbor, ledaže stanovy určí, že je statutárním orgánem předseda společenství vlastníků.** Nejde pouze o terminologickou změnu, kdy původní „pověřený vlastník“ je nahrazen současným „předsedou společenství vlastníků.“ Domníváme se, že nová právní úprava stanoví jasný požadavek, aby stanovy určily, zda statutárním orgánem je výbor, nebo předseda společenství vlastníků, na rozdíl od benevolentnějšího zákona o vlastnictví bytů, podle kterého v případě, že nebyl zvolen výbor, pověřil shromáždění výkonem jeho funkcí pověřeného vlastníka a ve stanovách tak mohla být obsažena alternativa statutárního orgánu. S ohledem na dosud neexistující soudní praxi je však možné, že toto ustanovení bude vyloženo opačně. Pokud však chtějí mít zakladatelé společenství vlastníků jistotu, že jejich společenství vlastníků bude zapsáno do rejstříků společenství vlastníků, je vhodnější akceptovat přísnější výklad zákona.

Počet členů výboru musí být ve stanovách určen zcela určitě, nepřipustné je určení jen minimálním počtem – např. výbor má nejméně tři členy.⁷ Na rozdíl od právní úpravy, platné do 31. 12. 2013, **není stanoven minimální počet. U funkčního období člena statutárního orgánu odpadla maximální hranice. Je tak na zvážení členů shromáždění, jakou délku do stanov zakotví.** Není-li stanoveno jinak, zastupují členové výboru společenství vlastníků každý samostatně, nikoliv pouze předseda výboru. Členem statutárního orgánu již nemusí být člen společenství vlastníků.

Dosavadní brzdou pro rozdělení některých domů ve vlastnictví bytových družstev na jednotky, jejich převod do vlastnictví členům těchto družstev a vzniku společenství vlastníků, byla obava ze ztíženého prosazení zásadních rozhodnutí v nejvyšším orgánu. Na rozdíl od členské schůze bytového družstva rozhodovalo shromáždění vlastníků podle zákona o vlastnictví bytů o zásadních otázkách nesrovnatelně vyššími většinami.

Podle nového občanského zákoníku (§ 1206 odst. 2 o. z.) **je shromáždění způsobilé usnášet se za přítomnosti vlastníků jednotek, kteří mají většinu všech hlasů. K přijetí rozhodnutí se vyžaduje souhlas většiny hlasů přítomných vlastníků jednotek, nepožadují-li stanovy nebo zákon vyšší počet hlasů.** Výkladový problém nastane snad jen v situaci, kdy se budou měnit stanovy. K jejich schválení při založení společenství vlastníků je třeba souhlasu vlastníků všech jednotek. Nabízí se tedy otázka, zda i k jejich změně je nutná tato drakonická většina, nebo zda postačí prostá většina přítomných, případně

kvalifikovaná většina určená stanovami. Odborná literatura se této problematice výslovně nevěnuje,⁸ ale z jejího obsahu lze vyvodit, že nepovažuje pro změnu stanov nutnou stoprocentní většinu. Je nepochybné, že požadavek stoprocentní většiny by v řadě společenství vlastníků jakoukoliv změnu stanov přijetím rozhodnutí na zasedání shromáždění znemožnil.

Další novinkou je pak možnost shromáždění, za podmínek stanovených v § 1210 o. z., rozhodovat mimo zasedání tzv. hlasováním *per rollam*, které podle některých výkladů dosaďadní právní úpravy možné nebylo.

Nově tvoří jednu z povinných obsahových náležitostí stanov určení pravidel pro správu domu a pozemku a pro užívání společných částí domu. Doposud se tato pravidla vyskytovala v tzv. domovních řádech. Lze v nich řešit umístování vývěsek, označení správce domu, pravidla pro úklid domu a podobně. Vzhledem ke skutečnosti, že „domovní řád“ tvoří součást stanov, k jejichž změně je zapotřebí forma veřejné listiny, doporučujeme v něm upravit pouze taková pravidla, která jsou podstatná, mezi členy společenství vlastníků nesporná a jejichž změna nebude příliš častá.

Shora uvedené změny jsou jen částí toho, s čím se musí vypořádat tvůrce stanov společenství vlastníků. **Autoři tohoto článku připravili návrh znění stanov se zapracovanými legislativními změnami a komentářem odborné veřejnosti k jednotlivým bodům, které jsou uveřejněny na www.bulletin-advokacie.cz v rubrice Odborné příspěvky.**

- ✦ Prvá autorka je notářskou kandidátkou ve Valašském Meziříčí, druhý autor je notářským koncipientem tamtéž.
- ✦ Článek byl uveřejněn v Ad notam č. 1/2014.

 WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovací makléř
specialista na vaše pojištění

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel.: 910 259 869
fax: 315 550 115

ID datové schránky: g3jhyji

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

7 Spáčil, J., Dobrovolná, E., Handrlíca, J., Holejšovský, J. a kol.: Občanský zákoník III. Věcná práva, Komentář, C. H. Beck, Praha 2013, str. 782.

8 Spáčil, J., Dobrovolná, E., Handrlíca, J., Holejšovský, J. a kol.: Občanský zákoník III. Věcná práva, Komentář, C. H. Beck, Praha 2013, str. 805 a násl., str. 811.

Kabelková, E., Schödelbauerová, P.: Bytové spoluvlastnictví v novém občanském zákoníku, Komentář, C. H. Beck, Praha 2013, str. 257 a násl.

Podruhé k žalobám o nárocích podle zákona č. 82/1998 Sb.

JUDr. ZDENĚK JANKOVSKÝ ml.

V čísle 1-2 ročníku 2013 Bulletinu advokacie¹ jsem dospěl k tomu, že nároky na zadostiučinění a na náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu a územních

samosprávných celků za škodu, jsou speciálními k právům na ochranu osobnosti a že jako takové se uplatňují žalobami ve sporném řízení podle občanského soudního řádu. Dále jsem uzavřel, že (ač tomu název zákona příliš nenasvědčuje a zmiňuje se výslovně pouze o odpovědnosti za škodu) je na místě před nároky na náhradu škody stavět práva fyzických a právnických osob na zadostiučinění za zásah Ústavou zaručených práv a svobod.

Nabytím účinnosti nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb., dále „o. z.“) se zákon č. 82/1998 Sb. (dále jen „OdpŠK“) neruší. S ohledem na § 26 OdpŠK se však namísto vysloužilého občanského zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb.) podpůrně užije nový občanský zákoník. Z něj mají v probírané souvislosti význam především ustanovení § 2956 a následující o náhradě při újmě na přirozených právech člověka. Podle prvního z těchto ustanovení spočívá povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu, chráněném ustanoveními první části tohoto zákona (tzn. na osobnostních právech, která jsou zaručena v § 81 a násl. o. z.) v náhradě škody a v kompenzaci nemajetkové újmy.

Dále jsem uvedl, že žaloby podle OdpŠK znějí na plnění anebo na určení právního vztahu. Tento názor je však třeba zkorigovat ve světle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. června 2011 sp. zn. 30 Cdo 1684/2010. V souladu s ním je ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠK případem způsobu vypořádání vztahu mezi účastníky, vyplývajícím z právního předpisu, a proto soud rozhodne o konkrétní formě zadostiučinění podle pořadí určeného označeným ustanovením.² Pro čtenáře předchozího článku musím upřesnit, že žaloby o zadostiučinění podle citovaného ustanovení neznějí ani na plnění, ani na určení právního vztahu [§ 80 písm. b) a c) o. s. ř.], nýbrž se opírají přímo o právní předpis. Právo na náhradu škody podle OdpŠK se však uplatňuje standardní žalobou o splnění povinnosti, která vyplývá z porušení práva [§ 80 písm. b) o. s. ř.].

V tomto článku rozeberu nejprve postup při podávání žádosti o předběžné projednání nároku u ministerstva nebo ústředního správního úřadu. Poté se budu zabývat podmínkami občanského soudního řízení o zmíněných nárocích, kumulací osob a nároků a postupy soudu v řízení o právech podle probírané-

ho právního předpisu. Zmíním i otázku nákladů řízení a v závěru učiním několik podnětů *de lege ferenda*.

Předběžné projednání nároku

Ač to zákon č. 82/1998 Sb. v § 14 výslovně neuvádí, stejně jako nárok na náhradu škody, také zadostiučinění za zásah do práva je třeba projednat u ministerstva nebo ústředního správního orgánu, příslušného podle § 6 OdpŠK. Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 17. 6. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1891/2007, konstatoval, že „*zákonný požadavek na předběžné projednání nároku na náhradu škody u ústředního orgánu je po novele zákona č. 82/1998 Sb. provedené zákonem č. 160/2006 Sb. podmínkou pro uplatnění všech nároků na náhradu škody vůči státu podle tohoto zákona, tedy i nároků na přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemateriální újmu způsobenou nesprávným úředním postupem podle ustanovení § 31a zákona č. 82/1998 Sb., byť k ní došlo před účinností zákona č. 160/2006 Sb.*“ Tedy každý nárok oprávněné osoby podle zkoumaného právního předpisu musí projít nejen soudní, nýbrž i administrativní procedurou.

Předběžné projednání nároku správním úřadem uvedeným v § 6 OdpŠK není správním řízením. Na překážku by nebylo, že se v něm projednávají soukromoprávní nároky účastníků, nýbrž že není zakončeno rozhodnutím. V souladu s § 9 zákona č. 500/2004 Sb. (spr. řád) je totiž správní řízení postupem správního orgánu, **jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby, nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.** Jelikož příslušné ministerstvo žádost věcně nevyřizuje (to se ponechává až na soud), správní řízení se o ní nevede.

Protože ale (podle § 177 odst. 1 správního řádu) platí, že **základní zásady činnosti správních orgánů uvedené v § 2 až 8 téhož právního předpisu se použijí při výkonu veřejné správy i v případech, kdy zvláštní zákon stanoví, že se správní řád nepoužije, ale sám úpravu odpovídající těmto zásadám neobsahuje,** lze na postup ministerstva při projednávání žádosti uplatnit přinejmenším základní zásady o činnosti veřejné správy.

¹ V článku nadepsaném „Žalobní návrhy ve věcech nároků podle zákona č. 82/1998 Sb.“ jsem uvedl, že: „zásah státu do Ústavou zaručených práv a svobod jednotlivce, působící újmu ve sféře jeho občanských práv a svobod, je nejen hůře odstranitelný, nýbrž i citelnější než škoda na majetku adresáta veřejné správy. Proto je podle mého názoru po přijetí zákona č. 160/2006 Sb. správnější probírat nejprve možnosti nápravy nemajetkové újmy, a teprve poté se zabývat právem poškozeného na náhradu škody podle probíraného právního předpisu.“

² Podle první věty § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. se zadostiučinění poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující.

Dále na odškodňování podle zákona č. 82/1998 Sb. speciálně pamatuje tzv. **Desatero dobré praxe podle ombudsmana pro posouzení žádosti o odškodnění za nezákonné rozhodnutí nebo nesprávný úřední postup.**³ Tedy, ačkoliv zákon č. 82/1998 Sb. (ani k němu prováděcí právní předpis) postup ústředního správního úřadu při předběžném projednání nároku neupravuje a správní orgán není vázán ani zvláštními právními předpisy (zejména zákonem č. 500/2004 Sb., správním řádem) neznamená to, že má správní orgán při vyřizování žádosti libovůli.

Vyřízení žádosti

K vyřízení žádosti poskytuje zákon orgánu státní správy šestiměsíční lhůtu (§ 15 odst. 1 OdpŠK). V ní musí nárok nejen projednat, nýbrž i uspokojit. Ze základních zásad o činnosti veřejné správy plyne, že (v souladu s první větou § 6 odst. 1 správního řádu) **správní orgán vyřizuje věci bez zbytečných průtahů.** K tomu dodává ombudsman: „**Ministerstvo odpoví žadateli do 6 měsíců, zda jeho žádosti vyhoví či nikoliv. Pokud z vážných důvodů nemůže ministerstvo věc vyřídít ve lhůtě 6 měsíců, vyrozumí žadatele o důvodech zpoždění, a termínu, kdy lze odpověď ministerstva očekávat**“ (viz 8. bod jeho Desatera).

Podle § 15 odst. 2 OdpŠK platí, že „domáhat se náhrady škody u soudu může poškozený pouze tehdy, pokud do šesti měsíců ode dne uplatnění nebyl jeho nárok plně uspokojen“. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. dubna 2012, sp. zn. 30 Cdo 727/2011, však v té souvislosti upřesňuje, že „**dá-li příslušný úřad při předběžném projednání nároku na náhradu nemajetkové újmy podle § 14 zákona č. 82/1998 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) najevo, že nehodlá nárok uspokojit, neuplatní se podmínka předběžného projednání nároku ve vztahu k částce, o kterou výše nároku uplatněného posléze u soudu přesahuje částku, která byla předmětem předběžného projednání**“. Žalobu však lze podat i v případě, že žadatel dosáhne u správního orgánu úplné satisfakce. Všechny odškodňovací postupy veřejné správy musí být přezkoumatelné soudem.

Posledně jsem se vyjádřil, že pravidla o přiměřenosti peněžité náhrady za průtahy v řízení obsahuje zejména rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1151/2009, datovaný 12. lednem 2011, zatímco výši kompenzace nezákonné vazby staví najisto judikát Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 237/2010 ze dne 11. ledna 2012. Jejich hledisky je nutné poměřovat i úpl-

nost zadostiučinění za nemajetkovou újmu v penězích, příznanou správním orgánem.

Ještě doplňuji, že zadostiučiněním ve formě konstatování porušení práva za zásah do Ústavou zaručeného práva či svobody žadatele se nerozumí pouze deklarace ve vyřízení žádosti, že rozhodnutí orgánu veřejné moci (o zahájení trestního stíhání, o vzetí do vazby aj.) byly nezákonné, anebo že úřední postupy státu (spočívající v nevydání rozhodnutí v přiměřené lhůtě) jsou nesprávné. To v ní žadatel tvrdí sám. **Jeho náležitou kompenzací však zákon rozumí teprve konstatování, že bylo dotčeno konkrétní Ústavou zaručené právo určité fyzické nebo právnické osoby, a jak k zásahu došlo.**

Příklad č. 1:

Ministerstvo spravedlnosti konstatuje, že nezákonným vzetím žadatele A. B. do vyšetřovací vazby v řízení, vedeném u Okresního soudu v Prachaticích pod sp. zn. 1 T 2/2012, bylo porušeno jeho právo na osobní svobodu, zaručené v článku 8 Listiny základních práv a svobod. Anebo (kupříkladu) „konstatuje se, že orgány činnými v trestním řízení způsobenými průtahy došlo ve stejném řízení k zásahu do práva téhož žadatele na projednání věci v přiměřené lhůtě, oproti článku 38 odst. 2 Listiny.“

Kumulace osob a nároků v občanském soudním řízení v probíraných věcech neplyne z právního předpisu. Jakkoliv mohlo zákonné společenství v rozepří anebo spojení věci nastat v původním procesu (z něhož vznikla újma na právech či na majetku), ve sporu o odškodnění je na každém, zda se nárok rozhodne uplatnit a z jakého důvodu.

Subjektivní kumulace

Ve sjednocujícím stanovisku Nejvyššího soudu s datem 13. 4. 2011, Cpjn 206/2010, bylo postaveno najisto, že na aktivní straně odškodňovacího sporu může zadostiučinění za morální újmu požadovat více osob. Konkrétně, že „**v případě řízení, v němž vystupovalo více účastníků žádajících náhradu nemajetkové újmy za jeho nepřiměřenou délku, je možno podle okolností částku odškodnění náležející každému z nich přiměřeně snížit oproti částce, jež by byla poškozenému přiznána v případě, že by se řízení na jedné straně účastnil sám**“. Tedy v kompenzačním řízení vystupuje každý ze žalobců za sebe. Větší počet účastníků původního řízení však může vést ke snížení zadostiučinění soudem, zejména s poukazem na nerozlučné společenství v pravomocně skončeném sporu.⁴

V této souvislosti má význam i to, že ve stanovisku Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. 4. 2011, Cpjn 206/2010, bylo postaveno najisto, že „**výše přiměřeného zadostiučinění za porušení práva na přiměřenou délku řízení u právnických osob nemusí být vždy nižší, než je tomu u osob fyzických**“. Tedy, jako není důvod, aby osobnostní práva byla upírána právnickým osobám,⁵ jsou si poškozené subjekty rovny i v souladu se zákonem č. 82/1998 Sb.

Pluralita účastníků v odškodňovacích sporech však přichází v úvahu pouze na straně žalobce. Žalovaná je vždy Česká republika bez ohledu na to, kolik správních úřadů za ni jedná.

3 Dostupné mj. na www.justice.cz.

4 Blíže byla uvedená pravidla rozvedena v rozsudku ze dne 29. 5. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3694/2011, v němž Nejvyšší soud České republiky formuloval: „při úvaze o snížení přiměřeného zadostiučinění z důvodu většího počtu účastníků je třeba vždy přihlídnout ke konkrétním okolnostem případu a k tomu, zda sdílení nepřiměřené délky řízení odůvodňuje nižší výši zadostiučinění, nebo zda naopak význam předmětu řízení pro jednotlivé účastníky má za následek individuální nejistotu pocíťovanou každým z nich. Vodítkem přitom může být to, zda se posuzované řízení ze své podstaty může dotýkat většího počtu osob z důvodu objektivní kumulace nároků relativně samostatných společníků procesně organizovaných v samostatném společenství ve společném řízení (přičemž právě takto organizované společenství jim nabízí jisté rozprostření sdílených subjektivních dopadů vedení sporu), či zda se jedná o standardní kontradiktorní spor dvou stran s četnějšími účastenstvím v jedné či obou z nich (kde každý ze společníků může pocíťovat vedení sporu, jako by jej vedl sám).“

5 Srovnej § 135 nového občanského zákoníku.

ilustrační foto Jakub Stadler

Příklad č. 2:

Ministerstvo financí odeprě žadateli poskytnout informaci podle zákona č. 106/1999 Sb. Jeho rozhodnutí podle § 15 zák. č. 106/1999 Sb. však zruší správní soud v řízení podle § 65 a následující s. ř. s. Na to správní orgán zareaguje poskytnutím informace (v souladu s původní žádostí) a jeho úřední postup u správního soudu ob stojí. Mezitím však vždy uplyne patnáctidenní lhůta k vyřízení žádosti o poskytnutí informace, stanovená v § 14 odst. 5 písm. d) zákona o svobodném přístupu k informacím.

Ve druhém příkladu může žalobce tvrdit, že nezákonným rozhodnutím o neposkytnutí informace došlo k průtahům při vyřizování žádosti. Již tím, že byl nucen podat žalobu a do zjednaní nápravy soudem uplynula řada měsíců. Další průtahy však mohou nastat i v řízení ve správním soudnictví. Uplatní-li se nakonec jednou kompenzační žalobou právo na zadostiučinění za nesprávný úřední postup povinného subjektu a ještě soudu (viz čl. 38 odst. 2 Listiny), budou na jedné straně sporu za stát vystupovat Ministerstvo financí a Ministerstvo spravedlnosti (§ 6 odst. 2 a 3 OdpŠK). Žádné z nich však není nadáno právní subjektivitou a o kumulaci osob v odškodňovacím sporu se nejedná.

Podle zákona č. 82/1998 Sb. přichází kromě státu jako účastník odškodňovacího sporu na pasivní straně v úvahu ještě územní samosprávný celek v samostatné působnosti (§ 22 téhož právního předpisu). Ten právní subjektivitu nepostrádá. Avšak státní správa a územní samospráva se navzájem vylučují a nikdy neprojednávají stejnou věc jednoho adresáta veřejné správy. Jejich společné účastenství v jednom kompenzačním řízení proto nebude pravidlem.

Objektivní kumulace

Spojení osobnostních práv žalobce s nároky na náhradu škody, anebo kumulace více osobnostních práv téhož subjektu jedním návrhem na zahájení řízení, je vhodná z důvodu procesní ekonomie. Kupříkladu ve věci u Nejvyššího soudu

pod sp. zn. 30 Cdo 2773/2011 vyšlo najevo, že „pokud dojde k situaci, kdy trestní stíhání nemělo být vůbec zahájeno, neboť se předpokládá o spáchání trestného činu obviněným nepotvrdil a z hlediska zákona č. 82/1998 Sb. je založena odpovědnost státu za jeho vedení, a zároveň bylo trestní řízení vedeno po nepřiměřeně dlouhou dobu, lze zásadně z hlediska hospodárnosti řízení posuzovat oba tyto nároky v rámci jednoho řízení. Jde o případ tzv. objektivní kumulace nároků založené žalobcem. Pakliže soudy posuzují oba relativně samostatné nároky v rámci jednoho řízení, je třeba, aby v odůvodnění svých rozhodnutí zřetelně a jasně vymezily, jakou částku považují za odškodnění nezákonného rozhodnutí neboli nedůvodného trestního stíhání, a jaká část odškodnění připadá na nepřiměřenou délku řízení, jinými slovy řečeno, zhodnocení obou nároků (odlišných škodní příčinou i následkem v podobě jiné újmy) musí odpovídat požadavku na přiměřenou výši zadostiučinění“.

Každé sporné právo se však v občanském soudním řízení projednává jako nová žaloba. Z toho žaloby o náhradu škody jsou na plnění, kdežto žaloby o zadostiučinění za nemajetkovou újmu mají být vyřizovány v souladu s pravidlem v § 153 odst. 2 o. s. ř. To klade nároky nejen na advokáta, zastupujícího žalobce, nýbrž i na soud, který má poučovací povinnost (§ 5 o. s. ř.). Z rozsudku Nejvyššího soudu (ze dne 21. listopadu 2012, sp. zn. 30 Cdo 4453/2011) se podává, že „jestliže je žaloba neurčitá, tak bylo na soudu prvního stupně, aby postupem podle § 43 odst. 1 o. s. ř. vyzval žalobce k upřesnění žaloby ve smyslu konkretizace nároku na zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu ve vztahu k jednotlivým řízením. Pokud tak soud prvního stupně neučinil a soud odvolací jeho pochybení nenapravitel, je řízení zatíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci“.

Příklad č. 3:

Žalobce v jednom návrhu na zahájení řízení tvrdí, že pravomocně skončené řízení v jeho trestní věci bylo nepřiměřeně dlouhé a že kompenzaci za průtahy požaduje zvýšit s přihlédnu-

tím k tomu, že se jeho obvinění ukázalo jako liché a ještě s poukazem na to, že byl zajištěn vazbou, než jej soud pravomocně zprostil obžaloby podle § 226 písm. a) trestního řádu. Bez rozlišení jednotlivých nároků.

Potom je na soudu, aby žalobce poučil, že má právo na kompenzaci každého sporného práva zvlášť a aby jej vyzval k rozlišení jednotlivých nároků co do skutkových tvrzení a označení důkazů, jakož i k tomu odpovídající úpravě petitu.

Uplatnění totožných skutečností na podporu několika nároků

Zejména z trestního procesu může pocházet více sporných práv zastupované osoby. Ty si však mohou konkurovat nejen co do petitu, nýbrž i co do skutkového základu. Potom je nutné dbát, aby zástupce žalobce při formulaci tvrzení nepřinášel některé důkazy v rámci jednoho sporu dvakrát k prokázání jednotlivých nároků jednoho a téhož účastníka.

Příklad č. 4:

Uplatní se právo na zadostiučinění za průtahy v trestním řízení a tvrdí se, že trvalo důsledkem nesprávného úředního postupu státu deset let a že klient byl během stejného řízení obviněn ze závažné trestné činnosti, po které byla o jeho trestní věci informována veřejnost. Přitom předmětem téhož sporu je i právo na zadostiučinění za nezákonné obvinění z trestného činu. Opět z důvodu, že žadatel byl důsledkem neprokázaného obvinění z trestného činu ohrožen vysokou sazbou trestu odnětí svobody a že jeho obvinění bylo silně medializováno ve sdělovacích prostředcích.

V posledně uvedeném příkladu by soud sice nemusel žalobce vyzvat k odlišení sporných práv v petitu. Byl by však nucen hodnotit jednu skutečnost vícekrát.

K tomu uvádí rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011: „Domáhá-li se poškozený zároveň nároku na náhradu nemajetkové újmy z titulu trestního stíhání, které skončilo zproštěním obžaloby nebo zastavením, a z titulu nesprávného úředního postupu spočívajícího v porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě (§ 13 odst. 1, věta druhá a třetí OdpŠk), není u druhého uvedeného nároku na místě vycházet z předpokladu vyššího významu předmětu poškozeného [§ 31a odst. 3 písm. e) OdpŠk a rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 11. 2010, sp. zn. 30 Cdo 2800/2009], neboť tato skutečnost bude zohledněna v posouzení prvního z uvedených nároků. **Pokud již dříve došlo k odškodnění újmy způsobené nepřiměřenou délkou trestního stíhání, u kterého bylo v rámci stanovení přiměřeného zadostiučinění zohledněno kritérium významu předmětu řízení pro poškozeného v tom, že šlo o trestní stíhání, a z toho důvodu došlo ke zvýšení základní částky odškodnění, je třeba tuto skutečnost ve stejném rozsahu zohlednit i při stanovení přiměřeného zadostiučinění za újmu způsobenou trestním stíháním, aby nedocházelo ke dvojímu odškodnění téhož. Obdobná korelace přichází do úvahy při posuzování obou zde**

uvedených nároků při posuzování kritéria délky trestního stíhání, jestliže ji lze mít zároveň za nepřiměřenou.“

Náprava v obdobných případech může spočívat v tom, že žalobce na výzvu soudu upřesní (a soud vyjde ze zjištění), že význam předmětu řízení byl vyčerpán skutečností, že šlo o řízení trestní. Naproti tomu závažnost nezákonného obvinění se odvíjí od trestní sazby, kterou byl poškozený ve skončeném trestním řízení ohrožen.

Dokazování s pomocí zákonných domněnek

Zkoumaný zákon neobsahuje speciální úpravu k § 133 o. s. ř. Rozhodovací praxe Ústavního soudu, převzatá Nejvyšším soudem, však stanovila, že v některých případech se nemajetková újma ve smyslu § 31a zákona č. 82/1998 Sb. předpokládá a důkaz o ní se nevyžaduje. V jádru proto nejde o zákonné domněnky, nýbrž o domněnky vyslovené judikaturou.

Z nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1536/2011, datovaného 21. září 2011, plyne, že „ESLP vychází z vyvratitelné domněnky, že nepřiměřená délka řízení znamená pro stěžovatele morální újmu a žádné důkazy v tomto ohledu zásadně nevyžaduje. Je pak věcí státu, zda se na základě okolností konkrétního případu pokusí danou domněnku vyvrátit, a pokud tak učiní, výsledné odůvodnění musí být dostatečné.“

Nikoliv překvapivě judikoval Nejvyšší soud i to, že „při hodnocení následků neoprávněného držení ve vazbě v osobní sféře poškozené osoby je nutno vycházet z toho, že samotné držení ve vazbě má z povahy věci negativní dopady do svobody pohybu či do práva na soukromí a že v tomto ohledu výkon vazby sám o sobě působí újmu na základních právech, svobodách a důstojnosti dotčené osoby“ (srovnej rozsudek NS ze dne 11. ledna 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010).

Újmu plynoucí z nezákonného obvinění z trestného činu naopak vždy presumovat nelze. Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, datovaný 27. 6. 2012 uvádí, že „při důsledném respektování presumpce nevinny představuje každé trestní řízení významný zásah do soukromého a osobního života trestně stíhaného a negativně se dotýká jeho cti a dobré pověsti. Takový zásah je o to intenzivnější, prokáže-li se následně, že se skutek, z něhož byl jednotlivec obviněn a obžalován, nestal, případně nebyl trestným činem. Tedy kompenzace za trestní stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, s jistotou náleží obviněnému, který byl zproštěn obžaloby z důvodů v § 226 písm. a) a c) trestního řádu“. Ostatní případy [trestního stíhání končícího zprošťujícím výrokem soudu podle § 226 písmeno b), d) a e) trestního řádu] proto bývají sporné.⁶

Rozumí se, že ani presumpce ve smyslu citovaných rozhodnutí nezbavují žalobce povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní ohledně nesprávnosti úředního postupu státu či nezákonnosti jeho rozhodnutí a příčinné souvislosti mezi těmito zásahy a vytrpěnou újmu. Samu újmu na právech sice není nutno dokazovat, je ji však pokaždé nutno tvrdit. Zvláště tvrdit a prokázat se musí škoda ve smyslu majetkové újmy navrhovatele. V řízení pod sp. zn. III. ÚS 712/06 totiž vyslovil Ústavní soud požadavek, že „**vyličením rozhodujících skutečností ve smyslu § 79 odst. 1 o. s. ř. je nezbytné v žalobě tvr-**

6 Tím spíše, že podle § 12 odst. 1 písmeno b) zákona č. 82/1998 Sb. výslovně zakazuje: „právo na náhradu škody nemá ten, kdo byl zproštěn obžaloby nebo bylo proti němu trestní stíhání zastaveno jen proto, že není za spáchaný trestný čin trestně odpovědný nebo že mu byla udělena milost nebo že trestný čin byl amnestován.“

dit i vznik nemajetkové újmy nepřiměřenými průtahy v řízení (§ 31a zákona č. 82/1998 Sb., ve znění zákona č. 160/2006 Sb.); uplatnění nároku a náhradu škody (materiální újmy) nezahrnuje bez dalšího i újmu nemateriální.“

I přes důkaz o nároku žalobce se však soudy někdy kompenzaci žalobce brání. Ponechme stranou, že vycházejí spíše z nižšího rozpětí Nejvyšším soudem doporučeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu,⁷ a zabývejme se tím, že náhradu morální újmy či škody žalobci odeprou. Často tak do nedávna činily s poukazem na to, že nárok odporuje dobrým mravům (§ 3 občanského zákoníku, zákona č. 40/1964 Sb.). V té souvislosti judikoval Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 30 Cdo 3731/2011 ze dne 27. června 2012, že „nárok na náhradu nemajetkové újmy nelze zamítnout pro rozpor s dobrými mravy (§ 3 obč. zák.). Je však vždy třeba zvážit, zda vzhledem ke konkrétním okolnostem případu by se i jiná osoba v obdobném postavení jako žalobce mohla cítit osobou poškozenou. Závažnost vzniklé újmy a okolnosti, za nichž ke způsobení újmy došlo, je také třeba vzít v úvahu při stanovení formy, případně výše zadostiučinění.“

Současně platí, že „v řízení o náhradu nemajetkové újmy způsobené vedením trestního stíhání nemůže soud při hodnocení důvodů, pro něž došlo k zastavení trestního stíhání nebo ke zproštění obžaloby, znovu posuzovat vinu poškozené osoby, ani nemůže vycházet z úvah, podle nichž rozsudek soudu v trestním řízení naznačuje určité pochybnosti o spáchaném skutku, a především o tom, zda jej spáchala osoba posléze zproštěná obžalobou“. Viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 4280/2011 ze dne 3. července 2012.

Oproti tomu odpovědnost státu a územního samosprávného celku za škodu je ze zákona objektivní a bez možnosti liberace.⁸ Zprošťovací důvody obsahují pouze § 10 a 12 OdpŠK a nelze je vykládat extenzivně. Nelze je tedy prolomit ani poukazem na rozpor s dobrými mravy. Náhrady podle zákona č. 82/1998 Sb. totiž nejsou odměnou za spáchaný (a vzápětí neprokázaný) trestný čin, nýbrž kompenzací toho, jak bylo proti poškozenému vedeno trestní stíhání. Může se jich domáhat (a také obvykle domáhá) i osoba obviněná ze závažné trestné činnosti, která na své straně nemívá často velmi přísná hlediska dobrých mravů.

Vypořádání účastníků soudem a dispozice s řízením

V probíraném řízení nelze podat návrh na vydání platebního rozkazu. To si lze představit ohledně nároků na náhradu škody, soudí-li se samostatně. Má-li však být uplatněna morální kompenzace, je to předem vyloučeno. Soud totiž může účastníky v případě zásahu do morální integrity žalobce narovnat odlišně od navrhovaného vypořádání. Zejména nemusí žalobci přiznat peněžitou kompenzaci a smí ji nahradit samotným konstatováním porušení práva anebo omluvou. Potom není povinen vyhovět ani návrhu na vydání platebního rozkazu.

Například rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 2357/2010 ze dne 11. ledna 2012 upřesňuje, že „omluva jako satisfakční prostředek zahrnující vyjádření subjektivního požadavku poškozeného na projev jemu vstřícné vůle uznat chybu není ani konstatováním porušení práva a ani náhradou nema-

jetkové újmy v penězích. Uplatní-li poškozený nárok na poskytnutí zadostiučinění vedle požadavku na omluvu též prostředky morálními nebo peněžními, je na individuálním posouzení, zda je vedle omluvy k naplnění zásady přiměřenosti zapotřebí též např. konstatovat porušení práva, anebo poskytnout – též vedle ní – zadostiučinění v penězích.“

Způsob vypořádání účastníků je vyložen v judikátu Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1684/2010 ze dne 29. června 2011. Kromě již uvedeného pravidla, že „soud rozhodne o konkrétní formě zadostiučinění podle pořadí určeného označeným ustanovením“, tedy že nad rámec konstatování porušení práva či omluvy se přizná peněžité kompenzace podle okolností individuálního případu, doplňuje, že „považuje-li poškozený za účelnější formu satisfakce pouhé konstatování porušení práva, žádá po žalované tuto formu zadostiučinění a soud je takovým jeho návrhem vázán.“ Tedy, má-li žalobce dosáhnout kompenzace morální újmy v penězích, musí ji do žaloby zahrnout, vedle některé z jiných forem zadostiučinění.

Pokud jde o peněžité zadostiučinění za zásah do práva, není zapotřebí žalobním návrhem disponovat co do jeho rozšíření ani částečného zpětvzetí. Protože v řízení, v němž z právního předpisu vyplývá způsob vypořádání mezi účastníky (§ 153 odst. 2 o. s. ř.), může soud i bez měnicího či zamítavého výroku přiznat zadostiučinění v jiné, než v žalobou požadované výši. Ryze škodní nároky však měnit lze a je přípustné je i brát zčásti (anebo zcela) zpět, za podmínek v § 95 a 96 o. s. ř.

Náklady řízení

Podle § 11 odst. 1 písmeno m) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, se „od poplatku osvobozují řízení ve věcech náhrady škody nebo jiné újmy způsobené při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření nebo nesprávným úředním postupem.“ Tedy bez ohledu na to, kolik nároků, z jakého důvodu a v jaké výši se žalobou podle zákona č. 82/1998 Sb. uplatňuje, není poškozený zavázán k zaplacení soudního poplatku za žalobu, ani za odvolací řízení a za řízení o dovolání. I tak ale platí, že každé sporné právo představuje další žalobu, spojenou s procesními náklady.

Náklady žalobce jsou zejména náklady právního zastoupení. Přitom podle § 9 odst. 3 písmeno d) a odst. 4 písmeno a) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. platí, že ve věcech osobnostních práv (tj. i práv plynoucích z § 31a zákona č. 82/1998 Sb.) činí tarifní hodnota 35 000 Kč. Je-li žalobou uplatněno i právo na zadostiučinění v penězích, zvyšuje se tarifní hodnota na 50 000 Kč. S užitím § 8 téhož právního předpisu tedy lze vyložit, že výše odměny advokáta za jeden úkon právní služby činí v prvním případě 2500 Kč, zatímco ve druhém 3100 Kč, bez ohledu na výši kompenzace.

Dále platí, že „rozhoduje-li soud o výši přiměřeného zadostiučinění podle zákona č. 82/1998 Sb., jedná se o situaci, kdy jeho rozhodnutí o výši plnění závisí na úvaze soudu ve smyslu § 136 o. s. ř. Přizná-li pak soud žalobci nižší přiměřené zado-

⁷ Rozsudek nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2009, sp. zn. Cdo 1151/2009.

⁸ V § 2 zákona č. 82/1998 Sb. se uvádí, že odpovědnosti za škodu podle tohoto zákona se nelze zprostit.

stiučinění, než jakého se domáhal, uplatní se při rozhodování o náhradě nákladů řízení § 142 odst. 3 o. s. ř., jenž umožňuje v takovém případě částečně úspěšnému žalobci přiznat náhradu nákladů řízení v plném rozsahu. To platí i pro rozhodování o náhradě nákladů řízení v případě zastavení pro zpětvzetí žaloby z toho důvodu, že žalovaný po podání žaloby zčásti dobrovolně plnil (nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2505/08 ze dne 11. května 2010).“ Je tedy zřejmé, že žalobce se nemusí obávat neúspěchu ve sporu, který by měl za následek snížení náhrady nákladů řízení soudem. I částečný úspěch v řízení o kompenzaci nemajetkové újmy mu zaručuje jejich úplnou náhradu.

Odměna advokáta za zastupování klienta v řízení o žalobě na náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb. se řídí důsledně podle toho, jaká částka je předmětem sporu, v souladu s pravidly v § 7 a 8 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. Také soud při rozhodování o náhradě nákladů řízení o nároku na náhradu škody postupuje podle standardní zásady úspěchu ve věci (§ 142 odst. 1 o. s. ř.).

V souladu s úpravou § 31 odst. 4 OdpŠk **poškozený nemá právo na náhradu nákladů zastoupení, které vznikly v souvislosti s projednáváním uplatněného nároku u příslušného úřadu.** Toto pravidlo lze prolomit s poukazem na novelizované ustanovení § 11 odst. 1 písmeno d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., dle něhož mimosmluvní odměna (rozuměj advokáta) náleží i za úkon právní služby (spočívající) ve výzvě k plnění se základním skutkovým a právním rozbořem předcházející návrhu ve věci samé. Pokud lze žádost o předběžné projednání nároku považovat za výzvu státu k plnění před podáním žaloby, může se žalobce u soudu v rámci rozhodování o náhradě nákladů řízení za zastoupení advokátem domáhat i náhrady za její vypracování. Lze uzavřít, že některé náklady za právní zastoupení před správním orgánem lze účastníku řízení refundovat i přes výslovný zákaz v citovaném ustanovení zákona.

I stát má v odškodňovacím řízení právo nechat se zastoupit advokátem. Nicméně s ohledem na závěry v nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2929/07 ze dne 9. října 2008 platí, že „**je-li stát k hájení svých právních zájmů vybaven příslušnými organizačními složkami, finančně i personálně zajištěnými ze státního rozpočtu, není důvod, aby výkon svých práv a povinností v této oblasti přenášel na soukromý subjekt, kterým byl v přezkoumávaném případě advokát.**“⁹ Ve shodě s tím obsahuje i Desatero ombudsmana poslední (desáté) pravidlo, podle něhož „**ministerstvo může přistoupit k advokátnímu zastoupení jen ve zcela ojedinělých, skutkově a právně složitých případech. Náklady vynaložené na advokáta jdou tak zcela na vrub státního rozpočtu.**“ Proto stát, je-li zastoupen advokátem, nemá ani v případě plného úspěchu ve věci samé právo na náhradu nákladů právního zastoupení. A to nehledě na charakter projednávané věci.

Závěr

V řízení o žalobě podle zákona č. 82/1998 Sb., ani v rámci předběžného projednání nároku, nemusí být účastník zastoupen advokátem. Nedostatek explicitní právní úpravy však může zmást nejednoho profesionála, natož průměrného adresáta právních norem. Proto je zastupování poškozeného v kompenzačním sporu relativně náročné. Judikatura vykládající zákon č. 82/1998 Sb. je sice nápomocná, avšak i Nejvyšší soud byl nucen přijmout přinejmenším jedno sjednocující stanovisko k výkladu v § 31a OdpŠK. I tento článek je převážně opřený o judikaturu, základní zásady o činnosti veřejné správy a pravidla jako doporučení ombudsmana, jejichž obecnou závaznost asi těžko někdo přijme.

Odškodňování podle zákona č. 82/1998 Sb. tvoří samostatný podobor občanského práva. Jeho rozmach lze očekávat tím spíše, že podle § 1 odst. 3 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, „**se pro účely jiných právních předpisů trestním řízením rozumí i řízení vedené proti právnické osobě podle tohoto zákona.**“ Všechny osoby tedy mohou s účinností od 1. ledna 2012 požadovat morální kompenzaci a náhradu škody způsobenou v řízeních, jichž byly účastny, včetně trestního řízení podle zákona č. 418/2011 Sb. Právnické osoby mohou uplatňovat kompenzaci nemajetkové újmy a právo na náhradu škody za nezákonné obvinění z trestného činu a za neprávem uložený trest či ochranné opatření, podle části třetí (§ 14 a následující) zákona č. 418/2011 Sb.

Nejen samotné zadostiučinění ve formě konstatování porušení práva, nýbrž **celá stávající právní úprava zákonem č. 82/1998 Sb. se ve světle novodobé reformy soukromého práva jeví jako nedostačující. Bude nutné přijmout zákon nový, pamatující nejen na změny v oblasti soukromého práva, nýbrž i v oblasti práva veřejného.** Z něj musí vzejít nejen širší okruh oprávněných, avšak i povinných osob. Bylo by spravedlivé, aby (nejméně) za nezákonné vzetí do vazby náležela morální kompenzace kromě poškozeného i jeho osobám blízkým. Bývá pravidlem, že kromě obviněného je vazebním stíháním nepravomocně odsouzené osoby dotčena jeho rodina. Manželka se zdráhá navštívit manžela ve věznici, dětem uvězněného rodiče se spolužáci ve škole posmívají či je dokonce šikanují otázkami na místo pobytu jeho rodiče a podobně. Také je třeba zmínit, že vysoké školy a samosprávné komory dosud žádnou odpovědnost podle probíraného zákona nemají. Přestože vykonávají veřejnou správu a jsou nadány vrchnostenskou pravomocí.

Ve světle vyloženého považuji za nevyhnutelné *ex lege* upřesnit nejen to, čeho a jakých důvodů se může poškozený proti státu a veřejnoprávním korporacím domáhat. Jistě nestačí, že soudy namísto zákonodárce tvoří právo, které dopadá na právní poměry osob neznalých jeho výkladu. Také absentující úprava postupu ústředních správních orgánů před zahájením občanského soudního řízení vede k nižší právní jistotě účastníků. Tu lze obnovit pouze novým právním předpisem, vycházejícím z moderní rekonstrukce soukromého práva a pamatujícím na změněné poměry v oblasti soukromoprávního odškodňování.

⁹ Shodně viz nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2009 sp. zn. IV. ÚS 1087/09.

Nové problémy v řízení o rozvod manželství

JUDr. KAREL SVOBODA

Na první pohled by se mohlo zdát, že řízení o rozvod manželství od 1. 1. 2014 nedoznává zásadních změn, snad s výjimkou práva účastníků podat tzv. společný návrh na rozvod manželství (§ 384 zákona o zvláštních řízeních soudních, dále „z. ř. s.“).¹ Při podrobnějším studiu však objevíme několik problematických míst, kterým je třeba věnovat bližší pozornost.

K podmínkám pro tzv. nesporný rozvod

Ustanovení § 384 z. ř. s. sděluje, že manželství bude rozvedeno bez zjišťování příčin rozvratu manželství, je-li podán tzv. společný návrh na rozvod manželství. V režimu společného návrhu na rozvod proběhne řízení i tehdy, když se druhý z manželů k návrhu na rozvod manželství připojí. Z návrhu na společný rozvod manželství nebo z připojení se k takovému návrhu by mělo vyplývat, že rozvod se má uskutečnit bez zjišťování příčin rozvratu manželství. Za společný návrh na rozvod manželství nelze proto pokládat návrh na rozvod podepsaný oběma účastníky, z něhož je patrné, že se na příčinách rozvratu neshodnou a pokládají za potřebné tuto skutečnost zdůraznit. Později však mohou oba účastníci prohlásit, že nechtějí, aby soud zkoumal příčiny rozvratu manželství, a soud za takových okolností řízení provede v režimu nesporného rozvodu dle § 384 z. ř. s.

Ustanovení § 384 z. ř. s. je třeba vykládat v kontextu s § 757 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, (dále jen „o. z.“) Zmíněné hmotněprávní ustanovení sděluje, že soud může provést řízení o tzv. nesporný rozvod manželů jen tehdy, když a) ke dni zahájení řízení o rozvod manželství trvalo alespoň jeden rok a manželé spolu již déle než šest měsíců nežijí, b) manželé se dohodli na úpravě poměrů společného dítěte pro dobu po rozvodu a c) manželé se dohodli na úpravě svých majetkových poměrů, bydlení a popřípadě výživného pro dobu po rozvodu. I když § 757 o. z. se dle své gramatické dikce uplatní jen v případech, kdy se druhý z manželů **připojí** k již existujícímu návrhu na rozvod manželství, mám za to, že je plně aplikovatelné i na případy, kdy manželé podají společný návrh na rozvod manželství. Z důvodové zprávy k z. ř. s. totiž vyplývá, že smyslem zavedení institutu tzv. společného návrhu na rozvod bylo, aby soudy účastníky, kteří

se oba podepíší pod návrh na rozvod, nemusely nutit ke sdělení, který z nich je navrhovatelem a který odpůrcem.² Procesní předpisy do 31. 12. 2013 totiž nepřipouštěly, aby v řízení, které nese podstatné rysy civilního sporu, existovala jen jedna strana řízení.

Takže **k rozvodu manželství v tzv. nesporném režimu může dojít jen, existuje-li společný návrh (nebo dodatečně připojení se k návrhu) na rozvod, a současně i došlo k dohodám dle § 757 o. z.** Pokud bychom zastávali názor, že k nespornému rozvodu manželství má dojít i bez naplnění podmínek dle § 757 o. z., nerespektovali bychom smysl této normy, kterým je motivace manželů k dohodě o záležitostech společných dětí a majetku ještě předtím, než dojde k rozvodu manželství. Jedině při existenci těchto dohod lze mít za to, že společenský zájem na zachování manželství již není tak palčivý, protože všechny podstatné a potenciálně sporné záležitosti mezi účastníky byly předem vyřešeny. Jestliže k dohodám podle § 757 o. z. nedojde, soud návrh na rozvod projedná v režimu sporného rozvodu, tedy včetně obligatorního výsledku účastníků ohledně příčin rozvratu manželství.

K povinnému výsledku účastníků

Ustanovení § 389 odst. 1 z. ř. s. soudu ukládá, aby bez výjimky provedl výslech účastníků rozvodového řízení, pokud není spojen s „velkými obtížemi“. Toto ustanovení však nekonvenuje s § 757 odst. 1 o. z., z něhož plyne, že soud neprovádí dokazování ohledně příčin rozvratu manželství, jestliže není racionální důvod pochybovat o shodném tvrzení účastníků, že manželství je rozvráceno a že manželé mají společnou vůli dosáhnout rozvodu. Shodná tvrzení přitom lze získat již ze společného návrhu na rozvod manželství nebo z připojení se druhého z manželů k návrhu na rozvod, aniž by bylo nutné účastníky vyslýchat. Z § 757 odst. 1 o. z. je tedy zřejmé, že **kategorický požadavek, že v řízení musí být vyslechnuti oba manželé, se neuplatní v rozvodovém řízení, které probíhá tzv. nesporným způsobem (§ 384 z. ř. s.). Výslech manželů soud za těchto okolností provede jen tehdy, když na základě obsahu spisu je důvod se domnívat, že rozvod by mohl být v rozporu se zvláštním zájmem nezletilého dítěte účastníků a výslech manželů může tuto záležitost objasnit.** Za takových okolností soud výslech účastníků omezí jen na zjištění existence a míry zájmu nezletilého na zachování manželství.³

1 K obecným principům inovací řízení o rozvod viz např. Šmíd, O.: Řízení o rozvod manželství nově, Rekodifikace a praxe č. 12/2013.

2 Důvodovou zprávu k z. ř. s. lze nalézt např. v ASPI pod č. LIT 45495CZ.

3 Viz rozsudek Krajského soudu v Plzni z 8. 1. 2014, sp. zn. 15 Co 520/2013, uveřejněný v Soudních rozhledech č. 2/2014.

Nevyslechnutí některého z manželů nelze pokládat za podstatnou vadu řízení [§ 205 odst. 2 písm. c) o. s. ř.] ani tehdy, když skutečnosti podstatné pro rozhodnutí o rozvodu manželství jsou nepochybné z ostatních provedených důkazů, a jde-li o příčiny rozvratu manželství i ze shodných tvrzení účastníků, o nichž není rozumný důvod pochybovat. Zmíněné platí i v případě, že řízení o rozvod se koná ve sporném režimu, nikoliv na základě společného návrhu na rozvod.

Nejasná koncentrace

Řízení o rozvod manželství je sporným řízením (§ 390 z. ř. s.). Nejde-li o rozvod manželství prováděný na základě společné vůle účastníků nechat se rozvést (§ 384 z. ř. s.), manžel, který podal návrh na rozvod, nese břemeno tvrzení a prokazování příčin rozvratu manželství, druhý z manželů je nositelem břemene vyvracení skutečností nasvědčujících rozvratu, případně musí prokazovat, že na jeho straně existují zvláštní důvody pro zachování manželství dle § 755 odst. 2 písm. b) o. z., a že on se na rozvratu porušením manželských povinností převážně nepodílel [§ 755 odst. 2 písm. b) o. z.]. Zamysleme se nad tím, do kdy účastníci mohou svá břemena tvrzení a prokazování naplnit.

Ustanovení § 397 z. ř. s. uvádí, že v odvolacím řízení mohou být uváděny nové skutečnosti a důkazy, které nebyly uplatněny před soudem prvního stupně, jen za podmínek, za kterých mohou být uváděny podle občanského soudního řádu, nebo jen, týkají-li se zájmů nezletilých, pro které nemůže být manželství rozvedeno, ačkoli je rozvráceno. Ustanovení § 28 (obecné pravidlo, že skutečnosti a důkazy mohou být v tzv. zvláštních řízeních soudních uplatněny i v odvolacím řízení) se v řízení o rozvod manželství nepoužije. Zmíněná citace nasvědčuje závěru, že v řízení o rozvod manželství, jde-li o tvrzení a prokazování příčin rozvratu a zvláštních okolností na straně jednoho z manželů, které brání rozvodu [§ 755 odst. 2 písm. b) o. s. ř.], se uplatní koncentrace dle o. s. ř., takže dojde k nastolení skutkového a důkazního „stopstavu“ již v souvislosti se skončením prvního jednání (§ 118b odst. 1 o. s. ř.). Vyšetřovací zásada a systém tzv. úplné apelace se v řízení o rozvod manželství prosadí jen při zjišťování, zda navrhovaný rozvod manželství není v rozporu se zájmy nezletilých dětí účastníků.

Právě popsané stanovisko však není bez pochyb. Ustanovení § 397 z. ř. s. sice výslovně vylučuje aplikaci § 28 odst. 1 z. ř. s., podle něhož veškerá zvláštní řízení soudní podléhají systému úplné apelace. Zákonodárce však nedoceníl, že v podstatě totéž sděluje i § 20 odst. 2 z. ř. s., podle něhož účastník může uvádět nové (myšleno do řízení dosud nevnesené) skutečnosti a důkazy do doby vyhlášení rozhodnutí ve věci samé; tím není dotčeno právo účastníka uvádět nové skutečnosti a důkazy v odvolacím řízení. Aplikace § 20 odst. 2 z. ř. s. přitom není v ustanoveních § 397 ani § 390 z. ř. s. vyloučena. **Na základě gramatického výkladu zákona proto nelze dojít k jednoznačnému závěru, zda se v řízení o rozvod manželství uplatňuje systém neúplné apelace a koncentrací sporného řízení, nebo**

zda účastníci i během odvolacího řízení mohou uvádět skutečnosti a důkazy týkající se okolností na jejich straně, pro které manželství má nebo nemá být rozvedeno. Konkurující si § 20 odst. 2 z. ř. s. na straně jedné, a § 397 z. ř. s. na straně druhé vůči sobě nejsou ve vztahu obecného a specifického (první je výrazem práva účastníka být slyšen, druhé upravuje specifický režim koncentrací v řízení o rozvod) a není tedy možné s jistotou konstatovat, které z nich je *lex specialis*.

Zmíněné nedopatření lze bez pochybností odstranit pouze novelizací. Do té doby se přikláním k závěru, že je třeba vyjít ze zřejmého smyslu § 397 o. z. a konstatovat, že skutečnosti a důkazy, ohledně nichž mají účastníci rozvodového řízení břemeno tvrzení a prokazování, mohou být uváděny maximálně do doby vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně, nikoliv až v odvolacím řízení. Jinak by toto ustanovení zcela ztratilo smysl. Účastníci mají v odvolacím řízení právo uvádět další skutečnosti a důkazy jen tehdy, když je naplněna některá z výjimek prorážejících koncentraci nebo když ke koncentraci na základě pochybení na straně soudu (např. pro nedostatek poučení o podstatě koncentrace) nedošlo (§ 205a o. s. ř.).

Přerušeni řízení ze zákona nebo až rozhodnutím soudu?

Ustanovení § 392 z. ř. s. sděluje, že navrhli-li oba účastníci klid řízení nebo nastal-li klid řízení z důvodu, že jej navrhl návrhovač, a druhý z manželů se k jednání bez předchozí omluvy nedostavil, může soud v řízení pokračovat na návrh podaný nejdříve po uplynutí lhůty tří měsíců od přerušeni řízení.

Ve srovnání s § 110 o. s. ř., jenž upravuje „klid řízení“ v civilním řízení sporném, § 392 z. ř. s. výslovně nesděluje, že by ke klidu řízení mělo dojít až na základě usnesení o přerušeni řízení. Tato odlišnost ve formulaci může vést k závěru, že ke „klidu řízení“ má v řízení o rozvod dojít přímo ze zákona, jsou-li pro to splněny podmínky. Domnívám se však, že tomu tak není a že **soud má i v řízení o rozvod vydávat usnesení o přerušeni řízení.** Nastolení „klidu řízení“ je totiž podstatným zásahem do plynulého průběhu řízení. Také nelze přehlédnout, že manžel, který se na rozdíl od svého protějšku k jednání dostavil, nebo oba manželé, mají „klid řízení“, tedy přerušeni řízení i dle dikce § 392 z. ř. s. „navrhnout“. O takovém návrhu na přerušeni řízení je soud povinen rozhodnout, takže klid řízení dle § 392 z. ř. s. zřejmě nemá nastat přímo ze zákona, ale až právní mocí usnesení o přerušeni řízení, nikoliv od okamžiku, kdy byly naplněny důvody pro přerušeni řízení.

Účinnost smluv upravujících poměry pro dobu po rozvodu

Až dosud platilo, že je-li manželství rozvedeno, avšak sporným, nikoliv nesporným způsobem, nenabude účinnosti dohoda o vypořádání společného jmění manželů pro dobu po rozvodu [dřívější § 24 zák. o rodině, nyní § 757 odst. 1 písm. c) o. z.].⁴ Rozvodový rozsudek tedy bude mít jiné než rozvádějícími se manžely předpokládané účinky. Bylo tak možné diskutovat o tom, zda je z tohoto důvodu možné rozsudek o rozvodu napadnout odvoláním.

Právě popsaný problém však od 1. 1. 2014 odpadá, protože **§ 718 odst. 2 o. z. připouští, aby si manželé upravili své majet-**

⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu z 14. 6. 2001, sp. zn. 30 Cdo 257/2001.

kové poměry a majetkové uspořádání pro případ zániku manželství odlišně od zákonného režimu kdykoliv během manželství, bez ohledu na to, zda jejich manželství bude rozvedeno sporným nebo nesporným způsobem. Taková předchozí dohoda nabude účinků i v případě, že soud manželství oproti očekávání účastníků rozvede nikoliv na základě společného návrhu na rozvod, ale po zjištění příčin rozvratu manželství.

Závěrem

Hmotněprávní a procesní úprava rozvodu manželství tvoří jeden celek a normy upravující rozvod je třeba aplikovat s vědomím této provázanosti. Nedílnost hmotněprávní a procesní úpravy se projeví zejména při projednání tzv. společného návrhu na rozvod manželství. V režimu tohoto návrhu (§ 384 z. ř. s.) se rozvodové řízení uskuteční pouze při splnění nejen procesních, ale i hmotněprávních podmínek pro tzv. nesporný rozvod manželství, které definuje § 757 o. z. Pokud procesní normy tuto provázanost výslovně nezdůrazňují, jde o nedostatek, který sice lze překlenout výkladem,

avšak právní úprava rozvodu se jeho vlivem stává do jisté míry nepřehlednou. Bylo by vhodné se zamyslet nad tím, zda by jak hmotněprávní, tak procesní úprava rozvodu neměla být v jediném předpisu (v o. z.), aby k těmto nepřehlednostem nedocházelo. Úhrnná úprava rozvodu uskutečněná v jednom zákoně by zároveň zamezila vzniku navzájem nesouladných norem, jako jsou § 389 odst. 1 z. ř. s. na straně jedné, a § 757 odst. 1 o. z. na straně druhé, a které vedou k pochybám o tom, zda výslech účastníků za účelem objasnění příčin rozvratu manželství je v řízení o rozvod manželství opravdu nezbytně nutný. Do 31. 12. 2013 upravoval jak hmotněprávní, tak procesní podstatu rozvodu jen zákon o rodině, aniž by bylo potřeba do o. s. ř. vkládat zvláštní ustanovení týkající se řízení o rozvod manželství.

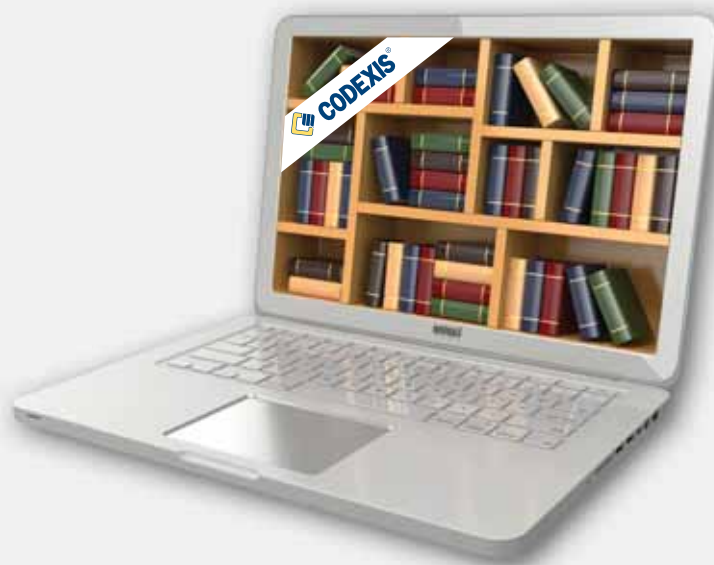
✦ Autor je soudcem Krajského soudu v Plzni a odborným asistentem na katedře občanského práva a pracovního práva Právnické fakulty UP v Olomouci.

inzerce

www.codexisadvokacie.cz

LIBERIS[®]

Unikátní systém
poskytující komentáře
renomovaných autorů
k jednotlivým paragrafům.

V případě zájmu či dotazů nás neváhejte kontaktovat:

 CODEXIS[®] ADVOKACIE

klientske.centrum@atlasconsulting.cz

+420 596 613 333

Oddlužení po revizní novele insolvenčního zákona aneb osobní bankrot pro každého

JUDr. OLDŘICH ŘEHÁČEK, Ph.D.

I. Úvod

Revizní novela insolvenčního zákona (dále též jen „ins. zák.“) provedená zákonem č. 294/2013 Sb. (dále jen „novela“) přinesla mezi dalšími též podstatné změny a posuny týkající se institutu oddlužení (tzv. osobního bankrotu). Nezahálela ani soudní praxe a společně se zákonodárci tak bylo vytvořeno právní prostředí, které lze ve vztahu k dlužníkům označit za více než přátelské.

II. Oddlužení pro podnikatele

Od začátku letošního roku je proces oddlužení otevřen nejen nepodnikatelům, ale též všem lidem, které zákon za podnikatele pokládá (k tomu viz § 420 o. z.).¹ Nadále představuje podnikatelský status překážku vstupu do procesu oddlužení pouze pro právnické osoby (které však této formy řešení úpadku nevyužívaly a nevyužívají²).

Dle důvodové zprávy k novele se totiž *provádí posun institutu oddlužení ve směru jeho použitelnosti fyzickými osobami (živnostníky), které hodlají uspokojovat pohledávky svých věřitelů i v průběhu oddlužení z příjmů dosahovaných podnikáním*. Lze tak konstatovat, že **v insolvenčním zákoně nyní existuje dvojitá úprava sanačního způsobu řešení úpadku podnikatelů – fyzických osob. Tito podnikatelé dnes mohou dosáhnout sanace**

1 To se týká též insolvenčních řízení zahájených v minulém roce, ve kterých však dosud nebylo o návrhu na povolení oddlužení pravomocně rozhodnuto (viz čl. II. novely a též např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. KSPH 42 INS 29080/2013, 1 VSPH 2156/2013).

2 Autorovi není znám jediný případ oddlužující se právnické osoby.

3 Viz § 316 a násl. ins. zák.

4 Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 4. 2009, sp. zn. KSPH 39 INS 4221/2008, 29 NSČR /2009: „To, zda existuje rozumný důvod nepokládat při rozhodování o návrhu na povolení oddlužení nebo při rozhodování o tom, zda se oddlužení schvaluje, za překážku bránící uplatnění institutu oddlužení neuhrazených dluhů z dlužníkovy dřívějšího podnikání, insolvenční soud uváží vždy především s přihlédnutím k: 1/ době vzniku konkrétního dlužníkovy závazku (dluhu) z podnikání, 2/ době ukončení dlužníkovy podnikání, 3/ četnosti neuhrazených dlužníkových závazků (dluhů) z podnikání, 4/ výši konkrétního dlužníkovy závazku (dluhu) z podnikání v porovnání s celkovou výší všech dlužníkových závazků, 5/ tomu, zda věřitel, o jehož pohledávku jde, je srozuměn s tím, že tato pohledávka bude podrobena režimu oddlužení.“

5 Viz § 2 písm. g) ins. zák.

6 Viz § 395 odst. 1 písm. b) ins. zák.

7 Viz § 414 a násl. ins. zák.

svých dluhů jednak v rámci reorganizace,³ a jednak v rámci oddlužení. Praktický rozdíl mezi nimi pak spočívá v tom, že v prvním případě se na této sanaci musí dlužník s věřiteli dohodnout (v reorganizačním plánu), zatímco v případě druhém ji (za splnění požadavků uvedených níže) může věřitelům vnutit.

III. Oddlužení pro dluhy z podnikání

Nahlédnutím do novelizovaného ustanovení § 389 odst. 1 ins. zák. by se mohlo zdát, že – oproti názoru vyslovovanému do konce minulého roku soudní praxí⁴ – dluhy z podnikání jsou nepřekročitelnou překážkou povolení oddlužení. Při podrobnějším studiu zákonného textu však dojdeme k závěru o silné relativitě takového závěru.

Hned v ust. § 389 odst. 2 ins. zák. totiž čteme, že **dluh z podnikání nebrání řešení dlužníkovy úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, jestliže 1) s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde, nebo 2) jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. c) nebo d) ins. zák., anebo 3) jde o pohledávku zajištěného věřitele.**

Je patrné, že se jedná o alternativní výčet, a tedy při naplnění kterékoliv z uvedených variant nebude hrát pro účely oddlužení povaha dlužníkovy závazku žádnou roli.

Lze rozumět tomu, že je-li pohledávka zajištěna, je nerozhodné, zda vznikla z dlužníkovy podnikatelské činnosti anebo nikoliv. Pokud věřitel považoval poskytnuté zajištění⁵ za dostatečné, není – při vědomí toho, že se při jeho zpeněžení nebude dělit s nezajištěnými věřiteli – rozhodné, jaký dluh byl takto zabezpečen.

Složitější je to již s podnikatelskými dluhy, které byly řešeny v rámci konkursu. V tomto případě půjde zásadně o situaci, ve které dlužník má na jedné straně závazky z předchozí podnikatelské činnosti, a na straně druhé nemá žádný majetek (ten, který měl, byl zpeněžen v konkursu). Disponuje však příjmy, které mu v rámci oddlužení umožní uspokojit alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů.⁶ Jakkoliv by jistě obchodní partneři a (zejména) zákazníci dlužníka více než koncepci „za pět let postupně 30 %“ přivítali pojetí „za sedmáct let postupně 100 %“, je na ně do značné míry přenesen podnikatelský nezdar dlužníka a tomu je umožněno se svých závazků, které založil jako obchodník (profesionál), z velké části zprostit.⁷

Je se nicméně možné domnívat, že největší části dlužníků s podnikatelskými dluhy bude oddlužení schváleno na základě „souhlasu“ věřitelů jim odpovídajících pohledávek. Bu-

de tomu tak proto, že souhlas věřitele (věřitelů) s řešením úpadku dlužníka oddlužením není vyjmenován mezi povinnými doklady připojovanými k návrhu na povolení oddlužení (na rozdíl od souhlasu věřitele s nižším plněním než 30 % jeho pohledávky),⁸ takže nelze přičítat dlužníkovi k tíži, že tento souhlas k danému návrhu nepřipojil, ale bude nezbytné postupovat dle ustanovení § 397 odst. 1 ins. zák. a v pochybnostech o tom, zda je dlužník oprávněn podat návrh na povolení oddlužení, bude třeba oddlužení povolit a tuto otázku prozkoumat v průběhu schůze věřitelů svolané k projednání způsobu oddlužení a hlasování o jeho přijetí.⁹ Novela přitom zároveň přinesla nevyvratitelnou domněnku souhlasu s oddlužením, která nastupuje tehdy, jestliže věřitelé „podnikatelských pohledávek“ proti němu – nejpozději na schůzi věřitelů, která rozhodovala o způsobu oddlužení (tj. zásadně na první schůzi věřitelů¹⁰) – nevznesli námitky (§ 403 odst. 2 ins. zák.).¹¹ **Pokud se tedy nezmění přístup věřitelů, kteří zcela zásadně (mj. z důvodu vysokého počtu insolvenčních řízení, ve kterých bylo povoleno oddlužení) schůze věřitelů nenavštěvují, bude cesta do oddlužení otevřena dokořán i dlužníkům, jejichž závazky jsou nezajištěny, neprošly konkursem a mají podklad jen a pouze v jejich podnikání.**¹²

IV. Oddlužení pro trestané, laxní, zapomnětlivé a nepracující dlužníky

Jak uvádí důvodová zpráva k novele, dochází ke změnám v posuzování důvodů pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, když příkladný výčet obsažený v dříve platném § 395 odst. 3 ins. zák. byl shledán jako zavádějící. Nyní tedy, z obecného hlediska na danou problematiku nahlíženo, **již ani pravomocné odsouzení dlužníka pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy nezakládá domněnku jeho nepoctivého záměru a není tedy povolení oddlužení na závalu.**¹³

Dochází tak jen k podtržení dosavadního stavu, kdy podmínka poctivého záměru dlužníka je v judikatuře vnímána velice relativně a závěr o jejím naplnění či nenaplnění vychází (pouze) ze subjektivního hodnocení soudem.¹⁴

Lze dodat, že **novela též implicitně sděluje, že ani odporovatelná právní jednání učiněná dlužníkem nejsou důvodem pro konstataci nepoctivého záměru na jeho straně.** Totožný závěr je pak možné učinit i v případě neuvedení veškerých (některých) zpeněžitelných aktiv dlužníka v seznamu jeho majetku.¹⁵ To však bude – snad – platit jen tehdy, jestliže dlužník usilující o oddlužení takovátto jednání, resp. takovýto majetek nezamtlčí úmyslně.¹⁶

Jako dovětek je možné říci, že schválení oddlužení bez dalšího nebrání nejen pochybná minulost dlužníka, ale ani jeho nejasná budoucnost. Soudní praxe již totiž nepovažuje za nutně problematické, když se dlužník – s omluvou anebo i bez ní – vůbec nedostaví na schůzi věřitelů rozhodující o způsobu jeho oddlužení.¹⁷ Stejně tak nemusí vadit, že dlužník je nezaměstnaný a jeho jediným příjmem je plnění poskytované jeho těhotnou přítelkyní na základě darovací smlouvy (smlouvy o důchodu),¹⁸ event. jeho synem, který sám čelí několika exekucním řízením.¹⁹

V. Závěr

Je možné konstatovat, že oddlužení se po novele posunulo směrem ke koncepci univerzálního sanačního způsobu ře-

šení úpadku fyzických osob a zároveň se prohloubila benevolence pro vstup do něj.

Lze tak učinit závěr, že přijde-li za advokátem zadlužený klient, měla by být otázka možného oddlužení dle insolvenčního zákona otevřena vždy a na prvním místě.

✦ Autor je insolvenční správce se zvláštním povolením a advokát v Praze.

- 8 Viz § 392 odst. 1 ins. zák.
- 9 Viz usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. KSBR 37 INS 20247/2013, 1 VSOL 1197/2013.
- 10 Teoreticky o první schůzi věřitelů jít nemusí (viz § 137 ve spojení s § 399 odst. 1 ins. zák.).
- 11 Takováto námitka však nemůže spočívat v tom, že věřitel dá souhlas s oddlužením jen pod podmínkou, že jeho pohledávka z dlužníkovy podnikání bude uspokojena v plné výši (resp. že se mu na ni dostane vyššího plnění než ostatním věřitelům s pohledávkami v témže pořadí). K tomu srov. např. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 7. 3. 2014, č. j. MSPH 93 INS 31877/2013-B-11.
- 12 Je možné podotknout, že „ochrana“ věřitelů tím, že dlužník „nemá dluhy z podnikání“, je silně relativizována již samotným faktem, že dlužníkovo podnikání mohlo být financováno též tzv. spotřebitelskými úvěry. Tato skutečnost je však – nepřizná-li se dlužník sám, že finanční prostředky ve skutečnosti nevyužil pro nepodnikatelské účely – ve většině případů neodhalitelná.
- 13 Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 2. 2014, sp. zn. KSCB 27 INS 8788/2012 1 VSPH 150/2014.
- 14 Vrchní soud v Praze ve svých rozhodnutích opakovaně zdůraznil, že posuzování podmínky poctivého záměru dlužníka je kategorií ryze subjektivní, a že zjištění okolností stanovených v § 395 odst. 3 ins. zák. zakládá pouze domněnku nepoctivého záměru, jež nemusí nutně vyústit v závěr, že dlužník návrh na povolení oddlužení je provázen nepoctivým záměrem, jenž řešení jeho úpadku oddlužením vylučuje. Insolvenční soud má při zkoumání zákonné podmínky poctivého záměru vždy nejen právo, ale i povinnost úvahy a posouzení všech významných okolností. I osoba odsouzená za trestný čin majetkové povahy může proto dojít oddlužení, jestliže její trest byl např. zaházen, jestliže svým dalším chováním zřetelně projevuje poctivý záměr napravit následky činem způsobené, jestliže veškerých svých schopností a možností využívá k úhradě závazků, a lze proto očekávat, že i pro věřitele bude oddlužení výhodnějším uspořádáním majetkových vztahů k dlužníku (usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 2. 2013, sp. zn. KSHK 40 INS 15195/2010, 3 VSPH 1190/2012). K tomu dále např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 1. 201, sen. zn. 29 NSČR 8/2012.
- 15 Viz § 412 odst. 1 písm. b) ins. zák.
- 16 K tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 4. 2013, sen. zn. 29 NSČR 45/2010.
- 17 K tomu srov. původní znění ust. § 399 odst. 2 ins. zák., které bylo v rozhodné části zrušeno nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 27. 7. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 19/09, a dále viz insolvenční řízení ke sp. zn. KSPL 56 INS 20413/2013, ke sp. zn. KSPL 52 INS 28104 / 2013 anebo ke sp. zn. KSPL 52 INS 26300 / 2013.
- 18 Viz § 392 odst. 3 věta druhá ins. zák. a též srov. insolvenční řízení ke sp. zn. KSPL 52 INS 13746 / 2013.
- 19 Srov. insolvenční řízení ke sp. zn. KSPL 52 INS 25077/2013.

INFORMACE, INFORMATIKA, EGOVERNMENT

- svobodný přístup k informacím
- ochrana osobních údajů
- ochrana utajovaných skutečností
- elektronický podpis
- elektronické komunikace
- elektronické úkony a automatická konverze dokumentů
- základní registry
- informační systémy veřejné správy

www.sagit.cz

Náhrada škody, náklady na obhajobu, dva obhájci. Opakování důkazů odvolacím soudem

Náklady řízení spočívající v nákladech na obhajobu dvěma obhájci v trestním řízení, které neskončilo odsuzujícím rozsudkem, jsou zásadně účelně vynaloženými náklady ve smyslu ust. § 31 odst. 1 zák. č. 82/98 Sb.

Výjimku činí úkony, které nemohly k výsledku trestního stíhání přispět, nebo úkony dvou obhájců duplicitní, obsahově totožné, což lze z povahy věci s určitostí dovodit výlučně u úkonů písemných.

Postup odvolacího soudu, kdy se odchýlil od skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, aniž však dokazování sám zopakoval, není v souladu se zásadami spravedlivého procesu.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 2. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3166/2012

Odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 18. 3. 2011, č. j. 19 C 193/2010-70, ve výroku I uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 117 300 Kč, ve výroku II zamítl žalobu v částce 80 354,75 Kč se zákonným úrokem z prodlení z částky 197 654,75 Kč od 15. 3. 2011 do zaplacení a ve výroku III uložil žalované povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení. Doplňujícím rozsudkem ze dne 3. 2. 2012, č. j. 19 C 193/2010 105, zamítl soud prvního stupně žalobu v částce 80 354,75 Kč se zákonným úrokem z prodlení z částky 197 654,75 Kč od 24. 6. 2010 do 15. 3. 2011.

K odvolání žalobce i žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 20. 6. 2012, č. j. 19 Co 175/2012-120, změnil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku I ohledně částky 117 300 Kč tak, že žalobu v daném rozsahu zamítl, co do zamítavého výroku II o věci samé rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudy prvního a druhého stupně.

Žalobce v podané žalobě požadoval po žalované náhradu škody v celkové výši 197 654,75 Kč s příslušenstvím s tím, že škoda ve výši 80 354,75 Kč měla být žalobci způsobena vynaložením nákladů na obhajobu poskytnutou advokátem JUDr. PhDr. Oldřichem Choděrou v trestním řízení a škoda ve výši 117 300 Kč měla žalobci vzniknout jako ušlý zisk z důvodu pobytu ve vazbě (170 Kč za každý den 690 dnů trvající vazby).

Odvolací soud při svém rozhodování vycházel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, že dne 25. 4. 2005 bylo proti žalobci zahájeno trestní stíhání, následně vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 4 T 8/2006 pro trestný čin krácení daně, poplatků a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1 a 4 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 28. 4. 2005 byl žalobce vzat do vazby s tím, že vazba zapo-

čala dnem 26. 4. 2005. Propuštěn z ní byl na základě usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 3. 2007. Rozsudky Městského soudu v Praze ze dne 2. 11. 2006, 16. 7. 2007 a 2. 5. 2008 byl žalobce opakovaně nepravomocně shledán vinným uvedeným trestným činem a odsouzen. Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 3. 2007 a 25. 1. 2008 byly postupně první dva rozsudky Městského soudu v Praze zrušeny a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. I poslední rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 5. 2008 Vrchní soud v Praze zrušil, a to rozsudkem ze dne 27. 2. 2009, sp. zn. 3 To 67/2008, když zároveň sám rozhodl o zproštění žalobce obžaloby podle § 226 písm. a) zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu.

Soudy dále vzaly za prokázané, že v trestním řízení poskytoval žalobci právní služby jako obhájce mj. advokát JUDr. PhDr. Oldřich Choděra. Odvolací soud dále vycházel stejně jako soud prvního stupně ze skutečnosti, že žalobce v projednávané věci předložil mzdové listy za roky 2002 až 2004, vystavené společností TIAN SHI.CZ. s. r. o., a daňové příznání uvedené společnosti za rok 2005. Z obsahu posuzovaného spisu i z výpisu z obchodního rejstříku vyplývá, že žalobce byl jediným společníkem výše uvedené společnosti a do 13. 5. 2009 jejím jediným jednatelem. Odvolací soud však z předložených listin na rozdíl od soudu prvního stupně dovodil jen to, že žalobce byl do konce roku 2004 výdělečně činný v pracovním poměru u zmíněné společnosti a že uvedená společnost vykazovala činnost i v roce 2005, nikoliv už to, že žalobce těsně před vzetím do vazby dosahoval výdělků.

Co do právního posouzení odvolací soud stejně jako soud prvního stupně uzavřel, že obhajoba obžalovaného v průběhu celého trestního stíhání dvěma či více obhájci není zákonem vyloučena, a to zejména ve skutkově a právně složitých věcech, kdy jsou jednotliví právní zástupci specializováni na jednotlivé oblasti rozhodné z hlediska posouzení konkrétní trestní věci. Soudy obou stupňů dospěly k závěru, že náhradu nákladů právního zástupce JUDr. PhDr. Oldřicha Choděry v rozsahu částky 80 354,75 Kč nelze žalobci přiznat, neboť se jedná o náhradu nákladů za duplicitně účtované úkony. Svá tvrzení ohledně těchto úkonů žalobce přes výzvu a poučení soudu podle § 118a odst. 1 zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen o. s. ř.) doplnil a odůvodnil pouze tak, že co se týče zastoupení více obhájci, jednalo se o jeho přání. Odvolací soud uzavřel, že pochybnosti o účelně vynaložených nákladech na zrušení či změnu nezákonného rozhodnutí lze mít především tam, kde jsou jednotlivými advokáty účtovány úkony opakovaně nebo duplicitně, jak tomu bylo v žalobcově věci. Odvolací soud z výše uvedených důvodů shledal žalobcův nárok na náhradu nákladů obhajoby v trestním řízení v rozsahu 80 354,75 Kč nedůvodným a potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku.

Co se týče žalobcova nároku na náhradu ušlého zisku ve výši 170 Kč za den trvání vazby, posoudil jej odvolací soud rozdílně od soudu prvního stupně, který žalobci nárok v celkové výši 117 300 Kč přiznal (nepřiznal mu pouze úrok z prodlení z uvedené částky). Soud prvního stupně dospěl k závěru, že se žalobci podařilo prokázat, že podnikal i v období, které těsně předcházelo vzetí do vazby. Odvolací soud dospěl

k opačnému skutkovému závěru, a proto změnil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku I ohledně částky 117 300 Kč tak, že nárok žalobce zamítl.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce v celém rozsahu dovoláním, jehož přípustnost proti měnící části napadeného rozsudku dovozuje z § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a proti potvrzující části rozsudku z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 237 odst. 3 o. s. ř. Dovolání bylo podáno z důvodů uvedených v § 241a odst. 2 písm. a), b) o. s. ř., neboť řízení bylo postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Žalobce se domnívá, že odvolací soud postupoval v rozporu s § 213 o. s. ř., neboť dospěl ke zcela odlišným skutkovým závěrům ohledně žalobcova nároku na náhradu ušlého zisku ve výši 117 300 Kč za dobu trvání vazby než soud prvního stupně, aniž by provedl jakékoliv dokazování. Žalobce je přesvědčen, že svůj nárok na ušlý zisk dostatečně doložil, když soudu předložil mzdové listy společnosti TIAN SHI.CZ. s. r. o. z období let 2002-2004, tedy za období, které bezprostředně předcházelo době, kdy byl žalobce vzat do vazby. Žalobce rovněž doložil, že zůstal jediným společníkem a jednatelem společnosti i v roce 2005. Odvolací soud proto pochybil, když se odchýlil od skutkového závěru soudu prvního stupně, že žalobce bezprostředně před vzetím do vazby vyvíjel výdělečnou činnost, kterou přerušil po dobu setrvávání ve vazbě. Uvedený postup odvolacího soudu považuje žalobce za vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Posouzení nároku na odškodnění nákladů obhajoby, které vznikly v trestním řízení při bránění dalšího obhájce, považuje žalobce za otázku zásadního právního významu. Žalobce nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že si účtoval jakékoliv nároky duplicitně nebo opakovaně. Skutečnost, že ve stejné době a na stejném místě poskytovali dva advokáti jako obhájci v trestním řízení stejně označené úkony právní pomoci neznamená, že se jedná o úkony duplicitní, neboť každý z těchto úkonů byl prováděn jiným advokátem. Závěr odvolacího soudu o neúčelnosti vynaložených nákladů je nesprávný, neboť soudy v ČR bylo již opakovaně judikováno, že pokud si účastník řízení přibere advokáta k zastoupení při uplatňování svých práv, jsou náklady s tím spojené zásadně účelně vynaložené. Tato zásada by podle žalobce měla platit i v případě zastoupení více právními zástupci. Nesprávný je podle žalobce také závěr odvolacího soudu o nutnosti specializace jednotlivých obhájců v případě, že si jich obžalovaný pro dané řízení zvolí více. Žalobce nepovažuje za svou povinnost sdělovat soudu, kterými konkrétními úkoly jednotlivé obhájce pověřil, neboť taková dohoda mezi žalobcem a jeho právním zástupcem je předmětem tajemství.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (viz čl. II bod 7. zákona č. 404/2012 Sb.).

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Přípustnost dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, může být založena výlučně podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ve spojení s § 237 odst. 3 o. s. ř. Dovolání v části, ve které směřuje proti výroku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen zamítavý výrok II rozsudku soudu prvního stupně, může být shledáno přípustným jen tehdy, jestliže Nejvyšší soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je po právní stránce ve věci samé zásadně právně významné [§ 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.].

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní právní význam zpravidla tehdy, jestliže řeší takovou právní otázku, která judikaturou vyšších soudů nebyla vyřešena, nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil, jestliže odvolací soud posoudil určitou právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Dovolací přezkum je zde přitom předpokládán zásadně pro posouzení otázek právních, pročež způsobily dovolacím důvodem je ten, jimž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. Jen z pohledu tohoto důvodu je možné (z povahy věci) posuzovat, zda dovoláním napadené rozhodnutí je zásadně významné.

V části, ve které směřuje dovolání proti výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku II co do částky 80 354,75 Kč s příslušenstvím, je dovolání přípustné, neboť při úvaze o účelnosti vynaložení nákladů na zastoupení dvěma obhájci v trestním řízení ve smyslu § 31 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), (dále jen „OdpŠk“), dospěl odvolací soud k jinému řešení, než jaké bylo po vydání napadeného rozsudku dosaženo v judikatuře Nejvyššího soudu. Dovolání je v daném rozsahu také důvodné.

K uvedené otázce se vyjádřil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 22. 1. 2014, č. j. 30 Cdo 2533/2013. V něm dospěl k závěru, že náklady řízení spočívající v nákladech na obhajobu dvěma obhájci v trestním řízení, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, jsou zásadně účelně vynaloženými náklady ve smyslu § 31 odst. 1 OdpŠk.

V citovaném rozhodnutí Nejvyšší soud dále uvedl: Účelnost takto vynaložených nákladů na obhajobu lze posuzovat jen ve vztahu k výsledku trestního stíhání, aniž by poškozený musel tvrdit a prokazovat, že nemít dva obhájce, trestní řízení by pro něho skončilo nepříznivě.

Z uvedeného budou dány výjimky jen tehdy, bude-li zjevné, že – stejně jako v případě jediného obhájce – určité úkony nemohly k výsledku trestního stíhání poškozeného přispět, nebo že jsou úkony dvou obhájců duplicitní (obsahově totožné), což lze z povahy věci s určitostí dovodit výlučně u úkonů písemných.

Je samozřejmě na tom, kdo uplatňuje nárok na náhradu škody spočívající v nákladech vynaložených na obhajobu v trestním řízení, aby účelnost takto vynaložených nákladů (ve smyslu právě uvedených kritérií) tvrdil a prokázal, obvykle se tak stane poukazem na rozhodnutí, jímž bylo trestní řízení skončeno. Poukaz na výjimku by pak měl tvrdit a prokazovat žalovaný škůdce.

Žalobce v kompenzačním řízení poukázal na rozsudek Vrchního soudu ze dne 27. 2. 2009, sp. zn. 3 To 67/2008, kterým byl zproštěn obžaloby, a prokázal jím, že byl v trestním řízení úspěšný. Břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně neúčelnosti žalobcem vynaložených nákladů na obhajobu tak přešlo na žalovanou, která, nemá-li být povinna k úhradě těchto nákladů, musí prokázat, že konkrétní úkony obhájce JUDr. PhDr. Oldřicha Choděry byly obsahově totožné s úkony druhého obhájce žalobce, nebo že tyto úkony nemohly přispět ke zproštění žalobce obžaloby, a že náklady vynaložené na úhradu těchto úkonů tedy prokazatelně byly náklady neúčelnými. Odvolací soud se musí zabývat otázkou, zda žalovaná uvedeně skutečně tvrdila a prokázala (k tomu je třeba podotknout, že za úkony obsahově totožné a tudíž duplicitní je dle Nejvyššího soudu z povahy věci možno považovat pouze úkony písemné).

V rozsahu, ve kterém dovolání směřuje proti té části rozsudku odvolacího soudu, kterou se mění vyhovující rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé ohledně částky 117 300 Kč tak, že se žaloba v této části zamítá, je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a). V tomto rozsahu je dovolání i důvodné.

Žalobce v dovolání důvodně vytkl vadu řízení, která podle názoru Nejvyššího soudu mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Jednalo se o vadu spočívající v absenci zopakování dokazování odvolacím soudem. Odvolací soud neprovedl v odvolacím řízení žádné dokazování, přesto hodnotil důkazy provedené v řízení před soudem prvního stupně, z nichž soud prvního stupně činil skutková zjištění zásadně významná pro právní posouzení věci. Na základě hodnocení těchto důkazů pak odvolací soud dospěl k jinému skutkovému zjištění, než které učinil soud prvního stupně, a v důsledku toho rozsudek soudu prvního stupně změnil.

Vadou řízení je skutečnost, že odvolací soud vyšel z jiných skutkových zjištění než soud prvního stupně, aniž postupoval podle ustanovení § 213 odst. 2 o. s. ř., tj. aniž zopakoval dokazování, na němž soud prvního stupně svá skutková zjištění založil.

Podle ustanovení § 213 odst. 1 o. s. ř. odvolací soud není vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně. Podle odst. 2 cit. ustanovení odvolací soud může zopakovat dokazování, na základě kterého soud prvního stupně zjistil skutkový stav věci; dosud provedené důkazy zopakuje vždy, má-li za to, že je z nich možné dospět k jinému skutkovému zjištění, než které učinil soud prvního stupně.

I když ve smyslu ustanovení § 213 odst. 1 o. s. ř. a ustálené judikatury soudů není odvolací soud vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně, neznamená to, že od skutkových zjištění, která soud prvního stupně čerpal z výpovědi účastníků řízení a svědků, listinných důkazů, popř. jiných důkazů, se může odvolací soud bez dalšího odchýlit.

Postup odvolacího soudu, kdy se odchýlil od skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně, aniž však dokazování sám zopakoval, není v souladu se zásadami spravedlivého procesu, neboť tímto odňal dotčenému účastníkovi reálnou možnost jednat před soudem, spočívající v oprávnění právně a skutkově argumentovat, v důsledku čehož došlo k porušení jeho základního práva zakotveného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Chtěl-li se odvolací soud odchýlit od skutkového zjištění, které učinil soud prvního stupně na základě v řízení provedených důkazů předloženými listinami, bylo nutno, aby tyto důkazy sám opakoval a zjednal si tak rovnocenný podklad pro případné odlišné zhodnocení těchto důkazů (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 14. 9. 2007, sp. zn. I. ÚS 273/06, nebo nálezy Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. II. ÚS 366/2000).

Odvolací soud proto plně nedocenil skutečnost, že zásada vyjádřená v ustanovení § 213 odst. 1 o. s. ř. neznamená zejména s přihlédnutím k zásadě přimotosti a ústnosti, že by se odvolací soud mohl bez dalšího odchýlit od skutkového zjištění, jež soud prvního stupně čerpal z listinných důkazů. Ustanovení § 213 o. s. ř. je procesním projevem stěžejního principu občanského soudního řízení, podle něhož soudem prvního stupně zjištěný skutkový stav sice může doznat změn v důsledku odchýlného hodnocení důkazů, které byly provedeny již soudem prvního stupně, je však nepřipustné, aby odvolací soud jinak hodnotil důkazy, které sám nezopakoval (srov. např. rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 1966, sp. zn. 6 Cz 19/66, uveřejněný pod č. 64 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1966, rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 8. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1546/99, uveřejněný pod č. 11 v časopise Soudní judikatura, roč. 2001, nebo rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 6. 2003, sp. zn. 21 Cdo 372/2003).

V posuzovaném případě soud prvního stupně na podkladě výpisu z obchodního rejstříku, přiznání daně z příjmu právnických osob společnosti TIAN SHI.CZ. s. r. o. a mzdových listů žalobce za roky 2002-2004 vzal za prokázané, že i těsně před vzetím do vazby žalobce podnikal a provozoval výdělečnou činnost.

Chtěl-li odvolací soud korigovat uvedená skutková zjištění, resp. závěr o skutkovém stavu věci, jež po provedení listinných důkazů učinil soud prvního stupně, měl způsobem předvídaným v § 213 odst. 2 o. s. ř. zopakovat dokazování a jedině pak mohl dospět k závěrům odlišným od skutkových závěrů soudu prvního stupně. Takto ovšem odvolací soud nepostupoval, když ve věci samé rozhodl bez jednání a bez zopakování nebo případného doplnění dokazování dospěl k odlišným skutkovým závěrům než soud prvního stupně. Tím žalobci znemožnil uplatnit jeho právo se k prováděným důkazům při ústním jednání vyjádřit.

Z uvedených důvodů byl žalobcem uplatněný dovolací důvod, spočívající v tvrzení, že (odvolací) řízení je postiženo (shora vyloženou) vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, shledán opodstatněným.

Protože je právní posouzení nároku žalobce na náhradu škody v rozsahu částky 80 354,75 Kč s příslušenstvím nesprávné a ve zbylém rozsahu je odvolací řízení stiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nej-

vyšší soud rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta za středníkem, odst. 3 věta první o. s. ř.).

V další fázi řízení bude úkolem odvolacího soudu v souladu s postupem plynoucím z ustanovení § 213 o. s. ř. opětovně posoudit, zda se žalobci podařilo unést důkazní břemeno, jde-li o jeho výdělečnou činnost v období bezprostředně předcházejícím vzetí do vazby. Odvolací soud se dále musí při respektování pravidel popsaných výše vypořádat s otázkou, zda náklady na jednotlivé úkony druhého obhájce ža-

lobce v trestním řízení byly vynaloženy účelně, či nikoliv.

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný (§ 243d odst. 1 věta první za středníkem o. s. ř.). V novém rozhodnutí bude znovu rozhodnuto o náhradě nákladů řízení, včetně nákladů řízení dovolacího (§ 243d odst. 1 věta druhá o. s. ř.).

✦ Rozhodnutí zaslal JUDr. PhDr. OLDŘICH CHODĚRA,
advokát v Praze.

✦ Právní věta redakce.

Porušení zákazu kouření. Povinnosti provozovatele

Skutkovou podstatu správního deliktu, tedy „umožnit“ kouření v místech, kde je kouření zakázáno, lze jak komisivním jednáním, tak omisivním jednáním. Skutkovou podstatu tohoto správního deliktu je tak možno naplnit i tak, že provozovatel nepodniká aktivní opatření k dodržení zákazu kouření, která tabákový zákon předpokládá.

**Rozsudek Nejvyššího správního soudu
ze dne 21. 6. 2013, 6 Ads 2/2013**

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

- [1] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) brojí kasační stížností proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), kterým bylo rozhodnuto o zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 6. 2012, č. j. 15251/2012-NH-30.1-25.4.12 a o nákladech řízení bylo rozhodnuto tak, že stěžovatel je povinen nahradit žalobci náklady řízení ve výši 8760 Kč.
- [2] Rozhodnutím Krajské hygienické stanice Jihomoravského kraje byl žalobce uznán vinným ze spáchání správního deliktu podle § 24 odst. 6 písm. b) ve spojení s § 8 odst. 1 písm. c) zákona č. 379/2005 Sb., kterého se dopustil tím, že jako provozovatel zařízení společného stravování provozovaného na základě hostinské činnosti CAFE d'EIFFEL LAVAZZA, nacházející se v pasáži obchodního centra Olympia na adrese U Dálnice 777, 664 42 Modřice, umožnil dne 16. 11. 2011 kouření na místě, na němž je kouření zakázáno, tj. ve vnitřních prostorách nekuřáckých zařízení, když host provozovny CAFE d'EIFFEL LAVAZZA, u vstupu viditelně označené grafickou značkou „Kouření zakázáno“, u stolku v předmětné provozovně na galerii kouřil. Za spáchání správního deliktu byla žalobci uložena pokuta ve výši 10 000 Kč a povinnost k náhradě nákladů správního řízení ve výši 1000 Kč.
- [3] K odvolání žalobce byl rozhodnutím žalovaného změněn výrok prvoinstančního rozhodnutí tak, že ve výroku bylo upřesněno, že žalobce umožnil hostu provozovny kouřit

na místě, kde to zákon zakazuje, s tím, že jako provozovatel neučinil opatření směřující k tomu, aby host v tomto jednání pokračoval nebo prostor opustil, popřípadě se obrátil na obecní policii nebo Policii České republiky. Ve zbytku bylo prvoinstanční rozhodnutí žalovaným potvrzeno.

- [4] Uvedené rozhodnutí žalovaného napadl žalobce žalobou u krajského soudu. Krajský soud dospěl k závěru, že nemohlo dojít k porušení povinnosti podle ust. § 8 odst. 1 písm. c) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů (dále jen „tabákový zákon“), neboť se nejednalo o vnitřní prostory nekuřáckého zařízení, ale o veřejnosti volně přístupné uzavřené prostory. Aby mohlo dojít k porušení povinnosti podle § 8 odst. 1 písm. c) tabákového zákona, muselo by k porušení zákazu kouření dojít ve vnitřním prostoru kavárny, nikoliv ve vnitřním prostoru samotného obchodního centra Olympia. Z protokolu ze dne 16. 11. 2011, č. j. KHSJM/50899/2011/BM/HV ale vyplývá, že k porušení zákazu kouření došlo u stolku na galerii kavárny, který nelze považovat za vnitřní prostor kavárny. Krajský soud rovněž v této souvislosti odkázal na stanovisko MUDr. S. K. ze dne 3. 5. 2012, č. j. 15251/2012/OVZ založené ve správním spise, ze kterého vyplývá, že provozovna se nachází ve veřejnosti přístupném uzavřeném prostoru nákupního centra Olympia a ke kouření došlo na galerii kavárny, tedy přímo ve veřejnosti přístupném uzavřeném prostoru. Proto by podle tohoto stanoviska měl být uveden odkaz na porušení § 8 odst. 1 písm. a) tabákového zákona, nikoliv na písm. c). Krajský soud je proto toho názoru, že mohlo dojít pouze k porušení povinnosti podle § 8 odst. 1 písm. a) bodu 1 tabákového zákona.

- [5] Krajský soud dospěl k závěru, že zákon nevymezuje pojem veřejná místa, z povahy věci se však bude jednat o veřejně přístupná místa, která neslouží každému bez omezení k obecnému užívání, ale jsou za určitých podmínek určena určitému okruhu osob, nezávisle na vlastnictví tohoto místa. Při definování veřejného místa vycházel krajský soud z Doporučení Rady Evropské unie ze dne 30. 11. 2009 o nekuřáckém prostředí 2009/C 296/02 (dále pouze „Doporučení Rady o nekuřáckém prostředí“). Pokud jde o volně přístupné uzavřené prostory, z důvodové zprávy vyplývá, že hlavním účelem je ochrana nekuřáků před škodlivými vlivy pasivního kouření v uzavřených krytých prostorách. Podle krajského soudu tedy

bude uzavřeným prostorem takový prostor, který je zakrytý (je opatřen střešní konstrukcí), přičemž krajský soud opět vyšel z Doporučení Rady o nekuřáckém prostředí.

- [6] Krajský soud poté uvedl, že správné určení, která povinnost byla porušena, je rozhodující pro určení odpovědného subjektu. Pokud by k porušení zákazu kouření došlo přímo ve vnitřních prostorách obchodního centra, tedy ve veřejnosti volně přístupných uzavřených prostorách ve smyslu § 8 odst. 1 písm. a) bod 1 tabákového zákona, pak by za toto porušení odpovídal provozovatel obchodního centra. Došlo-li k porušení zákazu kouření v galerii kavárny, kterou provozovatel obchodního centra pravděpodobně pronajímá žalobci, ačkoliv to ze správního spisu není zřejmé, pak za toto porušení povinnosti sice odpovídá žalobce, nicméně šlo by stále o porušení povinnosti stanovené § 8 odst. 1 písm. a) bod 1 tabákového zákona. Nejde totiž o vnitřní prostor nekuřáckého zařízení, ale o nekuřácké zařízení, které je umístěno ve vnitřním prostoru obchodního centra, tedy ve veřejnosti volně přístupném uzavřeném prostoru. Podle názoru krajského soudu si tedy nejprve musí žalovaný ujasnit, kde přesně k porušení zákazu kouření došlo, aby mohl správně stanovit, která zákonem uložená povinnost byla porušena a kdo je za toto porušení odpovědný. Žalovaný má pak zásadně vycházet z toho, že pro naplnění skutkové podstaty správního deliktu musí být kumulativně splněny dvě základní podmínky: nevyvíjení žádné aktivity potřebné k vyhovění zákazu kouření a kouření ve veřejnosti volně přístupném prostoru.
- [7] Krajský soud dále dospěl k závěru, že tabákový zákon v ust. § 9 odst. 2 stanoví povinnost provozovatele vyzvat osobu, která porušuje zákaz kouření, aby v kouření nepokračovala nebo aby opustila prostor provozovny. Z povahy věci je přitom zřejmé, že za provozovatele bude oprávněna výzvu učinit jakákoliv pověřená osoba. Neprovedení výzvy pak může mít vliv při stanovení sankce podle ust. § 24 odst. 10 tabákového zákona. Pokud se provozovatel rozhodne nevyužít možnosti zavolat policii, musí zjednat nápravu protiprávního stavu sám svými vlastními prostředky. Není-li toho schopen, musí policii přivolat. Výzva však není podmínkou úkonu či zákroku strážníka obecní policie (§ 7 odst. 1 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii), ani podmínkou úkonu policisty (§ 10 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii). Provozovatel je tedy oprávněn policii zavolat kdykoliv, nicméně pokud se rozhodne, že nejprve osobu porušující zákaz kouření sám vyzve, aby kouření zanechala nebo provozovnu opustila, a tato osoba výzvy neuposlechne, pak již policii zavolat musí. Smyslem a účelem § 9 odst. 2 tabákového zákona totiž je, aby provozovatelé zákaz kouření skutečně dodržovali a vynucovali. Podle názoru krajského soudu nebyl v projednávané věci dostatečně zjištěn skutkový stav, neboť ze spisu není jasné, zda servírka o hostu, který porušoval zákaz kouření, věděla. Krajský soud proto nemohl posoudit, zda v daném případě byl provozovatel povinen zavolat policii. Žalovaný měl provést další důkazy ke zjištění, zda obsluha kavárny o kouřícím hostu věděla.
- [8] Dalším důvodem, pro který krajský soud rozhodl o zrušení rozhodnutí žalovaného, byla zjištěná nepřezkoumatel-

nost výše uložené pokuty v prvoinstančním rozhodnutí, kterou žalovaný svým rozhodnutím neodstranil.

II. Kasační stížnost

- [9] Proti tomuto rozsudku krajského soudu brojí stěžovatel kasační stížností ze dne 18. 1. 2013. Stěžovatel uvedl, že rozsudek krajského soudu napadá z důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), tedy pro nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy pro nepřezkoumatelnost.
- [10] Stěžovatel namítá, že žalobce v průběhu správního řízení netvrdil, že by prostor galerie kavárny, kde bylo zjištěno porušení zákazu kouření, nebyl prostorem jeho provozovny, což odpovídá i vymezení pojmu provozovna podle § 17 zákona č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon (dále jen „živnostenský zákon“), který provozovnu definuje jako prostor, kde je živnost provozována. Z této definice tedy neplyne, že je provozovna vymezena smluvním ujednáním mezi pronajimatelem a nájemcem, jak ve svých úvahách naznačuje soud (stěžovatel odkazuje v souvislosti s definicí provozovny na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ads 135/2008-77 a rozsudek sp. zn. 3 Ads 47/2005).
- [11] Dále podle stěžovatele nebylo sporné, že provozovna CAFE d'EIFFEL LAVAZZA je ve smyslu tabákového zákona nekuřáckým zařízením společného stravování, provozovaným na základě hostinské činnosti ve smyslu § 2 písm. t) tabákového zákona. Žalobce podle názoru stěžovatele deklaroval své rozhodnutí o tom, že kavárna bude takovým zařízením, umístěním grafické značky „Kouření zakázáno“, z čehož žalobci vyplývá povinnost podle § 8 odst. 1 písm. c) tabákového zákona. Žalobce však tuto svoji povinnost zpochybňuje pro galerii, na které má podle jeho názoru povinnost zajistit dodržování jí přijatého zákazu kouření jiná osoba, a to provozovatel obchodního centra Olympia, čemuž soud přisvědčil. Takový závěr považuje stěžovatel za nepřijatelný. Podle § 30 odst. 19 živnostenského zákona je podnikatel povinen při provozování živnosti dodržovat povinnosti vyplývající z tohoto zákona a zvláštních právních předpisů, mezi které patří i tabákový zákon.
- [12] Ač krajský soud odlišil prostory obchodního centra Olympia a kavárny žalobce, uvedl, že za porušení právní povinnosti zajistit dodržování zákazu kouření žalobce odpovídá, současně dodal, že jelikož je provozovna žalobkyně současně ve vnitřním prostoru obchodního centra, musí si stěžovatel ujasnit, kde přesně k porušení zákazu kouření došlo, aby mohl správně stanovit, která zákonem stanovená povinnost byla porušena a kdo za ni odpovídá. Tyto závěry jsou podle názoru stěžovatele pro svou rozpornost nesrozumitelné, nicméně z části V. A rozsudku vyplývá, že pokud je provozovna umístěna ve veřejnosti volně přístupném uzavřeném prostoru, nese správně-právní odpovědnost provozovatel obchodního centra, tedy nikoliv provozovatel zařízení společného stravování, který v takovém prostoru provozuje živnost

a rozhodl se označit svou provozovnu jako nekuřáckou. Závěry soudu tedy směřují k neudržitelné konstrukci neodpovědnosti podnikatele za jím učiněná rozhodnutí a dodržování právních předpisů vztahujících se k výkonu jeho živnosti a stěžovatel se s nimi nemůže ztotožnit.

- [13] Stěžovatel dále namítá, že nelze v řízení dokazovat, zda se provozovatel skutečně pokoušel vyzvat osobu porušující zákaz kouření, aby jednání zanechala či provozovnu opustila, když bylo správním orgánem I. stupně zjištěno, že žalobce přítomnost kouřícího hosta toleroval a později tvrdil, že o něm vůbec nevěděl. Stěžovatel dále namítá, že zaměstnankyně žalobce (provozni) do protokolu o kontrolním zjištění uvedla, že „Zákazníkovi kouření nebylo umožněno! Kouřil o své vůli“. Neuvedla tedy žalobcem tvrzenou skutečnost, že si hosta nevěšila. Stěžovatel proto nesouhlasí se závěrem soudu, že správní orgán I. stupně měl provést další důkazy, kterými by prokázal, zda obsluha kavárny o hostu porušujícím zákaz kouření skutečně věděla.
- [14] Stěžovatel dále namítal, že krajský soud dospěl k závěru o nepřezkoumatelnosti prvoinstančního rozhodnutí nad rámec žalobních bodů. Dále stěžovatel zdůvodňuje, proč je podle jeho názoru prvoinstanční rozhodnutí přezkoumatelné.
- [15] Stěžovatel závěrem navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu napadený kasační stížností zrušil a vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.
- [16] Žalobce se ke kasační stížnosti vyjádřil podáním ze dne 8. 2. 2013. Žalobce uvedl, že stěžovatel v kasační stížnosti uvádí pouze svá tvrzení, nepodložená ustanoveními příslušných právních předpisů, čímž se snaží o nápravu vadného postupu správních orgánů, které nesprávně a neúplně zjistily skutkový stav a nezabývaly se námítkami žalobce jako účastníka řízení. Podle názoru žalobce prostor, ve kterém mělo dojít k porušení zákazu kouření, neodpovídá definici vnitřních prostor.
- [17] Žalobce uvádí, že se krajský soud ztotožnil s argumentací žalobce, když uvedl, že přivolání policie není povinností žalobce, ale jeho oprávněním, které mohl či „nemohl“ využít. Žalobce spatřuje rozpor v tvrzeních žalovaného, který uvádí, že obsluha kavárny umožnila porušení zákazu kouření, přičemž následně uvádí, že zaměstnankyně žalobce do protokolu uvedla, že kouření hostu ze strany žalobce a jeho personálu umožněno nebylo a že kouří o své vůli. Žalovaný uvádí, že zaměstnankyně žalobce do protokolu neuvedla, že si kouřícího hosta nevěšila, z čehož žalovaný dovozuje, že o kouřícím hostu věděla, přičemž vůbec nepřihlíží k tomu, že tato skutečnost byla upřesněna v několika vyjádřeních žalobce učiněných v průběhu celého řízení. Podle názoru žalobce žalovaný vytváří konstrukce o tom, co měla zaměstnankyně žalobce uvést do protokolu, aby bylo dostatečně zjevné, že o domnělém porušování zákazu nevěděla. Přitom je podle názoru žalobce evidentní, že zaměstnankyně byla na porušení zákazu kouření upozorněna až osobami provádějícími kontrolu. Podle názoru žalobce je evidentní, že se žalovaný pokoušel v průběhu správního řízení stanovovat žalobci zcela protiprávně neexistující povin-

nosti a dokonce nyní dovozuje vědomost žalobce o porušení zákazu kouření z toho, že jeho zaměstnankyně nechal zaprotokolovat, že si kouřícího hosta nevěšila, a to i přesto, že tento fakt byl žalobcem uveden ve všech vyjádřeních a podáních, která ve věci učinil.

- [18] Žalobce souhlasí se závěrem soudu, že žalovaný dostatečně nezhodnotil povahu prostor, ve kterých mělo k porušení zákazu kouření dojít. Dále se žalobce vyjadřuje k nepřezkoumatelnosti výše uložené sankce.
- [19] Závěrem žalobce navrhuje zamítnutí kasační stížnosti a žádá příznání náhrady nákladů řízení před krajským soudem a Nejvyšším správním soudem.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

- [20] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí vzešlo (§ 102 s. ř. s.). Za stěžovatele též jedná pověřený zaměstnanec s vysokoškolským právnickým vzděláním, vyžadovaným podle zvláštních zákonů pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).
- [21] Nejvyšší správní soud nejprve předesílá, že projednávaná věc je poněkud specifická díky umístění kavárny provozované žalobcem, ve které došlo k porušení zákazu kouření. Z obsahu správního spisu vyplývá, že tato kavárna má venkovní galerii. Přitom celá kavárna i s galerií se nachází ve vnitřním prostoru obchodního centra Olympia. Podle ust. § 8 odst. 1 písm. a) bod 1 tabákového zákona se zakazuje kouřit na veřejných místech, kterými jsou veřejnosti volně přístupné uzavřené prostory. Podle § 8 odst. 1 písm. c) tabákového zákona se zakazuje kouřit ve vnitřních prostorách nekuřáckých zařízení a ve vnitřních prostorách vyhrazených pro nekuřáky v zařízeních s vyhrazenými prostory. Přitom podle § 2 písm. t) tabákového zákona se pro účely tabákového zákona rozumí nekuřáckým zařízením zařízení společného stravování provozovaného na základě hostinské činnosti, jehož provozovatel rozhodl o tom, že v prostorách přístupných zákazníkům je kouření zakázáno, a provedl příslušné označení v souladu s tímto zákonem.
- [22] Podle názoru Nejvyššího správního soudu tedy není (s ohledem na obsah správního spisu) pochyb o tom, že kavárna, ve které došlo ke spáchání správního deliktu, je nekuřáckým zařízením ve smyslu ust. § 2 písm. t) tabákového zákona. Na druhou stranu je však třeba zdůraznit, že ust. § 8 odst. 1 písm. c) tabákového zákona zakazuje kouření ve vnitřních prostorách nekuřáckých zařízení. Proto vzniká otázka, zda venkovní galerii kavárny lze považovat za vnitřní prostor nekuřáckého zařízení. Sám tabákový zákon vnitřní prostory nedefinuje. Nejvyšší správní soud však ve shodě s krajským soudem vychází z Doporučení Rady o nekuřáckém prostředí, které uvádí, že „Vzhledem k tomu, že definování vnitř-

ních' prostor může být sporné, měly by být při definici tohoto termínu zvláště prozkoumány zkušenosti různých zemí. Tato definice by měla být co nejjobsažnější a co nejjasnější a mělo by se dbát na to, aby nedocházelo k vytváření seznamů, které mohou být vykládány tak, že některé ‚vnitřní‘ prostory vylučují. Doporučuje se, aby definice ‚vnitřních‘ (nebo ‚uzavřených‘) prostor zahrnovala jakýkoli zastřešený prostor nebo prostor uzavřený jednou nebo dvěma stěnami, bez ohledu na typ materiálu použitý pro střechu nebo stěnu a bez ohledu na to, zda je konstrukce stálá nebo dočasná.“ Rovněž Nejvyšší správní soud považuje za správný závěr krajského soudu, že za vnitřní prostor je třeba považovat takový prostor, který je zakrytý, tedy opatřený střešní konstrukcí. Ze správního spisu však nelze dovodit závěr o tom, zda a proč by měla být galerie kavárny, na které se nacházel kouřící host, vnitřním prostorem.

- [23] Ve shodě s krajským soudem Nejvyšší správní soud konstatuje, že pokud je galerie kavárny otevřená (nezastřešená), nemohlo by to díky umístění kavárny uvnitř obchodního centra Olympia znamenat, že na galerii je kouření dovoleno, neboť galerie se stále nachází ve vnitřním prostoru obchodního centra. Vnitřní prostor obchodního centra je pak třeba považovat za veřejnosti volně přístupné uzavřené prostory. Přitom Nejvyšší správní soud (stejně jako krajský soud) vychází jednak z definice uzavřených prostor v Doporučení Rady o nekuřáckém prostředí (viz výše) a z definice veřejných míst v citovaném doporučení, podle které „Přestože se přesná definice ‚veřejných míst‘ bude lišit mezi jednotlivými zeměmi a regiony, je důležité, aby právní předpisy definovaly tento termín v co největší šíři. Použitá definice by měla pokrývat všechna místa přístupná široké veřejnosti nebo místa kolektivního využití bez ohledu na to, kdo je vlastní nebo kdo do nich má přístup.“
- [24] Úvaha správního orgánu o povaze prostor, kde došlo k porušení zákazu kouření, je zásadní pro stanovení, jaká právní povinnost byla porušena a kdo za toto porušení odpovídá. Podle ust. § 24 odst. 6 písm. b) tabákového zákona fyzická nebo právnická osoba se jako provozovatel dopustí správního deliktu tím, že umožní kouření na místě, na němž je kouření tímto zákonem nebo obecně závaznou vyhláškou obce zakázáno. Přitom podle ust. § 2 písm. b) tabákového zákona se rozumí provozovatelem fyzická nebo právnická osoba, která splňuje podmínky stanovené zvláštními právními předpisy. Podle názoru Nejvyššího správního soudu je tedy zjevné, že odpovědným subjektem za spáchání tohoto správního deliktu má být osoba (fyzická či právnická), která v prostoru, kde je kouření zakázáno, provozuje živnost. Zákon tak logicky akcentuje povinnost provozovatele zajistit dodržování zákazu kouření v prostoru, kde provozuje svou živnost.
- [25] V projednávané věci žalobce nepochybně, že by k porušení zákazu kouření došlo mimo prostor, ve kterém provozuje svoji živnost, resp. že by galerie kavárny nebyla prostorem, kde žalobce provozuje svoji živnost. Je tak zjevné, že za porušení zákazu kouření v prostoru na galerii kavár-

ny bude v každém případě nést odpovědnost podle § 24 odst. 6 písm. b) tabákového zákona žalobce. V projednávané věci tak není pochybnost o tom, kdo za správní delikt odpovídá, je však třeba, aby žalovaný vyjasnil povahu prostor, ve kterých k porušení zákazu kouření došlo, a tím i vyjasnil, jaká právní povinnost byla porušena. Jinými slovy, žalovaný musí objasnit, zda došlo k porušení povinnosti podle § 8 odst. 1 písm. c) tabákového zákona, nebo povinnosti podle § 8 odst. 1 písm. a) bod 1 téhož zákona. V případě porušení povinnosti podle § 8 odst. 1 písm. a) bod 1 tabákového zákona nevyplývá zákaz kouření z rozhodnutí provozovatele označit zařízení jako nekuřácké, ale z povahy těchto prostor jako veřejnosti volně přístupných uzavřených prostor. V tomto směru Nejvyšší správní soud zpřesňuje právní názor krajského soudu v odůvodnění rozsudku napadeného kasační stížností.

- [26] Skutková podstata správního deliktu podle § 24 odst. 6 písm. b) tabákového zákona je vymezena blanketní normou tak, že fyzická nebo právnická osoba se jako provozovatel dopustí správního deliktu tím, že umožní kouření na místě, na němž je kouření tímto zákonem nebo obecně závaznou vyhláškou obce zakázáno. Podle ust. § 9 odst. 2 tabákového zákona nedodrží-li osoba zákaz kouření v místech uvedených v § 8 odst. 1 a 2, a to ani po výzvě provozovatele, aby v tomto jednání nepokračovala nebo aby prostor opustila, je provozovatel oprávněn požádat obecní policii nebo Policii České republiky o zákrok směřující k dodržení zákazu. Z uvedeného je zřejmé, že tabákový zákon předpokládá aktivní jednání provozovatele k zajištění dodržování zákazu kouření v prostorách, kde provozuje svou podnikatelskou činnost. Nejvyšší správní soud proto souhlasí s názorem krajského soudu, že naplnit skutkovou podstatu správního deliktu podle ust. § 24 odst. 6 písm. b), tedy „umožnit“ kouření v místech, kde je kouření zakázáno, lze jak komisivním jednáním, tak omisivním jednáním. Skutkovou podstatu tohoto správního deliktu je tak možno naplnit i tak, že provozovatel nepostupuje podle ust. § 9 odst. 2 tabákového zákona a nepodniká tak aktivní opatření k dodržení zákazu kouření, která toto ustanovení tabákového zákona předpokládá.
- [27] Tabákový zákon současně v ust. § 9 odst. 2 ukládá provozovateli jako prvotní krok, aby se pokusil zajistit dodržování zákazu kouření svépomocí (výzva provozovatele, aby osoba porušující zákaz kouření v porušování nepokračovala nebo prostor opustila). Pokud není výzva respektována, může provozovatel požádat o provedení zákroku obecní policii nebo Policii České republiky. Zde je důležité zdůraznit, že účelem výzvy provozovatele, případně žádosti provozovatele vůči policii o provedení zákroku podle ust. § 9 odst. 2 tabákového zákona, je zajistit dodržování zákazu kouření podle tabákového zákona (a tím i chránit ostatní osoby nacházející se v prostorách, kde je porušován zákaz kouření), nikoliv potrestat pachatele přestupku podle § 30 odst. 1 písm. m) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, tedy osobu porušující zákaz kouření.
- [28] Z výše uvedeného tedy vyplývá, že provozovateli z ust. § 9 odst. 2 tabákového zákona vyplývá povinnost podnik-

nout aktivní kroky k zajištění dodržování zákazu kouření. Provozovatel je přitom povinen zajistit dodržování zákazu kouření primárně svépomocí (výzvou), a pokud tato výzva není respektována, je povinen podniknout další zákonně předpokládané kroky (tedy požádat policii o zákrok). V projednávané věci žalobce neuvedl, že by personál jeho kavárny podnikl jakékoliv aktivní kroky k zajištění dodržování zákazu kouření. Žalobce nadto tvrdí, že personál kavárny o kouřícím hostu nevěděl. Pokud personál kavárny o kouřícím hostu nevěděl, je zjevné, že žádné kroky k zajištění dodržování zákazu kouření podle § 9 odst. 2 tabákového zákona podniknuty nebyly.

- [29] Zbývá tedy posoudit, zda fakt, že personál kavárny o kouřícím hostu nevěděl, může mít vliv na posouzení otázky viny u spáchaného správního deliktu. Podle názoru Nejvyššího správního soudu není vědomost personálu kavárny o porušování zákazu kouření hostem znakem skutkové podstaty správního deliktu podle § 24 odst. 6 písm. b) tabákového zákona, proto by mohla mít otázka vědomosti personálu o porušování zákazu kouření hostem vliv pouze na otázku zavinění. Je však třeba konstatovat, že odpovědnost za správní delikt podle § 24 odst. 6 písm. b) tabákového zákona je objektivní odpovědností, proto otázka zavinění není pro otázku viny provozovatele relevantní. Z povahy věci vyplývá, že otázka vědomosti provozovatele o porušování zákazu kouření v prostorách, kde provozuje svou podnikatelskou činnost, ani nemůže být relevantní, neboť by pak nebylo možné postihovat omisivní umožnění kouření v těchto prostorách tím, že provozovatel (resp. jeho personál) neudrží přehled o dění v prostorách, kde provozují svou živnost, a nekontrolují dodržování zákazu kouření.
- [30] Nejvyšší správní soud tedy koriguje právní názor krajského soudu v tom směru, že není třeba, aby žalovaný prováděl další dokazování za účelem zjištění, zda obsluha kavárny věděla o kouřícím hostu či nikoliv, neboť to není pro posouzení otázky odpovědnosti žalobce za správní delikt relevantní.
- [31] Poslední stížnostní námitka se týkala toho, že krajský soud překročil meze žalobních bodů, když shledal nepřezkoumatelnou výši uložené pokuty v prvoinstančním správním rozhodnutí. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje na svou předcházející judikaturu, zejména na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2011, č.j. 7 Azs 79/2009-84, ze kterého se podává, že krajský soud je oprávněn zrušit rozhodnutí správního orgánu pro vady řízení, byť by nebyly žalobcem výslovně namítány, pokud tyto vady brání přezkoumání rozhodnutí v rozsahu žalobních bodů. Dále v odůvodnění tohoto rozhodnutí se uvádí, že výklad v tomto usnesení provedený není oporou názoru, že k vadám podle § 76 odst. 1 s. ř. s. přihlíží soud vždy z moci úřední, jak dovodil první senát. Soud tak sice může učinit, ale jen za určitých podmínek. Těmi jsou právě případy, kdy rozhodnutí vůbec není schopno přezkumu z hlediska žalobních námitek. Tato vadnost a nemožnost podrobit rozhodnutí zkoumání musí být zjevná buď ze spisu (či z jeho absence), nebo z rozhodnutí samého, pokud bude postrádat

srozumitelnost či důvody v takové míře, že vylučuje zkoumání důvodnosti žaloby, anebo ji soud sezná na základě jiných rozhodných skutečností, jež se dostanou do jeho sféry. Směřují-li tedy žalobní námitky proti vadám podřaditelným ustanovení § 76 odst. 1 s. ř. s., soud podle tohoto ustanovení rozhodnutí zruší bez jednání. V takovém případě není projednání třeba a je nadbytečné zjišťovat souhlas účastníků s rozhodnutím bez jednání. Nesměřují-li však žalobní námitky proti takovým objektivně existujícím vadám, může tak soud učinit, pouze pokud vady brání přezkumu v mezích žalobních bodů, jinak by dispozitivní zásada ztrácela smysl. Bez výslovné žalobní námitek tedy může krajský soud zrušit správní rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost, brání-li nepřezkoumatelnost přezkumu v rozsahu žalobních bodů. Přitom žádný ze žalobních bodů se netýkal výše uložené sankce.

- [32] Krajský soud zrušil správně rozhodnutí správního orgánu s tím, že ač důvody jeho rozhodnutí nebyly zcela správné, v podstatné míře obstály a byly korigovány Nejvyšším správním soudem. Pro žalovaného je nyní závazný právní názor krajského soudu tak, jak byl korigován názorem Nejvyššího správního soudu (srov. bod 25, 30 a 31 odůvodnění). Nejvyšší správní soud ohledně tohoto postupu odkazuje na usnesení rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 14. 4. 2009, č. j. 8 Afs 15/2007-75, ze kterého se mimo jiné podává: „Zruší-li správně krajský soud rozhodnutí správního orgánu, ale výrok rozsudku stojí na nesprávných důvodech, Nejvyšší správní soud v kasačním řízení rozsudek krajského soudu zruší a věc mu vrátí k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Obstojí-li však důvody v podstatné míře, Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítne a nesprávné důvody nahradí svými. Pro správní orgán je pak závazný právní názor krajského soudu korigovaný právním názorem Nejvyššího správního soudu.“
- [33] Nejvyšší správní soud tedy kasační stížnost zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

IV. Náklady řízení

- [34] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ust. § 60 s. ř. s. ve spojení s ust. § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů řízení nenáleží. Žalobci by právo na náhradu nákladů řízení náleželo podle § 60 odst. 1 s. ř. s., Nejvyšší správní soud však žalobci náhradu nákladů řízení proti žalovanému zcela nepřiznal, a to z důvodu zvláštního zřetele hodných ve smyslu ust. § 60 odst. 7 s. ř. s. Podle názoru Nejvyššího správního soudu tyto důvody zvláštního zřetele hodné spočívají v tom, že ač Nejvyšší správní soud nezrušil ke kasační stížnosti žalovaného napadené rozhodnutí krajského soudu, bylo třeba rozsudek krajského soudu ke stížnostním námitkám žalovaného korigovat. Za této situace se Nejvyššímu správnímu soudu nejeví jako spravedlivé rozhodnout pouze podle procesní úspěšnosti ve věci, neboť ač žalovaný procesně úspěšný nebyl, jeho stížnostní námitky vedly ke korekci právního názoru krajského soudu.

✿ Právní věta redakce.

Užití dosavadních vzorových stanov SVJ po účinnosti nového občanského zákoníku

Společenství vlastníků jednotek může i po nabytí účinnosti nového občanského zákoníku nadále vycházet ze vzorových stanov vydaných nařízením vlády č. 371/2004 Sb., i když bude tento právní předpis nabytím účinnosti o. z. zrušen.

Výkladové stanovisko č. 10 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 7. 6. 2013.

Odůvodnění:

Společenství vlastníků jednotek vznikají do doby nabytí účinnosti nového občanského zákoníku *ex lege* (§ 9 odst. 3 zákona o vlastnictví bytů). Pokud nemá společenství vlastníků jednotek podle dosavadní právní úpravy stanovy, řídí se dle § 9 odst. 10 zákona o vlastnictví bytů stanovami vzorovými, které vydala vláda nařízením č. 371/2004 Sb.

K výpovědní době při vypovězení nájmu bytu a nájmu domu nájemcem podle § 2287 o. z.

Při vypovězení nájmu bytu nebo domu sjednaného na dobu určitou nájemcem z důvodu uvedeného v ustanovení § 2287 o. z. se analogicky uplatní tříměsíční výpovědní doba stanovená v § 2231 odst. 1 o. z. pro nájem nemovité věci sjednaný na dobu neurčitou.

Výkladové stanovisko č. 21 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 3. 3. 2014.

Odůvodnění:

Podle ustanovení § 2287 o. z. může nájemce vypovědět nájem bytu nebo nájem domu, sjednaný na dobu určitou, „*změnil-li se okolnosti, z nichž strany při vzniku závazku ze smlouvy o nájmu zřejmě vycházely, do té míry, že po nájemci nelze rozumně požadovat, aby v nájmu pokračoval*“.

Nový občanský zákoník již nepočítá, na rozdíl od právní úpravy obsažené v § 685 až 719 zák. č. 40/1964, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, s možností vypovězení

Společenství vlastníků jednotek tak přijímá vzorové stanoví fikcí.

Společenství vlastníků jednotek vzniklé před účinností o. z. se bude i po účinnosti o. z. nadále řídit vzorovými stanovami vydanými nařízením vlády č. 371/2004 Sb., i když tento právní předpis pozbyde účinnosti ke dni 31. 12. 2013. Stanovy se totiž stávají součástí vnitřních právních poměrů této právnické osoby.

Podle ustanovení § 3041 odst. 2 o. z. stanovy společenství vlastníků jednotek, které budou odporovat donucujícím ustanovením o. z., pozbydou závaznosti dnem nabytí účinnosti o. z. Společenství vlastníků jednotek proto přizpůsobí své stanovy dle § 3041 odst. 2 o. z. do tří let ode dne nabytí účinnosti o. z. a doručí je příslušnému krajskému soudu, který vede rejstřík společenství vlastníků jednotek.

Podle úpravy o. z. (§ 1204) společenství vlastníků jednotek vzniká až dnem zápisu do rejstříku společenství vlastníků jednotek. Společenství vlastníků jednotek vzniklá po nabytí účinnosti o. z. již musí mít stanovy vlastní, neboť společenství vlastníků jednotek se zakládá schválením stanov (§ 1200 o. z.).

Pozn. red.: Členové jmenovaní do Expertní skupiny jsou odborníky z řad akademické obce, členové Legislativní rady vlády, zástupci soudů a další právní autority.

nájmu bytu sjednaného na dobu určitou ze strany nájemce bez uvedení důvodu, aniž by to bylo výslovně sjednáno v nájemné smlouvě. Namísto toho o. z. zavádí ve prospěch nájemce zásadu *clausula rebus sic stantibus* (§ 2287 o. z.), kdy nájemce může u nájmu na dobu určitou podat výpověď v případě, že se následně změni okolnosti do té míry, že po nájemci nelze rozumně požadovat, aby v nájmu pokračoval (např. ztratí-li nájemce práci a novou nalezne až v místě, kam nebude možné bez obtíží z dosavadního bydliště dojíždět). Na rozdíl od případů, kdy může nájem bytu nebo domu, sjednaný na dobu určitou, vypovědět pronajímatel (srov. § 2288 odst. 1 o. z.), však v tomto případě neobsahuje zákoník podpůrné pravidlo pro stanovení délky výpovědní doby.

Vyvstává tedy otázka, zda se výpovědní důvod v § 2287 o. z. může uplatnit pouze za podmínky stanovené v § 2229 o. z., tedy že bude zároveň ve smlouvě pro tento případ ujednána délka výpovědní doby, nebo zda se v tomto případě jedná o výpověď bez výpovědní doby obdobně, jako je tomu v případě § 2291 o. z., či je výpovědní doba stanovena jinak.

Smyslem a účelem pravidla zakotveného v ustanovení § 2287 je umožnit nájemci ukončit nájem v případech nepředvídaných změn týkajících se důležitých zájmů jeho soukromého života. Jde o takové změny okolností, které nastanou teprve po uzavření smlouvy a v jejichž důsledku nelze po nájemci rozumně požadovat, aby nadále setrval ve stávajícím obydlí. Nelze však najít žádný rozumný důvod, proč by měla být tato možnost poskytnuta nájemci pouze a jenom v těch případech, kdy si strany předem pro tento případ sjednaly výpovědní dobu. Zcela bez významu není ani skutečnost, že by se

tím nájemce bez racionálního opodstatnění dostal do horšího postavení než pronajímatel, který může smlouvu vypovědět z důvodů uvedených v § 2288 a § 2291 o. z., aniž by byla ve smlouvě sjednána délka výpovědní doby. Zákonodárce v tomto ustanovení zakotvil na ochranu nájemce specifický důvod pro vypovězení nájmu, který se má uplatnit bez ohledu na to, co si strany sjednaly.

Současně je nutné konstatovat, že případy vypovězení nájmu bez výpovědní doby zákonodárce zjevně upravil pouze jako zcela výjimečnou sankci za porušení smluvní povinnosti zvláště závažným způsobem (srov. § 2208 odst. 1, § 2210 odst. 3, § 2212 odst. 2, § 2232 a zvláště § 2291 o. z.). V případě ustanovení § 2287 o. z. však nejde o sankci vůči pronajímateli, a výpověď bez výpovědní doby zde proto nelze uplatnit.

Absence pravidla o délce výpovědní doby v ustanovení § 2287 o. z. tak představuje mezeru v zákoně, protože zákon počítá s možností výpovědi bez výslovného sjednání, počítá s výpovědní dobou, avšak nestanoví její délku. Tento případ je proto nutné řešit použitím analogie, tedy postupem, s nímž o. z. počítá v ustanovení § 10 odst. 1. Pro vyplnění této mezery má být nalezeno takové ustanovení, které se týká právního případu, jež je co do svého obsahu a účelu nejbližší ustanovení § 2287.

Při komplexním pohledu na právní úpravu nájmu nemovité věci, resp. nájmu bytu nebo domu je patrné, že o. z. upravuje výpovědní dobu v těchto případech zpravidla v délce tří měsíců (§ 2222, 2231, 2288), nebo výjimečně v délce dvou

měsíců (§ 2283). S ohledem na to, že chráněn je v tomto případě výlučně zájem na straně nájemce a dále na to, že se na daném důvodu, tedy na změně okolností pronajímatel nijak nepodílel, nemůže ji předvídat ani ovlivnit, je posuzovanému případu co do obsahu a účelu nejbližší úprava výpovědní doby pro pronajímatele výhodnější, tj. doba delší, tříměsíční (§ 2222, 2231, 2288).

Smluvním stranám ale také nic nebrání, aby si ujednaly, že nájemce může smlouvu vypovědět bez výpovědního důvodu, nebo i z jiných než zákonem stanovených důvodů či v kratší výpovědní době.

Zároveň je také vhodné upozornit na povinnost skutkově vymezit a konkretizovat výpovědní důvod ve výpovědi podávané nájemcem z důvodu podle § 2287 o. z. nestačí prostě konstatování, že se změnila okolnosti.

Z výše uvedeného pak ve vztahu k nájemní smlouvám uzavřeným před nabytím účinnosti o. z. vyplývá, že ujednání těchto smluv, která umožňují nájemci vypovědět smlouvu s tříměsíční výpovědní dobou bez uvedení důvodu, zůstanou platná a účinná i po 1. 1. 2014, protože favorizují nájemce a tudíž nejsou v rozporu s ustanovením § 2235 odst. 1 o. z.

Pozn. red.: Členové jmenovaní do Expertní skupiny jsou odborníky z řad akademické obce, členové Legislativní rady vlády, zástupci soudů a další právní autority.

inzerce

inzerce WKCR

Jiří Spáčil a kol.:

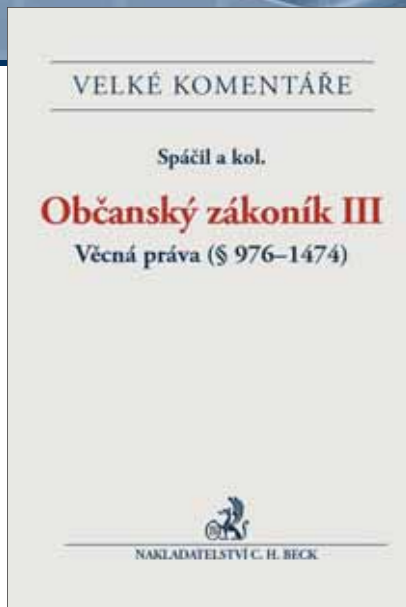
**Občanský zákoník III.
Věcná práva
(§ 976–1474).
Komentář**

C. H. Beck, Praha 2013, 1280 stran,
3290 Kč.

Recenzovaný komentář představuje relativně samostatný díl velkého komentáře občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. Obsahuje výklad části třetí této nové soukromoprávní úpravy, týkající se věcných práv. Jedná se o první vydání renomovaného nakladatelství C. H. Beck, jež si vyžádala nová právní úprava, neboť s ohledem na její rozsah i množství změn, které přinesla, nebylo možno pokračovat v dosavadní řadě velkého Beckova komentáře k občanskému zákoníku z roku 1964.

Právě oblast věcných práv doznala v nové právní úpravě značných změn, kdy jednak nová úprava navazuje na tradiční středoevropskou právní úpravu přetrženou „socialistickou“ úpravou občanských zákoníků z let 1950 a 1964, ale současně vychází i z platné právní úpravy v jiných státech, včetně států mimoevropských, takže zavádí i instituty v evropské právní úpravě dosud neznámé, zároveň zachovává řadu osvědčených právních institutů dosavadní české právní úpravy, byť často používá jinou terminologii.

Rozsah změn v právní úpravě soukromého práva, nemající posledních padesát let obdoby, tak klade při výkladu a aplikaci nového občanského zákoníku značné nároky i na zkušené právníky, neboť nestačí vycházet jen z dosavadních znalostí a zkušeností. Komentář, který je dílem autorského kolektivu složeného z uznávaných a erudovaných soudců, advokátů, akademiků i dalších právních odborníků pod vedením předsedy senátu Nejvyššího soudu JUDr. Jiřího Spáčila, CSc., se snaží podat komplexní výklad zákonných ustanovení. Komentář se proto nezaměřuje jen na gramatický výklad zákona, ale postihuje i historická východiska, z nichž nová právní úprava vychází, názory právní teorie a v řadě případů srovnání se zahraniční právní úpravou, pokud nová česká právní úprava byla inspirována zahraniční úpravou nebo pokud zahraniční úprava obsahuje

obdobné instituty. Za tím účelem hojně čerpá také ze starší české odborné literatury a judikatury, zejména judikatury Nejvyššího soudu Československé republiky z let 1919 až 1948, pokud je s ohledem na obsah nové právní úpravy využitelná, a hojně také vychází ze zahraniční odborné literatury a judikatury.

Právě v komplexnosti, rozsahu a vysoké erudovanosti výkladu spočívá hlavní přínos komentáře, který je v současnosti umocněn svou aktuálností, neboť podává výklad zcela nové právní úpravy. Jak je obvyklé, stěžejní odborná literatura je zapracována přímo do textu, ale v tomto komentáři je v řadě případů zapracována do textu i stěžejní judikatura, což přispívá k větší srozumitelnosti výkladu a čtenáři umožňuje lépe pochopit obsah a účel jednotlivých zákonných ustanovení. Srozumitelnosti i lepší orientaci v textu přispívá také členění struktury výkladu jednotlivých ustanovení zákona, obsahující i názvy jednotlivých částí výkladu, přičemž výklad každého ustanovení obsahuje i odkaz na související ustanovení zákona a zpravidla také přehled využitě literatury a seznam stěžejní využitelné judikatury.

Výběr judikatury je proveden velice pečlivě; je zřejmé, že autoři za účelem praktického využití komentáře dbali na to, aby obsahoval skutečně podstatná soudní rozhodnutí, odpovídající obsahu komentovaného textu zákona. Komentář obsahuje převážně stále využitelnou judikaturu, vzniklou za účinnosti právní úpravy občanského zákoníku z roku 1964, ale neopomíjí ani zahraniční nebo starší československou judikaturu, což je nesporně přínosné pro absolutní většinu uživatelů, která ve svém pro-

fesním životě aplikovala převážně právní úpravu občanského zákoníku z roku 1964 a nemá dostatečnou znalost judikatury vztahující se k obecnému zákoníku občanskému z roku 1811, ani nemá znalost zahraniční právní úpravy srovnatelné s novou českou právní úpravou, tudíž ani znalost odpovídající zahraniční judikatury.

Šíře změn, které přinesla nová právní úprava v oblasti věcných práv a které musel komentář postihnout, je značná. Namátkou lze zmínit již samotné nové pojetí věci, zahrnující jak hmotné, tak i nehmotné věci, ke kterým se řadí i práva, s tím souvisí i nové širší pojetí vlastnického práva i nové pojetí držby, zahrnující nejen držbu vlastnického práva, ale i držbu jiného práva. V oblasti vlastnického práva lze zmínit odklon od principu tradice převodu vlastnického práva ke konsenzuálnímu principu nebo návrat k zásadě *superficies solo cedit*, pokud jde o nemovitosti, ale například i zcela nový institut nabytí vlastnického práva k části cizího pozemku nepatrnou částí stavby, nebo v našem právním řádu zcela novou úpravu odkladu zrušení spoluvlastnictví. Zcela zásadní změny doznala i úprava věcných práv k věcem cizím, která nyní zahrnují právo stavby, věcná břemena, jež jsou tvořena služebnostmi a reálnými břemeny, dále zástavní a zadržovací právo, přičemž proti dosavadní právní úpravě služebnostmi mohou být zatíženy nejen nemovitosti, ale i movité věci, a pokud jde o právo stavby jako nemovité věci, jedná se o zcela nový institut vymykající se pojetí dosavadní právní úpravy. V neposlední řadě je možno zmínit zcela novou úpravu svěřenského fondu a s ním související vznik odděleného a nezávislého vlastnictví k majetku vyčleněnému z vlastnictví zakladatele.

Ačkoliv se jedná o komentář ke zcela nové právní úpravě, kdy s aplikací řady zákonných ustanovení nejsou praktické zkušenosti, obsahuje vždy komplexní výklad zákonných ustanovení, tj. neomezuje se na pouhou citaci zákona, ale vždy se snaží dát jednoznačnou odpověď na otázky, které při výkladu konkrétního ustanovení vyvstanou. Ze všech shora uvedených důvodů lze proto komentář vřele doporučit široké právnícké veřejnosti.

♣ Mgr. JIŘÍ LEVÝ, civilní soudce
a místopředseda Krajského soudu v Plzni

Stanislav Křeček:

Nájemní a družstevní bydlení podle nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích

Leges, Praha 2014, 272 stran, 390 Kč.

Autor, zástupce veřejného ochránce práv a dlouholetý předseda Sdružení pro ochranu nájemníků, jak již ze samotného názvu publikace vyplývá, seznamuje čtenáře s nejdůležitějšími změnami v oblasti nájemního a družstevního bydlení, které přinesl nový občanský zákoník. Autor čtenáře upozorňuje, že tyto změny výrazně ovlivní jak postavení nájemců bytů, tak i postavení pronajímatelů. Autor se také zabývá a přibližuje čtenáři novou terminologii, kterou nová úprava vnáší do právních vztahů mezi pronajímatelem a nájemcem, např. vysvětluje čtenáři rozdíl mezi nájmem a pachtem.

Především ovšem kniha poskytuje ucelené informace o bydlení v nájmu, kdy se autor speciálně věnuje procesu uzavírání nájemní smlouvy a s tím spojených formalit, jako je odevzdání bytu, problematice spojené s nájmem, přičemž neopomíná zmínit veškeré podstatné novinky, např. skutečnost, že pronajímatel prostoru, který jinak není určen k bydlení, nemůže být na újmu nájemci, či fakt, že pronajímatel nesmí požadovat na nájemci placení jiných plateb,

než je nájmné a zálohy na služby s pokazem na to, že by se jednalo o zakázané ujednání, i pokud by taková povinnost byla obsažena v nájemní smlouvě. Opomenuta není ani problematika skončení a přechodu nájmu.

Celý jeden oddíl knihy je věnován bydlení manželů. V této oblasti bylo zákonodárcem přikročeno k zásadním změnám, na prvním místě z mnoha autor uvádí nové umístění ustanovení týkajících se bydlení manželů do části druhé občanského zákoníku, nazvané Rodinné právo. K takovému zařazení autor mimo jiné uvádí, že díky tomu chybí v ustanoveních týkajících se nájmu bytu jejich podstatná část, a to právě velmi časté nájmní bydlení manželů.

Část knihy, která je věnována družstevnímu bydlení, není zdaleka tak obsáhlá jako část věnující se nájmnímu bydlení, a to nejspíše z důvodu, jak autor ostatně sám uvádí, že v družstevním bydlení nejsou v nové úpravě tak podstatné změny, jako je tomu právě u nájmu bytů. Důležitým se jeví autorovi zejména to, že jde o úpravu komplexní, která již není roztržena do několika právních předpisů, jako tomu bylo dosud.

Dá se říci, že kniha je příručkou, která je určena široké veřejnosti a která srozumitelně provede čtenáře nájmním bydlením od začátku až k případnému ukončení nájmu. Nepochybně se stane velmi přínosnou publikací pro širokou skupinu čtenářů, jelikož nájmní bydlení a v menší míře i družstevní bydlení se týká či může týkat řady lidí.

✦ JUDr. Ing. JIŘÍ DAVID, LL.M.,
advokát v Praze

Jan Kocina:

Daňové trestné činy

Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., Plzeň 2014, 360 stran, 399 Kč.

V lednu 2014 byla vydána ve Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., monografie JUDr. Jana Kociny, Ph.D. Autor vykonává advokacii v Plzni. Od roku 1986 je nepřetržitě členem trestní sekce dřívější ÚČA a nyní ČAK v Praze. Od počátku existence Fakulty práv-

nické na Západočeské univerzitě v Plzni zde působí jako učitel na katedře trestního práva. Publikuje v odborných právnických časopisech články s trestněprávní a občanskoprávní problematikou a je autorem či spoluautorem více monografií. Od roku 2002 zajišťuje školení advokátů a advokátních koncipientů pro ČAK na témata, která se dotýkají trestního a obchodního práva. Kromě výkonu advokacie a pedagogické činnosti působí jako rozhodce u Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR v Praze.

Monografie je věnována důležitému a po odborné stránce nadmíru komplikovanému tématu.

Ačkoliv název práce naznačuje, že jejím hlavním zájmem je trestněprávní problematika, je v ní toto téma vhodně zasazeno do širšího kontextu: Ve 3. kapitole se též dozvíme, co jsou daně, jaké jsou jejich druhy, jaké subjekty vystupují v daňových záležitostech a v jaké roli. Autor poskytne základní informaci o daňové soustavě a o její správě a seznámí čtenáře se základními rysy daňového řízení. Čtenářsky atraktivní jsou partie ve 3. kapitole (3.5.2) o daňové optimalizaci a o křehké hranici, která vede mezi ní a deliktním jednáním. Aktuální je výklad obsažený v 5. kapitole o tzv. daňových rájích.

Trestněprávní aspekty daňové kriminality jsou ovšem zpracovány nejpodrobněji. Též ony jsou pojednány v širším rámci celkové kriminality, zejména kriminality majetkové. To je důležité zvláště proto, že právní kvalifikace trestného jednání

není u daňových deliktů vždy jednoznačná, velmi často se tu vyskytují souběhy trestných činů, různé druhy trestné součinnosti a různá vývojová stadia trestné činnosti. Autor proto věnuje patřičnou pozornost též obecným institutům trestního práva. Rozsáhlé partie (kapitola 4.8) se zabývají zánikem trestnosti daňových trestných činů, zejména účinnou lítostí. Pozornosti autora neunikla ani specifická problematika tzv. daňové amnestie (kapitola 4.9).

Především soudci a ostatní pracovníci orgánů činných v trestním řízení oceňují podrobný rozbor skutkových podstat jednotlivých daňových trestných činů, zejména trestných činů zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 240 tr. zák.), neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241 tr. zák.) a nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení (§ 243 tr. zák.).

Protože právní úprava daňových trestných činů je poměrně dynamická a podléhá mnoha změnám, je jistě užitečné, že autor zmiňuje též historický vývoj daňové legislativy. To má velký význam též proto, že nový trestní zákoník č. 40/2009 Sb. je účinný nepříliš dlouhou dobu tří let a jeho aplikace v praxi se neobejde bez využití starší judikatury, vytvářené od 60. let minulého století.

Důkladnou pozornost věnuje autor též revoluční novince – zavedení trestní odpovědnosti právnických osob zákonem č. 418/2011 Sb. a její možné aplikaci v oblasti daňové kriminality (kapitola 4.7).

V dnešní době, v níž kriminalita nezná hranic, se již téměř žádná trestněprávní publikace nemůže obejít bez podrobné reflexe mezinárodního a evropského práva a bez přihlídnutí k zahraničním úpravám. Tento požadavek práce autora splňuje. Seznamuje nás důkladně s legislativními aktivitami Evropské unie a s dalšími dokumenty Rady Evropy, OECD a OSN, kterými tyto organizace ovlivňují oblast daňového práva a potírání daňové kriminality. Pro mnoho čtenářů bude přínosný podrobnější výklad o právních úpravách platných ve Slovenské republice a ve Spolkové republice Německo – s těmito sousedními státy nás spojují těsné hospodářské kontakty a tamní daňové problémy se dotýkají i mnohých našich občanů. Komparace se zahraničím je ovšem pří-

nosná i pro trestněprávní nauku a pro zákonodárství.

Publikace vychází ze širokého zázemí literárních pramenů. Autor často odkazuje v poznámkách pod čarou a v připojeném seznamu literatury na obsáhlou domácí a zahraniční bibliografii, což hlubším zájemcům umožní snadno vyhledat související literární prameny. Vysoce je třeba ocenit rozsáhlý rozbor judikatury českých soudů, včetně Ústavního soudu České republiky.

Kniha zachycuje poslední stav poznání, jsou v ní zastoupeny i čerstvé novinky, které ještě třeba ani nemohly být zmíněny v jiných dílech z poslední doby. Mnohé v ní prezentované náměty mohou být inspirativní i pro budoucí legislativu a právní praxi.

Monografie má vysokou odbornou úroveň, a to jak po stránce obsahové, tak formální. Je z ní patrna autorova odborná erudice a schopnost prezentovat čtenářům složitou materii přehledným a srozumitelným způsobem. Obsahuje mnoho cenných poznatků, které jsou obohacením pro teorii i praxi.

✦ prof. JUDr. JAN MUSIL, CSc.,
soudce Ústavního soudu

**Monika Pauknerová,
Naděжда Rozehnalová,
Marta Zavadilová a kol.:**

Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář

Wolters Kluwer, Praha 2013,
928 stran, 1875 Kč.

Autorský kolektiv pod taktovkou prof. JUDr. Moniky Pauknerové, CSc., DSc., připravil pro odbornou veřejnost výjimečný komentář k novému zákonu o mezinárodním právu soukromém, komentář, který vysvětluje mnohdy velmi komplikovanou problematiku mezinárodního práva soukromého. Mezinárodní právo soukromé lze definovat jako soubor právních norem, které řeší soukromoprávní vztahy, zejména tedy vztahy občanského, obchodního, rodinného a pracovního práva s mezinárodním prvkem, jakož i norem, které upravují postup

soudů, jiných orgánů, účastníků a dalších osob a vztahy mezi nimi v občanskoprávním řízení s mezinárodním prvkem.

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, je základní vnitrostátní normou, která obsahuje kolizní řešení hmotněprávních vztahů s mezinárodním prvkem, jakož i normu práva procesního pro vztahy s mezinárodním prvkem. Normy upravující soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem a postup soudů v těchto věcech jsou však obsaženy rovněž v mnohých mezinárodních smlouvách a aktech sekundárního práva ES. Komentář na tuto skutečnost reaguje a neomezuje se pouze na prostý popis vnitrostátního předpisu, tj. zákona o mezinárodním právu soukromém.

Publikace je, celkem pochopitelně s ohledem na její typ a charakter, komentářovým výkladem. Téměř všechna ustanovení jsou podrobně vysvětlena, je analyzován jejich účel, smysl a role v zákoně o mezinárodním právu soukromém. Autoři se však neomezují na pouhý izolovaný výklad zákona, příslušná ustanovení zákona o mezinárodním právu soukromém zasazují do kontextu komplexního systému úpravy vztahů s mezinárodním prvkem platného a aplikovatelného v České republice. Tam, kde je to aktuální, autoři vysvětlují vztah daného ustanovení k mezinárodním smlouvám, kterými je Česká republika vázána, a k četným evropským předpisům.

Je patrné, že při psaní komentáře autoři čerpali nejen ze svých bohatých teoretických znalostí, ale také z mnohaleptých praktických zkušeností. Je zřejmé,

že se s komentovanou problematikou setkávají v praxi, což se pozitivně promítá v celkovém pojetí jejich přístupu k řešení nejen teoretických, ale i aplikačních problémů jednotlivých ustanovení zákona. Velmi přínosná je rovněž bohatá nejen česká, ale také evropská judikatura včetně právní věty. Je uvedena k téměř každému komentovanému ustanovení zákona a pomáhá tak s interpretací a aplikací příslušného ustanovení.

V neposlední řadě je třeba vyzdvihnout také otevřenost autorů komentáře k možným různým interpretacím ustanovení zákona. Na některých místech komentáře se lze setkat s tím, že autor dané pasáže připouští i jiný výklad, resp. jiný způsob aplikace daného ustanovení, či dokonce, jak tomu je například v pasáži, která komentuje § 60 zákona o mezinárodním právu soukromém, pravomoc ve věcech osvojení. Autorka komentáře k příslušnému ustanovení prezentuje nejen svůj názor, ale rovněž odlišný názor prof. Kučery jako autora samotného předpisu, na otázku příslušnosti českých orgánů ve věcech osvojení v návaznosti na rozhodnutí o předadopční péči.

Komentář je zpracován s přiměřenou mírou podrobnosti a v rozsahu adekvátním zpracovávané materii. Přestože se na něm podílela celá řada autorů, komentář působí vyváženě, žádná oblast není upozaděna či naopak nepoměrně vyzdvížena. Publikace je velmi přínosná a využitelná pro odbornou veřejnost, podnikové právníky, advokáty či soudce nevyjímaje. Přínosnost publikace podtrhuje seznam používaných zkratk, včleněný před samotný text komentáře, jakož i přehled hlavních mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, a seznam právních předpisů EU z oblasti mezinárodního práva soukromého a procesního, zařazený na konec komentáře. Přestože dílo předpokládá jistou úroveň znalostí z oblasti mezinárodního práva soukromého, publikace je psána čtivě a srozumitelným jazykem a rovněž ti, kteří nemají právní vzdělání, avšak ocitnou se ve vztahu s mezinárodním prvkem, mohou z tohoto díla čerpat a najít v něm potřebné informace.

✿ JUDr. LUCIE DOLANSKÁ
BÁNYAIOVÁ, Ph.D.,
advokátka a rozhodkyně,
externě vyučuje na PF UK Praha

Tereza Kadlecová:

Evropské mezinárodní právo soukromé v kontextu pracovního práva

Wolters Kluwer, Praha 2013,
212 stran, 360 Kč.

Pracovní právo v poměrech s mezinárodním prvkem, v zahraničí často označované jako „mezinárodní pracovní právo“, je významnou součástí mezinárodního práva soukromého, která je důležitá zejména pro praxi. V české literatuře se konečně objevuje monografie, věnovaná speciálně této oblasti.

Autorka, jak uvádí v předmluvě, si vytkla za cíl komplexní zpracování problematiky pracovního práva v poměrech s mezinárodním prvkem, se zvláštním zaměřením na evropské právo. Evropské mezinárodní právo soukromé je dnes již dominantní i v této oblasti, i když se na to v praxi občas zapomíná. Mám zcela nedávnou zkušenost z prestižní konference, věnované rekonstrukci českého soukromého práva. Jeden příspěvek byl speciálně zaměřen na pracovní právo s cizím prvkem a jeho autor se zevrubně věnoval novému zákonu o mezinárodním právu soukromém (ZMPS),¹ jak partii o soudní pravomoci, tak partii o určení rozhodného práva. K mému překvapení si vůbec neuvědomil, že nový ZMPS se v mezinárodním pracovním právu prakticky neuplatní, protože jak

procesní, tak kolizní úpravu obsahují evropské předpisy, zejména nařízení Brusel I a nařízení Řím I,² které jsou přímo použitelné a aplikují se přednostně před národním právem. Nový zákon by se měl použít na pracovní právo pouze výjimečně, v případech, na které se evropské právo nevztahuje, zejména tedy na pracovní poměry založené jmenováním, jinak platí evropské právo. Nebylo to poprvé, kdy jsem se setkala s názorem, že pro pracovní poměry s mezinárodním prvkem se nadále uplatní zákon o mezinárodním právu soukromém. Evropské právo zůstává stále pro část praxe něčím exkluzivním, téměř abstraktním, něčím, co se nás přímo netýká. Bez jeho znalosti se však konkrétně v mezinárodním pracovním právu neobejdeme, jeho kolizní a procesní úprava je téměř vyčerpávající. O to záslušnější je recenzovaná publikace.

Kniha je rozdělena do dvou základních částí, z nichž první je věnována obecným otázkám úpravy mezinárodního práva soukromého v rámci pracovního práva. Autorka zde podává přehledný a zasvěcený výklad základních pojmů a vzájemných vztahů mezi jednotlivými prameny právní úpravy. První kapitola vymezuje základní pojmy, zejména pojem evropské mezinárodní právo soukromé. Druhá kapitola připomíná základní metody úpravy evropského mezinárodního práva soukromého. Třetí kapitola osvětluje vztah evropského mezinárodního práva soukromého k národním úpravám, se zvláštním zaměřením na české právo, čtvrtá kapitola shrnuje prameny evropského mezinárodního práva soukromého.

Druhá část, nazvaná „Pracovní právo v kontextu evropského mezinárodního práva soukromého“, se již konkrétně zabývá jednotlivými prameny právní úpravy z pracovníprávní perspektivy, počínaje nařízením Brusel I pro stanovení pravomoci/příslušnosti soudů k řešení pracovníprávních sporů a pro základní

¹ ZMPS – zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

² Nařízení Brusel I – nařízení Rady č. 44/2001, o soudní příslušnosti a uznání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních, nařízení Brusel I bis – nařízení EP a Rady č. 1215/2012, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepřpracované znění, použitelné od 10. 1. 2015), a nařízení Řím I – nařízení EP a Rady (ES) č. 593/2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy.

orientaci při uznání a výkonu soudních rozhodnutí jiných členských států EU. Další stěžejní kapitola rozebírá nařízení Řím I pro určení rozhodného práva, které obsahuje zvláštní kolizní normy pro tzv. individuální pracovní smlouvy. Nařízení Řím I, obdobně jako další evropská kolizní nařízení, je budováno na principu tzv. univerzální použitelnosti, což znamená, že právo určené na základě nařízení se použije bez ohledu na to, zda je právem členského státu, či nikoliv (srov. čl. 2 Řím I). Tato kolizní úprava platí pro všechny pracovní smlouvy s mezinárodním prvkem, o kterých bude rozhodovat český soud, bez ohledu na to, zda se jedná či nejedná o prvek související s právem členského státu EU. Tyto kolizní normy platí univerzálně, s určitými výjimkami ve prospěch speciální unijní úpravy nebo mezinárodní smlouvy. Takovou speciální unijní úpravou je evropská směrnice o vysílání pracovníků,³ již je v knize věnována následující kapitola. Určitou pozornost zaměřuje autorka i na nařízení Řím II,⁴ které upravuje právo rozhodné pro civilní delikty a kvazidelikty, se zvláštním akcentem na určení práva rozhodného pro protestní akce v kolektivním vyjednávání. Následuje kapitola věnovaná dalším relevantním úpravám, zejména speciálním procesním nařízením. Závěrečná kapitola se zabývá dosavadním a novým ZMPS, jejich vzájemným srovnáním a praktickým uplatněním v budoucnu. Tato partie jasně a precizně vymezuje prostor, v němž by se mohla uplatnit česká vnitrostátní mezinárodně procesní a kolizní úprava. Jak již bylo výše naznačeno, tento prostor je poměrně úzký a aplikace českého práva bude spíše výjimečná, i když ji nelze zcela vyloučit. V závěru autorka nastiňuje perspektivy dalšího vývoje. Úpravu v rámci evropského práva hodnotí jako komplexní a zároveň poměrně vyhovující i po kvalitativní strán-

ce. Další vývoj lze podle jejího názoru očekávat zejména na poli judikatury.

K textu jsou připojeny vedle bohatého seznamu literatury a internetových zdrojů i přílohy – výňatky z Římské úmluvy, která je předchůdkyní nařízení Řím I a v praxi se s ohledem na svou časovou působnost v současné době používá nejčastěji,⁵ dále výňatky z nařízení Řím II a Řím I, text směrnice o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb, relevantní partie z nařízení Brusel I a z nového ZMPS. Čtenář tak bude mít k dispozici komplexní příručku.

Recenzovaná publikace má vysokou odbornou i stylistickou úroveň, obsahuje základní východiska, ale hlavně je přínosná pro praxi. Je ilustrována četnými příklady, které jsou tmavě graficky zvýrazněny, tak, aby upoutaly čtenáře a usnadnily jeho orientaci v této obtížné materii. V knize jsou podrobně uvedeny i judikáty Soudního dvora EU a našeho Nejvyššího soudu, které jsou a budou významnou interpretační pomůckou.

České právnické veřejnosti se dostává do rukou kvalitní publikace, která zaplní dosud existující mezeru v naší literatuře.

✿ prof. JUDr. MONIKA

PAUKNEROVÁ, CSc., DSc.,

katedra obchodního práva PF UK Praha

Pavel Svoboda:

Úvod do evropského práva

C. H. Beck, s. r. o., Praha 2013,
5. vydání, 432 stran, 650 Kč.

V létě loňského roku vyšlo v nakladatelství C. H. Beck již páté vydání „Úvodu do evropského práva“ docenta Pavla Svobody z pražské Právnické fakulty UK. Všechna vydání tohoto Úvodu si kladou za cíl nastínit na relativně malém prostoru základní obsahové prvky a principy fungování práva EU. Zajímavé přitom je, že zatímco u prvního vydání z roku 2004 k tomuto nastínění stačilo 256 stran, tak u posledního pátého vydání bylo k tomu zapotřebí již 432 stran. Do značné míry to svědčí o ne zcela jednoznačně přijímaném jevu, totiž o tom, že právo EU neustále expanduje do nových oblastí, a že

v oblastech, kde je již dlouhodobě etablované, se stává stále více komplexním.

Publikace si podle své předmluvy činí ambici posloužit jako první elementární souhrnná informace o právu EU všem zájemcům, zejména studentům právnických fakult, o obor evropského práva. Mám za to, že tuto ambici učebnice naplňuje měrou více než vrchovatou. Dokonce bych se nebál z vymezení ambice publikace vypustit slovo první, a to nejen proto, že učebnice jde svým rozsahem evidentně nad rámec takovéto první informace, ale i proto, že předmětné slovo potenciálně odrazuje ty, zejména nestudentské, zájemce o právo EU, kteří již nějakou první souhrnnou informací o evropském právu mají.

Úvod do evropského práva je členěn do dvou hlavních částí – obecné a zvláštní. V obecné části se autor věnuje následujícím tématům a okruhům otázek: Historie a perspektivy EU (kap. 1), Pojem, systém a působnost evropského práva (kap. 2), Systémové a hodnotové základy EU, včetně právní subjektivity EU a problematiky členství v EU (kap. 3), Dělbá pravomocí mezi EU a členské státy, včetně členění pravomocí svěřených EU (kap. 4), Orgány EU (kap. 5), Typologie a základní charakteristika pramenů evropského práva (kap. 6), Úloha základních lidských práv v EU (kap. 7), Normativní i aplikačně praktické uplatňování (implementace) práva EU, a to s důrazem na jeho aplikační zásady, tj. přímou použitelnost, přímý účinek, nepřímý účinek, přednost a odpovědnost členského státu za škodu způsobenou jed-

3 Směrnice č. 96/71/ES, o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb.

4 Nařízení Řím II – nařízení EP a Rady (ES) č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy.

5 Římská úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, z 19. 6. 1980, sdělení č. 64/2006 Sb. m. s. Římská úmluva je v České republice použitelná na smlouvy uzavřené po jejím vstupu v platnost pro ČR, tj. na smlouvy uzavřené v době od 1. 7. 2006, nařízení Řím I se použije ode dne 17. 12. 2009 včetně. Římské instrumenty nepůsobí retroaktivně.

notlivci porušením práva EU (kap. 8), Činnost Soudního dvora EU (kap. 9).

Ve zvláštní části se pak autor věnuje těmto tematickým okruhům: Zákady vnitřního trhu EU (kap. 10), Volný pohyb zboží (kap. 11), Volný pohyb osob (kap. 12), Volný pohyb pracovníků (kap. 13), Svoboda usazování (kap. 14), Volný pohyb služeb (kap. 15), Evropský finanční prostor zahrnující jak volný pohyb kapitálu a běžných plateb, tak hospodářskou a měnovou unii a liberalizaci finančních služeb (kap. 16), Soutěžní politika včetně veřejných podpor a veřejných zakázek (kap. 17), Prostor svobody, bezpečnosti a práva s důrazem na cizineckou politiku, soudní spolupráci v občanskoprávních věcech a soudní a policejní spolupráci v trestních věcech (kap. 18), Informativní přehled vnitřních i vnějších politik EU.

Výklad všech výše uvedených tematických okruhů práva EU je podáván s akcentací na přehledně strukturovaný přístup. Předmětná problematika je vždy rozčleněna do více relevantních bodů a podbodů, které jsou poté blíže vykládány a objasňovány. V řadě případů to napomáhá k náležitému pochopení dotčené problematiky.

V učebnici na mě mírně disharmonicky působí jen několik málo aspektů. Za prvé místy až příliš nadužívání zkratk (např. na str. 315). Za druhé nepovažují za terminologicky vhodné hovořit o aplikaci práva EU jednotlivci (bod 8.5 učebnice). Za příhodnější považují hovořit o dovolávání se aplikace práva EU jednotlivci nebo o realizaci práva EU jednotlivci. Za třetí se mi nezdá nejšťastnější vnímat jako jeden z projevů principu přednosti přednost hmotného práva EU před vnitrostátním právem procesním (bod 8.2.3.Biii). Spíše bych tento projev přednosti chápal jako přednost unijních procesních zásad ekvivalence a efektivity před vnitrostátním právem procesním. Za čtvrté, i když autor přichází se smysluplným odlišením přímé použitelnosti a přímého účinku pravidel práva EU (str. 146), tak toto odlišení ne vždy důsledně promítá. Podle autorova pojetí jsou všechny normy práva EU přímo použitelné, neboť mají v právních řádech členských států postavení pozitivního práva, a to beze ztráty své zvláštní unijní povahy a bez potřeby, v případě tzv. dualistic-

kých států, své transformace vnitrostátním transformačním aktem. Autor však toto pojetí nedůsledně promítá např. na str. 165, kde uvádí, že orgány členských států mají povinnost interpretovat vnitrostátní právo ve světle závazné normy EU, zejména „když není přímo použitelná“. Důslednější by zde bylo uvést „když nemá přímý účinek“.

Vzhledem k tomu, že jsem nedávno recenzoval učebnici „Právo Evropské unie“ autorského kolektivu pod vedením prof. Michala Tomáška a prof. Vladimíra Týče (Bulletin advokacie č. 10/2013), nabízí se provést její určité srovnání s učebnicí doc. Svobody. Mám za to, že obě učebnice lze považovat za obsahově v zásadě srovnatelné. Skutečností ale je, že učebnice „Právo Evropské unie“ je o něco propracovanější a důkladnější při výkladu některých aspektů vztahu unijního práva k mezinárodnímu i vnitrostátnímu, zejména ústavnímu právu, jakož i při výkladu některých procesních a procesně praktických aspektů práva EU. Učebnice „Úvod do evropského práva“ má nicméně zase o něco širší záběr, neboť ve své zvláštní části alespoň bodově pokrývá všechny unijní politiky. Obě učebnice jsou rovněž srovnatelné co do své dobré přehlednosti a srozumitelnosti. Jejich hlavní odlišností je tak styl jejich podání. Zatímco učebnice doc. Svobody upřednostňuje strukturovanější, důsledně do mnoha bodů a podbodů rozčleněný výklad a prezentaci předmětných tematických okruhů, tak učebnice Právo Evropské unie upřednostňuje kompaktnější, plynulejší přístup k předmětnému výkladu a prezentaci.

Celkově „Úvod do evropského práva“ umožňuje svým čtenářům efektivní, bezprostřední a komplexní orientaci v právu EU, jeho pramenech, obsahu, uplatňování i institucionálních a systémových základech. Učebnice samozřejmě neposkytuje vyčerpávající informace o obsahu veškerého, zejména sekundárního práva EU. Obsahuje ale veškeré podstatné systémové a strukturální informace k tomu, aby čtenáři byli sto celé unijní právo náležitě chápat, využívat, vykládat i aplikovat.

✿ doc. JUDr. RICHARD KRÁL, Ph.D., LL.M., advokát a člen katedry evropského práva PF UK Praha

Tomasz J. Kotliński, Adam Redzik, Marcin Zaborski:

Historia ustroju Adwokatury Polskiej v źródłach

Naczelna Rada Adwokacka – Redakcja Palestry, Warszawa 2013, 448 stran, ISBN 978-83-934796-4-1

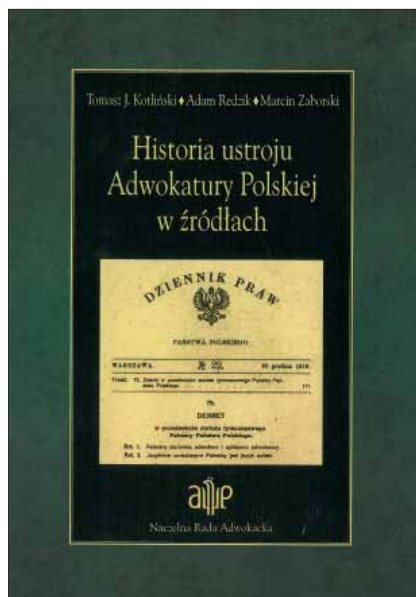
Historii polské advokacie je – jak známo – dlouhodobě a pravidelně věnována v polské právněhistorické literatuře velká pozornost. V okruhu autorů, kteří se touto problematikou systematicky zabývají, patří spoluautoři recenzované publikace k mladší, zdaleka však nikoliv k začínající generaci.¹ Cílem této skupiny historiků advokacie je přitom zcela zřetelně snaha o popularizaci dané problematiky nejen mezi příslušníky advokátního stavu. Myšlenka vydat edici pramenů tak vychází z obdobných východisek, jako tomu bylo v českých zemích.²

Knihu otevírá předmluva z pera Marcina Zaborského. Autor zde předesílá, že předkládaná publikace si neklade za cíl zpřístupnit všezahrnujícím způsobem pojatý výběr pramenů k dějinám advokacie, ale pouze ty prameny, které se týkají systému a organizace advokacie. Z tohoto zorného úhlu pak právní předpisy a dokumenty k dějinám stavovské samosprávy mohou tvořit zákonitě jen dílčí část edice.

Cesta ke splnění vytčeného úkolu vedla spoluautory nejen do knihoven a archivů polských, ale dnes již i zahraničních (např. ve Lvově), a byla provázána nutností překládat ne jeden text z jazyka

1 Srov. např. Kotliński, Tomasz J.: Historia Krakowskiej izby adwokackiej, Wydawnictwo Petrus, Kraków 2011, 136 stran, ISBN 978-83-7720-021; Mikke, Stanisław, Redzik, Adam (eds.): Adwokaci polscy ojczyźnie. Polish advocates in the service of their homeland, Naczelna Rada Adwokacka, Warszawa 2011, 232 stran, ISBN 978-83-927035-5-6; Redzik, Adam, Kotliński, Tomasz J.: Historia Adwokatury, Naczelna Rada Adwokacka, Ośrodek Badawczy Adwokatury im. Witolda Bayera, Redakcja „Palestry”, Warszawa 2012, 432 stran, ISBN 978-83-9 270 35-9-4.

2 Srov. Balík, Stanislav, Keller, Radek: Tradice advokacie v českých zemích. Vybrané právní předpisy o advokacii z let 1868-1948, Česká advokátní komora, Praha 1995. 132 stran; Balík, Stanislav, Keller, Radek: Česká advokacie v dobách zkoušky. Právní předpisy o advokacii z let 1948-1994, Česká advokátní komora, Praha 1995, 80 stran; Balík, Stanislav: Advokacie včera a dnes. Vybrané texty z dějin a současnosti advokacie, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň 2000, 256 stran, ISBN 80-902627-7-5.

originálu, jimž byla nezřídka němčina, do polštiny. Vzhledem k trojímu dělení Polska na konci 18. století má pak čtenář mimo jiné k dispozici i polské překlady právních či stavovských předpisů, které se primárně váží k advokacii německé, rakouské či ruské.

Edice pramenů je rozdělena do pěti částí.

Nejstarším zařazeným pramenem je výňatek z Řádu pro soudy a správy měst práva magdeburského v Koruně polské (*Porządek sądów y spraw Miejskich Prawa Maydeburkskiego*) Bartłomieje Groického z r. 1559, výbor textů chronologicky uzavírá zákon o advokacii z 26. května 1982.

Českého čtenáře jistě zaujme zvláště druhá část, písmeno A, v níž jsou zařazeny mj. prameny z rakouského záboru, např. provizorní advokátní řád z r. 1849, advokátní řád z r. 1868, disciplinární řád z r. 1872, advokátní tarif z r. 1890 či nařízení ministeria práv, jímžto dovoluje se advokátům nositi roucho úřední z r. 1904, které platily i v českých zemích. V téže části jsou však zařazeny dále i jednacích řády advokátních komor ve Lvově a Samboru, stanovy nejružnějších advokátských spolků v Krakově, Przemyslu či Lvově. Na své si sub B a C přijde i zájemce o historii advokacie v pruském a ruském záboru, k dispozici pro komparatistiku má např. německý advokátní řád z r. 1878 (*Rechtsanwaltsordnung, Nr. 1258/1878*), či právní předpisy, týkající se advokacie v polských guberniích.

Ještě ve druhé části je zařazen Dekret o prozatímní úpravě advokacie v Polském

státě (*Dekret w przedmiotci statutu tymczasowego Palestry Państwa Polskiego*), 23. 12. 1918. Částka 22 Dzienniku praw s úvodními ustanoveními tohoto dekretu je vyobrazena na titulní straně knihy.

Třetí část začíná textem unifikovaného zákona o advokacii z r. 1932 a mimo jiné obsahuje také advokátní řád z r. 1938, ve čtvrté části jsou zařazeny dokumenty z období okupace Polska za II. světové války, část pátá pak obsahuje prameny z období let 1945-1982, a to včetně tří advokátních řádů z let 1950, 1963 a 1982.

Edice textů nepochybně usnadní historikovi advokacie další bádání a zájemci o problematiku advokátního práva předkládá rozsáhlý materiál pro komparatistiku. Škoda jen, že autoři jednotlivé shromážděné texty neuvedli alespoň stručným výkladem o okolnostech jejich vzniku.

Kniha je českému čtenáři díky laskavosti spoluautorů k dispozici v knihovnách České advokátní komory v Praze a Brně.

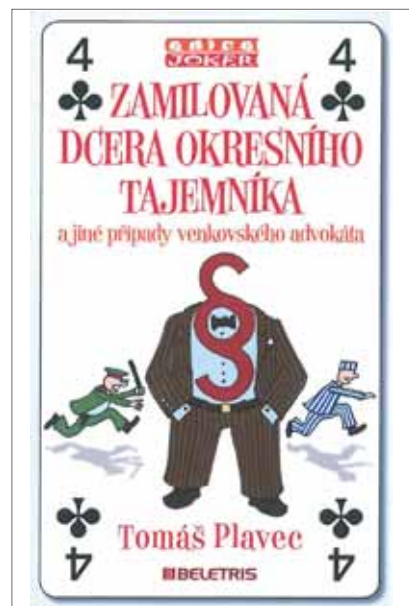
✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK,
soudce Ústavního soudu

Tomáš Plavec:

Zamilovaná dcera okresního tajemníka a jiné případy venkovského advokáta

Beletris, Praha 2014, 94 stran, 130 Kč.

Nakladatelství Beletris vydalo půvabnou knížku humorných advokátských povídek z dob předlistopadových i současných. Autorem je polní a luční advokát v Chrudimi. Příběhy se odehrávají již od doby, kdy advokátů bylo málo a právnícký svět byl mnohem menší a osobnější než v době současné. Příběhy věrně a vtipně ilustrují práci běžného advokáta v proměnách času. Pro pamětníky jsou první příběhy nostalgickou připomínkou dob minulých, pro mladé trochou historické paměti. Pro všechny generace advokátů jsou příběhy vtipnou četbou, která vyvolává příjemný pocit stavovské sounáležitosti a pocit jistého uspokojení z toho, jak podobné máme

starosti a problémy s klienty i s právem. Soudničky jsou doplněny výkladovými slovníčky pro komunikaci advokáta s klientem. Například: „Pan doktor na tom pracuje a v nejbližší době to podáme k soudu“ znamená „pan doktor to někam založil, pokusím se to najít a dát mu to navrch těch nevyřízených věcí“.

Jde o publikaci vydařenou, která může zaujmout a pobavit všechny generace právníků i laiků.

✦ JUDr. PAVEL BLANICKÝ, advokát
v Praze

Přečetli jsme za vás

JUDr. František Půry,
prof. JUDr. Pavel Šámal,
Ph.D.:

Trestní odpovědnost v souvislosti s rozhodováním kolektivních orgánů

Právník č. 11/2013, str. 1065-1083.

Kolektivní rozhodování je typické například pro Parlament ČR, obecné soudy, orgány územní samosprávy, družstva a mnoho dalších. Autoři, soudci Nejvyššího soudu, se v článku zabýva-

jí možnou trestní odpovědnosti v případech, kdy rozhodnutí učiněná kolektivním orgánem mohou mít důsledky významné pro trestní právo. Ve své práci se opírají nejen o trestněprávní úpravu dle zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ale i o úpravy z jiných oblastí práva, obchodní a občanský zákoník a také zákony účinné nyní, tedy nový zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a dále zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích.

Jak autoři na několika místech upozorňují, i přes zavedení trestní odpovědnosti právnických osob (zákon č. 418/2011 Sb.) není možná tzv. kolektivní odpovědnost v tom smyslu, že by byly automaticky pachatelem všechny fyzické osoby tvořící tento kolektivní orgán, ale vždy je zkoumáno, zda každá z těchto osob naplnila všechny znaky trestného činu a zda jednala zaviněně. Dále zmiňují i výhrady k uvedenému zákonu, které v praxi mohou na první pohled působit problematicky, například, že právnické osoby nedisponují vůlí, či že trestání právnických osob je v rozporu se zásadou personalitý trestů.

Autoři se zaměřili na případy, které se v praxi nejčastěji vyskytují. V první části se zbývají trestní odpovědnosti v případě rozhodnutí kolektivních orgánů obchodních společností a družstev.

Druhá část je věnována trestní odpovědnosti v případě rozhodnutí kolektivních orgánů územní samosprávy, pro které jsou charakteristické orgány vykonávající územní samosprávu (např. zastupitelstvo obce) a jsou jim svěřeny pravomoci při správě záležitostí obce. Svůj výklad zde přibližují prostřednictvím případu prodeje pozemků za výrazně nižší cenu, a jeho souvislost s porušením povinnosti opatrovat nebo spravovat majetek obce a se zaviněním členů zastupitelstva obce.

Třetí část obsahuje rozbor povahy trestní odpovědnosti právnických osob a rozhodnutí kolektivních orgánů, jimiž může být založena. Zde se zabývají podrobněji některými ustanoveními zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, zejména pak popisem, kdo či jaký orgán a jakým způsobem může spáchat protiprávní čin. V souvislosti s NOZ upozorňují na novinku, že již není rozlišováno mezi jednáním statutárního orgánu a je-

ho člena, neboť dle § 164 odst. 1 NOZ právnickou osobu zastupuje člen statutárního orgánu. Právnická osoba tak bude vždy zastupována členem statutárního orgánu a nebude tedy nikdy jednat sama přímo.

JUDr. Petr Bezouška, Ph.D.:

Vliv nového občanského zákoníku na pracovní právo

Právní rozhledy č. 1/2014, str. 1-6.

Dle autora, odborníka na soukromé právo z Právnické fakulty UP v Olomouci, nový občanský zákoník ovlivňuje také pracovní právo, na které má přímý i nepřímý dopad. Velký vliv o. z. na pracovní právo autor demonstruje na několika otázkách, na které se snaží odpovědět.

První okruh otázek se váže ke zkušební době. Autor předkládá otázku, zda může být sjednána příliš dlouhá zkušební doba, například čtyřměsíční. Dle autorova mínění je ujednání o delší zkušební době neplatné, avšak je zde pouze relativní neplatnost. Dle § 579 odst. 1 o. z. je třeba neplatnost uplatnit u soudu ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy měl pracovní poměr skončit. Soud poté zkoumá, zda neplatnost nezpůsobil zaměstnanec a zda mu neplatnost může být na újmu. Pokud zaměstnanec získal z ujednání výhodu pro sebe, například udržení pracovního poměru, jednání nemůže být prohlášeno za neplatné. Další navazující otázkou je, zda zaměstnanec může namítnout neplatnost ujednání o délce zkušební doby, pokud již ujednání bylo konzumováno; dle názoru autora je tato námitka neplatnosti opožděná. Druhá modelová situace se vztahuje na delší zkušební dobu při skončení pracovního poměru zaměstnavatelem po měsíci pracovního poměru, kdy se zaměstnanec brání u soudu včasnou žalobou. Soud disponuje moderačním právem, může tak změnit délku zkušební doby, aby vyhovovala zákonům. Skončení pracovního poměru by tak bylo platné.

Nedodržení formy sjednání zkušební doby, například ústně či konkludentně, mohou napadnout obě strany i po nastoupení zaměstnance do práce. Napadnutí

však musí být učiněno do doby, než je ve zkušební době pracovní poměr rozváznán. Pokud by to bylo až po rozváznání pracovního poměru, nelze se domáhat neplatnosti, neboť závazek mezitím zanikl a strana, která pracovní poměr ukončila, jednala v té době podle platného ujednání.

Pro skončení pracovního poměru ve zkušební době je dána písemná forma, jinak se k němu nepřihlíží. Takové rozváznání pracovního poměru není neplatné, ale pouze zdánlivé, autor na rozdíl těchto termínů upozorňuje a důkladněji je popisuje. Dále podotýká, že dvouměsíční lhůta k napadení rozváznání pracovního poměru se vztahuje k neplatnému rozváznání, nikoliv zdánlivému, a lze ji použít například při nedodržení písemné formy u dohody o rozváznání pracovního poměru, sankcí je pak neplatnost, ale pouze relativní. Důležité ovšem je, pokud druhá strana s ústním rozváznáním pracovního poměru souhlasí, může se dle něho zachovat, a právě k následnému chování druhé strany se přihlíží při posuzování celé situace.

V části nazvané trable se slabší stranou autor poukazuje na skutečnost, že každý organizačně podřízený zaměstnanec není automaticky slabší stranou. Ačkoliv postavení zaměstnance podléhá zvláštní zákonné ochraně, je to ochrana poskytnutá zaměstnanci z důvodu jeho organizační podřízenosti, nikoliv však ochrana slabší strany. Zda je zaměstnanec opravdu slabší stranou je na posouzení konkrétní situace, důvody mohou být například vysoký věk či vysoká míra nezaměstnanosti v regionu. Na druhou stranu autor zdůrazňuje, že v podnikatelské sféře je slabší stranou primárně každý zaměstnanec.

V oblasti pracovního práva jsou také používány formulářové smlouvy, které jsou často uzavírány adhezním způsobem. Platí tak vyvrátitelná právní domněnka, že silnější stranou je zde smluvní strana, která formulář používá, a je tedy na ní, aby případně používání pravidel o adhezních smlouvách pro daný případ vyloučila.

V závěru autor na příkladech dvou rozhodnutí Nejvyššího soudu ukazuje, že s dřívější judikaturou bude muset být nakládáno velmi opatrně.

Mgr. Zbyněk Matula:

Inkorporace obchodních podmínek do smlouvy

Rekodifikace & Praxe č. 12/2013, str. 9.

Obchodní podmínky dnes patří mezi běžně užívané nástroje, umožňující standardizaci kontraktace, resp. administraci smluvní agendy obecně. Na praktickou potřebu užívat při smluvním styku obchodní podmínky reaguje také nový občanský zákoník. Nově jsou tak upraveny otázky kolize obchodních podmínek („bitva formulářů“), jejich jednostranných změn či tzv. překvapivých doložek. Základním předpokladem aplikace této smluvní dokumentace je však především řádné včlenění do smlouvy. Příspěvek se proto zabývá vybranými aspekty problematiky inkorporace obchodních podmínek.

Jak autor článku konstatuje, obchodní podmínky směřují k racionalizaci smluvního styku, usnadnění procesu uzavírání smlouvy a následná unifikace jejího obsahu zjednodušuje masovou kontraktaci (ve svém důsledku také snižuje transakční náklady na kontraktaci a další správu pohledávek). Není proto překvapivé, že oblast uplatnění obchodních podmínek se neustále rozšiřuje. Potřeba regulovat smluvní vztah prostřednictvím obchodních podmínek tak vyvstává nejen při písemném (či jinak spíše formalizovaném) právním styku (typicky sektor bankovních či pojistných služeb), ale také při konkludentním uzavírání smluv. Ilustrativním příkladem pak může být parkování na placeném parkovišti. Kontraktace zde často probíhá (není-li přítomna lidská obsluha) prostřednictvím automatu (kdy jediným „výstupem“ je parkovací lístek). Na první pohled banální povaha takového závazku je značně relativizována kupř. na parkovištích situovaných poblíž významných dopravních uzlů (letišť, nádraží hromadné dopravy). Zde je často nutné pamatovat na situace, kdy je vozidlo odstaveno na delší dobu (a to nejen s ohledem na cenu takové služby, neboť v průběhu času může být vozidlo poškozeno, může představovat bezpeč-

nostní riziko pro ostatní vozidla či celý areál, jeho vlastník může z různých příčin zůstat nečinný apod.). Obdobně je tomu v případě parkovacích domů, kdy je vozidlo mechanicky umístěno do parkovacích prostor, přičemž řidič tam nemá přístup (vozidlo je mu strojem vydáno teprve po uhrazení parkovného a zadání přiděleného hesla).

Ve zmíněných případech nedochází k uzavření smlouvy formální výměnou nabídky a jejího přijetí. Obchodní podmínky proto nelze do smlouvy včlenit výslovným odkazem v ofertě (nicméně jejich praktická potřeba přetrvává). Vzhledem ke skutečnosti, že o. z. obsahuje spíše dílčí (byť při níže rozebraném výkladu dostačující) úpravu této problematiky, je ambicí textu nastínění možného řešení položené otázky.

Nový občanský zákoník v otázce včlenění obchodních podmínek do smlouvy v zásadě přebírá dosavadní úpravu obsaženou v obch. zák. (§ 273). Pro účely použití obchodních podmínek proto o. z. vyžaduje uvedení odkazu v nabídce (§ 1751 odst. 1 o. z.). Objevuje se požadavek zajištění možnosti adresáta seznámit se s obsahem obchodních podmínek. Zákonný text v této souvislosti operuje s podmínkou jejich „známosti“ pro druhou stranu. Tak nejsou-li adresátovi obchodní podmínky fakticky známy, případně není-li jejich známost v případech obchodních podmínek vytvořených odbornými nebo zájmovými organizacemi předpokládána, musí být k nabídce připojeny (§ 1751 odst. 1 o. z.).

Na jiné případy inkorporace obchodních podmínek není v této partii pamatováno. Oporou pro použití obchodních podmínek u konkludentně uzavíraných smluv však může být § 1756 o. z., který praví: „Není-li smlouva uzavřena slovy, musí být z okolností zřejmá vůle stran ujednat její náležitosti; přitom se přihlídně nejen k chování stran, ale i k vydaným ceníkům, veřejným nabídkám a jiným dokladům.“

Citované ustanovení je však vzhledem ke své obecnosti pouze základním vodítkem pro řešení zde rozebíraného problému. Autor dodává, že bližší výklad nepodává ani důvodová zpráva. Podle něho je při interpretaci § 1756 o. z. třeba si povšimnout obratu „přihlédně se“. Tato formulace jistě neznamená kategorický příkaz podrobit (bez dalšího) posuzova-

ný závazek také smluvní dokumentaci některé ze stran. Její smysl naopak spočívá v tom, že se taková dokumentace při rekonstrukci obsahu závazku zohlední, bude-li její začlenění odpovídat průběhu uzavírání dané smlouvy. Přestože se text § 1756 o. z. výslovně nezmiňuje o obchodních podmínkách, je možné jej dle autora na ně rovněž aplikovat (formulace je jednak zjevně otevřená, jednak se obchodní podmínky svou povahou blíží vyjmenovaným příkladům).

Autor dospívá k závěru, že při inkorporaci obchodních podmínek do konkludentně uzavíraných smluv je nezbytné dodržet cíle § 1751 o. z., tj. adresáta na použití obchodních podmínek zřetelně upozornit (což je za jiných okolností realizováno textovým odkazem v nabídce), případně umožnit druhé straně se s obsahem podmínek dostatečně seznámit (jak plyne z uvedeného výkladu, je pro splnění podmínek inkorporace relevantní „známost“ obchodních podmínek, přičemž tuto „známost“ je možné navodit nejen příložením vyhotovení příslušné dokumentace druhé straně, nýbrž také jejich vyvěšením v místě uzavření smlouvy, případně uvedením zdroje, kde je lze bez dodatečných nákladů získat minimálně k nahlédnutí).

❖ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

z advokacie

SLOUPEK KARLA ČERMÁKA 56

Z ČESKÉ ADVOKACIE

Z kárné praxe **57**

Z jednání představenstva ČAK **62**

Výhodné pojištění pro advokáty, jejich zaměstnance
a rodinné příslušníky **63**

Delegace ústavněprávního výboru Národní rady SR
jednala s vedením ČAK **64**

Ze sekce pro dějiny advokacie **64**

Od Haschky po Putina

Lorenz Haschka (1749-1827) byl rakouský romantický básník. V r. 1796 složil hezkou básničku k narozeninám, která začínala „Gott erhalte Franz den Kaiser, unsern guten Kaiser Franz“. Šlo pochopitelně o císaře Františka I., a ne o Franz Josefa. Papá Haydn k tomu připsal pěkný nápěv (později ho použil jako téma k variacím v jednom smyčcovém kvartetu), a rakouská hymna byla na světě až do r. 1918. Ve škole se ji učil můj otec, a to česky, pod názvem „Zachovej nám, Hospodine“. Nejvíc se mu líbila sloka „Císaři po bohu vládne císařovna spanilá“.

Hoffmann von Fallersleben (1798-1874) byl německý romantický básník. R. 1841 složil taky hezkou básničku „Deutschland, Deutschland über alles“, a to tak, aby to pasovalo na Haydnův nápěv. Das Lied der Deutschen byla na světě, ale hymnou se stala až po první světové válce. Já jsem se ji učil za protektorátu německy a nejvíc se mi líbila druhá sloka. „Von der Maas bis an die Memel, von der Etsch bis an den Belt“. Máza (Meuse) teče z Francie přes Belgii do ústí Rýna, leží na ní vám známý Maastricht, a do Němce tak patří třeba Verdun, Namur, Lutych, Rotterdam, a celé Valonsko a Lucembursko. Memel (slovansky Němen) se vlévá do Baltu v Litvě u Klajpedy, nu, a trošku proti proudu jste v Minsku. Etsch (Adiže) vytéká z Alp k Pádu a Benátkám, a jako Němci se tedy cítíte doma v Bolzanu, Trentu, Meranu, ve Veroně a i v těch Benátkách. Belt netřeba vysvětlovat, to je to moře na severu Německa a dál a dál.

Řekli byste, že autora písně němečtí politici v r. 1841 pochválili, ale mýlili byste se. Deutschlandlied považovali za romantické pindy blouznivce. Prajzové nejenže o sjednocení Německa nestáli, ale ještě Hoffmanna vykopli z univerzity v Breslau (Vratislav), kde učil. Slávu si píseň užila hlavně za Hitlera, který ji hlušně zideologizoval. V Německu přežila až dosud bez prvních dvou slok. Třetí sloka nemá vůbec žádný srozumitelný obsah, a tak z toho ze všeho zbyl jen papá Haydn.

Velice instruktivní je také osud hymny sovětské. Dokud se Sovětský svaz opíral o ideologii marxismu-leninismu, tak žádnou hymnu nepotřeboval. Když už se někdy muselo něco zpívat, tak se zpívala Internacionála. Jenomže po bitvě u Stalingradu v r. 1943 poruštěnec Džugašvili ohromně vyrostl, vykašlal se na Marxe, Lenina, socialismus i komunismus, zavedl pro SSSR ideologii světové moci a vypsal soutěž na hymnu. Nezvítězil žádný romantický básník, ale Sergej Vladimirovič Michalkov (1913-2009), spisovatel pro děti a vůbec pro blbečky, čímž se nechci děti nikterak dotknout. Hudbu k tomu složil Alexandr Vasiljevič Ale-

xandrov (1883-1946), zakladatel Alexandrovců, mistr častušek, kozáčků a stalinské propagandy.

Už v úvodu hymny vybalil Michalkov všechny trumfy. Sajúz je něrušimyj a Velíkaja Rus ho splatila navjéki. Je v souladu s vůlí národů, ať chtějí nebo nechtějí, je jediný a magúčij. Pak to pokračuje, jak nám Lenin ozářil cestu k velmocenské politice a Stalin nás nadchnul pro vítězství při realizaci té politiky. Končí to slibem bezmezní věrnosti této nové ideologii agrese. Slavsja, Otčestvo!

Tak tuhle hymnu jsem se pro změnu učil rusky po únoru 1948. Nejvíc se mi líbil závěr refrénu „pust ot pabedy k pabedě vědot“, tedy jako že půjdeme od vítězství k vítězství a každého pobijeme, což bylo ještě lepší než „von der Maas bis an die Memel“.

Už Chruščov měl s tím textem potíže, a tak ho zrušil v r. 1955, a hymna se zpívala jen brumendo. Děťina Michalkov pak pracoval na úpravě dalších asi dvacet let, ale nový text z r. 1977 pořád prohlašoval Sajúz za něrušimyj a Velíká Rus čili Grossrussisches Reich tam taky zůstala. Hymna se v této podobě dočkala zrušení nezrušitelného Sajúzu v r. 1991. Pak se jako hymna hrála Glinkova Vlastenecká píseň beze slov a k Michalkovovi se vrátil až Vladimír Vladimirovič Putin v r. 2000, jako důstojný dědic vytrřebeného vkusu Stalina a Brežněva.

Senilní Michalkov tedy hymnu už po třetí přebásnil tak, aby v ní byly imperiální ambice Veliké Rusi nedotčeny „od jižních moří až po polární kraje“, Sajúz zůstal věčný a aby vypadli Lenin se Stalinem. Místo nich je teď „země chráněná Bohem“, ale jen do příští úpravy, kdy tam místo Stalina a Boha vlezte konečně Putin. Kdo ale úpravu provede, když Michalkov konečně umřel? Závěr poslední Michalkovovy verze rozhodně může zůstat beze změny. „Tak bylo, tak jest' i budět vsjegdál!“ Ten Michalkov ale musel mít žaludek, co? Od cara, přes Stalina a Brežněva až po Putina! Úplný Vítězslav Nezval! Hlavně, že jsou tantiémy.

Tak i ze sovětské hymny zbyl nakonec jen Alexandrov, jako z té naší bývalé rakousko-uherské papá Haydn. Gott erhalte unsern guten Tsar Vladimir!

Ještě že český romantický básník Josef Kajetán Tyl (1808-1856) napsal v r. 1834 naši budoucí hymnu skromnou a dojemnou, takže jsme z ní dosud nemuseli nic vypouštět, ani nic přepisovat. A František Škroup (1801-1862) sice nebyl Haydn, ale profesionál se vším všudy to byl. Měli jsme prostě štěstí na autory se zdravým literárním i hudebním vkusem a měli bychom si toho vážit.

Takže, kolegyně a kolegové, takhle nějak to bylo za mého života s hymnami, z čehož plyne poučení, že tantiémy a advokátní tarif nejsou to nejdůležitější.

Duben 2014

✿ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát na plnou moc, kterou nesepsal a jejímž podpisu nebyl přítomen, připojí prohlášení o pravosti podpisu.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise České advokátní komory ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. K 107/2010

Kárně obviněná JUDr. J. H., advokátka, se dopustila kárného provinění

tím, že

dne 10. 3. 2009 připojila na jí nesepsanou plnou moc ze dne 10. 3. 2009, kterou měl zmocnit K. N. svého syna L. N. k nakládání s jeho nemovitým majetkem, prohlášení o pravosti podpisu, ve kterém stvrdila, že tuto listinu před ní vlastnoručně podepsal K. N., ačkoliv tomuto úkonu nebyl přítomen a tuto listinu opatřila nepravým podpisem jiná osoba,

tedy

- při výkonu advokacie nejednala čestně a svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala Pravidla profesionální etiky, ukládající jí povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
- porušila povinnosti při prohlášení o pravosti podpisu,

čímž

porušila ust. § 16 odst. 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky a § 25a odst. 1 zákona o advokacii, to vše ve spojení s čl. 1 odst. 1 písm. b) a čl. 9 usnesení představenstva ČAK č. 4/2006 Věstníku.

Tím se dopustila kárného provinění podle § 32 odst. 2 zákona o advokacii č. 85/1996 Sb., v platném znění, spočívajícího v závažném porušení povinností stanovených zákonem nebo stavovským předpisem, a za to se jí ukládá podle § 32 odst. 3 písm. d) téhož zákona kárné opatření v podobě

dočasného zákazu výkonu advokacie na dobu tří let.

Kárně obviněná je povinna zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 3000 Kč. Náklady jsou splatné do 15 dnů od právní moci tohoto kárného rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Předseda kontrolní rady České advokátní komory (dále jen „ČAK“) podal dne 5. 10. 2010 kárnou žalobu na kárně obviněnou JUDr. J. H. pro skutek spočívající v tom, že dne 10. 3. 2009 připojila na jí nesepsanou plnou moc ze dne 10. 3. 2009, kterou měl zmocnit K. N. svého syna L. N. k nakládání s jeho nemovitým majetkem, prohlášení o pravosti podpisu, ve kterém stvrdila, že tuto listinu před ní vlastnoručně podepsal K. N., ačkoliv tomuto úkonu nebyl přítomen a tuto listinu před ní opatřil nepravým podpisem jeho syn L. N., jemuž poté listinu vydala.

Z obsahu kárného spisu č. K 107/2010 kárný senát přečtením k důkazu zjistil následující:

- Kárné řízení bylo zahájeno na základě stížnosti K. N., která byla na ČAK doručena 15. 4. 2010.
- Kárně obviněná se ke kárné žalobě vyjádřila svým vyjádřením, které došlo dne 2. 11. 2010. V tomto svém vyjádření jednoznačně spáchání kárného provinění popřela. Uvedla, že ověřování podpisů se věnuje od doby, kdy je advokátům umožněno, že již má pátou ověřovací knihu, a vždy této činnosti věnovala patřičnou pozornost tak, aby neporušila své povinnosti stanovené v ust. § 16/2, § 17 zákona o advokacii ve spojení s příslušnými články Pravidel profesionální etiky. Nepředpokládala, že by mohlo dojít ke zneužití plné moci mezi otcem a synem, měla k dispozici platné občanské průkazy a podpisy na občanském průkazu a na podepisované listině se shodovaly.
- U jednání kárného senátu dne 3. 12. 2010 kárně obviněná uvedla, že se do její kanceláře dostavili dva muži a oba jí předložili občanské průkazy. Jeden byl mladší, druhý starší, byli to otec se synem. Vzala si oba občanské průkazy, dnes již neví, zda je kopírovala sama či někdo z její kanceláře. Dne 10. 3. 2009 vzala jen jeden občanský průkaz, jen staršího muže, který uděloval plnou moc. Oba muži zůstali v zasedací místnosti. Již si nevzpomíná pro odstup času na přesnou manipulaci s plnou mocí a občanským průkazem. Odkázala v podrobnostech na své vyjádření ke stížnosti ze dne 30. 4. 2010 a ke kárné žalobě ze dne 29. 10. 2010. Dále uvedla, že neměla žádné pochybnosti o totožnosti muže, který jí předložil občanský průkaz. Poprvé tyto muže viděla ve své kanceláři asi 10 dnů předtím. Když přišli podruhé, sami jí sdělili, že předchozí plná moc byla nesprávná a oni znovu potřebují ověřit podpis. K dalšímu dotazu uvedla, že podpisu listiny byla přítomná, neví přesně, kdo listinu kam podepsal, po jejím příchodu po manipulaci s listinou a občanským průkazem oba muži před ní listinu podepisovali. Již si nevzpomíná, na které místo se kdo z obou mužů podepisoval, vzpomíná si na rámeček na plné moci. Je si jistá, že dne 25. 2. 2009 viděla, že starší muž se podepisuje na místo toho, kdo plnou moc uděluje a mladší z mužů na místo toho, kdo ji přijímá.
- U dalšího jednání kárného senátu dne 8. 3. 2011 po předstředění listinných důkazů kárně obviněná uvedla: Okolnosti uváděné obviněným L. N. v protokolech nejsou pravdivé, nic nerozlepovala, každá plná moc má jiný text, nikomu neříkala, kam se má kdo za koho podepsat; peníze, o kterých se ve výsleších hovoří, nedostala, žádnou třetí osobu vůbec nezná, podrobně se k těmto skutečnostem vyjádřila do protokolů na policii. Podoba osoby, jejíž podpis ověřovala, s podobou na předloženém občanském průkazu jí nepřipadala až tak odlišná, nepřipadal jí rozdílný věk osoby, ani po dotazu, že osoba ověřující podpis měla mít 35 let a osoba na občanském průkazu byla ročník 1937. Po předstředění závěrů policejního orgánu, že nepostupovala při ověřování podpisu stěžovatele K. N. a L. N. dle řádně stanoveného postupu, uvedla kárně obviněná, že: Závěr policejního orgánu není správný. Trvám na tom, že jsem osobně byla přítomna podpisu osoby, která měla být zmocněncem.

- U dalšího jednání kárného senátu dne 15. 4. 2011 po předstření knihy, ve které byl ověřován podpis stěžovatele K. N., ročník 1937, kárně obviněná uvedla: Záznam do knihy provedla nejspíš má asistentka, dřívější záznam do knihy prováděla koncipientka mé advokátní kanceláře, Mgr. K. K.
- Z výpisu z matriky České advokátní komory kárný senát zjistil, že kárně obviněná je advokátkou zapsanou v seznamu advokátů, vykonává advokacii ode dne 18. 11. 1991. Kárně obviněná měla za dobu své činnosti vydáno osm knih o prohlášeních o pravosti podpisu. První byla vydána 21. 6. 2006, vrácena 23. 7. 2007. Následují tři knihy. Dále ta, která obsahuje ověřený podpis stěžovatele, byla vydána 11. 11. 2008 a vrácena 5. 6. 2009, dále následují tři knihy a v současné době užívá kárně obviněná knihu vydanou 27. 1. 2011.
- Ze stížnosti datované dne 12. 4. 2010 kárný senát zjistil, že stěžovatel K. N. se obrátil se svou stížností na kárně obviněnou, doručenou na ČAK dne 15. 4. 2010, přičemž z této stížnosti zejména vyplývá, že stěžovatel nebyl dne 10. 3. 2009 v kanceláři kárně obviněné a nepodepsal plnou moc k nakládání s nemovitostmi ve prospěch svého syna L. N. Dále stěžovatel uvádí, že syn je v souvislosti s touto plnou mocí vazebně stíhán pro podvod Policií ČR. Dále uvádí, že jeho syn doznal, že podpis stěžovatele zfalšoval a zdůrazňuje, že se cítí poškozen neprofesionální a nezodpovědnou prací kárně obviněné, která podle něj sloužila k trestné činnosti, neboť na základě falešně ověřené plné moci byl ve prospěch údajného věřitele zastaven stěžovatelův dům v hodnotě desítek milionů korun. Stěžovatel byl nucen podat žalobu o neplatnost této zástavní smlouvy na základě falešně sepsané plné moci. V příloze pak stěžovatel předložil kopii znaleckého posudku, zpracovaného Policií ČR a kopii předmětné plné moci.
- Z plné moci ze dne 10. 3. 2009 kárný senát zjistil, že se jedná o listinu nesepsanou kárně obviněnou, kdy kárně obviněná dle prohlášení o pravosti podpisu na listině nesepsané advokátem pod určitým pořadovým číslem prohlásila, že ji před ní vlastnoručně v jednom vyhotovení podepsal K. N., ročník 1937, jehož totožnost ověřila z OP. Dále z této listiny vyplývá, že zmocnitelem je stěžovatel K. N., ročník 1937, a zmocněncem pak L. N., ročník 1982. Po uvedení účastníků se nachází text plné moci s tím, že zmocněnec je oprávněn zastoupit zmocnitele při správě a nakládání s konkrétními nemovitostmi. Za textem plné moci se nachází linka, před kterou je vytištěn podpis se šípkou s tím, že na této lince je umístěn podpis zmocnitele – stěžovatele a pod tímto podpisem se nachází orámovaný obdélníček s textem „přijímám zmocnění a zmocňuji ve stejném rozsahu L. N.“ a taktéž s podpisem, s tím, že tento podpis není ověřen.
- Z plné moci ze dne 25. 2. 2009 kárný senát zjistil obdobné údaje.
- Ze znaleckého posudku ze dne 24. 10. 2009, zpracovaného soudní znalkyní z oboru kriminalistika, PhDr. V. M., vyplývá, že byla požádána o posouzení pravosti podpisu L. N. a stěžovatele K. N. Ke zkoumání byla předložena znalkyní mj. plná moc ze dne 10. 3. 2009. Znalkyně po provedení znaleckého posudku uvedla znalecký závěr s tím, že sporné podpisy na jméno „N.“ na plných mocích nejsou pravými podpisy stěžovatele.
- Z fotokopie občanského průkazu zjistil kárný senát, že se jedná o občanský průkaz vydaný stěžovateli.
- Z fotokopie občanského průkazu zjistil kárný senát, že se jedná o občanský průkaz vydaný L. N., ročník 1982.
- Z vyjádření ke stížnosti, které došlo kontrolnímu oddělení ČAK dne 4. 5. 2010, kárný senát zjistil, že kárně obviněná ke stížnosti, která jí byla zaslána, přiložila veškeré dokumenty, a to zejména fotokopii občanského průkazu stěžovatele K. N., ročník 1937, fotokopie občanského průkazu L. N., ročník 1982, a dále fotokopii plné moci ze dne 25. 2. 2009 a 10. 3. 2009. Dále kárně obviněná uvedla, že se v obou dnech dostavili do její advokátní kanceláře dva muži s požadavkem ověření podpisů. Z osobních dokladů obou pak zjistila, že se jedná o plnou moc mezi otcem a synem. Upozornila přítomné, že postačuje ověřit podpis toho, kdo plnou moc uděluje, tedy pouze stěžovatele. Podpis toho, kdo plnou moc přijímá, nemusí být ověřen. Autorem plné moci nebyla, dále uvedla, že v plné moci ze dne 25. 2. 2009 byla údajně chyba, a poté dne 10. 3. 2009 došlo k podpisu jiné plné moci. Dále kárně obviněná uvedla, že si nevybavuje, ve který moment došlo k podpisu ověřované listiny, zda společně s podpisem v ověřovací knize či samostatně. Bohužel nezaregistrovala, že se podepisoval pouze L. N., neboť po podpisu listiny, kde byly dva odlišné podpisy, k ní připojuje ověřovací doložku, kontroluje údaje na doložce, provádí přelepení listiny přelepku a podepisuje. Poté bere do ruky knihu, kontroluje, zda je podepsáno (podpisy se shodovaly s podpisem na OP pana K. N.) a připojuje svůj podpis. Dále uvádí, že se nepodílela na údajném nátlaku osobami, které údajně dobře zná, jak uvádí stěžovatel; neví, v jakém okruhu osob se pohybuje pan L. N., při podpisech plné moci se s ním setkala poprvé, předtím jej nikdy neviděla. Není jí nic známo o činnosti L. N., není jí známa jmenovaná třetí osoba; v závěru uvádí, že se cítí oklamána, nechtěla nikomu ublížit, ani nikoho poškodit.
- Ze spisu katastrálního úřadu byla čtena plná moc ze dne 10. 3. 2009, kdy zjistil kárný senát, že se jedná o totožnou listinu předloženou ve fotokopii kárně obviněnou s tím rozdílem, že tato listina byla ověřena podle ověřovací knihy obecního úřadu.
- Ze zprávy JUDr. M. Č., advokáta, vypracované dne 19. 1. 2011 k žádosti předsedy kárného senátu bylo zjištěno, že převzal zastoupení stěžovatele K. N. jak ve věci určení neplatnosti smlouvy, tak ve věci trestní, vedené proti jeho synovi L. N. jež bylo pravomocně skončeno v důsledku zpětvzetí souhlasu poškozeného s trestním stíháním.
- Z důkazu – knihy o prohlášení o pravosti podpisu z příslušného řádku kárný senát zjistil, že je zde ověřován podpis stěžovatele K. N., ročník 1937, a to ze dne 10. 3. 2009. Uvedeno je č. OP a označení listiny je Plná moc k nakládání s nemovitostmi.
- Z knihy o prohlášení o pravosti podpisu je ověřován pod-

pis stěžovatele K. N., ročník 1937, ze dne 25. 2. 2009, uvedeno č. OP s označením listiny Plná moc pro L. N. k nakládání s domem č. p.

- Ze sdělení Policie ČR, adresované ČAK dne 27. 1. 2011 kárný senát zjistil, že policejní orgán došel k závěru, že jednáním JUDr. H. nebyla naplněna skutková podstata žádného trestného činu a rozhodl o uložení věci ad acta.

Hodnocení dokazování:

Kárný senát při svém rozhodování vycházel zejména z výpovědi samotné kárně obviněné v průběhu kárného řízení, kdy tato se jednak vyjádřila ke kárné žalobě, a dále v průběhu jednání kárného senátu se vyjadřovala k jednotlivě provedeným důkazům. Dále kárný senát vycházel z vyjádření samotné kárně obviněné ke stížnosti a následně z jejího písemného vyjádření ke kárné žalobě.

Dalšími důkazy, použitými při hodnocení jednání kárně obviněné, jsou stížnost stěžovatele K. N., ročník 1937, a také výpovědi syna stěžovatele L. N., ročník 1982. Kárný senát k těmto výpovědím, které byly získány Policií ČR v průběhu trestního stíhání syna stěžovatele, L. N., chtěl dokazování doplnit osobním výslechem svědka L. N. před kárným senátem, ten se však nedostavil. Kárný senát tedy vycházel pouze z výpovědi, které učinil tento svědek v postavení obviněného v době, kdy proti němu bylo vedeno trestní stíhání, jehož se měl dopustit tím, že měl spáchat úmyslný trestný čin podvodu, který směřoval vůči stěžovateli – jeho otci, K. N., roč. 1937.

Dále kárný senát vycházel ze znaleckého posudku, který byl vypracován dne 24. 10. 2009 v uvedeném trestním řízení znalkyní PhDr. V. M. a která mj. zkoumala i podpisy na plné moci ze dne 10. 3. 2009 a dospěla k závěru, že tyto sporné podpisy nejsou podpisy K. N., tedy stěžovatele, roč. 1937.

Dalšími důkazy byly fotokopie občanských průkazů a z nich zejména podobenky obou osob, jejichž totožnost měla být z těchto občanských průkazů zjišťována.

Dalším důkazem byla samotná kniha o prohlášení o pravosti podpisů, která byla vydána kárně obviněné. Z této knihy pak zejména str. 106, řádek 260, kde byl ověřován podpis na plné moci ze dne 10. 3. 2009, a taktéž z téže knihy str. 96, řádek 231, kde byl ověřován podpis stěžovatele K. N., ročník 1937, na plné moci ze dne 25. 2. 2009.

Dalším důkazem, který kárný senát považoval za podstatný pro své rozhodnutí, bylo sdělení Policie ČR, které bylo adresováno ČAK dne 27. 1. 2011.

Skutkový a právní závěr kárného senátu:

Na podkladě shora popsaného dokazování a důkazů, které kárný senát považoval za podstatné pro rozhodnutí v této věci, dospěl kárný senát k závěru, že skutek, jak je popsán v kárné žalobě, podané dne 5. 10. 2010, se stal. Kárný senát přistoupil k mírné úpravě skutkové věty, protože z důkazů není zcela zřejmé, že by listinu, na niž kárně obviněná doplňovala prohlášení o pravosti podpisu a stvrdila, že tuto listinu před ní vlastnoručně podepsal stěžovatel K. N., podepsala osoba jeho syna L. N., neboť tento závěr nebyl jednoznačně nade vší pochybnost prokázán. Kárný senát tedy upravil skutkovou větu tak, jak je patrné z výroku tohoto kárného rozhodnutí.

Kárný senát o průběhu skutkového děje naopak neměl nejmenších pochybností v tom směru, že kárně obviněná nepostupovala při prohlášení o pravosti podpisu dle usnesení představenstva ČAK č. 4/2006 Věstníku ze dne 11. 4. 2006. Nesprávnost provádění tohoto prohlášení při zjišťování totožnosti osob, které se dostavily k podpisu plné moci dne 10. 3. 2009, vyplývá jednak ze samotného vyjádření kárně obviněné, která v několika svých výpovědích a vyjádřeních připustila možnost, že nevěnovala dostatečnou pozornost zjišťování totožnosti. Dále nevěnovala dostatečnou pozornost tomu, když sama uvádí, že se k ní do její advokátní kanceláře dostavily dvě osoby, která z těchto osob se podepisuje kam, na které místo na plné moci. Dále sama připustila, že se dostatečně nevěnovala podpisům, a to z toho důvodu, že manipulovala s listinami, opouštěla místnost, kde tyto osoby ponechala samotné atp.

Nesprávné jednání kárně obviněné, tedy jednání, které je v rozporu s předpisy vydanými ČAK, pak doplňuje taktéž výpověď syna stěžovatele L. N., ročník 1982, byť učiněná ne přímo před kárným senátem, ale po poučení ve smyslu trestního řádu a v době, kdy byl sám trestně stíhán pro podvodné jednání, kterého se měl dopustit vůči stěžovateli – svému otci K. N., ročník 1937. Z této výpovědi pak zejména kárný senát vycházel z tvrzení o manipulaci a podpisech jednotlivých osob na předmětné plné moci ze dne 10. 3. 2009. K dalším uváděným okolnostem L. N. kárný senát nepřihlížel a nebyly pro jeho rozhodnutí důležité a rozhodující.

Nesprávnou manipulaci s listinami pak následně zjistila i Policie ČR, která prověřovala domnělou trestnou činnost kárně obviněné, byť toto trestní stíhání bylo odloženo. Se závěry policejního orgánu, ke kterým dospěl, se kárný senát plně ztotožňuje, zejména v okolnostech hodnocení zjišťování totožnosti osob ze strany kárně obviněné.

Při hodnocení skutkového stavu taktéž kárný senát hodnotil podobenky občanských průkazů, které měly být kárně obviněné při ověřování podpisu ze dne 10. 3. 2009 předkládány. Jednalo se o zcela odlišné typy osob, kdy jedna je výrazně mladšího věku a druhá oproti ní výrazně staršího věku. Současně nemohl kárný senát přehlédnout, že popis muže přítomného v kanceláři kárně obviněné při podepisování v pořadí druhé plné moci tak, jak je podán v rámci policejního šetření synem stěžovatele L. N., byl diametrálně odporující tomu, že mělo být učiněno prohlášení o pravosti podpisu osoby narozené v roce 1937.

Kárný senát tedy neměl nejmenší pochyby o průběhu skutkového děje a na základě jednoznačně zjištěného skutkového stavu pak dospěl k právnímu závěru, že kárně obviněná dne 10. 3. 2009 porušila ust. § 16 odst. 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky a § 25a odst. 1 zákona o advokacii, to vše ve spojení s čl. 1 odst. 1 písm. b) a čl. 9 usnesení představenstva ČAK č. 4/2006 Věstníku, když se těmito právními normami při prohlášení o pravosti podpisu neřídila a postupovala proti nim. Kárný senát pak dospěl k závěru, že se kárně obviněná dopustila kárného provinění ve smyslu § 32 odst. 2 zákona o advokacii, v platném znění, protože hodnotil toto její jednání jako závažné porušení povinností stanovených zákonem nebo stávkovým předpisem.

Při ukládání druhu a výše sankce pak kárný senát zejména vycházel z vylíčení osobních a majetkových poměrů, které před kárným senátem vyslovila samotná kárně obviněná, dále z délky její advokátní praxe, kterou zjistil z výpisu z matriky ČAK, a v neposlední řadě kárný senát taktéž hodnotil skutečnost, že kárně obviněná měla v průběhu své advokátní praxe vydáno osm knih o prohlášení o pravosti podpisu. První kniha byla kárně obviněné vydána již 21. 6. 2006. Pokud tedy kárně obviněná činila prohlášení o pravosti podpisu stěžovatele K. N., ročník 1937, v roce 2009, pak již minimálně tři roky prováděla ve smyslu advokátních předpisů a zejména pak usnesení představenstva uveřejněné ve Věstníku č. 4/2006, prohlášení o pravosti těchto podpisů. Z počtu vydaných knih o prohlášení pravosti podpisu lze pak dovodit závěr, že kárně obviněná se ve své advokátní praxi této činnosti věnuje v mimořádně četných případech, a činnost advokátky tedy dle názoru kárného senátu při prohlášení o pravosti podpisu měla být zcela perfektní a v souladu s povinnostmi stanovenými při provádění těchto prohlášení, ve smyslu shora označeného stavovského předpisu. Byl zjištěn opak a z provedeného dokazování bylo jednoznačně zjištěno, že kárně obviněná nepřistupuje při provádění prohlášení o pravosti podpisu k těmto činnostem s potřebnou péčí a odpovědností, nýbrž naopak byla z její strany zjištěna lhostejnost a nedbalost při provádění prohlášení o pravosti podpisu, a samotná tato skutečnost zvyšuje intenzitu porušení stavovských předpisů ze strany kárně obviněné.

Kárný senát při ukládání sankce pak vycházel i z hodnocení jednání kárně obviněné z hlediska generální prevence, tedy porušování pravidel při prohlášení o pravosti podpisu ze strany dalších advokátů. Jedná se o jednání, které kárný senát považuje za velmi závažné porušení stavovských předpisů, a to zejména v tom směru, že při prohlášení o pravosti podpisů vystupuje advokát jako garant určité činnosti, ze které následně vycházejí při svých rozhodnutích a dalších právních úkonech i třetí osoby a taktéž státní orgány. Prohlášení advokáta o pravosti podpisu na listině, které advokát činí, je nutno vykládat jako prohlášení, kterým advokát třetím osobám jednoznačně garantuje, že tento právní úkon, v daném případě podpis na listině, před ním učinila určitá konkrétně specifikovaná osoba, jejíž generálie jsou na prohlášení jednoznačně uvedena.

To, že se tak v daném případě nestalo, je prokazováno v tomto kárném řízení provedenými důkazy. Výrazným způsobem došlo ke snížení důstojnosti advokátního stavu tím, že kárně obviněná nedodržela jednoznačně stanovené postupy při prohlášení o pravosti podpisu, a tím s vysokou intenzitou snížila důstojnost advokacie, a to při výkonu advokátní činnosti. Při výkonu advokátní činnosti kárně obviněná nepostupovala čestně a svědomitě, když bylo zjištěno jednoznačné porušení advokátních předpisů.

Projednávané kárné provinění navíc staví advokacii jako celek do velmi nelichotivého světla, neboť přispělo ke spáchání trestné činnosti dalších osob, které bylo právě na chybně prováděném prohlášení o pravosti podpisu osoby na listině nesepsané advokátem založeno.

Za této situace kárný senát vážil uložení nejpřísnějších

sankcí uvedených v ust. § 32 odst. 2 zákona o advokacii, a to jednak vyškrtnutí ze seznamu advokátů, či dočasný zákaz výkonu advokacie.

Vzhledem k tomu, že šlo o prvé kárné řízení proti kárně obviněné a vzhledem k tomu, že i dočasným zákazem bude kárně obviněná po určitou dobu vyřazena z možnosti vykonávat advokacii a bude mít možnost přehodnotit svůj postoj k dodržování pečlivosti, ne zvolil kárný senát nejpřísnější kárné opatření.

Kárný senát následně zvolil sankci z obou uvedených tu méně přísnou, a to dočasný zákaz výkonu advokacie. Naopak při úvahách o její výměře, kdy může být uložena až na období tří let, vyšel z intenzity porušení povinností stanovených právními předpisy o advokacii a stavovských předpisů tak, že se jedná o vysoce nebezpečné jednání, a proto byla uložena sankce na samé horní hranici této sazby.

Do tohoto kárného rozhodnutí podala kárně obviněná odvolání. O něm rozhodl odvolací kárný senát odvolací kárné komise ČAK dne 18. 2. 2013 takto:

Odvolání kárně obviněné proti rozhodnutí kárného senátu kárné komise České advokátní komory ze dne 22. 9. 2011, sp. zn. K 107/2010, se zamítá a napadené rozhodnutí se podle § 32 písm. c) vyhl. č. 244/1996 Sb., advokátní kárný řád, potvrzuje.

Z odůvodnění:

Po citaci kárného rozhodnutí se konstatuje, že proti němu kárně obviněná podala odvolání.

Kárně obviněná ve svém odvolání uvádí, že byla přesvědčena, že plná moc byla na místě určeném pro podpis zmocnitele podepsána osobou, která se prokazovala platným občanským průkazem znějícím na jméno K. N. a že se tedy jednalo o osobu uvedenou v občanském průkazu. Kárně obviněná trvá na tom, že plnou moc před ní podepsaly obě přítomné osoby. Kárně obviněná dále uvádí, že v době podpisu neopustila místnost. Místnost opustila pouze za účelem sepsání doložky, nikoli v době podpisu, a poté, aby pouze nechala vytvořit příslušné fotokopie do spisu. Kárně obviněná nesouhlasí se závěrem kárného senátu, ze kterého vycházel při ukládání trestu, že se jednalo o velmi závažné porušování stavovských předpisů, zejména v tom směru, že by jednoznačně nedodržela postup při prohlášení o pravosti podpisu a tím vysokou intenzitou snížila důstojnost advokacie při výkonu činnosti. Kárně obviněná nesouhlasí s uloženým druhem a výší sankce, kterou považuje za nepřiměřenou a v jejím případě likvidační. Na závěr kárně obviněná uvádí, že z jediného případu, který se jí stal, který kárně obviněnou velice mrzí a který nebyl učiněn s jejím souhlasem ani vědomím, nelze učinit závěr, že došlo k vysoké intenzitě snížení důstojnosti advokátního stavu, neboť i kárně obviněná byla uvedena v omyl. Kárně obviněná tedy navrhuje, aby žaloba byla zamítnuta, v případě, že by však byla uznána vinou, navrhuje udělení nižší sankce.

Kárný žalobce se k odvolání kárně obviněné písemně nevyjádřil.

Odvolací kárný senát o věci rozhodoval ve smyslu § 27

odst. 1 vyhlášky č. 244/1996 Sb. bez nařízení jednání, když k nařízení jednání nebyl shledán důvod, neboť k řádnému posouzení věci to nebylo nezbytně nutné.

Odvolací kárný senát v rámci své přezkumné pravomoci přezkoumal výroky včasné odvoláním napadeného rozhodnutí dotčené, přezkoumal v rámci odvolacího řízení i správnost kárného řízení, které tomuto rozhodnutí předcházelo, přičemž přihlédl i k vadám, které byť by v odvolání nebyly vytýkány, mohly by případně mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci samé, a to vše v souladu s § 28 citované vyhlášky.

Odvolací kárný senát dospěl k závěru, že kárně obviněná při ověřování pravosti podpisu nepostupovala s dostatečnou péčí a pozorností. Kárně obviněná ve svém odvolání uvádí, že je přesvědčena, že plnou moc z 10. 3. 2009 podepsal K. N. jako zmocnitel a L. N. jako zmocněnec. Při jednání kárného senátu dne 8. 3. 2011 kárně obviněná uvedla, že byla osobně přítomna podpisu osoby, která měla být zmocněna na plné moci ze dne 10. 3. 2009, jejíž podpis následně ověřila. Dále však kárně obviněná připustila, že je možné, že v okamžiku, kdy manipulovala s již podepsanou plnou mocí, mohlo dojít k tomu, že do ověřovací knihy se podepsala jiná osoba než ta, jejíž podpis ověřila na plné moci, a která byla v danou chvíli přítomna společně se zmocněncem v její kanceláři. Vzhledem k tomu, že si kárně obviněná byla jista, že podpisu byl přítomen pouze K. N. a L. N., znamenalo by to, že se do ověřovací knihy za K. N. podepsal L. N., k čemuž by však v případě přítomnosti K. N. nebyl nejmenší důvod. Sama kárně obviněná tedy zpochybňuje svá tvrzení, ve kterých uvádí, že si je jista, že podpisu byl přítomen K. N. Kárně obviněná tak i připouští, že se dostatečně nevěnovala podpisu do ověřovací knihy. Nesprávnou manipulací s listinami pak následně zjistila i Policie České republiky, která prověřovala domnělou trestnou činnost kárně obviněné. Z vyrozumění Policie ČR ze dne 26. 1. 2011 bylo zjištěno, že kárně obviněná nedodržela řádně stanovený postup při ověřování podpisů, když nebyla po celou dobu provádění úkonu přítomna, čímž umožnila padělání podpisů K. N. na plných mocích a v ověřovací knize. Ve svém vyjádření ke stížnosti ze dne 30. 4. 2010 kárně obviněná uvedla, že si nevybavuje, ve který moment došlo k podpisu ověřované listiny, zda společně s podpisem v ověřovací knize či samostatně, přičemž bohužel nezaregistrovala, že se podepisoval pouze L. N., neboť po podpisu listiny, kde byly dva odlišné podpisy, k ní připojuje ověřovací doložku, kontroluje údaje na doložce, provádí přelepení listiny přelepku a podepisuje. Při jednání kárného senátu dne 3. 12. 2010 kárně obviněná dále uvedla, že neměla žádné pochybnosti o totožnosti muže, který jí předložil občanský průkaz. Přesto se však ukázalo, že K. N. podpisu přítomen nebyl. Dále kárně obviněná uvedla, že podpisu listiny byla přítomná, neví však přesně, kdo listinu kam podepsal, po jejím příchodu po manipulaci s listinou a občanským průkazem oba muži před ní listinu podepsali. Ze znaleckého posudku vyhotoveného dne 24. 10. 2009 PhDr. V. M., soudním znalcem z oboru kriminalistiky, vyplývá, že podpis „N.“ na plných mocích není pravým podpisem K. N. Ze stížnosti K. N. ze dne 12. 4. 2010 je zřejmé, že stěžovatel nebyl dne 10. 3. 2009 v kance-

láři kárně obviněné a nepodepsal předmětnou plnou moc. Dále stěžovatel uvádí, že jeho syn L. N. se doznal, že podpis stěžovatele zfalšoval. Kárný odvolací senát tedy dospěl k závěru, že bylo nade vše pochybnost prokázáno, že podpis na plné moci není K. N. (stěžovatele) a byl tedy zfalšován. Pochybení kárně obviněné při ověřování pravosti podpisů v tomto konkrétním případě s ohledem na následky takového posouzení pravosti podpisu, kdy stěžovateli mohla vzniknout velmi vysoká škoda, považuje kárný odvolací kárný senát za velmi závažné, vysoce nebezpečné jednání. Tvrzení kárně obviněné, že vzhledem k tomu, že ověřovala plnou moc mezi otcem a synem, nepředpokládala, že by mohlo dojít ze strany L. N. ke zneužití udílené plné moci, je třeba vykládat tak, že kárně obviněná tím jen sama přiznává, že nepostupovala při ověřování podpisu pozorně a s náležitou péčí. Odvolací kárný senát dále přihlédl ke skutečnosti, že kárně obviněná měla s ověřováním podpisů mnohaleté zkušenosti, měla tedy být její práce naprosto precizní a bezchybná. To, že došlo ze strany kárně obviněné k ověření pravosti podpisu, který, jak se později ukázalo, nebyl pravý, vede ke zjištění, že kárně obviněná k této činnosti nepřistupovala v tomto konkrétním případě s potřebnou péčí, odpovědností a profesionalitou. Taková nedbalost při ověřování pravosti podpisu vrhá velice negativní světlo na celou advokacii, když navíc v tomto případě pochybení kárně obviněné přispělo ke spáchání trestné činnosti dalších osob.

Odvolací kárný senát v rámci své přezkumné pravomoci pak dospěl k závěru, že kárný senát jednání kárně obviněného posoudil po právní stránce správně a že byla zachována všechna procesní pravidla pro rozhodování. Kárný senát ze všech zjištěných skutečností vyvodil správné právní závěry, včetně závěrů týkajících se zvoleného kárného opatření. Se závěry kárného senátu se odvolací kárný senát ztotožňuje. V rámci kárného řízení byly provedeny všechny navržené důkazy, jejich hodnocení kárným senátem je podrobné a přesvědčivé.

Odvolací kárný senát došel k závěru, že v kárném řízení byla zachována všechna procesní pravidla, aby mohl konstatovat, že v řízení nebyly shledány procesní vady.

Kárný senát se v rámci odůvodnění svého rozhodnutí řádně vypořádal v souladu s § 24 odst. 2 vyhlášky č. 244/1996 Sb., jak již odvolací senát uvedl výše, i se zdůvodněním volby uloženého kárného opatření v podobě dočasného zákazu výkonu advokacie na dobu tří let.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti tedy odvolací kárný senát dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro to, aby odvolání kárně obviněné zamítl a kárné rozhodnutí potvrdil.

✿ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Z jednání představenstva ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 14. A 15. DUBNA 2014 SEŠLO NA SVÉ 7. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V SÍDLE ČAK (KAŇKOVĚ PALÁCI) V PRAZE.

Jako pravidelně projednali členové představenstva ČAK nejprve pozastavení výkonu advokacie některým kolegům-advokátům či vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň a místopředseda ČAK pro legislativu JUDr. Vladimír Papež informovali představenstvo obsáhle o jednáních na úrovni ÚPV PPS ČR a MSP ČR ve věci parlamentního tisku č. 107 o rušení náhrad nákladů soudního řízení úspěšným účastníkům řízení a o novelizaci advokátního tarifu. ČAK ve lhůtě předložila na výzvu ministerstva řádně své připomínky, a to po konzultaci s některými advokátními kancelářemi a advokáty, kteří se zapojili do diskusí o ministerském návrhu novely vyhlášky č. 177/1996 Sb. (*ministerský návrh, stanovisko ČAK i protinávrh ČAK jsou volně přístupné v rubrice Aktuality na webu ČAK – www.cak.cz.*)

Na návrh místopředsedy ČAK pro mezinárodní otázky JUDr. Antonína Mokrého osloví ČAK v souvislosti s výše zmíněným parlamentním návrhem na novelizaci o. s. ř. CCBE se žádostí o podporu názoru ČAK (*dopis předsedy CCBE nejvyšším představitelům ČR čtěte na str. 9 – pozn. red.*)

Místopředseda ČAK JUDr. Papež a člen představenstva ČAK JUDr. Miketa přednesli **věcný záměr usnesení ČAK o výchově advokátních koncipientů**. Smyslem záměru je především redukce dosavadního rozsahu vzdělávání koncipientů a jeho zlepšení a směřování tak, aby obory více odpovídaly praktickému výkonu advokacie a aby koncipientům přednášeli především advokáti. Jeví se jako nezbytně nutné přiblížit výchovu koncipientů advokátní praxi, neboť v poslední době tendovaly přednášky spíše k vysokoškolskému způsobu vzdělávání. V souvislosti s tím lze předpokládat, že se rozsah školení zúží cca o 20-30 %. Věcný záměr navíc počítá s takovou úpravou, která bude vyžadovat od koncipientů postupné vzdělávání tak, aby neabsolvovali všechna školení v posledním roce praxe. Předpokládá se také možnost vzdělávání koncipientů v určitém rozsahu samostatně u jiných vzdělávacích agentur. **Po obsáhle diskusi se představenstvo shodlo na následujících principech:**

- rozsah povinných školení pro koncipienty by měl být upraven tak, aby splňoval základní účel směřující ke schopnosti koncipienta samostatně působit jako advokát;
- témata jednotlivých oborů, v nichž jsou koncipienti proškoleni, by na sebe měla systematicky navazovat i s přihlédnutím k úpravě toho, v jakém stupni a druhu řízení může koncipient zastupovat;

- koncipient by v každém roce měl absolvovat určitý rozsah školení tak, aby nedocházelo k tomu, že všechna školení absolvují koncipienti v posledním půlroce praxe;
- možnost uznávat školení prováděná agenturami by nadále měla zůstat výjimečná;
- nutná úprava honorářového řádu pro lektory.

S ohledem na výsledek diskuse se věcný záměr vrátil odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK k úpravám s tím, že budou zohledněny i zkušenosti Slovenské advokátní komory, které budou ČAK předány na společném zasedání.

Představenstvo ČAK vzalo na vědomí zprávu místopředsedy ČAK pro legislativu JUDr. Papeže o tom, že principy hospodaření regionů dostatečným způsobem upravují poslední podněty ze strany regionálních představitelů.

Předseda ČAK JUDr. Vychopeň seznámil členy představenstva s požadavky na postup a technická opatření pro zajištění možnosti ČAK disponovat s dokumenty v režimu „vyhrazené“ podle zákona o ochraně utajovaných informací. Předpokládané náklady pro provedení opatření na splnění zákonných podmínek jsou vyčísleny odhadem částkou 120 000 Kč. Představenstvo ČAK schvaluje navrhované úpravy a pověřuje předsedu jejich realizací.

Místopředseda ČAK JUDr. Papež předkládá **iniciativu Hospodářské komory ČR ve věci návrhu zákona o registru smluv**, kdy HK ČR iniciuje pozměňovací návrh k návrhu tohoto zákona v tom smyslu, že samosprávné nepolitické stavovské organizace zřízené zvláštním zákonem by měly výjimku z povinnosti uveřejnění. Představenstvo ČAK podporuje tento pozměňovací návrh a ukládá předsedovi, tajemníkovi a odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK v této věci dále jednat.

Předseda ČAK JUDr. Vychopeň přednesl ještě informaci o plánovaném setkání prezidentů advokátních komor střední a východní Evropy, jehož pořadatelem je letos ČAK a které se uskuteční ve dnech 14.-15. září 2014. Slovenská advokátní komora navrhuje projednat aktuální trendy v elektronizaci advokacie a změny v systematicke advokátních zkoušek. Bylo navrženo doplnit program jednání ještě o problematiku náhrad nákladů řízení a zásahů státu do mlčenlivosti advokacie, včetně problematiky domovních prohlídek v advokátních kancelářích.

Podrobný zápis ze 7. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo/Zápis_z_jednání.

✿ icha

Výhodné pojištění pro advokáty, jejich zaměstnance a rodinné příslušníky

SPOLEČNOST WI-ASS ČR, S. R. O., ČLEN RENOMIA GROUP, ODBORNÍK NA POJIŠTĚNÍ ADVOKÁTŮ, PŘIPRAVILA V RÁMCI DLOUHODOBÉHO PARTNERSTVÍ S ČESKOU ADVOKÁTNÍ KOMOROU UNIKÁTNÍ NABÍDKU OBČANSKÉHO POJIŠTĚNÍ. ZVÝHODNĚNÝ PROGRAM, NA KTERÉM SPOLUPRACUJE WI-ASS ČR SE SPECIALIZOVANÝM ODDĚLENÍM RENOMIA BENEFIT, ZAHRNÚJE NAPŘÍKLAD POJIŠTĚNÍ SOUKROMÉHO MAJETKU, ÚRAZU, CESTOVNÍ POJIŠTĚNÍ NEBO POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZAMĚSTNANCE VŮČI ZAMĚSTNAVATELI. TATO VÝHODNÁ NABÍDKA S EXKLUZIVNÍMI PARAMETRY POJISTNÝCH PRODUKTŮ, ŠIROKÝM KRYTÍM A VÝHODNÝMI CENAMI JE URČENA ADVOKÁTŮM, ZAPSANÝM V SEZNAMU VEDENÉM ČESKOU ADVOKÁTNÍ KOMOROU, JEJICH ZAMĚSTNANCŮM A RODINNÝM PŘÍSLUŠNÍKŮM.

Využijte exkluzivní podmínky:

- **60% sleva na pojištění soukromého majetku.**
Pojištění s jedním z nejširších pojistných krytí na trhu za výjimečnou cenu.
- **60% sleva na pojištění vozidel.**
- **40% sleva na pojištění odpovědnosti zaměstnance vůči zaměstnavateli.**
Pojištění se vztahuje i na náhradu škody způsobené zaměstnavateli nesplněním zákonné nebo smluvní povinnosti včas. Čisté finanční škody vzniklé v důsledku prodlení uložením pokuty nebo penále na základě pravomocného rozhodnutí správního orgánu budou kryty volitelným připojištěním *Pokuty, penále*.
- **50% či 10% sleva na cestovním pojištění.**
Nově máte možnost sjednat cestovní pojištění nejen pro pracovní, ale i soukromé cesty. Lze vybírat ze dvou nabídek – s 50% obchodní slevou nebo s 10% obchodní slevou s tím, že ve druhém případě nabídku zařazujeme z důvodu celosvětové asistenční sítě pojistitele. V obou případech je možné vybírat z různých variant krytí (od pojištění pouze léčebných výhod až po nejširší krytí na trhu).
- **Pojištění denních dávek v pracovní neschopnosti bez dokládání příjmu.**
Oproti běžně nabízenému produktu není třeba do denní dávky 1000 Kč dokládat příjem.
- **Širší plnění u úrazového pojištění sedadel.**
Tento druh pojištění se neváže na konkrétní osoby, ale na kohokoli, kdo do automobilu usedne. Pojišťují se totiž všechna místa vyznačená v technickém průkazu. Nabí-

zíme výhodnější cenu pojistného a kvalitnější rozsah pojistného krytí.

Oproti běžné nabídce na trhu je plnění poskytnuto i v případě:

- denního odškodného úrazem,
- pohřebného,
- výloh na invalidní vozík.
- **7x nižší hodnota pojistného u pojištění úrazu.**
Přinášíme nejširší pojistné krytí na trhu a vzhledem ke skupinovému řešení velmi příznivou cenu, výrazně nižší než je standardní cena.
Hlavní výhody:
 - výborná cena pojištění,
 - bez zkoumání zdravotního stavu,
 - bez rozlišování pracovního zařazení a sportovních činností.

Podrobnější informace naleznete na webových stránkách www.wiass.cz v záložce Řešení a služby, pod oborovou nabídkou pro Českou advokátní komoru.

Specialisté RENOMIA BENEFIT jsou připraveni vám zodpovědět jakékoliv dotazy a projednat vaše požadavky a připravit vám řešení šité na míru.

Těšíme se na spolupráci s vámi!

Ing. Miroslav Šváb, ředitel oddělení RENOMIA BENEFIT,
e-mail: miroslav.svab@renomiabenefit.cz,
tel.: +420 724 719 568

Vlasta Pátalová, jednatelka WI-ASS ČR, s. r. o.,
e-mail: patalova@wiass.cz, tel.: +420 605 298 333

Delegace ústavněprávního výboru Národní rady SR jednala s vedením ČAK

Delegace ústavněprávního výboru Národní rady Slovenské republiky, vedená předsedou výboru JUDr. Robertem Madejem, se dne 10. dubna 2014 sešla v sídle ČAK na jednání s předsedou České advokátní komory JUDr. Martinem Vychopněm a místopředsedou Komory JUDr. Petrem Poledníkem.

Delegace slovenského parlamentu, kterou dále tvořila místopředsedkyně výboru JUDr. Anna Vitteková a poslanci JUDr. Viera Kučerová, JUDr. Boris Susko, Ph.D., a tajemnice výboru Martina Okruhlicová, se během návštěvy Prahy snažila načerpat zkušenosti od představitelů všech českých právnických profesí. Za českou stranu se jednání vedle zástupců ČAK zúčastnili senátoři Mgr. Miroslav Nenutil, MUDr. Radek Sušil, MUDr. Mgr. Vladimír Plaček a Květa Skoupá, tajemnice výboru ústavněprávního výboru Senátu, za zahraniční odbor Senátu pak Ivana Poděbradská.

Hlavními tématy jednání slovenské delegace a vedení ČAK byly první zkušenosti s aplikací nových soukromoprávních předpisů u nás a problematika uvažované rekonstrukce na Slovensku. Dr. Madej toto téma uvedl tím, že intenzivně sledoval diskuse o zrušení nového občanského zákoníku nebo alespoň o odložení jeho účinnosti a zajímal se, jak právnícká veřejnost po prvním lednu na novou úpravu zareagovala a jaké problémy se v prvních měsících aplikace již vyskytly. Předseda ČAK JUDr. M. Vychopeň k této otázce uvedl základní okruhy problémů. První představuje skutečnost, že nová právní úprava je vystavěna na zcela nových právních principech a nové terminologii, dále fakt, že princip smluvní volnosti naráží mj. na velký výskyt prekluzivních lhůt v občanském zákoníku, problémy vidí také v převodech spoluvlastnických podílů, dědickém právu a zejména také v úpravě přechodných ustanovení. Dr. Madej uvedl, že myšlenka na rekonstrukci slovenské úpravy sílí v oblasti práva procesního, diskutuje se především o zvláštní úpravě pro sporná, nesporná a správní řízení.

Dále se probíraly otázky vzdělávání koncipientů a advokátů. Jedním z hlavních témat jednání slovenské delegace a vedení ČAK byla totiž loňská novela slovenského zákona o advokacii, která prodloužila koncipientskou dobu ze tří na pět

let, omezila počet koncipientů u jednoho advokáta na tři a stanovila, že školitelem se advokát může stát až po třileté vlastní praxi. Česká strana v důsledku těchto přísnějších podmínek (zejména prodloužení koncipientské doby) však nezaznamenala výraznější nárůst slovenských žadatelů o zápis do seznamu advokátních koncipientů ČAK. Problémem posledních let se ukazuje také inflace právního vzdělání a jeho úroveň. České i slovenské právnícké fakulty ročně opustí přes tisíc absolventů majících problém najít vhodné zaměstnání. Většina z nich zamíří do advokacie, mnozí koncipienti jsou pak ochotni pracovat po celou dobu své koncipientské praxe dokonce za minimální mzdu, což rozhodně nelze hodnotit jako cestu správným směrem. Navazujícím tématem debaty pak byly otázky týkající se advokátních zkoušek, které právě na Slovensku doznaly změn a mohou být pro české kolegy zajímavou inspirací.

Závěrečným tématem dvě hodiny trvající debaty byla problematika vymahatelnosti práva, exekucí a ochrany spotřebitele. Dr. Madej konstatoval, že principem právního státu má být mj. to, že právě stát garantuje vymahatelnost práva a nemůže se díť to, co aktuálně sledujeme, tedy, že stát, namísto své úlohy vést k zodpovědnosti, se odebírá k tomu, že nedovolí vymáhat dluh do určité částky. V této souvislosti dr. Vychopeň seznámil slovenské kolegy s aktuálním parlamentním tiskem č. 107, týkajícím se náhrady nákladů řízení u sporů do deseti tisíc korun, a následky s tím spojenými.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

✿ Foto MARIE BLAHNOVÁ

Ze sekce pro dějiny advokacie

Dne 18. 2. 2014 se konalo v Praze v budově ČAK zasedání sekce pro dějiny advokacie. Ačkoliv má sekce devatenáct členů, zasedání se zúčastnilo pouze osm členů, dva členové se omluvili, a ostatní se neomluvili vůbec. Nelze zatím posoudit, zda tito členové tím rezignují na činnost v sekci. **Žádám proto zdvořile zájemce o činnost v sekci pro dějiny advokacie, a to nejen z řad advokátů, aby zaslali e-mail na adresu: akpolednik@akpolednik.cz, a to do 31. 5. 2014.** V červnu tohoto roku se předpokládá další zasedání sekce. Na únorovém zasedání sekce pro dějiny advokacie se hovořilo zejména o akci „Randův rok“ a dále o přípravě konference o historii advokacie s tím, že ta se tradičně bude konat v listopadu 2014.

✿ JUDr. PETR POLEDNÍK, místopředseda představenstva ČAK, předseda sekce pro dějiny advokacie

Informace a zajímavosti

MĚLI BYSTE VĚDĚT

2. práce kategorie Talent roku soutěže Právník roku 2013.....	66
Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK.....	74
Konference o ADR na půdě parlamentu	76
Pozvánka na 17. Sportovní hry české advokacie.....	77
Advokátní profese v časech nesouměřitelnosti: diskusní večer o advokacie a etice	78

Z PRÁVNICKÉ SPOLEČNOSTI

Za JUDr. Ing. Radovanem Karasem	80
---------------------------------------	----

NAKONEC	81 - 82
---------------	---------

2. práce kategorie Talent roku soutěže právníků roku 2013

Není daně bez zákona?

JUDr. ONDŘEJ MORAVEC, Ph.D.

Zásada „není daně bez zákona“ patří k osvědčenému ústavnímu dědictví euroatlantického právního prostoru a je zcela nezpochybnitelnou součástí ústavního pořádku České republiky. Vývojové tendence, jimiž právo prochází, však nastolují některé otázky týkající se současné aplikace této zásady. V době svého zrodu byla výrazem emancipace parlamentu vůči panovníkovi a i dnes je stanovování daní považováno za bytostně politickou otázku, na což zhusta poukazuje momentální politická většina, když je jí prosazený daňový zákon pohnán před Ústavní soud a politická většina se obává o jeho osud. Politickou povahu daňové legislativy vnímá i Ústavní soud, který pro účely přezkumu ústavnosti daňových zákonů zavedl modifikovaný test proporcionality.¹ Přesto je výsadní postavení zákona při stanovování daně narušováno normativním působením jiných pramenů, zejména tzv. delegované normotvorby a soudcovského dotváření práva. Je proto na místě zabývat se tím, v jakém rozsahu a v jakých formách tyto „alternativní prameny“ narušují ústavně vyžadovanou formální výhradu zákona.

Nullum tributum sine lege jako princip právního státu

Historicky je zásada *nulum tributum sine lege* spjata se vznikem anglického parlamentarismu, kdy jednou z prvních výsad parlamentu vůči panovníkovi bylo právě povolování daní.² Odtud také pochází anglické *no taxation without representation*.³ S nástupem právního státu se pak k požadavku reprezentace (dnes cestou demokraticky legitimovaného přímo voleného zákonodárského sboru) přidávají požadavky na *kvalitu zákonů*, kterým se stanovují daně, zejména pokud jde o jejich určitost a předvídatelnost. Totéž ostatně dlouhodobě zdůrazňuje i ekonomická teorie.⁴

Výše uvedené nachází svůj odraz i v ústavním pořádku České republiky. Listina základních práv a svobod v článku 11 odst. 5 stanoví, že *daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona*. Přes jednoznačně znějící dikci citovaného ustanovení jsou jeho pravý význam a zejména současná funkce poně-

kud záhadné, neboť se na první pohled nezdá, že by použitá formulace byla něčím více než konkretizací obecnějšího čl. 2 odst. 3 Listiny, dle něhož lze státní moc *uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví*.

Obdobně čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod garantuje právo jednotlivce na ochranu majetku, přičemž zásah do tohoto práva je přípustný za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva. Druhý odstavec citovaného ustanovení výslovně uvádí, že předchozí ustanovení nebrání právu státu přijímat zákony, které považují za nezbytné, aby zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut. Evropský soud pro lidská práva z uvedeného dovozuje široký prostor pro úvahu států, pokud jde o rozložení daňové povinnosti.

Pokud jde o stránku formální, je nutno upozornit, že pojem *na základě zákona* vykládá Evropský soud pro lidská práva velice široce. Přesnější je proto hovořit o omezení na základě práva (*prescribed by law*), protože ESLP nelpí na tom, aby omezující norma nutně měla sílu zákona. Platí to i pro daňovou oblast, kde ESLP akceptoval dodatečné doměření daně a sdělení penále proto, že společnost nepostupovala správně při přechodu z jednoduchého na podvojně účetnictví.⁵ Daňový subjekt v tomto případě namítal, že povinnost zvýšit daňový základ při přechodu z jednoduchého na podvojně účetnictví nebyl stanoven zákonem, ale zásadami pro vedení účetnictví publikovanými ve Finančním zpravodaji. ESLP k této argumentaci uvedl, že není jeho úkolem „*vyjadřovat se k vhodnosti metod zvolených legislativou smluvního státu, ani rozhodovat, zda způsob zveřejnění daňových a účetních zásad je v souladu s českým právem*.“⁶ ESLP dále upozornil, že na zásady vedení účetnictví odkazoval tehdejší § 25 zákona o soukromém podnikání občanů a dospěl k závěru, že společnost měla možnost, ve spolupráci s odborníky, ob-

1 K tzv. modifikovanému testu proporcionality podrobně Ondřejek, P.: Princip proporcionality a jeho role při interpretaci základních práv a svobod, Leges, Praha 2012, zejm. str. 162 a násl.

2 Srov. Svatoň, J.: Vládní orgán moderního státu, Doplněk, Brno, 1997, str. 10.

3 K fiskálním souvislostem srov. Antoš, M.: Dluhové brzdy ve střední Evropě: proč všichni nemluvíme německy? in Šimíček, V. (ed.): Finanční ústava, Masarykova univerzita, Brno 2013, str. 94.

4 Známy je například tzv. druhý kánon Adama Smitha.

5 Srov. rozsudek ESLP ve věci Špaček, s. r. o. proti České republice, rozsudek ze dne 9. 11. 1999, č. stížnosti 26449/95.

6 Špaček, s. r. o. proti České republice, cit. shora, odst. 57.

starat si potřebné informace ke správnému stanovení své daňové povinnosti.

Z uvedeného plyne, že ESLP chápe výhradu zákona obsaženou v Protokolu č. 1 k Úmluvě **materiálně**. Nevyžaduje tedy, aby se jednalo o právní normu povahy zákona. Podstatné však je, aby se jednalo o normu, která je dostupná (publikovaná), určitá a její aplikace předvídatelná. Náhled Evropského soudu pro lidská práva ovšem nemůže snížit požadavky kladené ústavním pořádkem České republiky, který předpokládá stanovení daně toliko na základě zákona (a nikoli práva obecně).⁷

Článek 11 odst. 5 Listiny – formální výhrada zákona

Článek 11 odst. 5 Listiny naproti tomu je primárně formální výhradou zákona.⁸ Stanovení daní je ústavou svěřeno Parlamentu ČR jakožto výlučnému nositeli zákonodárné moci,⁹ který **není oprávněn tuto svou pravomoc přenést na jinou složku státní moci**. Zákonodárce je tedy povinen přímo v daňovém zákoně přijmout takovou úpravu, která bude natolik určitá a konkrétní, aby z ní bylo možné rekonstruovat celý obsah daňové povinnosti. V nálezu Pl. ÚS 3/95¹⁰ Ústavní soud konstatoval, že přenechání definice pojmu, který má konstitutivní význam pro vymezení předmětu ochrany, právnímu předpisu nižší právní síly se ocitá mimo meze zákona ve smyslu ust. čl. 79 odst. 3 Ústavy. Teorie finančního práva z uvedeného nálezu vyvozuje, že přímo v zákoně musejí být upraveny tzv. konstrukční prvky daně, zatímco ostatní aspekty mohou být svěřeny předpisu nižší právní síly.¹¹

Vztah mezi zákonem a prováděcími předpisy (tentokrát ve vztahu k poplatkům) později Ústavní soud upřesnil takto: „Zákonná úprava, jak lze dovodit z teoretických rozborů, musí určovat náležitosti poplatkového vztahu, tzv. prvky poplatku, kterými jsou subjekt poplatku, objekt poplatku, základ poplatku, sazba poplatku, úlevy a osvobození od poplatku, splatnost poplatku a sankce za nesplnění poplatkové povinnosti. Předmět daně jako subjektivního závazku určité osoby vůči státu je právní normou určené jednání, konání nebo chování osob. Právní důvod (titul) daně je dán zvláštním zákonem a na základě něho se také závazek určité osoby vůči státu zakládá. Daňová (poplatková) povinnost vzniká naplněním určitých zákonem vymezených právních skutečností, podmínek, které na straně státu (obce) zakládají právní nárok na daň (poplatek) a na straně osoby daňový (poplatkový) závazek. Daň má vynutitelný charakter (na základě zákona se vybírá), zákon přesně vymezuje skutečnosti zakládající daňovou povinnost, výši a lhůtu splatnosti. Na rozdíl od poplatku se však u daně jedná o peněžitá plnění, která nejsou vybírána jako vyrovnání za individuální výhodu.“¹²

Nejvyšší správní soud se pak v rámci posuzování daňových dopadů tzv. nere realizovaných kurzových rozdílů¹³ vymezil vůči praxi správců daně, kteří takového „zlepšení hospodářské situace“ považovali za zdanitelný příjem, a to na základě vyhlášky č. 500/2002 Sb., promítající do českého práva mezinárodní účetní standardy, které ovšem řeší jen účetní aspekty, zatímco aspekty daňové ponechávají na vnitrostátní úpravě. Nejvyšší správní soud k tomu uvádí: „Daně lze stanovit pouze na základě zákona, což se děje v rámci legislativního procesu, na základě zákonem stanoveného postupu. Pouze při dodržení zákonných podmínek lze mít za legitimní určení předmětu

zdanění. Je proto zcela nepřipustné, aby předmět zdanění, tedy to, co má být zdaněno a odňato z majetkové sféry jednotlivce, bylo stanoveno jakýmkoli jiným způsobem, nadto nikoli v rámci moci zákonodárné, ale v rámci moci výkonné (tj. na základě prováděcí vyhlášky, resp. „Postupů účtování“, které jsou vydávány správním orgánem, zde ministerstvem financí). V takovém případě dochází k porušení ústavního principu dělby moci.“¹⁴

Význam citovaného rozsudku si neuvědomuje jen praxe, ale i právní teorie, čemuž odpovídá i jeho reflexe v odborné literatuře. Někteří autoři je považují za zásadní precedent v oboru daňového práva, když uvádějí, že „nalézá daňové právo a zdůrazňuje, že určité plnění (příjem, výnos) lze podrobit dani pouze na základě zákona, nikoliv prostřednictvím účetních postupů vydávaných Ministerstvem financí, které je možné kdykoli měnit. Právě v poměrně rozšířeném nedodržování či obcházení pravidel zákonodárného procesu lze totiž spatřovat zdroj právní nejistoty a újmy poplatníků.“¹⁵ Za povšimnutí stojí i výslovně zmíněný aspekt reprezentace, demokratické legitimacy parlamentu a řádného legislativního procesu. Na výsostném postavení zákonodárného sboru tak nic nemění ani situace, že vláda v prostředí parlamentní republiky je založena na důvěře Poslanecké sněmovny, je (zpravidla) vzešlá z voleb do této komory parlamentu a je jí též odpovědná. Čas od času se vyskytnuvší úvahy o pronikání prvků poloprezidentského systému do tuzemského uspořádání umocňují potřebu uvědomění si rozdílů mezi mocí zákonodárnou a výkonnou.

Z nejnovější doby pak je nutno zmínit dva nálezy, které sice pocházejí z oblasti nedaňové, ovšem zásadním způsobem se vyjadřují k otázce možností a limitů zákonodárné delegace. V nálezu Pl. ÚS 36/11 ve věci zdravotnických nadstandardů Ústavní soud shrnul, že „... podzákonná normotvorba je protiústavní, jestliže meze základních práv nemůže stanovovat nic jině-

7 Na tento (vnitrostátní) aspekt rozsudku ESLP ve věci Špaček upozorňuje Bobek. Srov. Bobek, M. in Kmec, J., Kosář, D., Kratochvíl, J., Bobek, M.: Evropská úmluva o lidských právech – komentář, C. H. Beck, Praha 2012, str. 1274. K odlišnému přístupu současné judikatury Nejvyššího správního soudu viz níže.

8 Institut formální výhrady zákona je spojen s ochranou určitých institutů před zásahy výkonné moci a souvisí tak i s otázkou dělby moci, podrobně srov. Filip, J.: Ústavní právo České republiky. Základní pojmy a instituty, ústavní základy České republiky, Václav Klemm, Brno 2011, str. 181.

9 Tamtéž, str. 183. Podrobně srov. práce J. Kysely, např. Kysela, J.: Úvod k teorii zákonodárné delegace: pojem a typy in: Gerloch, A., Maršálek, P.: Zákon v kontinentálním právu, Eurolex Bohemia, Praha 2005, str. 153-170, příp. Kysela, J.: Zákonodárství bez parlamentů. Delegace a substituce zákonodárné pravomoci, Právnická fakulta UK, Praha 2006.

10 Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 3/95 ze dne 24. 10. 1995.

11 Bakeš, M., Boháč, R.: Ústavní základy daňového práva in Šturma, P., Tomášek, M. et. al.: Nové jevy v právu na počátku 21. století III, Proměny veřejného práva, Karolinum, Praha 2009, str. 257.

12 Nález Pl. ÚS 14/2000 ze dne 10. 1. 2001. Ústavní soud zde konstatuje, že je akceptovatelné, pokud jsou konstrukční prvky poplatku zčásti vymezeny subsidiárním použitím jiného právního předpisu (zde zákona o správě daní a poplatků).

13 Jedná se o situace, kdy se do oceňování pohledávek a závazků v účetnictví promítá vývoj měnového kurzu, aniž se však zlepšení účetní bilance promítá ve skutečných příjmech daňového subjektu (kurzový rozdíl není realizován).

14 Rozsudek Nejvyššího správního soudu 5 Afs 45/2011-94 ze dne 19. 4. 2012.

15 Krupičková, L., Šimka, K., Zatloukal, T.: Daňový režim nere realizovaných kurzových zisků (nejen) ve světle judikatury Nejvyššího správního soudu – Odlišný pohled na shodnou věc, Daňový expert, roč. 2012, č. 6, str. 2. Kriticky naopak Novotný, R.: Daňový režim nere realizovaných kurzových zisků (nejen) ve světle judikatury Nejvyššího správního soudu, Daňový expert, roč. 2012, č. 5, str. 10.

ho než přímo zákon. Tak je tomu i v řešeném případě mezi práva na bezplatnou zdravotní péči. Problematika je sice upravena v základních rysech již v samotném zákoně o veřejném zdravotním pojištění, ovšem jen zčásti. Nutný základní rámec pro podzákonný předpis je proto příliš stručný a neurčitý.¹⁶ Ústavní soud v tomto směru poukazuje na to, že zákonodárce ztratil bezprostřední kontrolu nad tím, jaké konkrétní výkony budou jakožto standardní součástí hrazené (a tudíž bezplatné) zdravotní péče.

Ještě názorněji pak vyznívají závěry Ústavního soudu v nálezu Pl. ÚS 13/12¹⁷ a zejména pak odlišného stanoviska soudce Filipa k tomuto nálezu. Ústavní soud zde dospěl k závěru o protiústavnosti úpravy trestního zákoníku, který ponechal stanovení množství drogy, jejíž přechovávání, výroba či distribuce zakládá vznik trestní odpovědnosti, prováděcímu nařízení vlády, když dovedl rozpor se zásadou *nulla poena sine lege*. Dle většiny Ústavního soudu je vyloučeno, aby skutková podstata trestného činu byla, byť jen zčásti, dotvářena, resp. upřesňována cestou exekutivní normotvorby. Soudce Filip ve svém konkurujícím stanovisku zastává názor, že samotný odkaz na prováděcí předpis (ale třeba i extralegální standardy jako např. dobré mravy, technické normy apod.) nemusí nutně vést k závěru o protiústavním vymezení skutkové podstaty trestného činu, což ovšem nebylo v projednávané věci splněno, když zmocňovací norma nestanovila účel ani meze, dle kterých by bylo možné posoudit zachování mezi zákona.

Současně soudce Filip poukázal na problém možná ještě zásadnější, totiž na roli judikatury trestních soudů při dotváření skutkových podstat: „*Posláním trestního práva není jen postihování nedovoleného chování, ale i vymezení, kde se ona hranice dovoleného v daném okamžiku nachází, přičemž adresátu to bude zřejmé, nikoli až po několika letech jednání ve třech instancích. Hranici dovoleného a nedovoleného by v demokratickém právním státě měl stanovovat zákonodárce pro adresáty norem srozumitelným způsobem, kdežto obecné soudy by měly jen nalézat, zda byla taková hranice dovoleného překročena, nikoli určovat, kde leží. Jejich úkolem je právo dotvářet (všechna nedovolená jednání jistě nelze konkrétně vymezit), nikoli tvořit. Konečně právě proto byla ústavní zásada nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege formulována již v historicky prvních ústavních dokumentech. Soudy nemohou být nástrojem trestní*

politiky státu, natož ji samy tvořit, neboť to již samo o sobě odporuje zákazu retroaktivity trestního práva podle čl. 40 odst. 6 Listiny. Ustanovení čl. 39 Listiny tak vymezuje působnost zákonodárce a chrání jej před soudním aktivismem, zatímco působnost soudů v této oblasti vymezuje naopak čl. 40 odst. 1 Listiny.“¹⁸

Bylo by samozřejmě možné vést diskusi o tom, **do jaké míry** jsou úvahy soudce Filipa učiněné na margo vytváření skutkových podstat trestných činů přenositelné i do oblasti práva daňového.¹⁹ Pro účely této studie je však podstatný především vztah principu *nulla poena sine lege* a mezi soudcovského dotváření práva, což z hlediska námi sledovaného tématu otevírá mimořádně významnou otázku **role judikatury v oblasti daňového práva**.

Exkurz – normativní působení judikatury

Traduje se, že kontinentálnímu systému práva je vlastní, že soud rozhoduje o právu mezi stranami sporu, aniž by se jeho rozhodnutí stávalo závazným do budoucna, tj. že judikatura není pramenem práva. Zároveň ovšem nelze mít pochybnosti o značném praktickém významu, které rozhodnutí, zejména vrcholných soudů, mají. Výsledkem jsou konstrukce hovořící o faktické závaznosti soudních rozhodnutí, resp. pramenech práva *de facto*.

V současné době již nelze přehlížet ústavněprávní důvody, pro něž je nutno zohledňovat při interpretaci práva i dosavadní řešení formulovaná v předcházejících soudních rozhodnutích. Jedná se zejména o požadavky rovnosti (při řešení podobných případů by neměly vznikat neodůvodněné rozdíly) a předvídatelnosti (rozhodnutí vrcholného soudu obsahující právní názor soudu zakládá legitimní očekávání adresáta práva, že týž právní názor bude aplikován i v budoucnu). V literatuře se prosazuje názor, že dosavadní judikatura je zdrojem, který by **měl být brán v potaz** při rozhodování.²⁰ Soud tedy není dosavadní judikaturou formálně vázán jako zákonem, ale pokud se od dosavadní judikatury chce odchýlit, tíží ho břemeno argumentace.

Vztah mezi zákonem a jeho interpretací popisuje Nejvyšší správní soud tak, že „... čl. 95 odst. 1 Ústavy ČR, podle něhož je soudce vázán zákonem, je nutno vykládat v širším smyslu tak, že soudce je vázán právem. Vázanost právem přitom neznamená toliko vázanost zákonem ve smyslu formálním, nýbrž i vázanost ostatními prameny práva včetně např. právních principů a také právních precedentů. Rovněž právní precedenty totiž je nutno považovat za prameny práva, a to i v systému psaného práva, byť samozřejmě ‚jen‘ ve smyslu závazného výkladu psaných právních norem. (...) soud rozhodující o určité právní otázce prakticky vždy interpretuje dotčenou normu zakotvenou v právním předpisu a tato interpretace nemůže nezohledňovat výklad provedený soudem stejného či vyššího stupně.“²¹

Ruku v ruce s těmito aspekty působí apriorní neurčitost právní úpravy, daná mj. syntaktickou a sémantickou neurčitostí přirozeného jazyka, která brání tomu, aby soudce v zákonné úpravě prostě jen nalezl jedinou objektivně správnou odpověď²² a mohl se tak stát oněmi příslovecnými ústy zákona. Zdá se, že se pomalu smiřujeme s tím, že jednoznačné, resp. a priori správné odpovědi již v současném, čím dál složitějším,²³ právním řádu nacházet nelze a že jazykové vyjád-

16 Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 36/11 ze dne 20. 6. 2013.

17 Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 13/12 ze dne 23. 7. 2013.

18 Odlišné stanovisko soudce Filipa k nálezu Pl. ÚS 13/12, cit. shora.

19 K některým rozdílům srov. Prebble, R. a Prebble, J.: Does the Use of General Anti-Avoidance rules to Combat Tax Avoidance Breach Principles of the Rule of Law, Victoria University of Wellington, Legal Research Papers 8/2012, elektronicky <http://papers.ssrn.com/abstract=1523043>, navštíveno dne 30. 10. 2013, zejm. str. 44-45.

20 K souvisejícím otázkám podrobně Kühn v práci, Bobek, M., Kühn, Z. a kol.: Judikatura a právní argumentace. 2. vydání, Auditorium, Praha 2013, zejm. str. 36 a násl.

21 Cit. dle rozsudku Nejvyššího správního soudu 2 Afs 57/2007-92 ze dne 17. 12. 2007, příp. rozsudek Nejvyššího správního soudu 1 Aps 2/2006-68 ze dne 16. 8. 2006.

22 Podrobně srov. např. Holländer, P.: Ústavněprávní argumentace, Linde, Praha 2003, str. 13.

23 A to v této práci odhlížíme od dalšího intenzivně diskutovaného fenoménu dnešní doby, jímž je právní pluralismus, tj., zjednodušeně řečeno, stav, kdy na téže území působí více nezávislých normativních systémů, které se považují za právní, které mají svého vlastního finálního interpreta a také své vlastní ohnisko, z něhož odvozují svou legitimitu, podrobně srov. např. sborník Lengyelová, D.: Pluralismus moci a práva, Bratislava 2009.

ření právní normy (což je onen náš zákon, kterým výhradně mají být daně a poplatky stanoveny) je skutečně oním prvotním přiblížením se k významu právní normy. Holländerovy slovy: „účelem právního diskurzu, jehož institucionálním vyjádřením je soudní (správní) řízení, je dosáhnout konsenzus o strukturování normativního a právně-argumentačního prostoru řešeného případu, jenž pak umožňuje v obtížných případech transparentně přijmout rozhodnutí příklonem k určitým hodnotám (jejichž rozpětí je obsaženo v rozpětí ústavně chráněných hodnot). Skepse k možnosti kognice jediného správného řešení případu je pak promítnuta v úpravě procedury přijímání rozhodnutí.“²⁴

Holländerově tezi o klíčovém významu racionálního právního diskurzu pro transparentní soudní rozhodování odpovídá proměna, kterou postupně prošla procedura sjednocování judikatury Nejvyššího správního soudu prostřednictvím jeho rozšířeného senátu.²⁵ Z původně účastníkům řízení skryté procedury probíhající uvnitř soudu se stal otevřený proces, který je zahajován detailně odůvodněným usnesením o postoupení věci rozšířenému senátu (jež je zveřejněno na webových stránkách) a končí přijetím usnesení, v němž rozšířený senát formuluje právní názor, jenž se posléze stává závazným nejen pro tříčlenné senáty (protože ty se nemohou od právního názoru odchýlit, aniž se obrátí na rozšířený senát), ale též pro krajské soudy a potažmo orgány státní správy. Tyto orgány totiž sice mohou ve svých rozhodnutích zaujmout jiný právní názor, nicméně pokud se věc dostane až k Nejvyššímu správnímu soudu, pak se aprobace tohoto názoru nemůže obejít bez jeho potvrzení rozšířeným senátem.

Rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu má pro adresáty práva prakticky stejné dopady jako text zákona. Zatímco v případě právního názoru běžného tříčlenného senátu Nejvyššího správního soudu může adresát právní úpravy ještě usilovat o to, aby o odlišném právním názoru přesvědčil jiný senát rozhodující o kasační stížnosti a posléze též senát rozšířený, pokud je otázka již jednou posouzena rozšířeným senátem, je prostor pro prosazení jiného názoru zcela minimální. Rozšířený senát si tuto funkci své judikatury zjevně uvědomuje, když uvádí, že „úkol soudní judikatury je řešení konkrétních sporů; to je z povahy věci zaměřeno do minulosti a ke konkrétní kauze. Tento primární charakter rozhodovací činnosti soudů však doznává na úrovni vrcholných soudů proměny, a fortiori v rámci judikatury sjednocujícího tělesa uvnitř vrcholného soudu. Zatímco požadavek zákonnosti rozhodovací činnosti směřuje k případné korekci rozhodnutí jednotlivé kauzy, zajištění jednoty rozhodující činnosti (obě § 12 odst. 1 s. ř. s.) je svojí povahou aktivitou zaměřenou spíše do budoucna. Činnost rozšířeného senátu se pak v souladu s § 17 odst. 1 s. ř. s. zaměřuje především na druhý ze zmiňovaných úkolů Nejvyššího správního soudu: na do budoucna orientované sjednocování odlišných právních názorů.“²⁶

Nezpochybnitelné narůstání významu soudní judikatury nicméně nemůže vést ke splnutí normotvorby a aplikace práva. Možnosti soudcovské tvorby práva nejsou neomezené, neboť jak uvádí Hanuš, „[s]oudce ... v právním státě dotváří právo pouze a jedině tam, kde je nutno jej tvořit a dotvářet. Tato jeho činnost tudíž není (nesmí být) svévolnou, když je determinována rámcem právní normy právním předpisem (či jiným

pramenem práva) komunikované. Z uvedeného toliko plyne, že soudcovské rozhodnutí je navazujícím pokračováním, a to secundum et intra legem (constitutionem), nikoliv začátkem pravotvorného procesu.“²⁷

Takto pojmávané normativní působení judikatury je tedy závislé na předmětu a metodě právní regulace. Pravidelně nachází své opodstatnění v oblastech, které jsou tradičně považovány za doménu soudcovského práva jako např. ochrana osobnosti či právo proti nekalé soutěži. Obecně větší prostor pro soudcovské dotváření práva nacházíme v soukromém právu. Všude, kde zákonodárce využívá generální klauzule či neurčité právní pojmy, vědomě tím otevírá širší prostor pro aplikaci práva a volnou úvahu orgánu, kterému je svěřena rozhodovací pravomoc.

Prostor pro soudcovskou tvorbu se dále otevírá v situacích, kdy si nelze vystačit s jazykovým výkladem právní normy, neboť ten se ocitá např. v rozporu s účelem právní normy či dokonce vede k protiústavním důsledkům, tj. obecně v případech, kdy je zapotřebí sofistikované interpretace, případně v situacích, kdy právní úprava schází zcela. Řešení těchto tzv. složitých případů aplikace práva se nabízí více,²⁸ přičemž principy rovnosti a předvídatelnosti práva vyžadují, aby obdobné případy byly řešeny obdobně. Následování starších rozhodnutí v tomto smyslu posiluje právní jistotu.

Význam judikatury pro daňové plánování

Pokud bylo výše řečeno, že rozložení daňového zatížení je politickou otázkou, nebylo tím myšleno, že by politická většina mohla postupovat libovolně či dokonce svévolně.²⁹ Základním předpokladem, který z čl. 11 odst. 5 Listiny přímo plyne, je požadavek existence **zákona**, který v **obecné rovině** a **do budoucna** stanoví pravidla rozložení daňové povinnosti.

Daňový systém právního státu musí splňovat určité minimální kvalitativní požadavky.³⁰ Slovy Nejvyššího správního soudu: „Současný stát je nutno vnímat jako důsledek společenské smlouvy, tzn. konkludentního konsenzu společnosti o tom, že existence instituce zajišťující veřejné zájmy je racionální. Jakkoliv proto má stát v řadě vztahů vrchnostenské postavení, je jeho prvotní podstata založena na smluvní bázi. To mimo jiné znamená, že každá fyzická i právnická osoba má ve vztahu ke státu nejen řadu povinností (souhrnně podřaditelných pod povinnost respektovat jeho právní řád), nýbrž rovněž řadu práv. Touto optikou nazíráno představuje daňový systém nejen nezbytný pro-

24 Holländer, cit. dílo, str. 67.

25 K této otázce podrobněji in Moravec, O.: Sjednocování judikatury pohledem účastníka řízení – řízení před rozšířeným senátem Nejvyššího správního soudu, *Jurisprudence*, roč. 2008, č. 6, str. 11.

26 Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu 8 As 47/2005-86 ze dne 21. 10. 2008.

27 Hanuš, L.: K míře závaznosti soudní judikatury in Hamulák, O.: Fenomén judikatury v právu, *Leges*, Praha 2010, str. 23-24.

28 Pluralitu interpretačních alternativ Kühn považuje za jeden ze znaků složitosti případu aplikace práva, srov. Kühn, Z.: Aplikace práva ve složitých případech, *Karolinum*, Praha 2002, str. 45.

29 Podrobněji srov. práci Moravec, O.: Co všechno si může dovolit demokraticky legitimovaný zákonodárce in: Jirásek, J. (ed.): Ústava ve stínu politiky, *Olomouc* 2012, str. 271 a násl.

30 Stranou pozornosti přitom pro tentokrát ponechejme jinak nepochybně zásadní otázku, zda je zákonodárce neomezen v tom, co všechno učiní předmětem zdanění.

*středek k materiální existenci státu, nýbrž především jakýsi test legitimity instituce státu. Soustava daní proto musí být z hlediska její koncepce i konkrétní aplikace transparentní, předvídatelná a přiměřená. V opačném případě zmíněnou legitimizační funkci nemůže splňovat, a v konečném důsledku tak zpochybňuje samotný význam a funkci státu.*³¹

Z uvedeného vyplývá, že daňová soustava musí jednotlivci umožňovat efektivní daňové plánování. Daňové zákony představují pro jednotlivce jeden z informačních vstupů, ježmuž přizpůsobuje své chování, neboť je zcela legitimní, pokud se každý jednatel pokouší uskutečňovat své aktivity tak, aby v mezích dovolených zákonem minimalizoval své daňové zatížení. Daňovou optimalizaci lze rozumět postup, „... kdy daňový subjekt volí z různých do úvahy přicházejících alternativ, které mají svůj samostatný smysl, tu, která je pro něho nejvýhodnější, což je legitimní, právem aprobovaný postup.“³² V jiném svém rozhodnutí Nejvyšší správní soud daňovou optimalizaci označuje za přirozenou snahu racionálně se chováajícího subjektu.³³ Od legitimní daňové optimalizace (daňového plánování) se odlišuje protiprávní krácení daně či vyhýbání se dani.³⁴

Daňové plánování je z povahy věci znemožněno tam, kde zákonodárce činí právně relevantním minulé jednání. Ústavní soud například označil za nepřipustně retroaktivní snížení podpory stavebního spoření, pokud jde o státní podporu, na kterou již daňovému subjektu vznikl nárok, byť ještě nebyla připsána.³⁵ Obdobně nepřipustné by bylo zavedení uvažované daně z nabytí nemovitosti (místo daně z převodu nemovitosti), pokud by mělo zasáhnout do již uzavřených smluv, byť rozhodující pro vznik daňové povinnosti je okamžik nabytí nemovitosti, tj. zásadně den podání návrhu na vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí. Daňové zatížení transakce je totiž nepochybně skutečností, kterou smluvní strany berou v úvahu při sjednávání kupní ceny, přičemž po smluvních stranách nelze požadovat, aby vsázely na to, zda zákonodárce novou úpravu přijme, či nikoli.

Temporální důsledky změny judikatury

Komplikovanější situace nastává v případech, kdy retroaktivní důsledky působí změna judikatury. Tradiční náhled, který akt sjednocování judikatury chápe jako nalézání správného výkladu práva a odstraňování omylů soudů nižších stupňů, považuje změnu judikatury za legitimní nápravu dosavadního ne-

správného výkladu a odmítá uvažovat o kategorii retroaktivity. Jak však vyplývá z předcházející části této práce, přinejmenším judikatura vrcholných soudů do právní sféry adresátů práva dopadá způsobem, který je srovnatelný s působením zákona a adresáti úpravy jsou nuceni provedenou úpravu respektovat.

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu potvrdil, že změnu judikatury je třeba zohlednit ve všech dosud neskončených řízeních, takže na rozdíl od změny zákonné úpravy skutečně působí zpětně. Na straně druhé si však uvědomil, že v některých případech by takto striktní přístup vyvolával nepřijatelné důsledky, a proto svůj názor později do jisté míry korigoval v tom smyslu, že nový právní názor nemůže zkrátit jednotlivce na jejich právech.³⁶ Nutno dodat, že role Nejvyššího správního soudu je ve srovnání s Nejvyšším soudem snazší v tom, že Nejvyšší správní soud ve většině případů rozhoduje o sporech ve vertikálních vztazích mezi jednotlivcem a státem, takže přijetí jeho vstřícnějšího stanoviska vůči adresátům nebylo komplikováno nutností zohlednit dopady do práv jiných účastníků řízení. Tato vlastnost je příznačná i pro daňové právo.

Přesto ani tato agenda není prosta problémů. Nejmarkantnější jsou patrně v sérii rozhodnutí, která Nejvyšší správní soud vydal poté, co Ústavní soud relativně překvapivě změnil zažité počítání běhu lhůty pro vyměření daně.³⁷ Jedním z klíčových argumentů se pro Ústavní soud stal princip *in dubio pro libertate*, jehož aplikací řada daňových subjektů uspěla s námitkou prekluze práva doměřit daň, současně však jiným daňovým subjektům znemožnil podání dodatečného daňového přiznání. Nejvyšší správní soud, v konfrontaci s kasačními stížnostmi těchto daňových subjektů, byl nucen vyrovnat se s otázkou, zda je možné upřít těmto daňovým subjektům možnost podat dodatečné daňové přiznání, když to bylo podáno až po vydání nálezu Ústavního soudu. V jednom z případů šlo dokonce o situaci, kdy bylo dodatečné daňové přiznání podáno sedmáct dnů po vydání nálezu Ústavního soudu. Nejvyšší správní soud připustil, že se jedná o extrémně krátké období, během něhož se daňový subjekt mohl s daným nálezem Ústavního soudu seznámit, považoval však za neudržitelné, aby kterýkoli orgán aplikace práva hodnotil, zda uplynulá doba je nebo není dostatečně krátká, neboť „... není vhodné ponechat na vůli správních orgánů posouzení, zda již uplynula dostatečně dlouhá doba, aby se daňový subjekt mohl seznámit s relevantní judikaturou. Takový postup by mohl vést ke svévoli správních orgánů a k porušení základních zásad daňového řízení (zejm. § 2 odst. 8 daňového řádu).“³⁸ Nejvyšší správní soud tak tuto situaci odlišil od případů, kdy bylo dodatečné daňové přiznání podáno ještě před vydáním nálezu Ústavního soudu.

Z výše citované judikatury Nejvyššího správního soudu tedy vyplývá, že změna judikatury ve věci interpretace daňových právních předpisů sice nemůže vůči daňovému subjektu působit retroaktivně, nicméně daňový subjekt je povinen judikatorní vývoj sledovat, a poté, co došlo k judikatornímu odklonu, se již nemůže dovolávat toho, že postupoval podle starší judikatury v očekávání, že jeho právní poměry mohou být, v duchu čl. 11 odst. 5 Listiny, změněny výhradně zákonem. Zásadu *ignorantia iuris non excusat* tak Nejvyšší správní soud rozšiřuje i na znalost navazující judikatury, což představuje zcela zásadní výzvu pro členy statutárních orgánů

31 Rozsudek 2 Afs 62/2004-70 ze dne 24. 5. 2005. S odkazem na druhý kánon Adama Smithe též rozsudek Nejvyššího správního soudu 2 Afs 4/2005-56 ze dne 12. 1. 2006, k problematice srov. též Šimáčková, K.: Daně a ochrana vlastnictví, ke stažení <http://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/ustavko/simackova.pdf>, navštíveno dne 30. 10. 2013.

32 Rozsudek Nejvyššího správního soudu 1 Afs 35/2007-108 ze dne 17. 12. 2007.

33 Srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu 2 Afs 173/2005-69 ze dne 27. 7. 2006.

34 Čapek, J.: Daňové plánování ve spárech ducha zákona. Daňový expert, roč. 2008, č. 6, str. 17.

35 Srov. nález Ústavního soudu Pl. ÚS 53/10 ze dne 19. 4. 2011.

36 Srov. Kühn, in Bobek, M., Kühn, Z. a kol.: Judikatura a právní argumentace, cit. shora, str. 165.

37 Stalo se tak nálezem I. ÚS 1611/07 ze dne 2. 12. 2008.

38 Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu 8 Afs 64/2011 ze dne 7. 3. 2012.

podnikajících právnických osob a zejména pro profesionální poradce, pro které již judikatura nemůže být pouze jakýmsi bonusem navíc.

Tyto dopady činí poněkud problematickým četnost judikatury a způsob její publikace. Oficiální sbírka soudních rozhodnutí pojme jen hrstku rozsudků, které považuje Nejvyšší správní soud za klíčové, nicméně normativní dopady mají všechny rozsudky. Pokud pak byla kritizována krátká legisvakční lhůta předcházející nabytí účinnosti zákona o dani z nabytí nemovitosti, pak pro reakci na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu schází jakákoli legisvakance zcela. Omezená je pochopitelně i dostupnost informací o tom, jaké právní otázky jsou právě řešeny. Výjimkou je agenda rozšířeného senátu, u níž je na webových stránkách Nejvyššího správního soudu možný odklon avizován, takže v případě potřeby je možné vývoj sledovat a na případné rozhodnutí včas reagovat.

Dopady nedaňové judikatury

Jestliže rozšíření zásady *ignorantia iuris non excusat* i na daňovou judikaturu je poněkud problematické, je nutno dodat, že v míře dvojnásobně to platí pro dopady změny judikatury nedaňové. Toto tvrzení lze ilustrovat na reáliích případu, v němž se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou režimu tzv. zpevněných ploch z hlediska daně z nemovitosti. Na počátku stála změna judikatury Nejvyššího soudu, který nově zaujal právní názor, že místní komunikace je samostatnou věcí v právním smyslu a nejedná se tedy o součást pozemku, na němž je zbudována.³⁹ Nejvyšší správní soud posléze (ve věci, která neměla s daněmi nic společného) z uvedeného judikatorního obratu vyvodil, že totéž platí i pro účelové komunikace.⁴⁰ Právě toto rozhodnutí Nejvyššího správního soudu se stalo pro správce daně důvodem, pro který dospěl k novému závěru, že zpevněné plochy nacházející se uvnitř areálu daňového subjektu (spojující jednotlivé objekty uvnitř areálu) jsou ve skutečnosti účelovou komunikací a jakožto samostatná nemovitá věc podléhají dani ze staveb, která tehdy byla násobně vyšší než daň z pozemku.

Nejvyšší správní soud (vedle otázek týkajících se povahy dané plochy) se v uvedeném rozhodnutí vyjádřil též k námitkám daňového subjektu, že není možné, aby byla dodatečně změněna jeho daňová povinnost pouze proto, že se změnila judikatura v oblasti, která nemá s daněmi nic společného. Nejvyšší správní soud k tomu uvádí: že „určité sjednocení judikatury v náhledu na zpevněné pozemky, plynoucí z rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 As 62/2008, nelze aplikovat zpětně k tíži daňového subjektu. (...) Daně lze podle čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod ukládat jen na základě zákona. Daňovému subjektu, jenž je povinen plnit daňové povinnosti bez předchozího rozhodnutí správce daně, musí ze zákona jednoznačně plynout, co je předmětem zdanění. Jen tak může svým povinnostem řádně a včas dostát.“⁴¹

Vedle potvrzení teze o nepřipustnosti retroaktivních důsledků judikatorních změn k tíži daňového subjektu z citované úvahy Nejvyššího správního soudu vyplývá, že není možné rozlišovat mezi judikaturou bezprostředně navazující na ustanovení daňových zákonů a zbývající částí soudní praxe. **I změna judikatury ve zdánlivě nesouvisející právní**

oblasti tak za určitých okolností může mít daňové konsekvence, což samozřejmě nepříznivě ovlivňuje právní jistotu daňových subjektů.

Soudcovské dotváření práva v daňovém právu a jeho limity

Vedle obecných otázek souvisejících s normativním působením judikatury je třeba se ptát, zda existují nějaká specifika daňového práva ovlivňující rozsah soudcovského dotváření práva. V této souvislosti se někdy hovoří o uzavřenosti určitých právních odvětví, přičemž daňové právo mezi ně (vedle práva trestního) patří.⁴² Funkci **uzavření psané úpravy**⁴³ sehrává právě princip *nullum tributum sine lege*. Důsledkem jsou pak závěry o zákazu analogie v neprospěch, výkladu *in dubio mitius*, či dokonce vyloučení možnosti soudcovského dotváření práva v těchto oblastech (tj. judikování výhradně *secundum et intra legem*, nikoli však *praeter legem*). Druhou stranou téže mince je pak **požadavek na jednoznačnost (určitost) daňových zákonů, neboť jejich nedostatky není možné překlenout výkladem** tak, jak je to možné v soukromoprávních vztazích.

Je zřejmé, že využití neurčitých (tj. sémanticky nejasných) pojmů se nevyhne ani daňové právo, neboť v textu zákona není možné postihnout vše, k čemu může v reálném životě dojít.⁴⁴ Zákonodárce užívá neurčité pojmy tam, kde se rozhodne ponechat širší prostor pro orgány aplikace práva, které mohou zvážit konkrétní skutkové okolnosti pojednávané věci.

Příkladem využití neurčitého pojmu v daňovém zákonodárství je znění § 23 odst. 10 ZDP, dle něhož se pro zjištění základu daně vychází z účetnictví, **pokud nedochází ke krácení daňové povinnosti jiným způsobem**. Důvodnost takto vágní úpravy je spatřována „... v možnosti, která je správci daně poskytnuta, zamezit daňovým únikům při takových transakcích, při nichž daňový subjekt záměrně činí úkony pro něj nevýhodné, úkony mezi kapitálově či personálně spojenými osobami, úkony realizované třetími osobami účelově zapojenými do obchodních řetězců, jejichž účast v nich nemá jiný ekonomický smysl než zkrácení daňové povinnosti apod.“⁴⁵

Obdobnou funkci v platném právu sehrává doktrinární institut zneužití práva.⁴⁶ „Zneužitím práva je situace, kdy někdo

39 Rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního kolegia 31 Cdo 691/2005 ze dne 11. 10. 2006

40 Rozsudek Nejvyššího správního soudu 5 As 62/2008-59 ze dne 11. 9. 2009.

41 Rozsudek Nejvyššího správního soudu 2 Afs 75/2011-109 ze dne 1. 2. 2012.

42 K problému srov. Kühn, Z.: Aplikace práva ve složitých případech, cit. shora, str. 213 a násl., příp. Melzer, F.: Metodologie nalézání práva, 2. vydání, C. H. Beck, Praha, 2011, str. 236 a násl.

43 Koncept uzavírání, resp. otevírání textu zákona je v teorii používán při zkoumání funkcí principů v právu, z česky psané literatury srov. např. Kühn, Z.: Aplikace práva ve složitých případech, cit. shora, příp. Tryzna, J.: Právní principy a právní argumentace, AUDITORIUM, Praha 2010.

44 Stejně tak je nutno tolerovat určitou míru nedokonalosti, „nenarušují-li ovšem podstatu uvedených pravidel a nedochází-li k nim systematicky nebo úmyslně“, srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu 2 Afs 137/2005-66 ze dne 12. 4. 2006.

45 Rozsudek Nejvyššího správního soudu 5 Afs 151/2004-73 ze dne 28. 7. 2005.

46 V textu daňového řádu ani jiného daňového předpisu se o zákazu zneužití práva nedočteme ani slovo, jedná se o konstrukt vytvořený právní teorií a tuzemskou, resp. evropskou judikaturou. Srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu 1 Afs 107/2004-48 ze dne 11. 10. 2005, rozhodnutí SDEU ve věci Halifax ze dne 21. 2. 2006, C-255/02. Z četné literatury pak lze odkázat např. na práci Nováková, P., Lichnovský, O.: O obcházení zákona ve věcech daňových, Právní rozhledy, roč. 2008, č. 4, str. 125-130.

vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti (...) Výkonu práva, který je vlastně jeho zneužitím, proto soud neposkytne ochranu.⁴⁷ V obou případech se jedná o nástroje, jimiž orgán aplikace práva může **otevřít zdánlivě uzavřený systém psaného práva a vyvodit závěr, pro který jinak není možné najít v zákoně oporu.**

Nelze však přehlížet, že se jedná o instituty svou povahou výjimečné, které musejí být používány střídme a v žádném případě nemohou sloužit jako nástroje k potírání legitimní daňové optimalizace, jak ji ve své judikatuře vymezuje Nejvyšší správní soud. Rozhodovací činnost správních soudů není určena k tomu, aby cestou soudcovské tvorby práva byly dodatečně zpřesňovány nejednoznačné zákony či dokonce napravné legislativní chyby.⁴⁸

Zřejmě nejpodrobnější argumentaci nabízí Nejvyšší správní soud v usnesení rozšířeného senátu 7 Afs 54/2006. V daném případě si Nejvyšší správní soud byl vědom skutečnosti, že jazykové vyjádření právní normy se ocitlo v rozporu se základním principem konstrukce daně z přidané hodnoty, jímž je princip neutrality, i skutečnosti, že akceptací jazykového výkladu právní normy bude daňový subjekt zvýhodněn oproti jiným plátcům ve srovnatelném postavení a budou též kráceny příjmy veřejných rozpočtů. Přesto Nejvyšší správní soud zaujal stanovisko, že „je třeba důsledně trvat na tom, aby podmínky zakládající daňovou povinnost (těmi je nutno rozumět i podmínky omezení práva svoji daňovou povinnost snížit) byly stanoveny v zákoně dostatečně jednoznačným způsobem. Přípuštění opaku by bylo popřením požadavku legality zdanění (čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod) a principů právního státu (důraz přidán, pozn. O. M.), z nichž vyplývá, že úmysl zákonodárce musí být vyjádřen způsobem, který odpovídá požadavkům na určitost a jasnost právních předpisů v podmínkách právního státu. Není-li tomu tak, nelze příslušná ustanovení aplikovat k tíži soukromé osoby, nýbrž k tíži státu.“⁴⁹ Nejvyšší správní soud dále upozornil na jednostrannou povahu daňového práva, kterou „nutno rozumět to, že daňový subjekt je povinen státu odvádět daň, aniž by za to dostával odpovídající protiplnění svázané přímo či nepřímo s tím, že, či příp. v jaké výši daň zaplatil (...) ukládání daňových povinností – právě pro jejich takto vnímanou jednostrannou povahu – vyžaduje, podobně jako ukládání veřejnoprávních sankcí, zajištění dostatečné míry právní jistoty tomu, kdo má daňové povinnosti plnit, tedy soukromé osobě.“⁵⁰

Zákonodárce tedy v demokratickém právním státě nese

47 Baxa, J. in Baxa, J. a kol.: Daňový řád – komentář, Wolters Kluwer, Praha 2011, str. 59.

48 Freedman, J.: Interpreting Tax Statutes: Tax Avoidance and the Intention of Parliament, Law Quarterly Review, Vol. 123, str. 74.

49 Usnesení rozšířeného senátu 7 Afs 54/2006, cit. shora, odst. 57.

50 Tamtéž, odst. 61.

51 Tamtéž, odst. 62.

52 Srov. např. nález I. ÚS 643/06 ze dne 13. 9. 2007.

53 Takto v české literatuře např. Melzer, F.: Metodologie nalézání práva, cit. shora, str. 208 nebo Wintr, J.: Metody a zásady interpretace práva, AUDITORIUM, Praha 2013, str. 146 a násl.

54 Srov. Berger, W. a kol.: Směrnice ES o dani z přidané hodnoty, VOX, Praha 2010, str. 73.

55 Srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu 2 Afs 75/2011, cit. shora.

56 Viz judikatura Nejvyššího správního soudu citovaná v předešlých částech práce.

odpovědnost za to, že do zákona odpovídajícím způsobem promítne svůj záměr tak, aby se jednotlivec mohl spokojit s tím, že se spolehne na **prosté znění zákona** (*verba legis*). Teleologický výklad v neprospěch sice není přímo vyloučen, nicméně „zásadně nemůže obsah rozhodných právních norem daňového práva korigovat v rozporu s jejich prostým významem v neprospěch plátce.“⁵¹

Právě v této rovině lze spatřovat funkce principu *in dubio mitius* (příp. *in dubio pro libertate*), který je užíván v judikatuře Ústavního soudu a který velí v pochybnostech uplatnit výklad ve prospěch daňového poplatníka.⁵² Někteří autoři validitu tohoto argumentu zpochybňují, když zejména poukazují na to, že neslouží k tomu, aby jednotlivec přišel s jakoukoli výkladovou alternativou a na základě takto vytvořených pochybností se domáhal jejího upřednostnění jakožto mírnější.⁵³ Zde také leží praktické úskalí uplatňování tohoto argumentu, neboť aplikující orgán zpravidla reaguje konstatacím, že předestřené výkladové alternativy nejsou rovnocenné a pochybnosti tedy neexistují. Vyhrazení použití argumentu pro případy, kdy se jedná o skutečně rovnocenné varianty, příliš mnoho neřeší, neboť o existenci pochybností opět rozhoduje orgán aplikace práva.

Objektivnější způsob uplatnění zásady *in dubio mitius* spočívá v tom, že **uzavírá systém psaného práva**. Daňový subjekt je proto oprávněn (a to právě na základě čl. 11 odst. 5 Listiny) **spolehnout se na slova zákona** a zásadně není povinen domýšlet si, zda by si např. vnitřní logika právního odvětví či možný úmysl zákonodárce nevyjádřený v zákoně nežádala, aby svůj příjem z opatrnosti zdanil, byť to po něm zákon nevyžaduje.⁵⁴ Opět lze připomenout, že daňový subjekt si svou daňovou povinností vyčísluje sám⁵⁵ a daňová optimalizace je legitimním počínáním daňového subjektu.⁵⁶

V daňověprávní literatuře se lze setkat i s pohledem, který upřednostňuje systémové principy na úkor textu zákona, Berger dokonce v souvislosti s DPH hovoří o „... *stanovení cíle a jeho charakteru nebo značích a principech, na nichž je systém založen*“ přičemž rysem těchto označení je společný cíl, jímž má být to, že „zákonu má být odebrána nadřazená pozice, aby bylo při výkladu ustanovení dosaženo souladu s cíli a účelem daně z přidané hodnoty.“ Tento na první pohled atraktivní přístup je ovšem dvojsečný: politickou legitimitu totiž upozaďuje ve prospěch jakýchsi apriorních cílů, aniž je zřejmé, kdo je oprávněn tyto cíle stavět. Pokud je legitimovaným subjektem zákonodárce, pak je třeba požadovat, aby daňovým subjektům nestanovil jen cíle a principy, ale též pravidla, na která je možné se spolehnout.

Takovéto uplatňování zásady *in dubio mitius* se nevylučuje s protichůdnými koncepty, které naopak psanou úpravu otevírají (zejm. koncept zneužití práva), nýbrž se s nimi vzájemně doplňuje. Právo spolehnout se na znění zákona končí totiž právě tam, kde končí daňová optimalizace a jedná se již o počínání, jehož jediným (či výrazně převažujícím) motívem je získání neoprávněné daňové výhody. Z opačné strany nazíráno: pokud daňový subjekt legitimně volí za účelem dosažení svých ekonomických cílů řešení, které je pro něj výhodnější než v úvahu připadající řešení jiná, nejde o krácení daně, nýbrž legitimní daňovou optimalizací.

Budoucnost daňových zákonů

De constitutione lata v České republice platí, že daně mohou být stanoveny na základě zákona. Přímou na ústavní úrovni tak je chráněn nejen požadavek legality (akcentující zejména nutnost existence pravidel, která budou obecná, dostupná a předvídatelná), ale i požadavek legitimacy, který je naplňován tím, že o rozložení daňové zátěže rozhoduje demokraticky legitimovaný zákonodárce. Platí-li při kontrole ústavnosti princip, že přijímání daňových zákonů je otázkou prioritně politickou a prostor pro zásah Ústavního soudu se otevírá až tehdy, je-li zákonná úprava extrémně disproportcionální,⁵⁷ neznamená to nic méně, než že při vyloučení v podstatě extrémních situací jde o věc politického konsenzu, resp. diskrece zákonodárce, co bude zdaněno. Nelze v této souvislosti nepřipomenout poněkud jízlivou poznámku Ústavního soudu, který označil myšlenku zdanit jako příjem *daň, poplatek či jinou povinnou platbu za originální*, leč i takový postup zákonodárce shledala většina Ústavního soudu ústavně konformní.⁵⁸

Takto pojímané panství normotvůrce nad obsahem daňových zákonů však musí mít i druhou stranu. Tou je legitimní očekávání daňového poplatníka, že zákonodárce přijal úpravu, kterou reálně přijmout chtěl a že se tedy jeho úmysl kryje se slovy zákona. Jinými slovy řečeno, bude-li daňový poplatník postupovat podle slov zákona, nesmí být ve své důvěře zklamán a vystaven situaci, že mu stát prostřednictvím svého orgánu sdělí, že byť to ze zákona zcela nevyplývá, mohl daňový poplatník předpokládat, že jeho počínání bude mít daňové důsledky a podle toho vyčíslit svou daňovou povinnost.

Daňové zákony v sobě mají vnitřně zakódovaný jistý stupeň snahy adresátů obejít stanovená pravidla. To plyne již ze samotného fenoménu daňové optimalizace, čili plánování obchodních transakcí tak, aby pro daňový subjekt znamenaly co možná nejmenší zatížení. Do stavu trvalého napětí se tak dostávají principy daňové spravedlnosti a rovnosti na straně jedné, a předvídatelnosti práva a právní jistoty na straně druhé. Již tento konflikt sám o sobě představuje závažný problém. Ničím jiným než aktualizací tohoto pnutí jsou konkrétní projevy nežádoucího chování, s nimiž se současný stát musí vypořádat. Může se jednat o stále častější využívání útočišť daňových rájů, jež ohrožuje rozpočtové zdroje mnoha evropských států, i o vysloveně kriminální kolotočové podvody, které zneužívají specifika evropského systému daně z přidané hodnoty.

Není proto příliš překvapivá tendence oslabovat postavení zákona ve prospěch jiných technik právní regulace, které budou odolnější proti svému obcházení. Obecně platí, že vyšší pravděpodobnost obcházení vykazuje kazuistická úprava, tj. taková, která popisuje jednotlivé předpokládané situace a následně jim připisuje řešení. Je zjevné, že dříve nebo později bude identifikována situace, která zamýšlena nebyla. Nižší riziko v tomto směru spatřujeme v úpravě, která je obecná a současně vymezuje dostatečně srozumitelným způsobem účel – otevírá se tak možnost vyplnění mezery přezkoumatelným dotvářením práva.

Na tomto myšlenkovém principu je vybudován koncept obecných ustanovení proti vyhýbání se dani (GAAR).⁵⁹ Jejich zásadní úskalí (v případě nesprávného používání) však spočívá v tom, že jejich prostřednictvím dojde k úplné eli-

minaci předem daných pravidel a jejich nahrazením vágními konstrukty, přičemž vyplnění neurčitých pojmů se stane věcí aplikační praxe. Právě takovéto vyprázdňování obsahu zákona se však podle našeho názoru ocitá za hranicí principu *nullum tributum sine lege*. Úkolem správce daně je kontrolovat zákonnost postupu daňových subjektů a nikoli dotvářet právo. Nikoli nadarmo se říká, že *kde soudí ten, kdo obviňuje, tam platí násilí, nikoli zákon*.⁶⁰

Varovat je třeba zejména před snahou nahradit jednoznačné ustanovení zákona interními instrukcemi daňové správy. Ty sice mají potenciál poskytnout adresátům práva informace o tom, jak daňová správa bude přijaté daňové zákony vykládat, což však neznamená, že tyto instrukce mohou působit normativně tak, jak tomu je u judikatury.⁶¹ Zatímco požadavek určitosti a srozumitelnosti mohou být touto cestou splněny, nedostatek jejich politické legitimacy takto zhojen být nemůže.

Článek 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod tak můžeme číst nejen jako ústavní zmocnění zákonodárce k přijímání zákonů zakládajících daňovou povinnost (a tím zasahujících do práva na ochranu majetku), ale současně jako **ústavně zaručené právo jednotlivce na existenci předem známých pravidel zdanění přijímaných orgánem disponujícím politickou legitimitou**.

Platí-li předpoklad, že rozložení daňového zatížení je primárně politickou otázkou, do níž nemá mnoho co mluvit ani Ústavní soud, pak je nutné jedním dechem dodat, že demokratickou legitimitu parlamentu nemůže nahradit ani judikatura, ani exekutivní normotvorba. Pokud mají být daně i nadále předmětem politického boje, pak je nezbytné nutné, aby si politická reprezentace byla této své odpovědnosti vědoma již v průběhu legislativního procesu a nikoli až ve chvíli, kdy se přehlasovaná menšina obrací na Ústavní soud. Primárním cílem správy daní není to, aby se daň snadno spravovala, nýbrž to, aby rozložení daňového zatížení odpovídalo společenskému konsenzu. Analyzovaná judikatura naznačuje, že nešvary normotvorné činnosti se v posledku obracejí proti veřejným rozpočtům.

Za současného stavu je tedy zákon jako výron činnosti demokraticky legitimovaného zákonodárce nenahraditelný, neboť jde o určování pravidel na základě politické vůle a nikoli o technokratickou diskusi o hledání *objektivně správných řešení*.⁶² Nahrazení zákona jinými prameny práva by tak znamenalo nic méně než opuštění principu *no taxation without representation*.

✿ Autor je advokátem a externím spolupracovníkem katedry ústavního práva a politikologie Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

57 Podrobněji Moravec, O.: Co všechno si může dovolit demokraticky legitimovaný zákonodárce, cit. shora.

58 Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 24/07 ze dne 31. 1. 2008.

59 Z anglického *General anti-avoidance rules*. V česky psané literatuře z poslední doby srov. např. práci Sobotkové, V.: Agresivní daňové plánování, Daně a právo v praxi, roč. 2013, č. 4, str. 32 a násl.

60 Syrus Publilius. K této reminiscenci mě inspirovala přednáška JUDr. J. Kobičky.

61 Tyto interní instrukce, metodické pokyny apod. se naopak nepřímo stávají předmětem soudního přezkumu v řízeních o žalobách ve správním soudnictví.

62 V podstatě se jedná o obdobu současných diskusí o rozpočtové odpovědnosti, finanční ústavě a omezení kompetencí demokraticky legitimovaných orgánů ve prospěch odborníků, ať již se jedná o ekonomy nebo ústavní právníky, k tomu srov. příspěvky ve sborníku Šimíček, V. (ed.): Finanční ústava, cit. shora.

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

• ve čtvrtek 29. května 2014
palác Dunaj, sál v přízemí

Náhrada škody v novém OZ

Lektorka: JUDr. Marta Škárová, předsedkyně senátu Nejvyššího soudu

Číslo semináře: 41431

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 22. května 2014

• ve čtvrtek 5. června 2014
suterén paláce Dunaj
– taneční sál Plamínek

Věcná práva k věci cizí

Lektoři: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu
JUDr. Petr Lavický, Ph.D., Právnická fakulta MU Brno

Číslo semináře: 41408

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 29. května 2014

• ve středu 18. června 2014
palác Dunaj, sál v přízemí

Společnost s ručením omezeným po 1. 1. 2014

Lektor: JUDr. Josef Holejšovský, předseda senátu Vrchního soudu v Praze,
spolupracující s PF ZČU

Číslo semináře: 41434

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 11. června 2014

• ve čtvrtek
26. června 2014
palác Dunaj, sál v přízemí

Rozhodování soudů v oblasti věcných práv v NOZ – změny a hmotněprávní a procesní souvislosti

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

Číslo semináře: 41430

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. června 2014

• ve dnech
18. – 19. září 2014
a 29. září – 3. října 2014
Národní 16
– Kaňkuv palác, 3. patro

kurz Mediace – BASIC

Lektoři: Patrick Van Leynseele, mediátor, arbitr, advokát a partner vlivné bruselské advokátní kanceláře
JUDr. Martina Doležalová – advokátka, předsedkyně sekce ADR ČAK, spoluautorka zákona o mediaci
PhDr. Andrea Matoušková, lektorka a školitelka mediace, mediátorka a zkušební komisařka jmenovaná Ministerstvem spravedlnosti pro zkoušky z mediace dle zák. č. 202/2012 Sb.
Ing. Vladimír Náleška – Interquality, s. r. o. – specialista v oblasti vyjednávání, školitel v desítkách českých i zahraničních společností
Kurz bude tlumočen z a do angličtiny.

Číslo semináře: 41433

Poplatek za seminář: 23 200 Kč

Uzávěrka přihlášek: 18. srpna 2014

- ve dnech
15. – 17. října 2014
Národní 16
- Kaňkův palác, 3. patro

Třídenní nástavbový kurz rodinné mediace

Lektoři: PhDr. Mgr. Jeroným Klimeš, psycholog se zaměřením se na psychologii rodiny
Mgr. Eva Pávková, psycholožka, mediátorka, vedoucí oddělení psychologů Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí
JUDr. Tomáš Štindl, soudce Okresního soudu v Berouně, prakticky působící v oblasti opatrovnické agendy
Mgr. MUDr. Markéta Škutová, advokátka, zapsaná mediátorka se specializací na rodinnou mediaci

Číslo semináře: 41424

Poplatek za seminář: 10 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 6. října 2014

- ve dnech
12. – 13. listopadu 2014
Národní 16
- Kaňkův palác, 3. patro

2-days Masterclass business mediation in action – pouze v angličtině

Lektoři: Patrick Van Leynseele, mediátor, arbitr, advokát a partner vlivné bruselské advokátní kanceláře
JUDr. Martina Doležalová, advokátka, předsedkyně sekce ADR ČAK, spoluautorka zákona o mediaci

Číslo semináře: 41426

Poplatek za seminář: 11 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 5. listopadu 2014

Semináře probíhají většinou v přízemí paláce Dunaj, Praha 1, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), pokud není uvedeno jiné místo konání, obvykle od 9.00 do 16.00 hodin. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, www.cak.cz vlevo pod odkazem Pro advokáty, Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz. Po potvrzení příjmu přihlášky odborem výchovy a vzdělávání ČAK (a tím zařazení na seminář), uhradí přihlášení účastníci příslušný účastnický poplatek (vložené), který je včetně DPH v zákonné výši, na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře a pětimístného evidenčního čísla advokáta u ČAK (objednatel) bez pomlčky či lomítka (např. 4140100333). Kopii dokladu o úhradě nechť účastníci vezmou s sebou na seminář, daňový doklad (faktura) jim bude po konání semináře zaslán do datové schránky. Zálohové faktury nevystavujeme. Zaplacené vložné se bez písemné omluvy zasláné odboru výchovy a vzdělávání ČAK, nejméně tři dny před konáním semináře, nebo v případě nepřítomnosti přihlášeného účastníka na semináři, nevrací. Sál je klimatizován. K dispozici je automat na kávu a minerální voda. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače - 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Pro advokáty, Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pí Marie Knížová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ Mgr. OLGA ŠENFELDOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

- v úterý 20. května 2014

NOZ – přehled zásadních změn, které do lidského života přinese nový civilní kodex – Z POHLEDU SPOLUAUTORA

Lektor: JUDr. Václav Bednář, člen rekodifikační komise k novému občanskému zákoníku, akademický pracovník na PF UP v Olomouci

Číslo semináře: 68409

Poplatek za seminář: 800 Kč

Uzávěrka přihlášek: 13. května 2014

- v úterý 29. května 2014

Zánik manželství ve vztahu k péči soudu o nezletilé

Lektoři: Mgr. Petr Sedlák
JUDr. Renata Šínová, Ph.D.

Číslo semináře: 68410

Poplatek za seminář: 800 Kč

Uzávěrka přihlášek: 22. května 2014

• v úterý 17. června 2014

NOZ v pracovněprávních vztazích**Lektor: JUDr. Jaroslav Stránský, odborný asistent katedry pracovního práva a sociálního zabezpečení PF MU v Brně**

Číslo semináře: 68411

Poplatek za seminář: 800 Kč

Uzávěrka přihlášek: 10. června 2014

• ve čtvrtek 19. června 2014

NOZ – Dědické právo – Z POHLEDU SPOLUAUTORA**Lektor: JUDr. Václav Bednář, člen rekodifikační komise k novému občanskému zákoníku, akademický pracovník na PF UP v Olomouci**

Číslo semináře: 68412

Poplatek za seminář: 800 Kč

Uzávěrka přihlášek: 12. června 2014

Semináře se konají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době **od 9.00 do 16.00 hodin (pokud není na pozvánce uvedeno jinak)**. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: **hladka@cakbrno.cz** a poukáží příslušný **účastnický poplatek** (tj. 800,- Kč včetně DPH v zákonné výši) na účet **6724361001/2700**, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 6840101234). **Doklad o úhradě vezměte s sebou.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod. Blíže informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401 pi Hladká.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

Konference o ADR na půdě parlamentu

Dne 10. dubna 2014 se v budově Poslanecké sněmovny konala odborná konference Soudcovské unie ČR na téma „**Zvýšení efektivity soudnictví – alternativní řešení sporů v ČR**“, kterou zařadil ústavněprávní výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Konferenci moderovali viceprezidenti Soudcovské unie ČR Mgr. Daniela Zemanová a JUDr. Tomáš Novosad; úvodní slovo pronesl JUDr. Tomáš Lichovník (prezident Soudcovské unie) a JUDr. Jeroným Tejc (předseda ústavněprávního výboru PS PČR).

Celá konference se nesla duchem otevřenosti Soudcovské unie alternativním způsobům řešení sporu, neboť nápad nových sporů k řešení soudům je od začátku tohoto roku enormní. Cílem konference bylo zejména vytipovat všechny ty spory, jejichž řešení je možné a vhodné přenechat jiným subjektům oprávněným k této činnosti.

Za tím účelem byli na konferenci pozváni:

Ministryně spravedlnosti JUDr. Helena Válková, CSc., která je znalkyní a velkou zastánkyní těchto alternativních postupů, zejména mediace; ve svém projevu podpořila tuto konferenci i snahu o zefektivnění mediace na základě zkušeností MS zejména z oblasti zkoušek mediátora na Ministerstvu spravedlnosti.

Doc. JUDr. Alena Macková, PhD., z katedry občanského práva Univerzity Karlovy v Praze přednesla příspěvek *Alternativní řešení sporů z pohledu akademické obce*, ve kterém se zaměřila na ty alternativní postupy a procesy, které jsou ukončeny vykonatelným právním titulem.

JUDr. Petra Polišínská z Nejvyššího soudu ČR (vedoucí oddělení evidence judikatury) analyzovala úpravu alternativních řešení sporů v jiných státech EU a zmínila judikaturu soudů ČR.

Pohled veřejného ochránce práv vnesl do konference

JUDr. Stanislav Křeček, který zdůraznil nutnost kvality oné třetí zprostředkující osoby a jak tuto kvalitu zajistit.

Velká pozornost byla upřena na příspěvek České advokátní komory, kterého se ujala po úvodním slovu JUDr. Davida Uhlíře, místopředsedy představenstva, vedoucí sekce ADR ČAK JUDr. Martina Doležalová. Shrnula zkušenosti advokátů ze spolupráce s českými i moravskými soudci v mediaci a nabídla v této souvislosti spolupráci soudcům při vzdělávání soudců v oblasti mediace, a to na základě zákonných pravomocí, které Komoře přiznává zákon č. 212/2012 Sb., o mediaci. Pozornost byla věnována na základě dotazů též zkouškám mediátora na Komoře a v této souvislosti trendům v zahraničí posilovat zejména evaluativní mediaci, včetně evaluativních posudků, které poskytují třetí strany. Podána byla též zpráva týkající se mezinárodní komparace v oblasti uplatnění evropské směrnice o mediaci v jednotlivých evropských zemích a navrhovaných postupech Evropské komise.

Odpoledne pak bylo věnováno specifickým alternativním způsobům řešení soukromých sporů před Českým telekomunikačním úřadem, který řeší spotřebitelské spory v oblasti elektronické komunikace a poštovních služeb (příspěvek přednesla Mgr. Šárka Němečková, ředitelka odboru legislativního a právního ČTÚ) a dále sporům před Českým finančním arbitrem.

Konferenci ukončila pak 1. náměstkyně ministryně spravedlnosti JUDr. Hana Marvanová a JUDr. Mgr. Pavel Molek, LL.M., Ph.D., z katedry ústavního práva Masarykovy univerzity v Brně, který přednesl příspěvek týkající se nezádatelného práva osob na přístup k soudu, a tudíž relativně skeptického k alternativním způsobům řešení sporu, pokud by měly být jeho konečným řešením.

✿ JUDr. MARTINA DOLEŽALOVÁ, vedoucí sekce ADR ČAK

17.

POZVÁNKA NA SPORTOVNÍ HRY ČESKÉ ADVOKACIE

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

Česká advokátní komora pokračuje v pořádání úspěšné společenské sportovní akce a dovoluje si vás a vaše rodinné příslušníky co nejsrdečněji pozvat na

17. ROČNÍK SPORTOVNÍCH HER ČESKÉ ADVOKACIE

zaměřený na sport, relaxaci a společenské setkání.

Místo konání: Areál střediska vrcholového sportu v přírodním prostředí anglického parku města Nymburk, který bude vyhrazen v daném termínu pouze advokátům. V případě nepříznivého počasí se mohou všechny sportovní akce uskutečnit v prostorných halách.

Doba konání: od 3. 10. 2014 (pátek), příjezd od 16.00 do 22.00 hodin, do 5. 10. 2014 (neděle), odjezd do 12.00 hodin

Účast: Advokátky, advokáti, pracovníci advokacie a rodinní příslušníci v předpokládaném počtu kolem 230 osob (ubytovací kapacita).

Program sportovních soutěží: Mezi jednotlivými regiony bude organizována soutěž ve volejbalu smíšených družstev, basketbalu dle zájmu a kopané dle zájmu.

Pro usnadnění a urychlení organizace by organizátoři uvítali, aby účastníci již přihlašovali celá družstva nebo si je vytvořili hned po příjezdu na místě samém.

Kromě toho je možnost individuálního sportování ve stolním tenisu, tenisu, nohejbalu, minigolfu, atletice, plavání a posilování se saunou a soláriem.

Budou vítáni i ti, kteří chtějí pouze své přátele povzbudit a budou mít zájem o prohlídku areálu města Nymburka, přičemž mohou využít krytého plaveckého bazénu, sauny, solária a relaxačního centra. Upozorňujeme, že výdej večerí končí ve 21.00 hodin.

K dispozici je restaurace, večer s tancem a živou hudbou.

Ubytování: Hotelového typu v jedno- až třílůžkových pokojích se sprchou a toaletou.

Náklady: Účastnický poplatek za osobu činí 1500 Kč (děti do 12 let 750 Kč) a zahrnuje ubytování, snídaně, obědy, večere a nájem sportovního areálu.

Přihlášky: S ohledem na omezenou kapacitu na straně jedné, a na nezbytnost naplnit požadovanou účast 230 osobami na straně druhé, prosíme o zaslání závazných přihlášek na e-mailovou adresu: dobra@cak.cz nejpozději do 19. září, spolu se zaplacením účastnického poplatku na účet č. 12432011/0100, variabilní symbol 2014, konstantní symbol 308.

Odhlášení: Zašlete též na adresu dobra@cak.cz. Pokud bude odhlášení doručeno **nejpozději do 26. září (včetně)**, účastnický poplatek se v plné výši vrací. Po tomto termínu již není možné (vzhledem k rezervaci pokojů a nemožnosti je znovu obsadit) účastnický poplatek vrátit.

Po 19. září 2014 organizátorky sportovních her vaši přihlášku písemně potvrdí s podrobnější informací. V případě, že by plánovaná akce byla odvolána pro nedostatečný zájem, bude vám účastnický poplatek vrácen.

Advokátní profese v časech nesouměřitelnosti: diskusní večer o advokacii a etice

Mezi dvěma obrovitými plátny, zobrazujícími volbu krále Jiříka a Husa na koncilu, známými díly Brožíkovými,¹ umístěnými v radním sále pražské staroměstské radnice, se měla štěstí uskutečnit 12. března 2014 panelová diskuse „Advokacie – byznys nebo součást výkonu spravedlnosti?“ Pořadatelkou byla Pro bono aliance, činně tímto oslavující 10 let svého působení. Konferenční panel tvořila silná sestava: bývalá soudkyně a nynější senátorka Eliška Wagnerová, právní historik a nový děkan PF UK Jan Kuklík, advokát a předseda ČAK Martin Vychopeň, advokáti Vítězslav Dohnal a František Korběl; panel moderoval advokát Štěpán Holub.

V úvodním vystoupení V. Dohnal poukázal, že jako advokát se setkává ve společnosti s výraznou odtažitostí laiků vůči advokátům, na druhé straně i se značnou uzavřeností advokacie vůči dění ve společnosti, spíše se stupňující; za posledních asi sedm let nezaznamenal žádný posun v pozitivním směru. Senátorka E. Wagnerová dosti kriticky poukázala na závažná etická pochybení některých advokátů. Podtrhla zásadní úlohu a zodpovědnost komor vymáhat dodržování etických postupů. Dnešek má podle ní v tomto ohledu zásadní nedostatky. Komora jeví podle ní tendenci vykládat text svých předpisů úzce, přitom případná etická pochybení některých jejích členů zásadním způsobem ovlivňují obraz advokacie ve veřejnosti. K vytvoření negativní pověsti advokacie jako celku stačí jen několik málo negativních případů. Pro ilustraci poukázala na případ manželů advokátů, pravomocně odsouzených za trestné činy, jichž se dopustili při snaze dostat z jimi vlastněné nemovitosti nájemníci, a přesto zůstávajících nadále členy Komory.

Předseda ČAK M. Vychopeň poukázal na skutečnost, že zdaleka ne o všech případných pochybeních se ČAK dozví. Komora neprovádí aktivní kontrolu, ale zkoumá stížnosti; zůstanou-li klienti advokátů pasivní a na jejich případné domnělé pochybení si Komoře nestěžují, nemá možnost zasáhnout. Přesto rozhodně nesouhlasil, že by kárné mechanismy Komory byly nefunkční. Ročně přichází kolem 1600 stížností, z nichž určitý počet je pak dále projednáván a každý rok dojde skutečně k určitému počtu vyškrtnutí z Komory z kárných příčin. Podle něj může vznikat určitý dojem nečinnosti ČAK v této oblasti především vlivem její povinnosti mlčenlivosti, která jí zabraňuje případy medializovat, resp. o nich podrobněji informovat. Neprávem stranou pozornosti zůstává veřejný výběr z anonymizovaných kárných rozhodnutí, vydávaný Komorou každé dva roky jako příručka. Anonymizovaná podoba rozhodnutí ji však činí patrně mediálně méně zajímavou.

Významným diskutovaným okruhem byla otázka úlohy etiky (a potažmo hodnot) v právním vzdělávání, zvláště ve vztahu k advokacii. Děkan Kuklík uvedl, že etický obsah právního vzdělávání pokládá za zásadní problém, který se aktuálně snaží fakulta různými cestami řešit. Zmínil rovněž, že i on cítí tlak občanů a negativní obraz advokacie ve společnosti; na právnickou fakultu mj. chodí dopisy lidí, stěžujících si na různé nekalé postupy advokátů, nesoucí se směrem, aby se fakulta zamyslela, co vlastně vytvořením tak pochybných absolventů umožnila. Na druhé straně se lze podle něho domnívat, že boom advokacie z 90. let je definitivně pryč a míra uplatnění budoucích absolventů v advokátní sféře bude nižší než dosud. Specifickým problémem ve vztahu k etickému obsahu výuky je pro jím vedenou fakultu i velký počet studentů v ročníku. V současnosti existuje samostatný předmět, věnovaný etice, mající volitelný režim a ovšem i limitovaný počet účastníků. Připravuje se další rozvoj a rozšíření, včetně modularizace. Přitom však je třeba zdůraznit, že samostatný předmět o právní etice není dostatečným řešením a etický obsah by měl být i rozptýlen přirozeným způsobem v různých předmětech tam, kde je to funkční. Podstatné pro budoucí rozvoj je zkoumat, které předměty výrazně ovlivňují studenty z hlediska hodnotového, jaké metody jsou pro předávání těchto obsahů vhodné. Kuklík poukázal i na průzkum provedený mezi studenty, v němž se ukázal ostrý rozdíl mezi určitým idealistickým očekáváním či motivací na počátku studia („výuka spravedlnosti“) a její absencí u studentů tázaných na jeho konci.

V. Dohnal doplnil, že se výuka etických a hodnotových obsahů výrazně uskutečňuje na olomoucké fakultě. M. Vychopeň se vyslovil k výuce zvláštního předmětu označeného jako „etika“ na právnických fakultách velmi skepticky a domnívá se, že by měl, pokud existuje, být ponechán v každém případě nanejvýš jako volitelný. Slušnost v sobě člověk buď má, nebo nemá; slušnosti nelze naučit v předmětu o etice, vzniká složitým procesem výchovy, závisí na osobnostních kvalitách. Učit lze jen profesní pravidla ve vazbě na tyto otázky. Studentům vysoké školy však dosud chybí praxe, díky níž by z autopsie znali určité etické problé-

¹ Václav Brožík, Zvolení Jiřího z Poděbrad českým králem, 1897, olej na plátně, 500x730 cm; Jan Hus před koncillem kostnickým, 1883, olej na plátně, 500x800 cm.

my s profesním milieu spojené. ČAK však není v etických otázkách pasivní, letos uspořádala v rámci svých školicích aktivit společně s Nejvyšším státním zastupitelstvím první seminář o etice.

J. Kuklík soudí, že na etické obsahy nelze ve výuce rezignovat. Právo podle něho není jen záležitostí znalostí a dovedností, ale i etické orientace. Přitom sám zaznamenává velmi různé vnímání otázky etických obsahů různými generacemi. Zvláště v 90. letech panovala k jakýmkoli etickým otázkám a hodnotám vůbec značná skepse a u generace, spojené s touto dobou, lze zaznamenat vnímání hodnotení etických obsahů ve výuce jako indoktrinaci. Otázka, jakým způsobem přemýšlení o etických problémech zakomponovat do výuky, zůstává nadále otevřena diskusi. Jednou z možností je i nový, promyšlenější a více individualizovaný způsob užití soudních praxí studentů. Už dříve se soudci v tomto smyslu osvědčili. Ve vztahu k advokacii je třeba tyto možnosti zkoumat. F. Korbel v návaznosti na to upozornil, že v souvislosti s občanským zákoníkem patrně dojde k určitým reformám výuky občanského práva. Tu je možnost zakomponovat především do výuky tzv. obecné části i etická témata. Ostatně, prvních 14 paragrafů zákoníku se podle něj etiky dotýká; upozornil na pojem slušnosti v zákoníku. Ve vztahu k této myšlence vyjádřili někteří členové panelu skepsi. Podle E. Wagnerové náleží myšlenka občanského zákoníku jako základu právního řádu 18. a nikoli 21. století, které má ústavu.

Dalším diskutovaným okruhem byl problém proměn advokátní profese. Zazněl zásadní poukaz na pronikavé změny v profesní přípravě advokátů.² Podle E. Wagnerové se změnila dramatickým způsobem, a zdá se, že ve smyslu negativním. Dříve podle ní platila rovnice jeden školitel = jeden koncipient. Advokáti starších časů se pak koncipientům skutečně intenzivně věnovali a snažili se jim vesměs předat maximum dovedností a znalostí. Oproti tomuto modelu individualizovaného školení se novější časy přinejmenším někde (a zdá se, že mnohde) odvrátily: ve velkých kancelářích existuje školení mezi školitelem a školeným převážně jen na papíře. Pochybným jevem je i možnost advokáta školitele mít více školených než pouze jednoho. Advokátem Davidem Netušilem bylo z pléna vysloveno mínění, že „prvorepublikové“ pojetí advokáta jako „přítele rodiny“, majícího omezený počet dlouhodobých klientů, je minulostí. Dnes lze hovořit nikoli o jednotné advokacii, ale spíše o dvojí nebo trojí advokacii, navzájem dosti různé. Zůstává otázkou, zda by tato pozvolná proměna neměla vést k novým náhledům na problematiku advokacie.

V. Dohnal nastolil v návaznosti provokativní otázku, zda se vůbec dnes advokátní profese může studentům jevit jako profesní perspektiva, schopná uživit. F. Korbel byl mínění, že v tomto ohledu se patrně nacházíme v bodě určitého zlomu. Zdá se, že působení ve státní správě může být pro právníka v určité fázi jeho profesní kariéry perspektivnější než koncipientství v advokacii; domnívá se, že v pomyslné hierarchii atraktivity právních profesí je dnes advokátní koncipientství na samém dně. Tento názor doplnil J. Kuklík míněním, že podle něho je třeba na pomyslném dně hledat spíše vysokoškolské učitele. Oba ovšem mínili

atraktivitu ve smyslu úzce finančním; přitom však existují i jiné roviny, v nichž mohou být právní profese navzájem srovnávány. Není však pochyb, že nezdravá fascinace advokací, která se ve zdejší společnosti zrodila v nestandardní atmosféře 90. let, patrně vyprchává. F. Korbel nastolil ve vztahu k hospodářskému postavení advokacie aktuální téma bagatel v připravované novele o. s. ř., ležící ve sněmovně, předpokládající podle něj v těchto případech neumožnit náhradu nákladů zastoupení. E. Wagnerová pokázala, že právněpolitické tendence se prudce proměňují v reakcích jedna na druhou. Tendence, zjevující se v novele o. s. ř., se zdá být reakcí na „divoký východ“, který u nás panoval. Zastropování přísudku tak, aby nepřekročil jistinu o 100 % by se jí zdálo být přiměřeným. Velkou neřestí je podle Wagnerové rovněž najímání advokátních kanceláří tam, kde věřitel (například město nebo dopravní podnik) má své vlastní právníky. Následující kritická debata o této otázce zabrala určitý čas a ukázala různé názory členů panelu i pléna. Mnozí byli přesvědčeni, že k limitování přísudku je třeba přistupovat nanejvýš opatrně. Některé profesní oblasti (např. zásilkový obchod, založený na drobných částkách, nebo specifické konstelace, např. právní zastoupení v při o bagatelní pohledávku v dalekém městě) může vyloučení či limitace přísudku a nákladů velmi negativně zasáhnout. Na druhé straně zůstává jistě velkou otázkou, jak vymezit v této oblasti zneužití práva. Přitom nemusí jít vždy o případy tak zjevné, jako účelové dělení pohledávek.

V. Dohnal uzavřel debatní setkání názorem, že je především třeba zvyšovat citlivost k etickým tématům. Výuka na fakultách nemůže být založena na obecných rozborech etických otázek, ale měla by stát na příkladech z advokátní a jiné právní praxe, vedoucích k neustávajícímu zamýšlení a hledání hranic, k přemýšlení o tom, co je sporné.

Lze ovšem litovat, že setkání nebyl vyměřen podstatně delší čas, neboť by bývala patrně ještě další chuť diskutovat a některá dílčí témata zůstala stranou. Bude-li však uvedené setkání prvním krokem na cestě, tvořené budoucími dalšími debatními setkáními věnovanými dílčím, úžeji vymezeným otázkám, započala tradice, která by mohla být velmi prospěšná.

✿ Mgr. JAN KOBER,

Ústav státu a práva Akademie věd České republiky, v. v. i.

✿ Zpráva vznikla s podporou RVO: 68378122.

² K této otázce viz i nedávný trefný text Stanislava Balíka v BA 2014, č. 1-2, str. 78-79.

Za JUDr. Ing. Radovanem Karasem

Každého, kdo našeho kolegu Radovana Karase znal, zpráva o jeho nenadálém odchodu musela bolestně zasáhnout. V jeho výrazné, mnohostranné a neopakovatelné osobnosti se projevil všechny peripetie českého právnictví a advokacie ve druhé polovině minulého století.

Radovan Karas pocházel ze staré unhoštské advokátní rodiny. Jeho předci jako advokáti zastupovali ještě před okresním soudem, který měl sídlo v tomto dnes malém městečku, před tím, než se přestěhoval do nedalekého, rychle se rozvíjejícího Kladna. Stejně jako jeho předci, byl ale Radovan Karas nejen právníkem a advokátem, ale i sedlákem. Poté, co v listopadu 1989 byl vrácen jeho rodinně nemovitý majetek v Unhošti a okolí, bylo možné potkat ho často v uličkách městečka za volantem ne nablýskané limuzíny, ale traktoru s vlekem. Přitom byl současně advokátem a velmi vzdělaným člověkem, o čemž svědčily nejen jeho dva akademické tituly.

Předlistopadový režim neumožnil Radovanu Karasovi, aby pokračoval v rodinné tradici a stal se advokátem. Jako mnozí jiní právníci se stejným osudem proto pracoval v letech 1972 až 1990 jako podnikový právník v kladenské Kablovce. V roce 1990 se stal jedním z prvních, kteří stáli u zrodu Unie podnikových právníků České republiky a poté i Komory komerčních právníků České republiky, jejímž byl až do jejího spojení

s Českou advokátní komorou v roce 1996 předsedou. Spojení komerčních právníků a advokátů, v té době velmi citlivá a bouřlivě diskutovaná otázka, bylo i jeho dílem. Byl mezi prvními, kteří myšlenku tohoto spojení přednesli a prosazovali. V roce 1996 se Radovan Karas - spolu s tisíci dalšími bývalými předlistopadovými podnikovými právníky - stal advokátem a v Unhošti se opět, po téměř padesáti letech, mohli klienti obrátit na advokátní kancelář rodiny Karasů.

Radovan Karas navázal na tradici svojí rodiny i tím, že se velmi aktivně angažoval v unhoštské komunální politice a po dlouhou dobu byl členem městského zastupitelstva. Dne 27. ledna 2012, v průběhu galavečera soutěže Právník roku 2011 v Brně, převzal Radovan Karas z rukou předsedy ČAK doktora Martina Vychopně mimořádné ocenění za zásluhy o advokacii. Odchodem Radovana Karase ztratila česká advokacie osobnost, která výrazným způsobem poznamenala její moderní historii.

Čest jeho památce!

JUDr. Michal Račok, první předseda ústředí Unie podnikových právníků a advokát v Praze

Zrnka ze zápisníku zlomyslností II.

Pozvali mne na odbornou sedánku se studenty (docela by se pro ni hodil i pojem „euroinscena- ce“ či „euroseance“), na níž jsme uvažovali o právu proti nekalé soutěži. Mluvílo se též o přemíře předpisů a zazněl i odsudek „legislativní inflace“. Bráně se dotírajícímu klížení očních víček, rázně jsem si zapsal onen výraz a zvýraznil v obou jeho slovech prostřední slabiky. Svým vnitřním hlasem jsem pak zvolal „Oh, la, la!“ a virtuálně se odhlásil od onoho kolokvia, byť v něm nešlo o úplné badatelské banality.

V myšlenkách jsem se vrátil do doby, kdy profesor Milan Jelínek, první polistopadový rektor Masarykovy univerzity a proslulý lingvista, ode mne přejímal jakési služební hlášení. Podivil se, že prý píše tak, aby to lahodilo sluchu, a používám též aliterace,¹ snad abych lépe „prodal“ své návrhy. Nebyl jsem si jist, zda to měla být pochvala či kritika. Reagoval jsem proto zdánlivě spontánně a takovým způsobem, abych pohládl páně rektorovo frankofonní naladění: „To jsem si ani neuvědomil, že používám básnické figury. Jsem vlastně cosi jako komický hrdina Molièrův, měšťák, který se s překvapením dozvídá, že mluví prózou.“ (Ve skutečnosti jsem si rád pohrával s jazykovými výrazy a tahle kratochvíle mi krátila dny, v nichž jsem táhl káru prorektorského úřadu.)

Obloukem myslí jsem se pak dospěl k našemu odbornému sněmování, zticha si znovu zavýskl Oh, la, la a zase se vrátil k zmíněnému zápisu. Slovo legislativa jsem v něm doplňoval zlomyslnými přívlastky, v nichž všech se objevovaly slabiky obsahující jinak obvykle libozvučnou literu „l“. Napadlo mne pak, že *legislativní dílo může být halasně ohlašované; silně medializované; parlamentem schválené, leč ve společnosti málo chválené; zkvalitované s vedlejšími důsledky pro kvalitu; laciné (ve smyslu usilující o popularitu); příliš geniální (založené na falešném předpokladu geniality jeho uživatelů); málo logické (nemělo by být paušálně proklínáno, neboť obvyklý úhel pohledu na lidský úděl není vždy logický); vyvolávající rozklady (to je pravidelná odvolání) i rozlady ve vládní koalici; silové (uplatňuje se spíše síla vládnoucích, než aby cílem byla spravedlnost, účelnost a spolehlivost); formulačně silácké; dílem velmi důkladné a dílem ledabylé; platné jen formálně; poplatné problematickému účelu; plané; spekulativní; racionální i jen racionalizující; slávu slibující; stimulující i simulující („placebo“ vyhlášky); odkloněné od reality.*

Vzpomněl jsem si též na *legislativní díla jakožto plody neprůhledného lobbingu, jimž by slušel přívlastek soutěžně nekalé.* Posléze uvedená myšlenka mně přiměla, abych se znovu virtuálně přihlásil ke kolokviu. Do jeho dění jsem docela příhodně zasáhl prohlášením, že *si nelze představit ideální legislativu, jež by byla přijatelná všem a přivodila dokonalý soulad a ekvivalenci mezi protikladnými zájmy.* Pro sebe jsem si připomenul výrok maďarského ekonoma (Janos Kornai se tuším jmenoval), který prohlásil: *Úplná rovnováha v hospodářských vztazích by připomínala svazek mezi impotentním mužem a frigidní ženou. Také by šlo o rovnováhu, ale málo stimulující.*

Myšlenky z kolokvia u mne ještě doznávaly i doma. Kládl jsem si otázku, co asi ono sezení přineslo přítomným studentům a studentkám. Odpověděl jsem si, že šlo o příklad tak zvaného „plnění aliud“, při němž byl zčásti dosahován jiný účel, než jaký byl oficiálně ohlášen a Evropskou unií placen. Jako mnohé jiné lidské instituce i odborná debata přispívala k párování, ke kultivovanému hledání toho či té, s nimiž by bylo eventuálně možné přenést geny do dalších generací. Taková úvaha mne novým obloukem myslí přivedla ke zjištění, že existuje i *legislativa alibistická.* Právě v minulých dnech jsem totiž objevil její zvlášť pikantní příklad, a to v knize *Tvor společenský, kterou napsal americký profesor Elliot Aronson, přeložila Božena Švehlová a v roce 2012 vydalo nakladatelství Wolters Kluwer ČR.* Na straně 269 tam autor píše: *„V jednom z průzkumů středoškolských studentů 95 procent mužů a 97 procent žen souhlasilo s tím, že muž by měl přestat se svými sexuálními útoky, jakmile žena řekne „ne“. Ale téměř polovina stejných studentů byla rovněž přesvědčena, že když žena říká „ne“, nemyslí to vždy tak. Tato zmatenost přiměla několik vysokých škol stanovit pevná pravidla určující, že páry, které mají schůzku, se musí na jejím začátku jednoznačně dohodnout na svém sexuálním chování a vymezit hranice. S ohledem na problémy spojené se sexuálními scénáři a nepřijemnými (leckdy i tragickými) důsledky špatně pochopených přání a záměrů je pochopitelné, že vysokoškolská řídicí pracovníci by se odvolávali na toto mimořádné bezpečnostní opatření. Současně je třeba poznamenat, že více než jenom několik sociálních kritiků hluboce litovalo tohoto opatření, neboť podporuje přehnaný strach a paranoii, ničí spontánnost milostné schůzky a snižuje vzrušení ze schůzky až k bodu, kdy se podobá výletu do advokátní kanceláře.“*

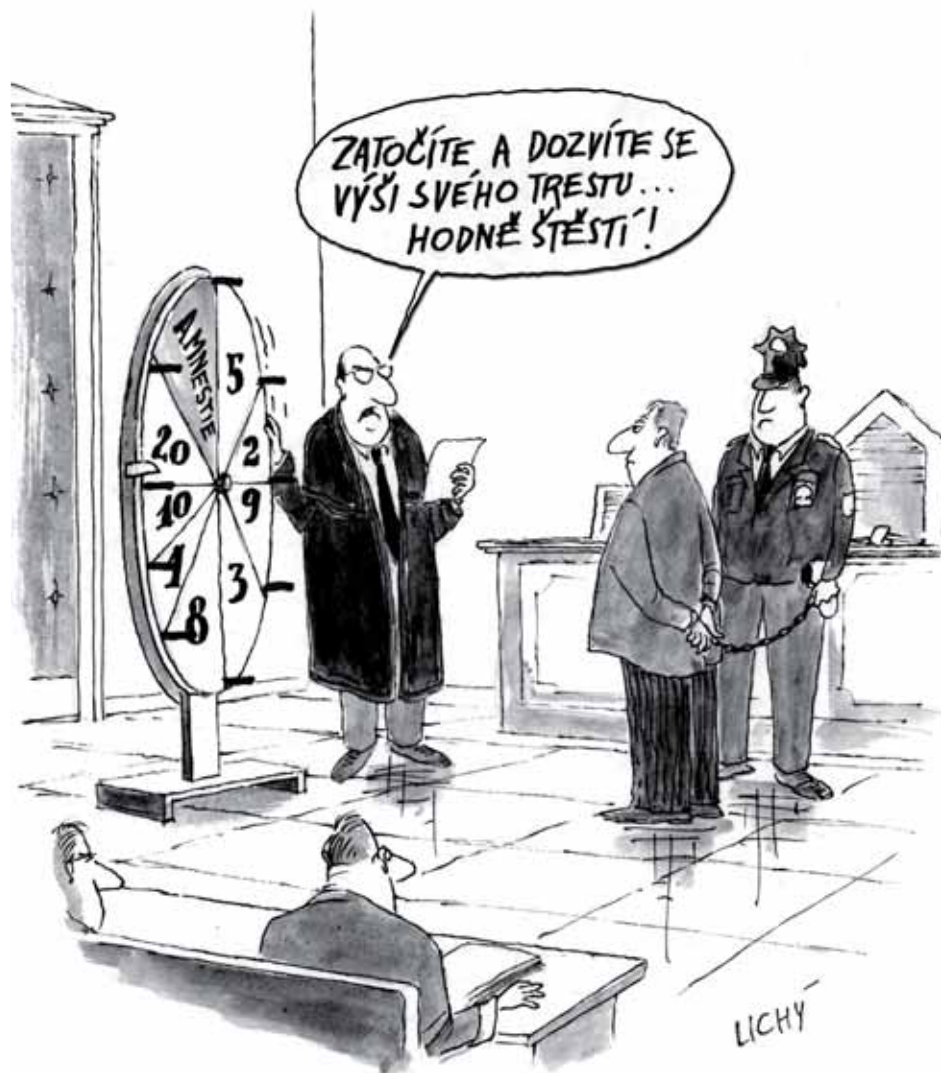
S oněmi sociálními kritikami souhlasím a dokonce bych řekl, že kolokvium, které jsem si lehce dobíral, bylo z různých hledisek účelnější než normotvorba, kterou již staří Římané označovali rčením UT ALIQUID FECISSE VIDEATUR (Aby se zdálo, že něco dělal).

Pisatelovo prohlášení: Autor si v tomto příspěvku především pohrával se slovy a neměl na mysli konkrétní zákonodárný artefakt. Lidské přirozenosti by se totiž přičil předpis, který by vykazoval všechny uvedené problematické vlastnosti a zároveň postrádal ještě jiné nedokonalosti a ovšem také některé klady.

✿ prof. PETR HAJN

¹ Jako aliterace se zpravidla označuje počínání, při němž v určitém textu počínají slova stejným písmenem. V anglosaském světě se hojně užívá v názvech uměleckých děl. Prý má reklamní působivost (například v českém překladu detektivky Dorothy Sayersové veršoval překladatel Vladimír Procházka „Napojte nervy Nutraxem“.) S aliterací se setkáváme i ve jménech filmových hvězd (Claudia Cardinale, Brigitte Bardotová).

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- na Fakultě právnické ZČU byly dne 6. 4. 2014 obhájeny další diplomové práce věnované advokacii a její historii? Marie Farníková-Fabišová vynikajícím způsobem zpracovala téma *Advokacie na Malé Straně a Hradčanech v letech 1918-1938*. Jedná se o problematiku, o níž diplomantka referovala i na X. konferenci o historii advokacie. Nikola Formanová napsala práci *Okresní soudy a advokacie na Chomutovsku v letech 1918-1945*, a stala se tak další autorkou, která se v rámci regionálních dějin advokacie zabývala osudy advokátů v sudetských územích. Michaela Vítovská pak obhájila práci na téma *Reklama a soutěž advokátů*. Konzultantem všech tří prací byl Stanislav Balík, oponentkami v případě prvně jmenované práce Vendulka Valentová, u zbývajících pak Petra Krtková. Práce jsou k dispozici ve fakultní knihovně.

- pozdějšího prezidenta Spojených států amerických Abrahama Lincolna vyfotografoval přibližně 18. 7. 1858 v jeho advokátní kanceláři Preston Butler? Stalo se tak v době, kdy Lincoln psal svůj stručný životopis pro *Dictionary of Congress*.

Zde advokát Lincoln uvedl, že byl čtyřikrát poslancem zákonodárního sboru v Illinois a též senátorem. Fotografie, pořízenou půl roku před Lincolnovými padesátinami, jakož i celou řadu jeho dalších portrétních fotografií od různých autorů, přináší zajímavá publikace P. H. Kunhardta, P. W. Kunhardta a P. W. Kunhardta jr. *Lincoln. Life - Size* (New York: Alfred A. Knopf, 2009).

- v r. 1922 pražští advokáti „kauzovali“ vždy ve čtvrtek od 19 hodin v Měšťanské besedě? „Zvláště v letních měsících jest pobyt v zahradě při koncertech velmi příjemný,“ psalo se v časopise Česká advokacie. „Hojnou přítomností dávají kolegové důkaz, že volání po tom, aby pěstována byla kolegiálníta, nebylo marné. Ostatně i po praktické stránce jsou schůzky takové velmi výhodné, neboť kolegové mohou přátelským způsobem dorozumět se o různých praktických případech a tak své názory a zkušenosti vyměňovati,“ dodal autor noticky.

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

František Smejkal: Mit der Pflege des ordentlichen Haushalters.....	3
---	---

Aktuelles

Die Konzipienten ohne die Praxis im Strafrecht Michal Žižlavský.....	4
Kongress Der Rechtsraum 2014 in Seč Ivana Cihlářová.....	5
Aufgerufen wurde der 10. Jubiläumsjahrgang des Gesamtjustizwettbewerbes Der Jurist des Jahres 2014.....	7
Einladung zum Jahreskongress ALJA in Prag.....	8
CCBE sorgt wegen der Änderung der Zivilprozessordnung über die Bagatellforderungen.....	9
Einladung zu den XXII. Karlsbader Juristentagen.....	12

Aus Rechtstheorie und Praxis**Artikel**

Zusammenfassung.....	18
Einige Bemerkungen zu den Bestimmungen des Sonderteils des neuen BGB bzgl. Wohnungsmiete Stanislav Křeček.....	19
Satzung der Wohnungseigentümergeinschaft: Änderungen seit dem 1. 1. 2014 Svatava Trčková, Milan Cellar.....	22
Zum zweiten Mal über die Klagen auf Ansprüche laut Gesetz Nr. 82/1998 Sb. Zdeněk Jankovský ml.....	25
Neue Probleme im Ehescheidungsverfahren Karel Svoboda.....	31
Entschuldung nach der Revisionsnovelle des Insolvenzgesetzes alias persönlicher Bankrott für jeden Oldřich Řeháček.....	34

Aus der Judikatur

Schadenersatz, Verteidigungskosten, zwei Verteidiger. Wiederholung der Beweise durch das Berufungsgericht.....	36
Verstoß gegen das Rauchverbot. Verpflichtungen des Betreibenden.....	39
Anwendung der bisherigen Mustersatzungen für die Wohnungseigentümergeinschaften nach dem Wirksamwerden des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches.....	44
Über die Kündigungsfrist bei Kündigung der Wohnungs- und Hausmiete durch den Mieter gem. § 2287 BGB.....	44

Aus der Fachliteratur

Jiří Spáčil und Koll.: Das Bürgerliche Gesetzbuch III. Sachrechte (§ 976-1474). Kommentar (Jiří Levý).....	46
Stanislav Křeček: Miets- und Genossenschaftswohnung nach dem neuen Bürgerlichen Gesetzbuch und dem Gesetz über Handelskorporationen (Jiří David).....	47
Jiří Kocina: Steuerstraftaten (Jan Musil).....	47
Monika Pauknerová, Naděžda Rozehnalová, Marta Zavadilová und Koll.: Das Gesetz über das internationale Privatrecht. Kommentar (Lucie Dolanská Bányaiová).....	48
Tereza Kadlecová: Das europäische internationale Privatrecht im Kontext des Arbeitsrechts (Monika Pauknerová).....	49
Pavel Svoboda: Einleitung in das europäische Recht (Richard Král).....	50
Thomasz J. Kotliński, Adam Redzik, Marcin Zaborski: Historia ustroju Adwokatury Polskiej v źródłach (Stanislav Balík).....	51
Tomáš Plavec: Die verliebte Tochter des Stellvertreters und andere Fälle des Landanwalts (Pavel Blanický).....	52
Wir haben für Sie gelesen Jan Mates, Hana Rýdlová.....	52

Aus der Rechtsanwaltschaft**Kolumne von Karel Čermák**

Von Haschka bis Putin.....	56
----------------------------	----

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka.....	57
Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha.....	62
Günstige Versicherung für Rechtsanwälte, deren Mitarbeiter und Familienangehörige.....	63
Die Delegation des verfassungsrechtlichen Ausschusses des Nationalrates der Slowakischen Republik hat mit dem Vorstand der Tschechischen Rechtsanwaltskammer verhandelt Hana Rýdlová.....	64
Aus dem Ressort für die Geschichte der Rechtsanwaltschaft Petr Poledník.....	64

Informationen und Wissenswertes**Was Sie wissen sollten**

Die 2. Arbeit der Kategorie Talent des Jahres des Wettbewerbs Der Jurist des Jahres 2013 Ondřej Moravec.....	66
Vorträge und Seminare für die Rechtsanwälte und -anwärter in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer.....	74
Konferenz über ADR im Parlament Martina Doležalová.....	76
Einladung zu den 17. Sportspielen der tschechischen Rechtsanwaltschaft.....	77
Anwaltsberufe in den Zeiten der Ungleichmessbarkeit: ein Diskussionsabend über die Rechtsanwaltschaft und Ethik Jan Kober.....	78

Aus der Juristengesellschaft

In Erinnerung an Doktor Radovan Karas Michal Račok.....	80
---	----

Zum Schluss

Körnchen aus dem Notizbuch der Böswilligkeiten II. Petr Hajn.....	81
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý.....	82
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík.....	82

Inhaltsverzeichnis

Zusammenfassung/Summary.....	84
Table of Contents.....	85

Stanislav Křeček: Einige Bemerkungen zu den Bestimmungen des Sonderteils des neuen BGB bzgl. Wohnungsmiete

Der Autor, der stellvertretende Ombudsmann, der lange Jahre Vorsitzender der Vereinigung für den Mieterschutz war, weist insbesondere auf die Teile des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches hin, die die Wohnungsmiete betreffen, die in der Praxis ein Problem darstellen könnten. Er analysiert deshalb vor allem das Verhältnis zwischen den Bestimmungen des § 2296 (Sicherheit) und § 2291 Abs. 2 (Besonders schwere Verletzung der Mietverpflichtungen), ferner die Frage der Wohnungsuntermiete und die Bestimmung des § 2269, nach der der Mieter dem Vermieter die Person bekannt geben muss, die im Falle, wenn es unbedingt notwendig ist, den Eintritt in die vermietete Wohnung ermöglicht.

Svatava Trčková, Milan Cellar: Satzung der Wohnungseigentümergeinschaft: Änderungen seit dem 1. 1. 2014

Mit der Wirkung seit dem 1. 1. 2014 wurde die Regierungsverordnung aufgehoben, durch die Mustersatzungen für die Wohnungseigentümergeinschaften herausgegeben werden. Die neu entstehenden Gemeinschaften stehen somit vor einer unleichteren Aufgabe der Erstellung des kardinalen Dokumentes der Gemeinschaften ohne Unterstützung des Gesetzgebers. Die Autoren haben nach ihrem besten Gewissen ein ambitioniertes Dokument erstellt, das sich zum Ziel setzt, die bisherigen Mustersatzungen zu ersetzen. Der Artikel soll auf die zugängliche Literatur, relevante Rechtsvorschriften, Stellungnahmen der Fachleute sowie Unklarheiten aufmerksam machen, die offensichtlich erst die Entscheidungen der Gerichte beseitigen.

Zdeněk Jankovský d.J.: Zum zweiten Mal über die Klagen auf Ansprüche laut Gesetz Nr. 82/1998 Sb.

In dem Artikel beschäftigt sich der Autor erneut mit dem Thema der Entschädigung in Übereinstimmung mit dem Gesetz Nr. 82/1998 Sb. Er führt auf, wie die Ansprüche laut diesem Gesetz, aufgeführt im Artikel „Klageanträge in Sachen der Ansprüche laut Gesetz Nr. 82/1998 Sb.“, veröffentlicht in der Nummer 1-2/2013 BA, in der Klage behauptet werden und wie das Gericht die Auseinandersetzung deren bezüglich macht. Gelöst wird auch die Frage der subjektiven und objektiven Kumulierung und des Verfahrenskostenersatzes, alles mit Rücksicht auf das Wirksamwerden des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches seit dem 1. Januar 2014.

Karel Svoboda: Neue Probleme im Ehescheidungsverfahren

Auf den ersten Blick scheint es, dass das Ehescheidungsverfahren seit dem 1. 1. 2014 praktisch im selben Modus stattfindet, wie bisher. Das Gesetz Nr. 292/2013 Sb. über Sondergerichtsverfahren enthält jedoch problematische Passagen, die auch die grundsätzlichen Fragen betreffen, die den Verfahrenscharakter definieren. Die Auslegung dieser Passagen ist nicht eindeutig oder kompliziert. Der Artikel hat zum Ziel, sich mit solchen Bestimmungen auseinanderzusetzen. Gegenstand der Aufmerksamkeit des Autors sind vor allem die Konzentrationen der Scheidungsverfahren und die Bedingungen für die Verhandlung der Ehescheidung im sogenannten außerstrittigen Modus (§ 384 der Prozessordnung).

Oldřich Řeháček: Entschuldung nach der Revisionsnovelle des Insolvenzgesetzes alias persönlicher Bankrott für jeden

Der Artikel beschäftigt sich mit Änderungen, die die sogenannte Revisionsnovelle des Insolvenzgesetzes, durchgeführt mit dem Gesetz Nr. 294/2013 Sb., in die Rechtsregelung der Entschuldung (sog. persönlicher Bankrott) bringt. Der gegebene Text setzt sich zum Ziel, insbesondere auf die Relativisierung der Barrie-

ren hinzuweisen, die bestimmte Personen hindern bzw. gehindert haben, in den persönlichen Bankrott einzutreten. Hervorgehoben wird insbesondere die Offenheit dieses Instituts für Unternehmer, die in dessen Rahmen die Sanierung von Schulden ohne Rücksicht auf den Schuldencharakter erreichen können. Hingewiesen wird auch auf die Rechtssprechungstendenzen, die den Schuldner entgegen kommen.

Stanislav Křeček: Several comments on the provision of the special parts of the new Civil Code applying to the lease of an apartment

The author, a representative of a public defender of rights who was the chairman of the Association for the Protection of Tenants for many years, draws particular attention to those parts of the new Civil Code applying to the lease of an apartment that could cause problems in practice. Therefore, he above all analyses the relationship between the provisions of Section 2296 (Security Bond) and Section 2291 (2) (Especially Serious Breach of the Tenant's Obligations), the question of sublease of an apartment and the provision of Section 2269 under which the tenant has to inform the landlord of the person who, in case this is urgently required, will enable the access to the leased apartment.

Svatava Trčková, Milan Cellar: Statutes of the Apartment Owners Associations changes as of 1 January 2014

Effective as of 1 January 2014, the government regulation which issued model statutes of the apartment owners associations was rescinded. Newly established associations are thus facing a difficult task of creating the fundamental document without any support from the legislator. The authors of this article have decided to offer a helping hand to the newly established associations and based on their best conviction have drawn up an ambitious document, which aims to replace the existing model statutes. The article endeavours to draw attention to the accessible professional literature, relevant legislation, opinions of experts, and the ambiguities, that can evidently be removed only by court judgements.

Zdeněk Jankovský Jr.: For the second time on the lawsuits on claims under Act No. 82/1998 Coll.

In the article, the author re-examines the subject of compensation in accordance with Act No. 82/1998 Coll. He presents in what way the claims under the Act stated in the article: "Statements of claims in cases of claims according to Act No. 82/1998 Coll." published in issue 1-2/2013 BA, are alleged in the lawsuits and in what way the court executes their settlement. The question of subjective and objective accumulation and reimbursement of the costs of legal proceedings in the light of the coming into effect of the new Civil Code as of 1 January 2014 is also discussed.

Karel Svoboda: New problems in divorce proceedings

At first sight, it may appear that from 1 January 2014 the divorce proceedings are held in the same regime as before. However, Act No. 292/2013 Coll. on Special Judicial Proceedings contains problematic passages with ambiguous or difficult interpretation concerning fundamental questions defining the nature of the proceedings. The article endeavours to deal with such provisions. The subject of the author's attention is mainly the concentration of divorce proceedings and the conditions for discussing divorce in the so-called incontestable regime (Section 384 of the Act on Special Judicial Proceedings).

Oldřich Řeháček: Discharge from debts after a revising amendment to the Insolvency Act or Personal bankruptcy for everyone

The article deals with changes and shifts brought about by the so-called revising amendment of the Insolvency Act implemented by Act No. 294/2013 Coll. in the legislation concerning discharge of debts (so-called personal bankruptcy). The text aims to draw attention to the relativisation of barriers which prevent, or have hitherto prevented certain persons to gain access to them. What is particularly stressed is the openness of this institute for businessmen, which allows them to discharge their debts regardless of their nature. Attention is also drawn to the judicial tendencies that attempt to accommodate debtors.

Leading Article	
František Smejkal: With a care of a true householder...	3
Current News	
Legal trainees without practice in Criminal law Michal Žižlavský	4
Legal Space 2014 Congress in Seč Ivana Cihlářová	5
Announcement of the 10th jubilee year of the all judicial competition Lawyer of the Year 2014	7
Invitation to the annual AIJA Congress in Prague	8
CCBE is concerned about the planned amendment of the civil procedure code on small claims	9
Invitation to the XXII Karlovy Vary Legal Days	12
Legal Theory and Practice	
Articles	
Summary	18
Several comments on the provision of the special parts of the new Civil Code concerning lease of apartment Stanislav Křeček	19
Statutes of the Associations of Building Unit Owners – changes as of 1 January 2014 Svatava Trčková, Milan Cellar	22
Second time about lawsuits on claims according to Act No. 82/1998 Coll. Zdeněk Jankovský Jr.	25
New problems concerning divorce proceedings Karel Svoboda	31
Discharge of debts after a revision amendment of the Insolvency Act or personal bankruptcy for everyone Oldřich Řeháček	34
Judicial Decisions	
Damage compensation, costs of defence, two defenders. Repetition of evidence by a court of appeal	36
Breach of the smoking ban. Obligations of the operator	39
Use of existing sample statutes of the Associations of Building Unit Owners after the coming into effect of the new Civil Code	44
The term of notice for termination of a lease of an apartment and lease of a house by the tenant according to Section 2287 of the Civil Code	44
Professional Literature	
Jiří Spáčil et al.: Civil Code III. Easement (Sections 976-1474). Commentary (Jiří Levý)	46
Stanislav Křeček: Leased and cooperative housing according to the new Civil Code and Act on Business Corporations (Jiří David)	47
Jiří Kocina: Tax crimes (Jan Musil)	47
Monika Pauknerová, Naděžda Rozehnalová, Marta Zavadilová et al.: Act on International Private Law. Commentary (Lucie Dolanská Bányaiová)	48
Tereza Kadlecová: European international private law in the context of labour law (Monika Pauknerová)	49
Pavel Svoboda: Introduction to European law (Richard Král)	50
Thomasz J. Kotliński, Adam Redzik, Marcin Zaborski: History of the origins of the Polish legal profession system (Stanislav Balík)	51
Tomáš Plavec: District secretary's daughter in love and other cases of a country lawyer (Pavel Blanický)	52
We read on your behalf Jan Mates, Hana Rýdlová	52
Legal Profession	
Karel Čermák's Column	
From Haschka to Putin	56
Czech Legal Profession	
Disciplinary Practice Jan Syka	57
Meeting of the CBA Board of Directors	62
Advantageous insurance for lawyers, their employees and family members	63
Delegation of the constitutional committee of the National Council of the Slovak Republic held talks with the management of the CBA Hana Rýdlová	64
Section for the history of the legal profession Petr Poledník	64
Information and Points of Interest	
You should know	
2nd paper of the Talent of the Year category of the Lawyer of the Year 2013 competition Ondřej Moravec	66
Lectures and seminars for lawyers and legal trainees in the education and training centres of the CBA	74
The Conference on ADR in the Parliament Martina Doležalová	76
Invitation to the 17th Sport Games of the Czech Legal Profession	77
The legal profession in times of incommensurability: discussion evening on the legal profession and ethics Jan Kober	78
Legal Community	
In memory of Dr. Radovan Karas Michal Račok	80
Finally	
Grains from the diary of malice II Petr Hajn	81
Drawing by Lubomír Lichý	82
Do you know that ... Stanislav Balík	82
Inhaltsverzeichnis	83
Zusammenfassung/Summary	84
Table of Contents	85

CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s.r.o. hledá zkušeného advokáta/advokátku

Požadujeme:

- Minimálně 5 letou praxi ve velké advokátní kanceláři zaměřené na obchodní právo
- Zkušenosti se soudními spory
- Výborné stylistické a argumentační schopnosti
- Vynikající znalost českého práva
- Profesionální vystupování
- Schopnost týmové práce a flexibilitu

Nabízíme:

- Odpovídající finanční ohodnocení
- Exkluzivní pracovní prostředí v budově CITY TOWER
- Zajímavou práci v přední české advokátní kanceláři
- Další vzdělávání a profesní růst

Nabídky spolupráce spolu s životopisem zasílejte v českém a anglickém jazyce na e-mailovou adresu hollmann@akccs.cz
www.akccs.cz

Advokátní kancelář MSB Legal, v.o.s.
hledá nové kolegy na pozice

ADVOKÁT/KA a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA

Požadujeme:

- aktivní přístup k řešení problémů
- vysoké pracovní nasazení a časovou flexibilitu
- dobré komunikační schopnosti a profesionální vystupování
- pečlivost a samostatnost
- odpovídající odborné znalosti
- schopnost organizace a týmové spolupráce
- znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou)

Nabízíme:

- zázemí úspěšné advokátní kanceláře se stabilní klientelou
- zajímavou a různorodou práci v mladém kolektivu
- perspektivu dlouhodobé spolupráce a kariérního růstu
- možnost publikační činnosti
- příjemné pracovní prostředí
- motivující finanční ohodnocení

V případě zájmu zasílejte své životopisy s fotografií na e-mail: HR@msblegal.cz a to v českém a anglickém jazyce. Do předmětu napište „advokát“ nebo „advokátní koncipient“. Kontaktní telefon: 251 566 005

KPMG Legal, s.r.o., advokátní kancelář is seeking a **M&A/Corporate Lawyer** to participate in significant projects within our Legal Group focusing on consultancy in various areas of commercial, corporate and finance law. The Lawyer will be involved in providing legal advisory services to our local and international clients.

Job responsibilities:

- Manage and coordinate domestic and cross-border transactions and corporate restructurings
- Organize and supervise legal due diligence processes
- Independently draft/review transaction documents
- Provide extensive support for legal aspects of negotiation process
- Supervise junior colleagues
- Build and develop personal skills and expertise
- Participate in building an efficient, innovative, and team-oriented work environment
- Contribute ideas/opinions to the legal team and listen/respond to other team members' views
- Learn continually, share knowledge with team members, and enhances service delivery

We require:

- University degree in Law
- 3-6 years of work experience in a transactional firm focused on major domestic and international clients
- Extended experience in the area of mergers and acquisitions
- Further specialisations (e.g. private equity, venture capital, real estate, intellectual property, finance) are welcome

- Excellent spoken and written English and Czech, German welcome
- Assertiveness and very good communication skills
- Excellent teaming and client interaction skills
- Ability to thrive in a fast-paced, professional services environment
- High level of commitment and dedication
- Time management skills
- Responsibility and reliability

We offer:

- Unique opportunity to be a part of what is probably the fastest-growing law firm in the market
- Above average work/life balance
- Team of experienced and dedicated professionals within a strong international firm
- Attractive remuneration package
- Opportunity to develop your skills and knowledge and for career growth

If you are interested in this position, please send your CV and cover letter to Eva Straková, estrakova@kpmg.cz.

**Hogan
Lovells**

Mezinárodní advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy rozšiřuje svůj tým a přijme:

Advokáta a advokátního koncipienta

Požadujeme:

- výbornou znalost angličtiny (znalost dalšího jazyka výhodou)
- schopnost týmové práce a komunikace v mezinárodním kolektivu
- vysoké pracovní nasazení a flexibilitu
- profesionální vystupování

Nabízíme:

- zajímavou práci v mezinárodní právní firmě s kanceláři v Evropě, Asii, Africe, na Blízkém východě a v Severní a Jižní Americe
- odpovídající platové ohodnocení
- práci v dynamickém kolektivu pražské kanceláře
- možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu

Nabídky se stručným životopisem v českém a anglickém jazyce zasílejte prosím e-mailem na adresu careers.prague@hoganlovells.com nebo faxem na číslo +420 224 210 004.

www.hoganlovells.com

www.bulletin-advokacie.cz

**To nejlepší z tištěného
Bulletinu advokacie
a další, původní obsah!**

Weil, Gotshal & Manges s.r.o. advokátní kancelář

nabízí pracovní příležitosti pro

advokáty a advokátní koncipienty

<p>Kandidát by měl splňovat následující požadavky:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ velmi dobrá znalost platného práva ■ motivace k vysokému pracovnímu nasazení ■ výborná znalost anglického jazyka ■ předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou 				
<p>Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím: průvodní dopis a curriculum vitae v českém a anglickém jazyce. Písemné nabídky s uvedením své kontaktní adresy a telefonního čísla zasílejte na adresu: WEIL, GOTSHAL & MANGES s.r.o. advokátní kancelář k rukám Martiny Křížkové a Kláry Koppové Křižovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310 e-mail: martina.krizkova@weil.com, klara.koppova@weil.com</p>				
	<p>NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ MEZINÁRODNÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ PŮSOBÍCÍ V ČESKÉ REPUBLICCE (Chambers Europe 2013, 2009, 2008)</p>			
	<p>PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘ (epravo.cz 2013, 2012, 2011) a současně PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU V KATEGORIÍCH:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Fúze a akvizice (epravo.cz 2013, 2012, 2011, 2010) ■ Řešení sporů a arbitráže (epravo.cz 2013, 2012, 2011, 2010) ■ Nejlepší klientské služby (epravo.cz 2012) ■ Telekomunikace a média (epravo.cz 2008) 			
	<p>NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY V OBLASTI M&A (Financial Times/Mergermarket 2011, 2007)</p> <p>NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICCE (International Financial Law Review/Euromoney 2011, 2006, 2004)</p> <p>NEJLEPŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICCE DLE VÝBĚRU KLIENTŮ (International Law Office 2008)</p>			

NOVINKA C. H. BECK

Nová úprava mezinárodního práva soukromého

Bříza/Břicháček/Fišerová/Horák/Ptáček/Svoboda

Zákon o mezinárodním právu soukromém

Komentář

- Praktický komentář odhaluje možnosti aplikace nové právní úpravy.
- Klade důraz na podrobnou analýzu práva Evropské unie.
- Věnuje pozornost též relevantním mezinárodním smlouvám.
- Přináší alternativní interpretace problematických otázek.

Vázané, 768 stran
cena 1390 Kč, obj. číslo EKZ157

DOPORUČUJEME

Volba práva a volba soudu v mezinárodním obchodě

Petr Bříza
Brožované, 328 stran
cena 590 Kč, obj. číslo PP87

- Kniha obsahuje zejména zevrubnou analýzu předpisů EU, ať již jde o Římskou úmluvu či nařízení Řím I v oblasti volby práva, tak nařízení Brusel I, pokud jde o volbu soudu.
- Zmapovány a analyzovány jsou i všechny mezinárodní instrumenty relevantní pro českého praktika.
- V rámci rozboru vnitrostátního práva či odkazů na něj je plně zohledněna nová rekonfigurace, ať již jde o nový zákon o mezinárodním právu soukromém, či nový občanský zákoník.

Objednávejte se slevou v eShopu na www.beck.cz

Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., Jungmannova 34, 110 00 Praha 1, tel.: 273 139 219, e-mail: beck@beck.cz, www.beck.cz